

DIAGNOZA

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI
DLA GMINY RUDA-HUTA NA LATA 2017-2023

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Ruda-Huta na lata 2017-2023 został opracowany przez firmę EuroCompass Sp. z o.o. na podstawie umowy z Gminą Ruda-Huta.

DOKUMENT LPR POWSTAŁ W RAMACH PROJEKTU „OŻYWIENIE SPOŁECZNO – GOSPODARCZE GMINY RUDA-HUTA DZIĘKI REWITALIZACJI” WSPÓŁFINANSOWANEGO ZE ŚRODKÓW FUNDUSZU SPÓJNOŚCI W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO POMOC TECHNICZNA NA LATA 2014-2020.

LUTY 2017

SPIS TREŚCI

1. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w gminie ruda-huta oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	5
1.1. Położenie i historia	5
1.1.1. Położenie administracyjne i geograficzne	5
1.1.2. Rys historyczny	7
1.2. Sfera społeczna	8
1.2.1. Demografia	8
1.2.2. Źródła utrzymania ludności	18
1.2.3. Bezrobocie	19
1.2.4. Wykluczenie społeczne	21
1.2.5. Bezpieczeństwo publiczne	27
1.2.6. Kapitał społeczny oraz aktywność obywatelska	30
1.2.7. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze społecznej	35
1.2.8. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze społecznej	36
1.3. Sfera gospodarcza	36
1.3.1. Struktura gospodarcza gminy	36
1.3.1.1. Przedsiębiorczość pozarolnicza	36
1.3.1.2. Sektor rolniczy	41
1.3.2. Zatrudnienie oraz lokalny rynek pracy	43
1.3.3. Atrakcyjność inwestycyjna gminy	45
1.3.4. Sytuacja finansowa gminy Ruda-Huta	45
1.3.5. Analiza zasobów rekreacyjno-turystycznych gminy	54
1.3.6. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze gospodarczej	57
1.3.7. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze gospodarczej	58
1.4. Sfera środowiskowa	58
1.4.1. Budowa geologiczna oraz udokumentowane złoża kopalin	58
1.4.2. Użytkowanie gruntów	59
1.4.3. Zasoby glebowe i ich jakość	60
1.4.4. Zasoby wodne oraz stan czystości hydrosfery	60
1.4.5. Przyroda	63
1.4.6. Powiązania przyrodnicze	67
1.4.7. Powietrze atmosferyczne	67
1.4.8. Hałas i fale elektromagnetyczne	69
1.4.9. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze środowiskowej	69
1.4.10. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze środowiskowej	70

1.5.Sfera przestrzenno - funkcjonalna.....	70
1.5.1.Struktura funkcjonalno – przestrzenna.....	70
1.5.2. Infrastruktura społeczna oraz jakość oferowanych usług	71
1.5.3. Infrastruktura komunikacyjna	74
1.5.4. Infrastruktura techniczna	76
1.5.5. Charakterystyka przestrzeni publicznych w gminie Ruda-Huta	82
1.5.6. Identyfikacja najważniejszych problemów i potencjałów w sferze funkcjonalno – przestrzennej.....	83
1.5.7. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze przestrzenno – funkcjonalnej	84
1.6.Sfera techniczna.....	84
1.6.1. Mieszkalnictwo	84
1.6.2. Obiekty i granice stref ochrony konserwatorskiej	88
1.6.3. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze technicznej	92
1.6.4. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze technicznej.....	93
2. Delimitacja obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji	93
2.1.Wskaźniki społeczne delimitujące obszary zdegradowane	95
2.2.Wskaźniki gospodarcze delimitujące obszary zdegradowane	111
2.3.Wskaźniki środowiskowe delimitujące obszary zdegradowane	115
2.4.Wskaźniki przestrzenno – funkcjonalne delimitujące obszary zdegradowane	119
2.5.Czynniki techniczne – w szczególności stopień degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz stopień niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.....	124
3. Delimitacja obszaru rewitalizacji	131

1. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH W GMINIE RUDA-HUTA ORAZ SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

1.1. Położenie i historia

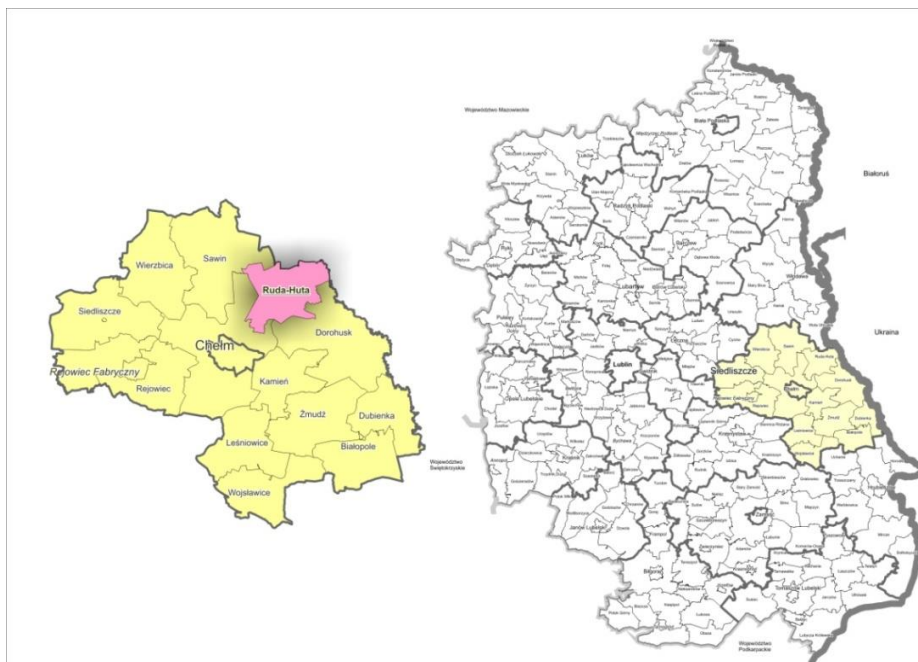
1.1.1. Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Ruda-Huta położona jest we wschodniej części województwa lubelskiego i zajmuje powierzchnię 112,2 km² (11 221 ha)¹. Wschodnią granicę gminy stanowi rzeka Bug, będąca granicą państwa z Ukrainą, a jednocześnie wschodnią granicą Unii Europejskiej. Od południa graniczy z gminą Dorohusk i Chełm, od północy z gminą Wola Uhruska (powiat włodawski), od zachodu z gminą Sawin. Zgodnie z systemem kodowania statystycznych jednostek terytorialnych w Unii Europejskiej NUTS, gmina Ruda-Huta jest zaliczona do podregionu chełmsko-zamojskiego.

Najbliższym dużym miastem jest Chełm oddalony o około 15 km oraz Włodawa, leżąca w odległości – 44 km. Odległość do Lublina – stolicy województwa – wynosi około 85 km. Gmina jest położona w odległości około 24 km od przejścia granicznego z Ukrainą w Dorohusku.

Przez północno - wschodnią część gminy przebiega droga wojewódzka relacji Terespol - Włodawa – Dorohusk – Zosin (granica państwa). Pozostałe drogi to drogi kategorii powiatowej i gminnej zapewniające właściwą obsługę komunikacyjną mieszkańcom gminy zarówno w powiązaniach wewnętrznych jak i z obszarami sąsiednich gmin. Z południa na północ przebiega przez teren gminy linia kolejowa o znaczeniu lokalnym Nr 81 relacji Chełm – Włodawa z przystankami w sołectwach: Ruda-Huta, Ruda-Opalin i Karolinów.

Rycina 1. Położenie gminy Ruda-Huta w województwie lubelskim i powiecie chełmskim

źródło: opracowanie własne

¹ wg Rocznika statystycznego Województwo Lubelskie, Podregiony, powiaty, Gminy WUS Lublin 2016

Obszar gminy tworzy 24 miejscowości, które wchodzą w skład 15 sołectw: Chromówka, Dobryłów, Gdola, Gotówka, Hniszów, Jazików, Karolinów, Ruda, Ruda-Huta, Ruda-Opalin, Rudka, Zarudnia, Żalin, Leśniczówka i Poczekajka oraz 9 miejscowości niesołeckich: Hniszów-Kolonia, Iłowa, Marynin, Marysin, Miłosław, Ruda-Kolonia, Rudka-Kolonia, Tarnówka, Żalin-Kolonia.

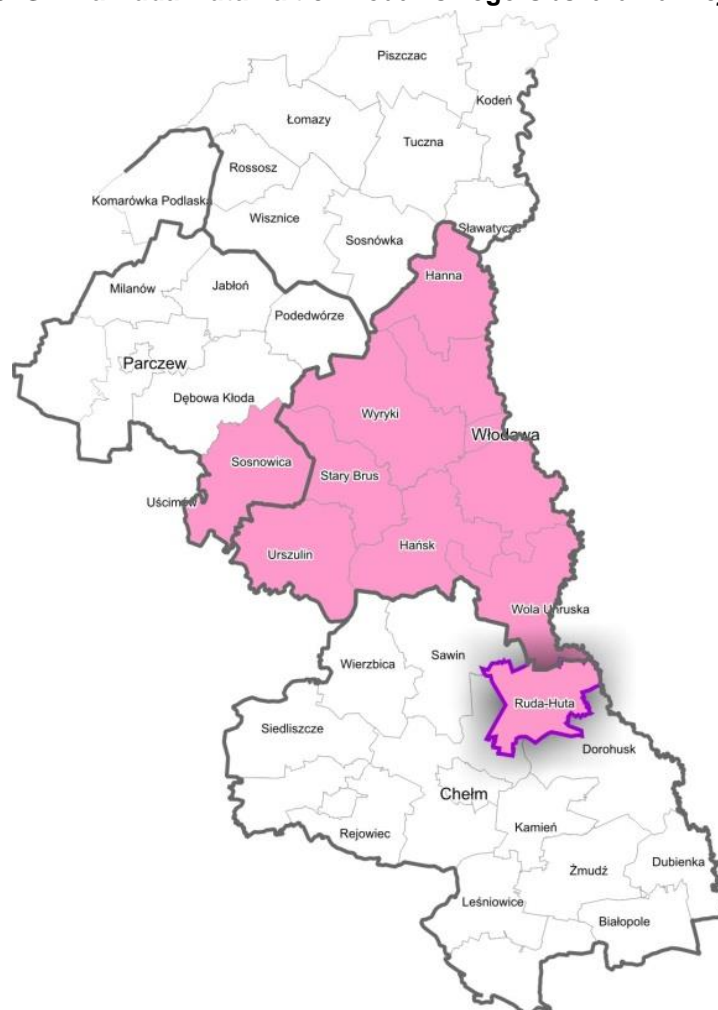
Rycina 2. Podział administracyjny gminy Ruda-Huta

źródło: opracowanie własne

Gmina Ruda-Huta jest jedną z 10 gmin, która nawiązała ścisłą współpracę na rzecz rozwoju Włodawskiego Obszaru Funkcjonalnego do 2020 roku.

Rycina 3. Gmina Ruda-Huta na tle Włodawskiego Obszaru Funkcjonalnego

źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Włodawskiego Obszaru Funkcjonalnego do 2020 roku

Ruda-Huta jest położona w Podprovincji Polesie, makroregionie Polesie Wołyńskie w obrębie mezoregionu Obniżenie Dubienki. Północne, niewielkie fragmenty gminy leżą w obrębie tzw. Łuku Uhruskiego. Polesie Wołyńskie stanowi jednostkę przejściową pomiędzy właściwym Polesiem, a Wyżynami Lubelską i Wołyńską. Charakterystyczną cechą tego regionu są wznoszące się wśród równin dosyć wysokie garby, zbudowane z margli kredowych i trzeciorzędowych piaskowców. Obniżenie Dubienki obejmujące większość gminy Ruda-Huta tworzy zatokę równin poleskich, wysuniętą wzdłuż Bugu na południe. Skrasowiałe podłoże kredowe tworzy tu układ drobnych form. W zagłębieniach terenu występują gleby piaszczyste, mady i torfy, na których przeważają rozległe łąki. W północnej części gminy z zachodu na północny wschód przebiega rzeka Uherka – dopływ Bugu.

1.1.2. Rys historyczny

Najstarsze ślady osadnictwa na obszarze dzisiejszej gminy Ruda-Huta pochodzą z epoki kamienia. Bogata i dobrze rozwinięta sieć osadnicza powstała w epoce brązu oraz we wczesnym średniowieczu. Odnotowano także ślady obecności osadnictwa późniejszego – średniowiecznego i nowożytnego (XIV – XVI wiek). Najwcześniej, bo już w XV wieku stwierdzono pierwsze wzmianki o miejscowościach Ruda-Huta i Ruda. Miejscowość Hniszów

wymieniana jest w XVI w. i związana jest z dworem założonym blisko przeprawy przez rzekę Bug. Kolejne miejscowości datowane są w XVIII i XIX wieku. W latach 1864 – 1874 na terenie obecnej gminy Ruda-Huta masowo osiedlali się koloniści niemieccy. Głównie w miejscowościach: Rudka, Ruda-Opalin, Zarudnia, Chromówka, Gotówka, Karolinów, Leśniczówka, Żalin. Ruda-Huta jest zdecydowanie największą miejscowością w gminie. Centralnie usytuowana na obszarze gminy przy drodze prowadzącej z Chełma do Włodawy. Dwuczłonowa nazwa obecnej miejscowości gminnej związana jest z hutą szkła uruchomioną w 1921 r. Gmina Ruda-Huta jako jednostka administracyjna pojawiła się w 1973 r. W okresie od czerwca 1975 r. do 31 grudnia 1998 r. gmina Ruda-Huta była jedną z gmin w województwie chełmskim. Po kolejnej reformie administracyjnej od stycznia 1999 r. gmina Ruda-Huta o powierzchni 11 242 ha, z 24 miejscowościami w dalszym ciągu należy do powiatu chełmskiego w województwie lubelskim.

1.2. Sfera społeczna

1.2.1. Demografia

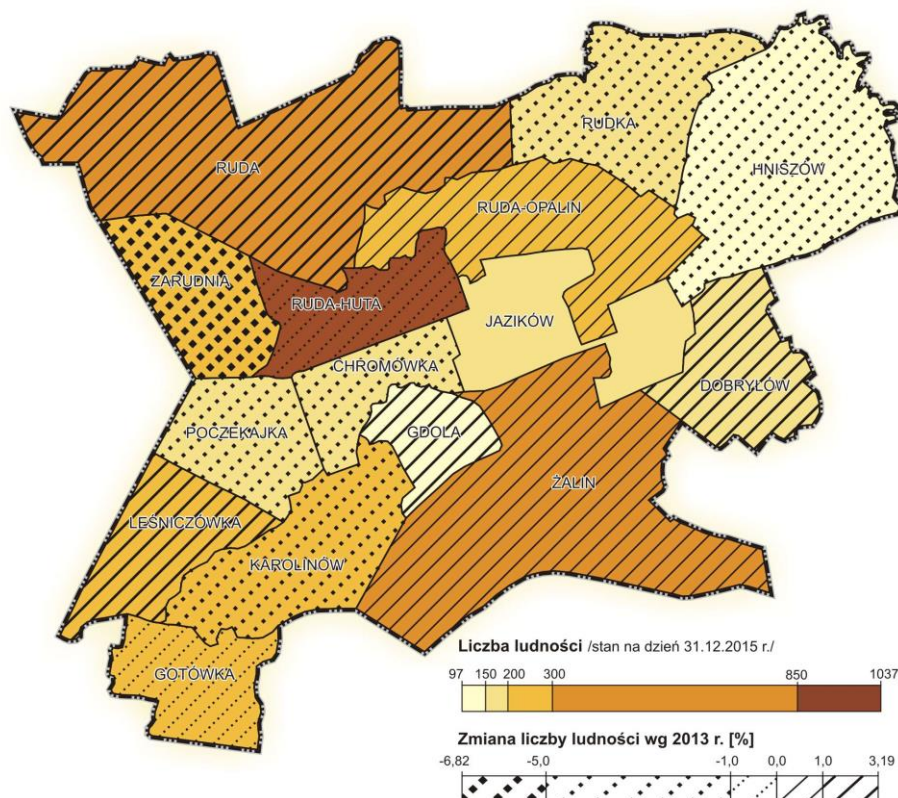
Przemiany demograficzne są niezwykle istotną składową rozwoju społeczno-gospodarczego, bo decydują one m.in. o zmianach udziału ludności w poszczególnych ekonomicznych grupach wieku. Znaczny udział ludności przedprodukcyjnej i produkcyjnej wpływa na obecną i potencjalną wielkość zasobu siły roboczej. Powoduje też określone konsekwencje gospodarcze związane z przedsiębiorczością i aktywizacją rynku pracy, co z kolei przekłada się na wysokość dochodów władz samorządowych. Z drugiej strony wizja kurczenia się zasobów siły roboczej i odpływu wykwalifikowanej ludności zagraża nowym inwestycjom. Podobnie wzrost udziału ludności w wieku nieprodukcyjnym, o czym informują wskaźniki obciążenia demograficznego, to konieczność zwiększenia wydatków socjalnych.

Gminę Ruda-Huta cechuje niski potencjał ludnościowy. Pod koniec 2015 r. gminę zamieszkiwało jedynie 4672 osoby². W porównaniu do 2010 roku odnotowano spadek liczby mieszkańców o 3,01% (o 145 osób).

Analiza danych wykazała, iż pod względem zaludnienia największymi sołectwami w gminie jest: Ruda-Huta (1037 osób), Ruda (811) i Żalin (455 osób). Udział liczby mieszkańców w ogólnej liczbie ludności wynosił: Ruda-Huta – 22,19%, Ruda – 17,35%, Żalin – 10,4%. Liczba ludności w pozostałych sołectwach kształtowała się na poziomie od 299 do 97 osób. Najniższy odsetek mieszkańców zamieszkiwał sołectwo Gdola (2,07%) i Hniszów - (3,0%). Od 2010 roku najwyższy spadek ludności nastąpił w sołectwie Ruda-Opalin, o 43 osoby, Ruda-Huta o 34 osób, Żalin o 22 osoby, Rudka o 18 osób oraz Ruda i Hniszów - po 17 osób. Jedynie w dwóch sołectwach Poczekajka oraz Gotówka odnotowano wzrost liczby ludności, który wynosił odpowiednio 9 i 5 osób.

² Wg danych uzyskanych z UG Ruda-Huta

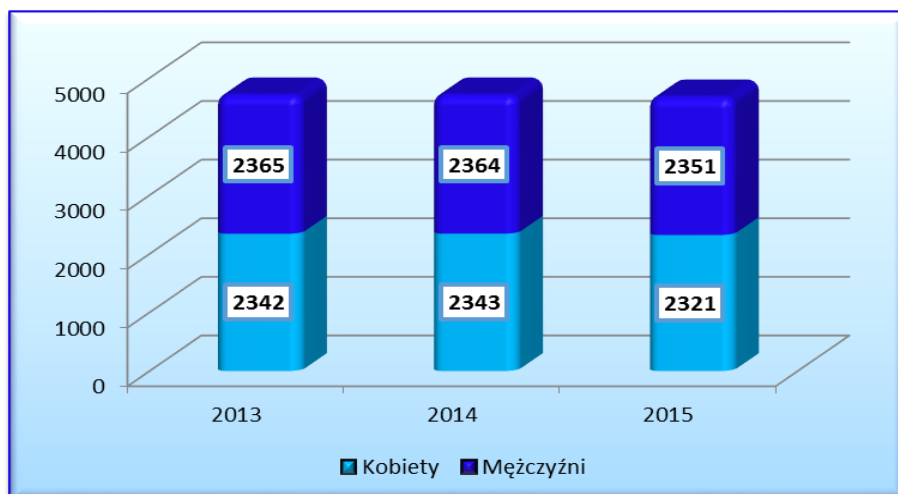
Rycina 4. Zmiana liczby ludności w latach 2013 – 2015 w sołectwach gminy Ruda-Huta

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych UG Ruda-Huta

Spośród 4672 mieszkańców zamieszkujących gminę, 49,7% stanowiły kobiety (2321), a 50,3% mężczyźni (2351). Średnio na 100 mężczyzn przypadało 99 kobiet, co jest wynikiem niższym od średniej dla województwa (106) i średniej dla powiatu chełmskiego (104).

Wykres 1. Ludność gminy według płci w latach 2013-2015

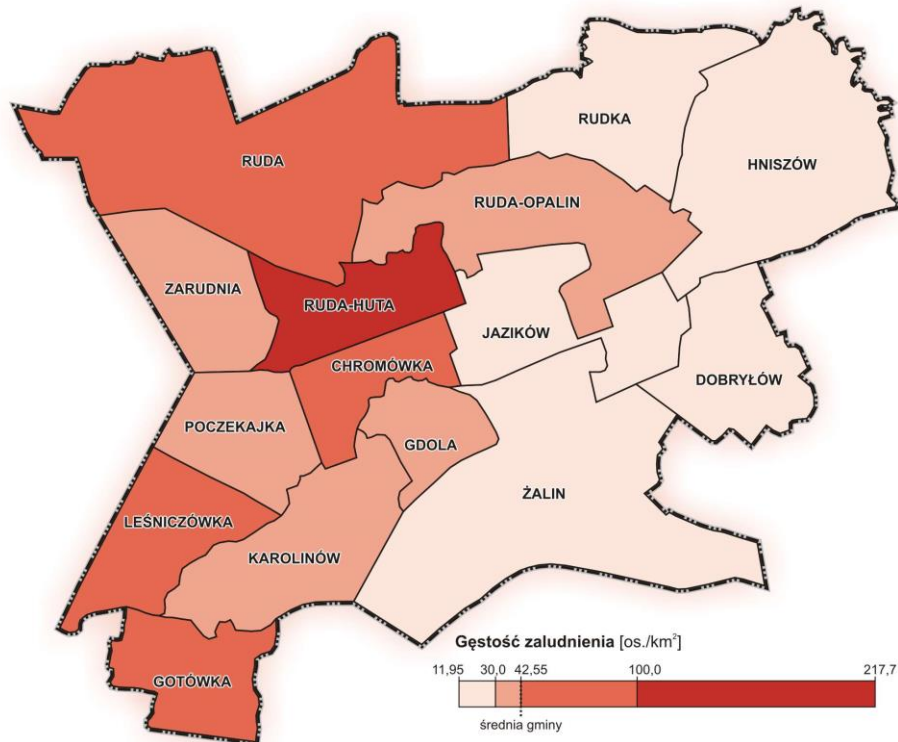
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Ruda-Huta

Gęstość zaludnienia

W gminie Ruda-Huta wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 43 osoby/1 km². Oznacza to, że gęstość zaludnienia jest niewiele wyższa od średniej dla powiatu chełmskiego (42 osoby/km²),

ale zdecydowanie niższa od średniej dla województwa wynoszącej 85 osób/km². Biorąc pod uwagę liczbę ludności zamieszkałej w gminie, najwyższą gęstością zaludnienia charakteryzują się sołectwa: Ruda-Huta (218 osób/1km²), Leśniczówka (61 osób/1km²) oraz Chromówka (55 osób/1km²). Poza wymienionymi sołectwami, powyżej średniego wskaźnika gęstości zaludnienia dla gminy Ruda-Huta cechują się jedynie sołectwa: Gotówka i Ruda. Najmniej zaludnionym obszarem jest sołectwo Hniszów, w którym wskaźnik ten wynosił zaledwie 13,36 osoby/1km².

Rycina 5. Gęstość zaludnienia w sołectwach gminy Ruda-Huta

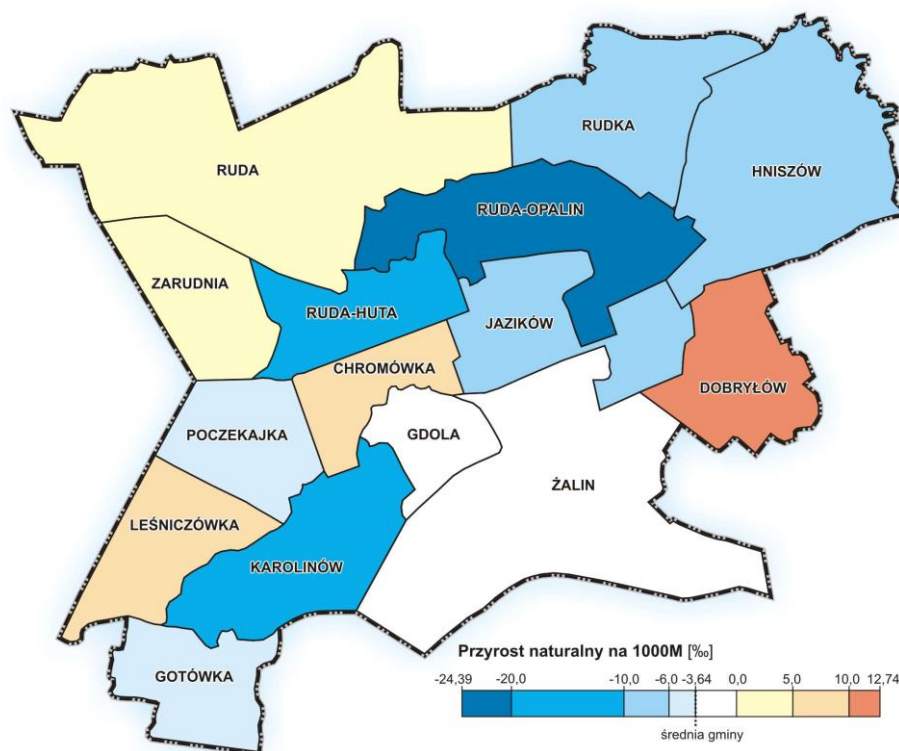
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ruda-Huta

Ruch naturalny i wędrowny ludności

Dynamika zmian liczby ludności kształtowana jest pod wpływem dwóch procesów demograficznych – przyrostu naturalnego oraz ruchu wędrownego (migracyjnego). Na przyrost naturalny ludności składają się zmiany w jej liczbie, powodowane przez urodzenia i zgony. W latach 2013 – 2015 zaobserwowano znaczącą przewagę zgonów nad urodzeniami, co w konsekwencji daje ujemną wartość przyrostu naturalnego.

Wartość przyrostu naturalnego w 2013 roku w liczbach bezwzględnych była na najniższym poziomie (-31), po czym w 2014 wynosiła tylko (-4), by w następnym roku osiągnąć wartość (-17). Niekorzystne tendencje potwierdzają wskaźniki przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców. Wartość wskaźnika przyrostu naturalnego dla gminy wynosiła (-3,64‰). Bardzo duży wzrost tego wskaźnika wystąpił w sołectwach: Ruda-Opalin z (-6,49‰) w 2013 roku do (-24,39‰) w 2015r., Jazików z 18,99‰ do (-6,94‰), Karolinów z (-12,00‰) do (-16,19‰) oraz Poczekajka o (-5,38‰).

Rycina 6. Przyrost naturalny w latach 2013 - 2015 w gminie Ruda-Huta

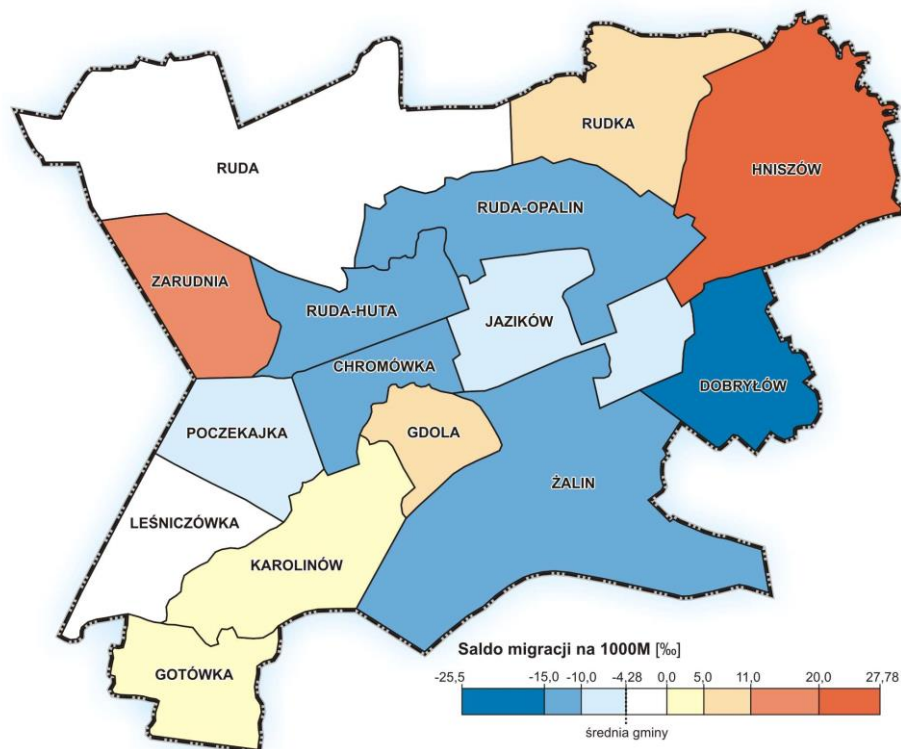

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ruda-Huta

Podobnie jak w przypadku malejącej liczby zgonów, od 2013 roku odnotowuje się malejącą liczbę urodzeń, która zmniejszyła się wprawdzie nieznacznie, bo tylko o 5 urodzeń, niemniej jednak jest to zjawisko niekorzystne. Należy spodziewać się, że zjawiska to w kolejnych latach będzie oscylować na zbliżonym poziomie. Z punktu widzenia kierunków i możliwości rozwojowych gminy, potencjał ludnościowy jest osłabiony ze względu na ciągły ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego.

Od 2013 roku, w gminie utrzymuje się stale ujemne saldo ruchu wędrownego (migracyjnego), co oznacza, iż liczba osób emigrujących na stałe z gminy była zdecydowanie wyższa niż liczba osób osiedlających się w jej granicach. W 2015 r. na terenie gminy zameldowało się łącznie 52 osoby, zaś wymeldowało się 72 osoby, co daje saldo migracji dla gminy (- 20). Wartość wskaźnika salda migracji na 1000 mieszkańców w 2015 r. wyniosła (- 4,28). Od 2015 roku ruch osiedleńczy na teren gminy zmalał. Najwyższe dodatnie saldo migracji odnotowano w sołectwach: Hniszów o (27,78%), Zarudnia (14,71%) i Gdola o (10,31%). Sołectwa: Dobryłów, Ruda-Huta, Ruda-Opalin, Chromówka, Żalin, Poczekajka i Jazików charakteryzuje ujemny wskaźnik migracji. Głównym kierunkiem migracji były miasta, zwłaszcza miasto Włodawa, Chełm i Lublin. Należy nadmienić, że przytoczone powyżej dane nie oddają realnej wartości określającej obecny ruch migracyjny. Nie obejmują czasowych migracji na tle zarobkowym, zwłaszcza związanych z wyjazdem za granicę. Nie wszyscy z tych, którzy podjęli decyzję o wyjeździe decydują się na wymeldowanie, niektórzy wykonują pracę w tzw. trybie wahadłowym (część roku spędzają za granicą, część na obszarze zameldowania).

Rycina 7. Saldo migracji w sołectwach gminy Ruda-Huta na 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ruda-Huta

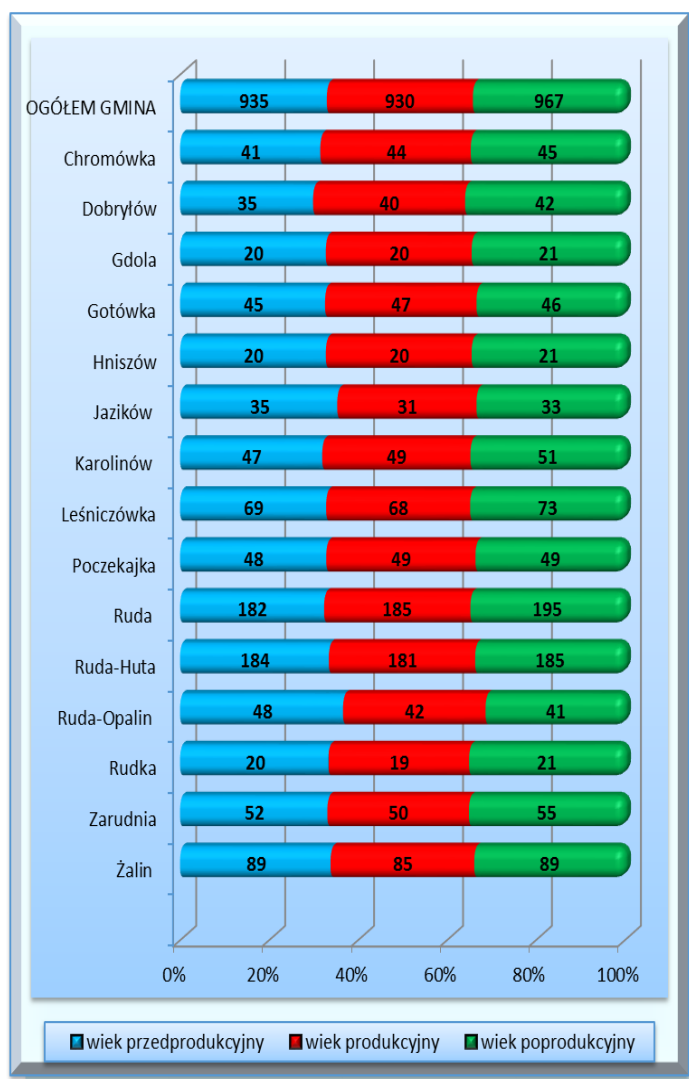
Dalszy rozwój gminy Ruda-Huta zależeć będzie od podniesienia poziomu atrakcyjności miejsca zamieszkania, warunkujących napływ nowych mieszkańców. Z uwagi na młody wiek potencjalnych migrantów, wpłynęłoby to korzystnie zarówno na strukturę wieku, jak też na wielkość przyrostu naturalnego. Dlatego też, niezbędne jest podjęcie działań zmierzających nie tylko do stworzenia miejsc pracy, ale również warunków mieszkaniowych, opieki nad dziećmi oraz możliwości rozwoju osobistego i atrakcyjnego spędzania wolnego czasu.

Struktura wieku mieszkańców

Na liczbę ludności decydujący wpływ mają dwa czynniki: ruch naturalny oraz wędrownikowy ludności. Te z kolei zdeterminowane są przez strukturę ludności według wieku i płci. Struktura ludności według biologicznych grup wieku to kategoria mająca szczególne znaczenie społeczne. Należy zwrócić uwagę na sygnały płynące ze struktury ludności według ekonomicznych grup wieku. Ludność gminy charakteryzuje się stosunkowo korzystną strukturą demograficzną, a starzenie się społeczeństwa nie jest wyraźnie zauważalne. Obserwuje się niewielki wzrost liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz malejącą liczbę ludności w wieku produkcyjnym. W 2015 roku udział osób w wieku przedprodukcyjnym stanowił 20,70% (967 osób) ogółu mieszkańców gminy, co w porównaniu do 2013 roku oznacza wzrost o 3,42% (o 32 osoby). W sołectwach: Żalin, Ruda-Opalin, Hnyszów i Ruda-Huta udział tej grupy wiekowej był sporo niższy niż średnia dla gminy. Od tego okresu odnotowuje się w sołectwie Ruda-Opalin i Jazików utrwalanie się niesprzyjającego spadkowego trendu w liczbie ludności w wieku przedprodukcyjnym. Zaznaczyła się także spadkowa tendencja udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym o 3,09%, co ma miejsce w większości sołectw w gminie. Zjawisko to nie dotyczy sołectwa: Gdola, Gotówka, Jazików

i Zarudnia. Udział tej grupy ekonomicznej w strukturze ludności gminy wynosił 61,58%. Niekorzystnym zjawiskiem jest wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Udział tej grupy wiekowej wzrósł 17,08% w roku 2013 do 17,72% w 2015 roku. Od 2013 roku w 11 sołectwach regularnie wzrasta udział tej grupy wiekowej w liczbie ludności ogółem. Najbardziej zaawansowane starzenie społeczeństwa występuje w sołectwach: Rudka, Jazików oraz Ruda-Huta. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (20,70) i poprodukcyjnym (17,72) oznacza, że osób młodych jest nieznacznie więcej niż starszych.

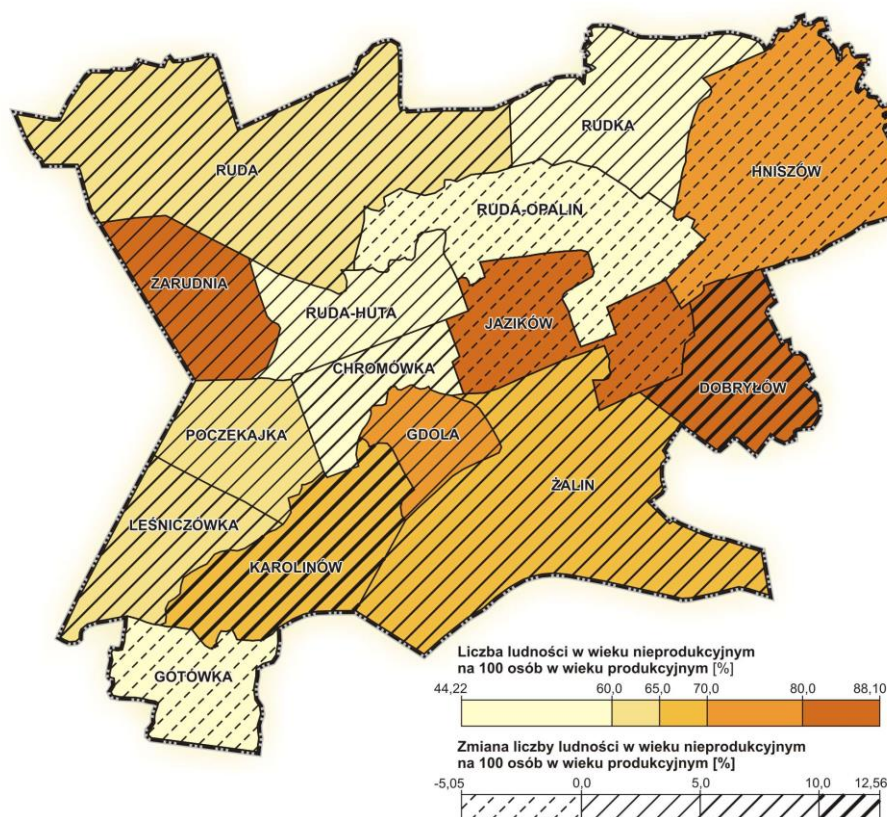
Wykres 2. Struktura wieku ludności w sołectwach w gminie Ruda-Huta (%) - 2015 rok

Źródło: Opracowanie własne wg danych z Urzędu Gminy Ruda-Huta

Zmiany w populacji osób w wieku przedprodukcyjnym i wieku produkcyjnym mają swoje odzwierciedlenie w postaci wskaźników obciążenia demograficznego. Wskaźnik ten wyraża stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2015 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 62 osoby w wieku nieprodukcyjnym i wielkość ta od 2013 roku wzrastała (z 58 osób do 62). Rozpatrywany wskaźnik przybierał wartość wyższą niż przeciętnie w powiecie chełmskim (58) i województwie (60). W sołectwach: Jazików, Dobryłów, Zarudnia, Gdola i Hniszów, wskaźnik wskazywał, że 100 osób w wieku produkcyjnych utrzymywało od 88 do 71 osób w wieku nieprodukcyjnym.

Rycina 8. Zmiana liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2013 i 2015 roku wg sołectw gminy Ruda-Huta

Źródło: Opracowanie własne wg danych z Urzędu Gminy Ruda-Huta

Reasumując, należy stwierdzić, że potencjał ludnościowy obszaru jest jednym z najważniejszych czynników rozwojowych. Młode i wykształcone osoby częściej zakładają nowe, innowacyjne przedsiębiorstwa i tworzą nowe miejsca pracy, co prowadzi do minimalizacji bezrobocia i rozwoju gospodarczego obszaru gminy. W związku z tym bardzo ważne jest prowadzenie działań, przyciągających takie osoby na teren gminy i zmniejszenie liczby osób emigrujących. Konieczna jest również skuteczna polityka prorodzinna, mająca na celu zwiększenie przyrostu naturalnego oraz zapewnienie pomocy i wsparcia nowo zakładanym rodzinom.

Prognoza demograficzna

Prognozy demograficzne stanowią ważne dane wyjściowe, wpływające na planowanie rozwoju gminy. W odniesieniu do danych demograficznych, należy stwierdzić, iż w ostatnich 10 latach odnotowywano niekorzystne dla rozwoju gminy spadki liczby mieszkańców, które wynikały zarówno z ujemnego salda migracji, jak i ujemnego przyrostu naturalnego. Gmina Ruda-Huta jest umiarkowanie zaludnioną gminą w powiecie chełmskim, stanowiąc 5,89% ludności powiatu chełmskiego. Pod względem gęstości zaludnienia, gmina Ruda-Huta zajmuje dość wysoką pozycję w powiecie chełmskim z wielkością kształtującą się na poziomie 43 os/km². Wyższym wskaźnikiem cechują się: gmina Siedliszcze (45os/km²), gmina wiejska Rejowiec Fabryczny (50os/km²), gmina wiejska Rejowiec (62 os/km² – w 2017 r. utworzono m. Rejowiec – brak danych), gmina wiejska Chełm (65 os/km²) oraz miasto Rejowiec Fabryczny (311 os/km²). Biorąc pod uwagę strukturę wiekową społeczeństwa, w gminie Ruda-Huta

dominują osoby w wieku produkcyjnym. Udział ich w 2015 roku kształtował się na poziomie blisko 63,06% ludności gminy.

Prognozę demograficzną poddano analizie, rozpatrując ją w 3 wariantach:

- ❖ wariant I - oszacowany na podstawie przyrostu liczby ludności w ostatnich 10 latach, dane z Banku Danych Lokalnych;
- ❖ wariant II - oszacowany na podstawie przyrostu liczby ludności w ostatnich 5 latach, dane z Urzędu Gminy Ruda Huta;
- ❖ wariant III – oszacowany na podstawie „Prognozy ludności do 2050 roku dla powiatów oraz miast na prawach powiatu” opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny.

Wariant I - oszacowany na podstawie faktycznego przyrostu liczby ludności w ostatnich 10 latach – Bank Danych Lokalnych.

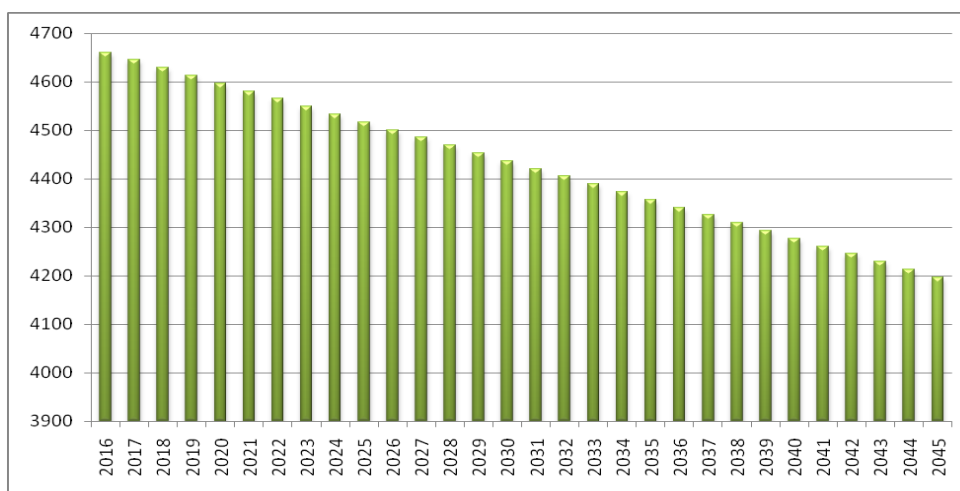
Według prognozy opartej o stały przyrost liczby ludności stanowiący średnią z ostatnich 10 lat wynika, iż liczba mieszkańców w gminie Ruda-Huta będzie sukcesywnie się zmniejszać, co odpowiada aktualnemu trendowi demograficznemu, o czym w tabeli poniżej.

Tabela 1. Zmiana liczby ludności w latach 2005 – 2015

rok	liczba ludności	przyrost roczny [osoba]	wskaźnik przyrostu rocznego
2005	4838		
2006	4794	-44	-0,92
2007	4762	-32	-0,67
2008	4761	-1	-0,02
2009	4729	-32	-0,68
2010	4792	63	1,31
2011	4787	-5	-0,10
2012	4736	-51	-1,08
2013	4684	-52	-1,11
2014	4698	14	0,30
2015	4677	-21	-0,45
średnio w ciągu ostatnich 10 lat		-16,1	
przyrost 10 letni	-161		

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Szacuje się, że w ciągu 30 lat liczba ludności zmniejszy się o ok. 464 osób. Na podstawie przeprowadzonego prognozowania można uznać, że w roku 2045 przy założeniu dotychczasowego trendu, liczba ludności gminy będzie wynosić ok. 4197. Wykres poniżej obrazuje szacowany przyrost liczby ludności dla gminy Ruda-Huta w ciągu kolejnych 30 lat na podstawie Banku Danych Lokalnych.

Wykres 3. Prognoza demograficzna dla gminy Ruda-Huta na lata 2016 – 2045 – wariant I

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wariant II - oszacowany na podstawie przyrostu liczby ludności w ostatnich 5 latach, dane z Urzędu Gminy Ruda-Huta.

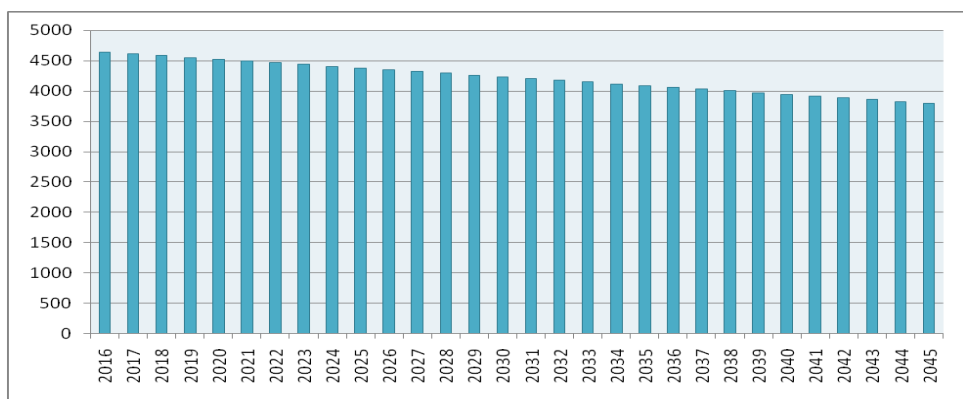
Według prognozy opartej o stały przyrost liczby ludności stanowiący średnią z ostatnich 5 lat wynika, iż liczba mieszkańców w gminie Ruda-Huta również będzie sukcesywnie się zmniejszać.

Tabela 2. Zmiana liczby ludności w latach 2010 – 2015

rok	liczba ludności	przyrost roczny [osoba]	wskaźnik przyrostu rocznego
2010	4817		
2011	4791	-26	-0,54
2012	4749	-42	-0,88
2013	4707	-42	-0,89
2014	4707	0	0,00
2015	4672	-35	-0,75
średnio w ciągu ostatnich 5 lat		-29	
przyrost 5 letni	-145		

źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Ruda-Huta

Szacuje się, że w ciągu 30 lat liczba zmniejszy się o około 841 osób. Na podstawie przeprowadzonego prognozowania można uznać, że w roku 2045 przy założeniu istniejącego trendu, liczba ludności gminy będzie wynosić ok. 3802. Wykres poniżej obrazuje szacowany przyrost liczby ludności dla gminy Ruda-Huta w ciągu kolejnych 30 lat na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy.

Wykres 4. Prognoza demograficzna dla gminy Ruda-Huta na lata 2016 – 2045 – wariant II

źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Ruda-Huta

wariant III – oszacowany na podstawie „Prognozy ludności do 2050 roku dla powiatów oraz miast na prawach powiatu” opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny.

„Prognoza ludności do 2050 roku dla powiatów oraz miast na prawach powiatu”, opracowana przez Główny Urząd Statystyczny, jest spójna z obowiązującą od 1 października 2014 r. prognozą dla województw na lata 2014 – 2050. Zgodnie z „Prognozą...”, w latach 2015-2045 liczba ludności powiatu chełmskiego na przestrzeni lat będzie systematycznie maleć. Przyjęto, iż liczba ludności gminy Ruda-Huta stanowić będzie 5,9% ludności powiatu chełmskiego w poszczególnych prognozowanych latach.

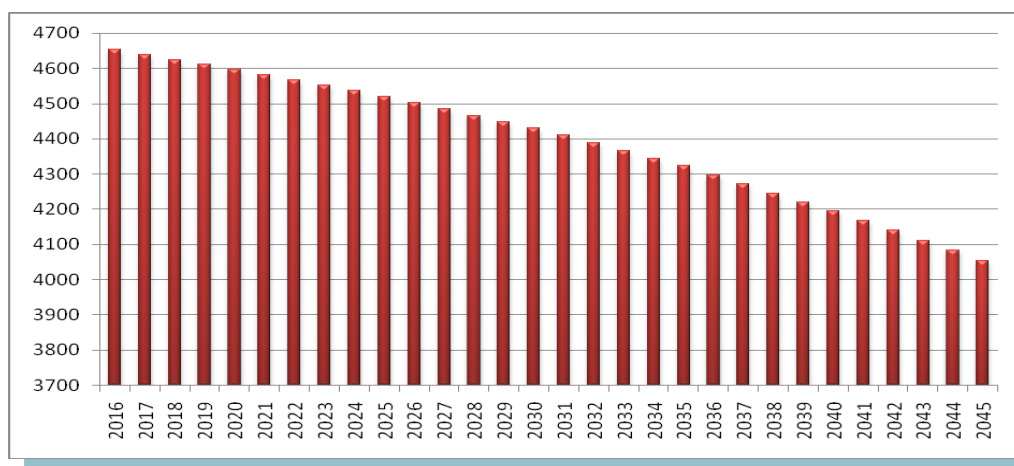
Tabela 3. Szacunkowy przyrost liczby ludności w latach 2015 – 2045 uwzględniający Prognozę ludności do 2050 roku dla powiatów oraz miast na prawach powiatu

rok	liczba ludności		przyrost ludności		wskaźnik przyrostu rocznego	
	powiat chełmski	gmina Ruda-Huta	powiat chełmski	gmina Ruda-Huta	powiat chełmski	gmina Ruda-Huta
prognoza na rok 2016	78 866	4653				
prognoza na rok 2017	78 624	4639	-242	-14	-0,31	-0,31
prognoza na rok 2018	78 381	4624	-243	-14	-0,31	-0,31
prognoza na rok 2019	78 140	4610	-241	-14	-0,31	-0,31
prognoza na rok 2020	77 899	4596	-241	-14	-0,31	-0,31
prognoza na rok 2025	76 618	4520	-256	-15	-0,33	-1,67
prognoza na rok 2030	75 107	4431	-302	-18	-0,4	-2,01
prognoza na rok 2035	73 263	4323	-368	-22	-0,5	-2,52
prognoza na rok 2040	71 096	4195	-433	-26	0,61	-3,05
prognoza na rok 2045	68 712	4054	-477	-28	-0,69	-3,47
przyrost liczby ludności			- 10 154	-165		

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Najwolniejszy spadek liczby mieszkańców prognozowany jest do roku 2020, gdzie rocznie liczba mieszkańców zmniejszać się będzie o ok 0,31%. Najszybszy spadek prognozuje się od roku 2035, kiedy to corocznie liczba ludności zmniejszać się będzie o ponad 2,5%. W ciągu analizowanych lat prognozuje się, iż liczba mieszkańców gminy zmniejszy się o około 165 osób w stosunku do roku 2016, co stanowić będzie ponad 3,5% obecnej liczby mieszkańców gminy. Z prognozy demograficznej GUS można wywnioskować, iż do około 2020 roku nie będą widoczne istotne zmiany w strukturze wiekowej społeczeństwa. Z kolei po roku 2020 przewiduje się spadek liczby ludności zarówno w wieku przedprodukcyjnym, jak i produkcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Zjawisko to wskazuje na wzrost średniej wieku mieszkańców gminy, czyli starzenie się społeczeństwa. Należy podkreślić, iż prognoza demograficzna GUS została sporządzona dla powiatów, w tym przypadku dla powiatu chełmskiego, w skład którego wchodzi 13 gmin wiejskich, 2 gminy miejsko-wiejskie (Siedliszcze i Rejowiec) oraz 1 miasto, w związku z powyższym cechują się one różnymi uwarunkowaniami rozwojowymi i krajobrazowymi.

Wykres 5. Szacunkowy przyrost ludności w latach 2016-2045 na podstawie „Prognozy ludności do 2050 roku dla powiatów oraz miast na prawach powiatu”

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wszystkie z analizowanych wariantów wskazują, iż liczba ludności w gminie Ruda-Huta będzie się stopniowo zmniejszać. Wariant I i wariant III bazują na danych uzyskanych z Banku Danych Lokalnych, które wskazują iż w gminie Ruda-Huta liczba ludności zmniejszy się odpowiednio o: wariant I – 464 osób, wariant III – o 141 osoby. Wyniki uzyskane w wariantach I i III mają charakter wyłącznie poglądowy. Wyniki uzyskane w wariantach II, określonym na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Ruda-Huta uwzględniają obecnie zachodzące trendy demograficzne. Liczba ludności według tego wariantu zmniejszy się znacząco, bo aż o ok. 841 osób (największy spadek spośród analizowanych wariantów). Liczba ludności w 2045 roku, według tego wariantu, stanowić będzie zaledwie 3802 osób.

1.2.2. Źródła utrzymania ludności

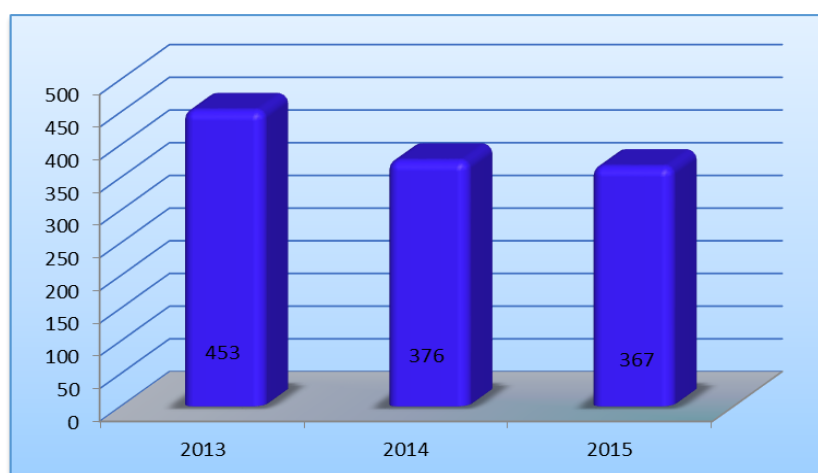
Na składowe rynku pracy składają się: zasoby kapitału ludzkiego i jego wykorzystanie (z punktu widzenia grup wiekowych, wykształcenia, kategorii zdrowotnych), podział pracowników według pracujących w poszczególnych sektorach gospodarki narodowej (wielkość zatrudnienia), a także wielkość i struktura bezrobocia. Głównymi czynnikami, uzależnionymi od siebie i jednocześnie warunkującymi rodzaj i charakter rynku pracy jest struktura gospodarcza oraz zasoby ludzkie. Według danych GUS BDL za rok 2010, na terenie

gminy znajdowało się 1020 gospodarstw domowych. Z dochodów z działalności rolniczej utrzymywało się 88,1% gospodarstw (899). Ze względu na fakt, iż dochody uzyskiwane w gospodarstwach rolnych są niskie, większość z nich utrzymuje się również z innych źródeł. Pod względem źródła pozyskiwania dochodów na drugim miejscu znajdowały się gospodarstwa utrzymujące się zarówno z pracy w gospodarstwie rolnym i z pracy najemnej – 48,0% (490), a pozostałe gospodarstwa domowe otrzymywało dochody z niezarobkowych źródeł (emerytury, renty, świadczenia z pomocy społecznej). Według danych GUS średnie wynagrodzenie w powiecie chełmskim w 2015 r. wynosiło 3251,54 zł brutto, w relacji do średniej krajowej wartość ta stanowiła 83,3%. Wartość wynagrodzenia od 2010 r. wzrosła o 619,40 zł brutto.

1.2.3. Bezrobocie

Gminę Ruda-Huta dotyka problem bezrobocia, w tym bezrobocia ukrytego, które cechuje się nadwyżką zatrudnionych w rolnictwie, co nie jest objęte oficjalną statystyką. Brak obowiązku publikowania danych dotyczących stopy bezrobocia na poziomie gmin skutkuje utrudnionym, a w niektórych przypadkach niemożliwym do nich dostępem. Za wskaźnik zastępczy można uznać odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym. W latach 2013 - 2015 z roku na rok obserwowano tendencję spadkową liczby osób bezrobotnych. Pod koniec 2013 r. w urzędzie pracy były zarejestrowane 453 osoby, a udział bezrobotnych w liczbie osób wieku produkcyjnego wyniósł 15,26%. Od 2014 roku liczba bezrobotnych wykazywała tendencję malejącą. W 2015 roku zarejestrowanych było już 367 osób, a udział bezrobotnych w liczbie ludności wieku produkcyjnego kształtował się na poziomie 12,76%.

Wykres 6. Liczba bezrobotnych w gminie Ruda-Huta w latach 2013– 2015

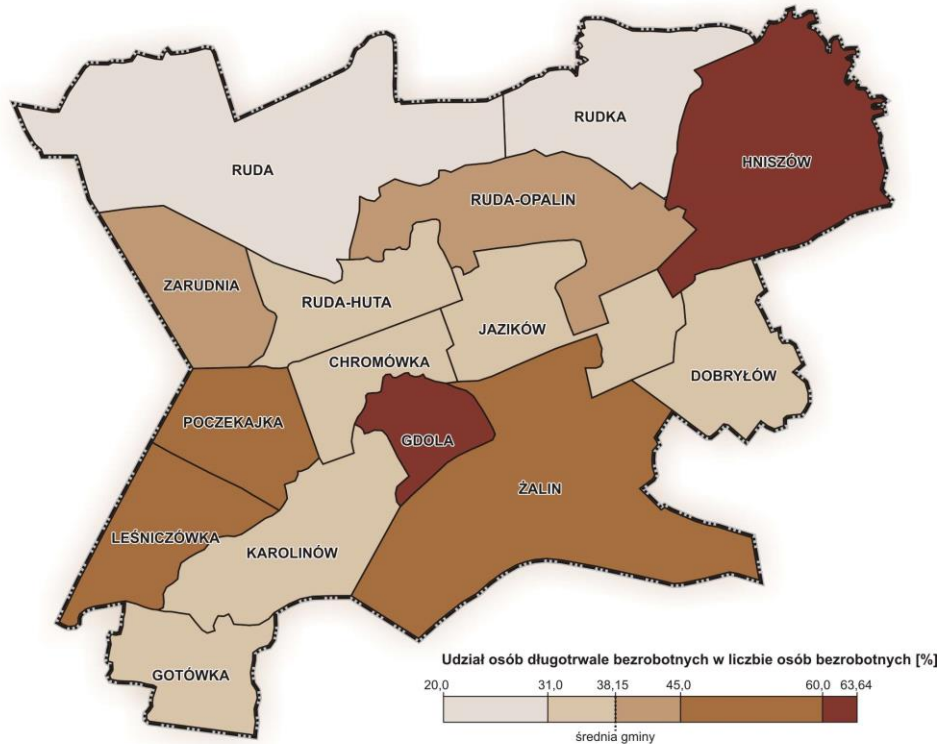

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W gminie udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był zdecydowanie wyższy od wskaźnika dla powiatu chełmskiego (10,4%) i wyższy dla województwa lubelskiego (8,1%). Spośród osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chełmie, ponad 38,0% znajduje się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, są to osoby długotrwale bezrobotne, które są szczególnie narażone na marginalizację społeczną i ekonomiczną. Zjawisko długotrwałego bezrobocia przybierało coraz wyższe wartości z 27,37% w roku 2013, w 2014 roku - 32,98 %, by w następnym roku osiągnąć poziom - 38,15%. Tak wysoki poziom bezrobocia rejestrowanego w gminie jest

jednym z największych jego społecznych problemów. Bez wątplenia ma na to wpływ sytuacja gospodarcza tzn. brak wzrostu gospodarczego, usytuowanie na peryferiach województwa lubelskiego. Gospodarka rolna mimo licznych inwestycji oraz nowych technologii, nie gwarantuje mieszkańcom gminy znaczących dochodów.

Rycina 9. Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych w sołectwach gminy Ruda-Huta w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie.

Struktura wieku osób bezrobotnych jest odwzorowaniem tendencji wojewódzkiej i krajowej. Największy udział osób bezrobotnych charakteryzuje grupę wiekową 25-34 lata. W roku 2015 stanowili oni 32,0% ogółu mieszkańców gminy pozbawionych pracy. Znaczący i systematyczny wzrost liczby osób bezrobotnych w tej grupie wiekowej uwidacznia się od 2013 roku. Ta grupa wiekowa jest również najliczniejsza wśród kobiet w trudnej sytuacji na rynku pracy. Jest to niepokojąca tendencja, gdyż może skłaniać młodych ludzi do migracji w celu poszukiwania pracy. Podobna sytuacja ma miejsce wśród osób powyżej 35 roku życia, ponieważ ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych jest wyższy niż w powiecie i województwie lubelskim. W roku 2015 grupa ta była drugą co do liczebności i stanowiła 22,4% osób bezrobotnych, jest to zatem kolejna grupa wymagająca wsparcia. Najmniej liczny przedział wiekowy to osoby bezrobotne w wieku 55 lat i więcej, czyli osoby zbliżające się do wieku emerytalnego. Kolejna istotna kwestia związana z bezrobociem to wykształcenie osób bezrobotnych.

Tabela 4. Liczba bezrobotnych w podziale na wykształcenie w gminie Ruda-Huta w 2013 i 2014 roku

Wykształcenie	Liczba bezrobotnych w 2013 roku		Liczba bezrobotnych w 2014 roku	
Wyższe	36	8%	21	5,6%
Policealne i średnie	155	34,4%	126	33,6%
Zasadnicze zawodowe	115	25,5%	103	27,5%
Gimnazjalne i niżej	145	32,1%	125	33,3%

Źródło: Strategia rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ruda-Huta na lata 2015-2020

Poziom wykształcenia osób bezrobotnych często świadczy o niedopasowaniu kompetencji do rynku pracy. W gminie większość osób bezrobotnych rejestrujących się to osoby wykształceniem gimnazjalnym i niższym (33,3%) oraz policealnym i średnim (33,6%). Następną grupą osób bezrobotnych jest ludność w wykształceniu zasadniczym zawodowym (27,5%). Stosunkowo wysokie bezrobocie wśród osób z wykształceniem zawodowym może świadczyć o niedopasowaniu wykształcenia kierunkowego do rzeczywistych potrzeb lokalnego rynku pracy. Niepokojącym zjawiskiem jest udział osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym (5,6%). Należy zauważyć, że osoby z wykształceniem wyższym w ostatnich latach odczuwają coraz większe problemy ze znalezieniem pracy.

Reasumując dane dotyczące problemu bezrobocia na terenie gminy Ruda-Huta warto pamiętać o kilku wrażliwych grupach, które mają problemy ze znalezieniem pracy, a więc o osobach o najniższym wykształceniu, osobach nie posiadających doświadczenia zawodowego, osobach niepełnosprawnych, kobietach oraz długotrwale bezrobotnych. Tu warto nadmienić, iż na terenie gminy w 2015 roku - 32,97% (121 osób) – to osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Omawiane kategorie są szczególnie narażone na marginalizację społeczną i ekonomiczną.

Z uwagi na niedostatecznie wykorzystany potencjał osób bezrobotnych, uważa się za niezbędne podejmowanie działań minimalizujących poziom zjawiska bezrobocia prowadzącego do wykluczenia społecznego. W celu aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy, nieodzowne są działania aktywizujące w stosunku do osób długotrwale bezrobotnych w kierunku udziału w szkoleniach i programach aktywizacji rynku pracy i przeciwdziałania bezrobociu przy udziale potencjalnych pracodawców. Aktywizacja osób młodych na rynku pracy jest jednym z głównych wyzwań samorządu. Utworzenie nowych miejsc pracy oraz stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości to bardzo istotne działania, których podjęcie jest konieczne z punktu widzenia trwałego obniżenia bezrobocia oraz wzrostu gospodarczego tego obszaru.

1.2.4. Wykluczenie społeczne

Pomoc społeczna

Wraz z rozwojem życia społecznego zaistniały mechanizmy społeczne i kulturowe sprzyjające wykluczeniu jednostek, tj. stawianiem ich poza nawiasem życia społecznego. Zjawisko to ujawniło się w postaci marginalizacji, polaryzacji życia społecznego, bezrobocia, ubóstwa i bezdomności. Proces wykluczenia zachodzi w sposób dynamiczny, a niekorzystne sytuacje, np. brak pracy, powodujący pierwotnie wykluczenie z rynku pracy, może stać się przyczyną

kolejnych trudności i głębokiego wykluczenia społecznego. Zjawisko to potęguje przenoszenie bezradności i ubóstwa na zasadzie dziedziczenia.

Z przeprowadzonych analiz³ za lata 2013 - 2015 wynika, że wśród przyczyn powodujących korzystanie z pomocy społecznej społeczeństwa w gminie występowały przede wszystkim trudne sytuacje życiowe jak ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała i ciężka choroba. Należy przy tym zaznaczyć, że przypadki wymagające interwencji ze strony służb społecznych związane były często ze zjawiskiem współwystępowania więcej niż jednego rodzaju trudnej sytuacji życiowej.

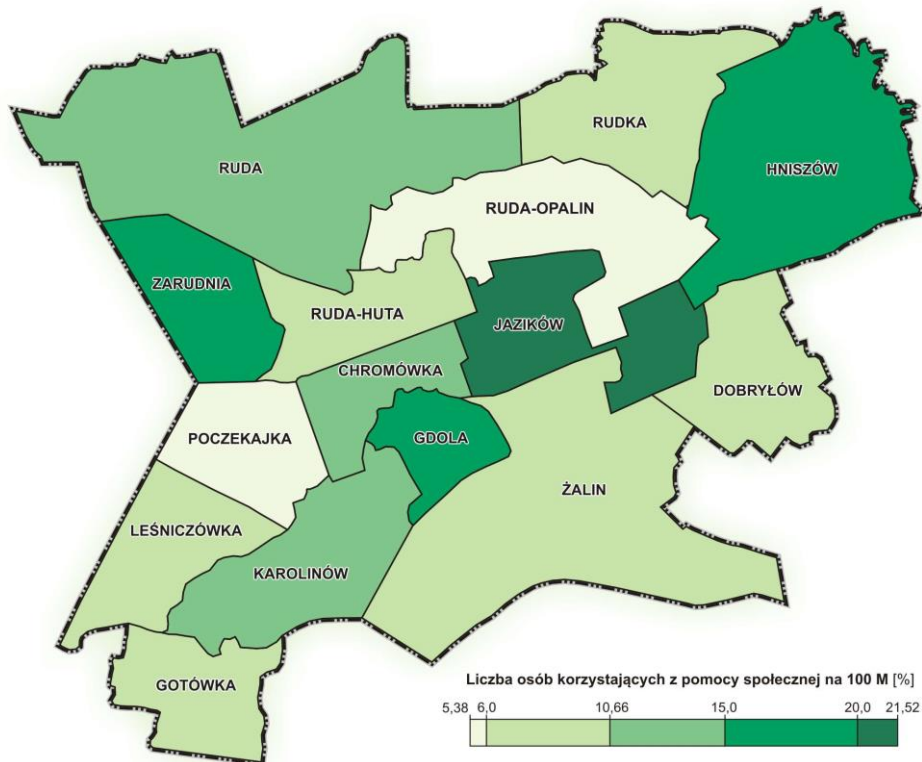
Z pomocy ośrodka z zasiłków skorzystało 498 osób (183 rodziny), czyli 10,66% wszystkich zameldowanych mieszkańców gminy. Przeprowadzona analiza danych za rok 2013 i 2015 wskazuje na spadek zarówno liczby rodzin i osób korzystających z świadczeń finansowych pomocy społecznej w gminie. W liczbach bezwzględnych spadek ten wynosił odpowiednio o 55 rodzin i 140 osób. Oprócz zasiłków w formie pieniężnej ludność korzystała również z innych form pomocy m.in. pomoc w naturze, ubezpieczenie, dożywianie bądź z pomocy opiekuna. Jednakże nie we wszystkich sołectwach w gminie odnotowano tendencje spadkowe dotyczące liczby rodzin i osób otrzymujących świadczenia z pomocy społecznej. Od 2013 roku obserwuje się wzrost liczby ludności pobierających zarówno świadczenia w formie zasiłków pieniężnych i pomocy w naturze, gdzie występuje najbardziej niekorzystna sytuacja dotycząca:

- ❖ ubóstwa w sołectwie Hniszów;
- ❖ niepełnosprawności w sołectwie Zarudnia;
- ❖ długotrwałej i ciężkiej choroby w sołectwach: Dobryłów, Rudka i Leśniczówka;
- ❖ bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w sołectwach: Dobryłów, Gotówka, Leśniczówka;
- ❖ wielodzietne rodziny w sołectwach: Ruda-Huta, Zarudnia i Leśniczówka;
- ❖ przemocy w rodzinie w sołectwie Leśniczówka;
- ❖ alkoholizmu w sołectwach: Poczekajka, Ruda-Opalin i Jazików.

Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie pomocy społecznej, o czym świadczy liczba ludności korzystająca w 2015 roku z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców, jest zróżnicowany. Przy średniej wartości dla gminy stanowiącej 10,68os./100M, niekorzystna sytuacja ma miejsce w sołectwach: Jazików, Gdola, Hniszów, Zarudnia, Karolinów, Ruda i Chromówka.

³ na podstawie sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie-Hucie

Rycina 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Ruda-Huta

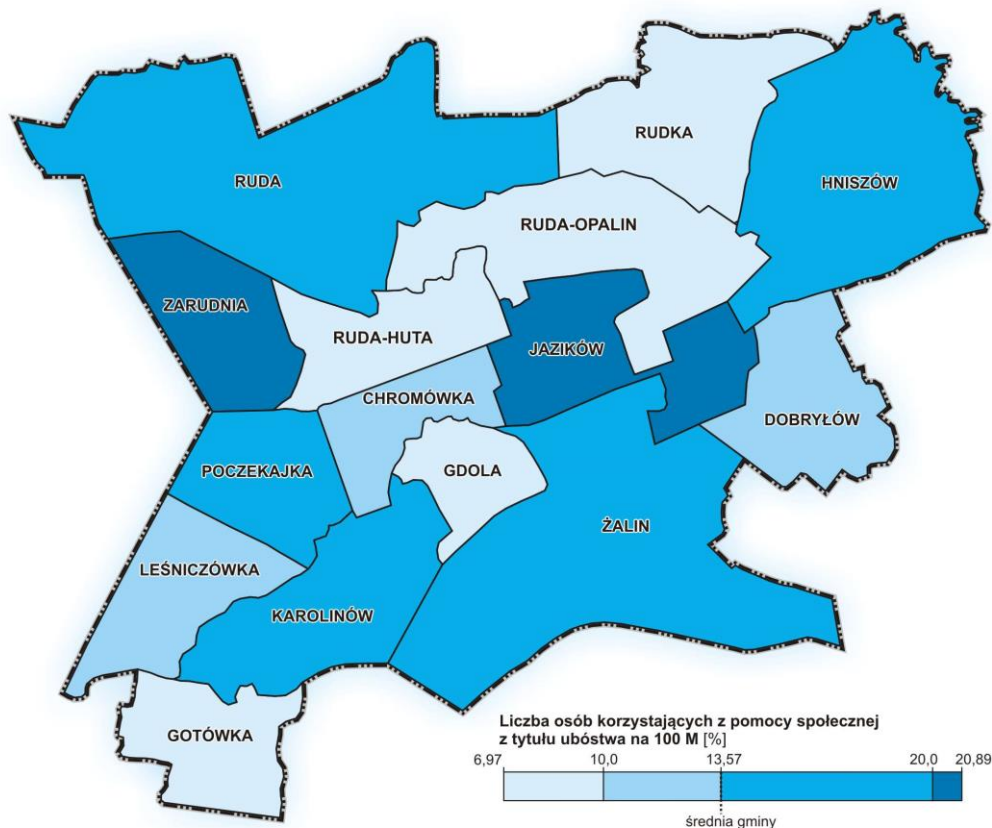
źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Ruda-Huta

Ubóstwo

Ubóstwo jest głównym powodem korzystania z pomocy społecznej świadczeniobiorców w gminie. Czynnikiem sprzyjającym ubóstwu są: uwarunkowania demograficzne, społeczno-ekonomiczne, zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, patologie społeczne jak przemoc w rodzinie czy alkoholizm.

Analiza danych z lat 2013 – 2015 lat wskazuje na zmniejszenie się liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa o 20,9%. Liczba osób pobierających świadczenie z powodu ubóstwa powyżej średniej dla gminy miała miejsce w sołectwach: Jazików, Zarudnia, Karolinów, Poczekajka, Ruda, Żalin i Hniszów.

Rycina 11. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Ruda-Huta

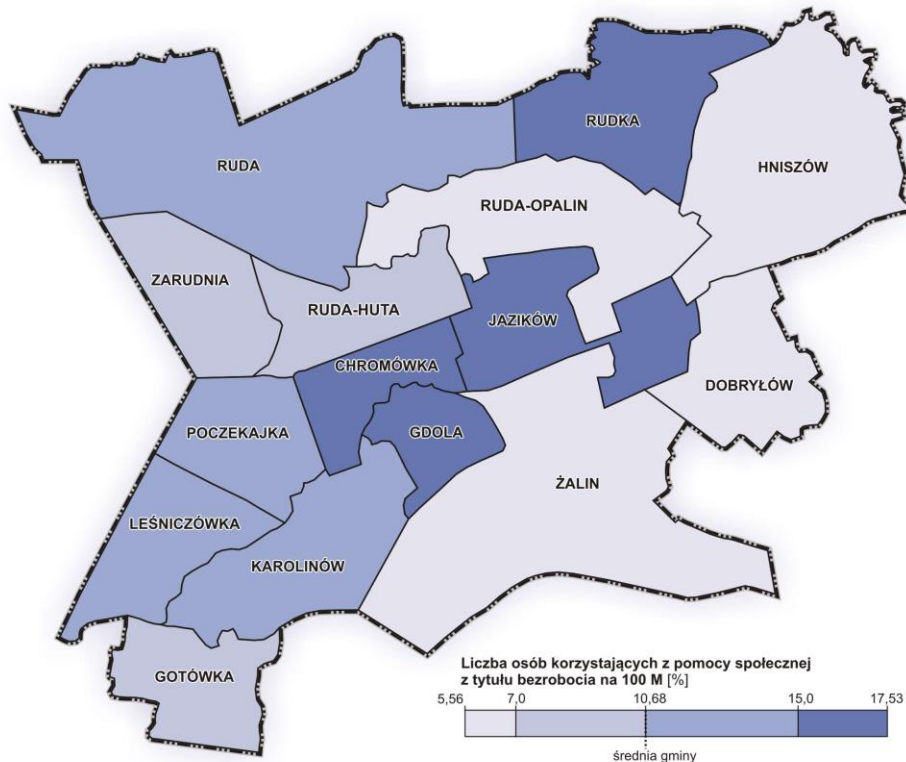

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Ruda-Huta

Bezrobocie

Liczba osób bezrobotnych w gminie Ruda-Huta zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chełmie, na koniec 2015 roku wynosiła 367 osób. W tym czasie w gminie ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 499 osób z tytułu bezrobocia. Należy tu wyraźnie podkreślić, że oprócz zarejestrowanych osób funkcjonują osoby, które nie posiadają prawa do zasiłku, bądź z innych przyczyn nie zawsze zależnych od nich, są osobami bezrobotnymi. Liczba osób pobierających świadczenie z tego powodu powyżej średniej dla gminy miała miejsce w sołectwach: Chromówka, Gdola, Jazików, Karolinów, Ruda, Rudka, Poczekajka i Leśniczówka.

Rycina 12. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców z powodu bezrobocia w 2015 roku w gminie Ruda-Huta

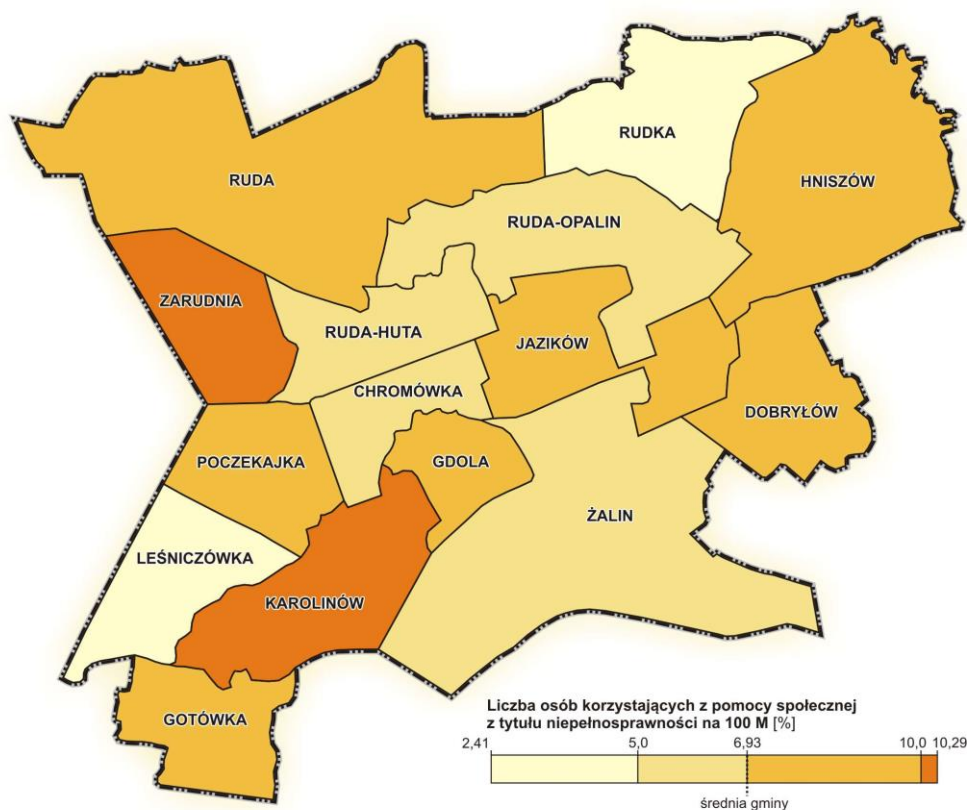

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Ruda-Huta

Niepętnosprawność

Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej środowiska osób niepełnosprawnych w gminie obrazuje i jednocześnie wyodrębnia obraz negatywnych zjawisk w nich zachodzących: począwszy od procesu starzenia się społeczeństwa, poprzez bezrobocie, zwłaszcza długookresowe i dotyczące ludzi młodych oraz związane z nim konsekwencje w sytuacji finansowej i rodzinnej niepełnosprawnych, aż do niskiego poziomu wykształcenia i trudności w odnalezieniu się na rynku pracy. Powyżej średniej dla gminy ze świadczeń z powodu niepełnosprawności korzystała ludność zamieszkująca sołectwa: Zarudnia, Karolinów, Poczekajka, Jazików, Gotówka, Ruda, Hniszów i Dobryłów i Gdola.

Rycina 13. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców z powodu niepełnosprawności

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Ruda-Huta

Infrastruktura pomocy społecznej

Infrastruktura społeczna, rozumiana jest jako zespół urządzeń publicznych zaspokajających potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne ludności, min. są to placówki typu: Domy Pomocy Społecznej, Środowiskowe Domy Samopomocy, zakłady aktywności zawodowej, schroniska i noclegownie, mieszkania chronione. Na terenie gminy funkcjonuje wyłącznie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) w Rudzie-Hucie, który realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy. GOPS jest instytucją zajmującą się zapobieganiem marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Dysponując wiedzą o sytuacji osób potrzebujących, udziela pomocy nie tylko w formie świadczeń finansowych, ale również o charakterze niepieniężnym, do której zaliczyć można pracę socjalną, opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, sprawienie pogrzebu, zapewnienie schronienia, odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, dożywianie dzieci czy gorący posiłek.

W gminie Ruda-Huta podejmowane są działania zmierzające do zminimalizowania skutków patologii społecznych, przede wszystkim dotyczy to przemocy w rodzinie i nadużywania alkoholu. Rada Gminy przyjęła *Gminny Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2015 – 2017*, *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ruda-Huta na lata 2015 – 2020*, *Program współpracy Gminy Ruda-Huta z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w 2017 roku*; *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017*. Wymienione Programy skierowane są do mieszkańców gminy, do osób doświadczających

przemocy w rodzinie tj.: współmałżonków, dzieci i młodzieży, grup zależnych (osób starszych i niepełnosprawnych), sprawców przemocy w rodzinie, a także do instytucji, podmiotów zajmujących się profesjonalnym udzielaniem wsparcia społecznego oraz świadków przemocy w rodzinie, a jego celem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy.

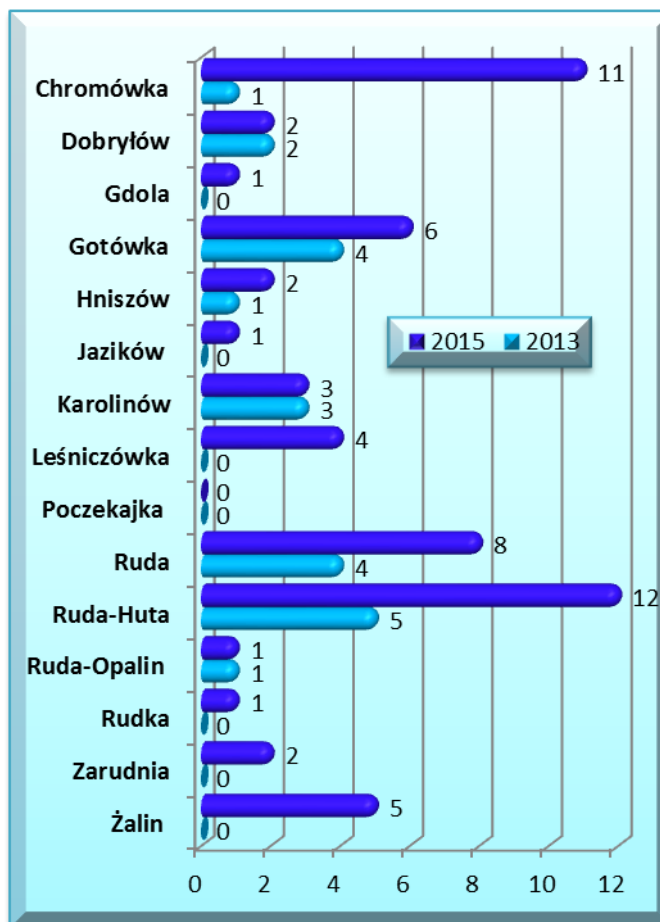
Problemem jest liczba zgłaszanych i wykrywanych przypadków przemocy domowej. Na terenie gminy Ruda-Huta, przemoc w rodzinie najczęściej występuje w rodzinach najuboższych, jest powiązana z alkoholizmem, niskimi dochodami finansowymi na członka rodziny, niskim wykształceniem i niską świadomością społeczną. Przypadki znęcania najczęściej odbywają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny. Przemocy doświadczały kobiety w wieku od 18 do 60 lat, natomiast sprawcami przemocy byli mężczyźni, najczęściej z problemem alkoholowym. W celu przeciwdziałania i niesienia pomocy najslabszym, w gminie utworzony został Zespół Interdyscyplinarny w skład, którego wchodzi przedstawiciele: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariatu Policji w Dorohusku Rewir Dzielnicowych w Rudzie-Hucie oraz Kuratorzy Sądu Rejonowego w Chełmie. Zespół Interdyscyplinarny działa na podstawie porozumienia zawartego między Wójtem Gminy, a podmiotami działającymi w Zespole. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie-Hucie współpracuje z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi, między innymi szkołami, Powiatowym Urzędem Pracy w Chełmie, placówkami służby zdrowia, Komendą Policji czy Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

1.2.5. Bezpieczeństwo publiczne

Poziom bezpieczeństwa jest jednym z głównych aspektów mówiących o jakości życia mieszkańców, natomiast przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Nadzór nad bezpieczeństwem publicznym na terenie gminy sprawuje Komenda Policji w Chełmie.

Na przestrzeni lat 2013 - 2015 w gminie Ruda-Huta odnotowano łącznie 99 przestępstw kryminalnych, z czego w 2013 r. odnotowano 21, w 2014 – 19, a 2015 – 59. Z przytoczonych danych wynika, że bardzo niekorzystnym zjawiskiem jest postępująca tendencja wzrostowa przestępstw. W podziale na rodzaje przestępstw w 2015 r. odnotowano najwięcej kradzieży, oszustw i kradzieży z włamaniem. W podziale na jednostki administracyjne najwięcej przestępstw odnotowano na terenie sołectwa Ruda-Huta, które stanowiły 23,73% przestępstw oraz w sołectwach: Chromówka (15,25%) i Ruda – 13,6% przestępstw. W analizowanych latach najmniej przestępstw kryminalnych odnotowano w Rudce, Rudzie-Opalin, Jazików i Gdoli. Liczba popełnianych przestępstw zależy w dużej mierze od liczby mieszkańców w danym sołectwie oraz położenia w strukturze przestrzennej gminy.

Wykres 7. Liczba przestępstw kryminalnych popełnionych na terenie gminy Ruda-Huta w latach 2013-2015

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ruda-Huta

Policja czuwa również nad bezpieczeństwem rodzin w ich bezpośrednim miejscu zamieszkania. W razie zgłoszenia niebezpiecznego zdarzenia, policja podejmuje interwencję domową, w celu udzielenia osobie/osobom potrzebującym niezbędnej pomocy. Na terenie gminy Ruda-Huta podjęto 63 interwencje domowe, o 53% mniej w porównaniu do 2013 r. (135 interwencji). Najwięcej interwencji domowych odnotowano na terenie sołectw: Ruda-Huta – 17, Ruda-Opalin -13, po 6 interwencji w Rudzie i Jazikowie. W pozostałych sołectwach: liczba interwencji domowych kształtowała się na poziomie od 4 do 1.

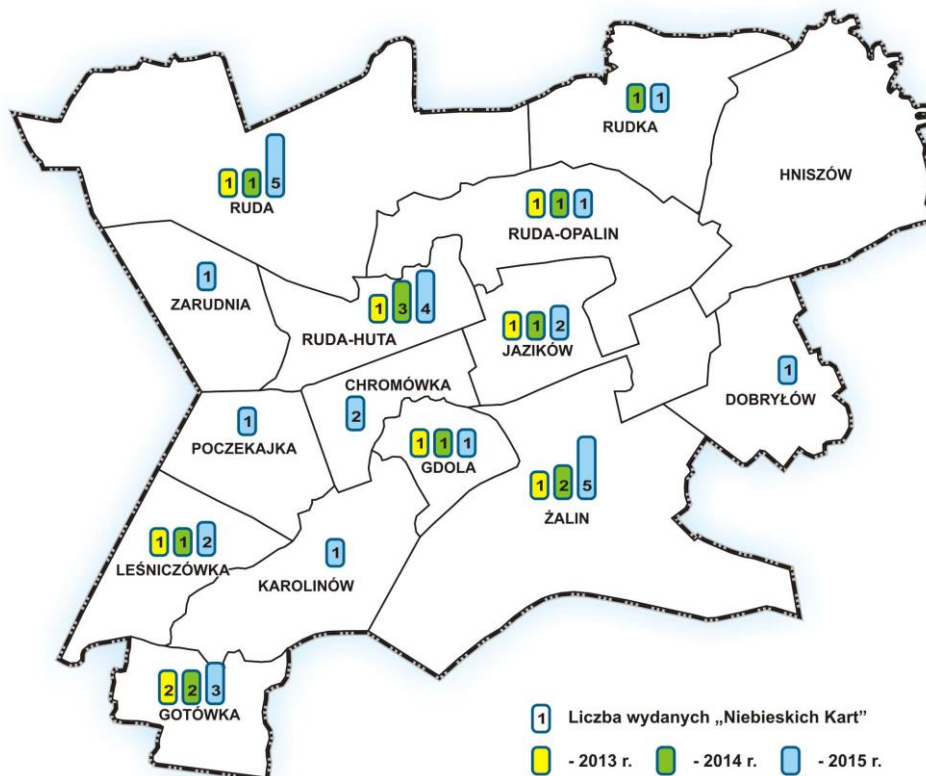
W trakcie przeprowadzanych interwencji w miejscach zamieszkania, w uzasadnionych przypadkach sporządzano „Niebieskie Karty”⁴, co świadczyło o przemocy w rodzinie i mogło być wykorzystane do prowadzonych postępowań. Od 2013 roku wzrastała liczba zakładanych Niebieskich Kart⁵, o czym świadczy fakt, iż w 2013 roku tą procedurą objętych było tylko 9 rodzin, zaś w 2015 roku już 30 rodzin. Najwięcej „Niebieskich Kart” wydano w Rudzie, Żalinie po 5 Kart oraz w Rudzie-Hucie – 4 Karty. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, iż w obszarze sołectwa Żalin, wzrasta liczba rodzin, w których występuje przemoc, jak również

⁴Niebieska Karta jest dokumentem służbowym wypełnianym przez funkcjonariusza policji w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie;

⁵Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie-Hucie za 2015 rok;

od 2013 roku utrwała się przemoc w stosunku do rodzin w Gotówce, Jazikowie, Rudzie-Opalin, Rudce i Leśniczówce. Niewątpliwie, wpływ na to bardzo niekorzystne zjawisko mają trudności ekonomiczne wielu rodzin i patologie społeczne, szczególnie alkoholizm, który jest w znacznej części przypadków czynnikiem powodującym znęcanie się nad rodziną i konfliktów rodzinnych.

Rycina 14. Rodziny objęte procedurą „Niebieskiej Karty” wg sołectw w gminie Ruda-Huta (2013, 2014 i 2015r.)

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG w Rudzie-Hucie

W gminie Ruda-Huta nad bezpieczeństwem przeciwpożarowym czuwają Ochotnicze Straże Pożarne. Działają w oparciu o Ustawę o ochronie przeciwpożarowej, prawo o stowarzyszeniach oraz statut Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej. Koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej w myśl *art. 32.1 ustawy o ochronie przeciwpożarowej* ponosi Gmina. Zgodnie z nazwą Ochotnicza Straż Pożarna to organizacja, w której uczestnictwo jest dobrowolne. Celem jej działania jest przede wszystkim zorganizowanie i wyszkolenie oddziału strażackiego. Na terenie gminy działają 3 zastępy Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP), w tym 1 jednostka jest włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG):

- OSP w Rudzie (włączona do KSRG);
- OSP w Leśniczówce;
- OSP w Żalinie.

Na terenie gminy występują szczególne uwarunkowania sprzyjające powstawaniu poważnych zagrożeń ludności i jej mienia. Północno-wschodnia część gminy należy do obszarów

szczególnego zagrożenia powodzią. Z ustaleń PZPWL⁶ wynika, że w dolinie Bugu jest niezbędna budowa polderów przeciwpowodziowych, które w okresie wezbrania rzeki Bug pozwolą na rozlanie się z koryta nadmiaru wody i jej naturalną retencję. Poldery przeciwpowodziowe zostały zaplanowane w sąsiadujących gminach tj. w gminie Dorohusk i gminie Dubienka.

W gminie Ruda-Huta, w ramach przeciwdziałania skutkom suszy wskazuje się jako priorytet realizację systemów nawodnień. Stąd celowa jest przebudowa systemu melioracji szczegółowych w kierunku zwiększania funkcji nawadniających.

1.2.6. Kapitał społeczny oraz aktywność obywatelska

Fundusz sołecki

W 2009 roku została uchwalona ustawa o funduszu sołeckim, wprowadzająca do praktyki funkcjonowania samorządu gminnego nowe rozwiązania służące zaspokajaniu potrzeb społeczności wiejskich. Jednym z głównych celów ustawy było stworzenie mechanizmu aktywizowania społeczności sołectwa poprzez jej bezpośredni udział nie tylko w planowaniu i podejmowaniu decyzji, ale także w realizacji zadań finansowanych z funduszu sołeckiego. Środki tworzące fundusz sołecki zostają wydzielone z budżetu gminy. Korzystając z niewielkich i niewystarczających środków finansowych z funduszu sołeckiego, nie jest możliwe zaspokojenie wszystkich potrzeb zarówno inwestycyjnych i działań miękkich na obszarach wiejskich, jednak dzięki pojawieniu się realnego, choć ograniczonego budżetu w dyspozycji miejscowej społeczności, można mówić o zmianie jakościowej lokalnej demokracji.

W celu oszacowania ogólnego poziomu aktywności społecznej w gminie Ruda-Huta, posłużono się wskaźnikami opisującymi poziom kapitału społecznego na poziomie sołectwa. Są to:

- kwota pozyskanych środków z funduszu sołeckiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca, która informuje o skuteczności działania oraz wizji mieszkańców na rozwój danego sołectwa, o czym mówi sposób wydatkowania pieniędzy;
- wskaźnik uczestnictwa mieszkańców w zebraniu wiejskim, dotyczącym podziału środków na 2016 rok, opisujący rzeczywiste zaangażowanie społeczne mieszkańców danego sołectwa.

Tabela 4. Poziom kapitału społecznego w gminie Ruda-Huta

Sołectwo	Kwota uzyskana na fundusz sołecki	Liczba osób na zebraniu wiejskim w 2015 roku, dotyczącym podziału środków z funduszu sołeckiego	Fundusz sołecki na 1 mieszkańca	Wskaźnik uczestnictwa w zebraniach na 100 mieszkańców
Chromówka	11 000	30	59,46	16,22
Dobryłów	10 014	24	63,78	15,29
Gdola	8 321	16	85,78	16,49
Gotówka	12 496	42	52,28	17,57

⁶ Wg Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego z 2015r.

Hniszów	9 760	25	67,78	17,36
Jazików	10 099	17	63,92	10,76
Karolinów	12 600	47	51,01	19,03
Ruda	28 209	14	34,78	1,73
Ruda-Huta	28 209	69	27,20	6,65
Ruda-Opalin	14 189	0	49,44	0,00
Rudka	10 296	31	62,02	18,67
Zarudnia	11 312	24	55,45	11,76
Żalin	18 646	50	40,98	10,99
Leśniczówka	13 879	48	46,42	16,05
Poczekajka	10 973	19	58,99	10,22
OGÓŁEM GMINA	210 003	456	44,95	9,76

źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Ruda-Huta

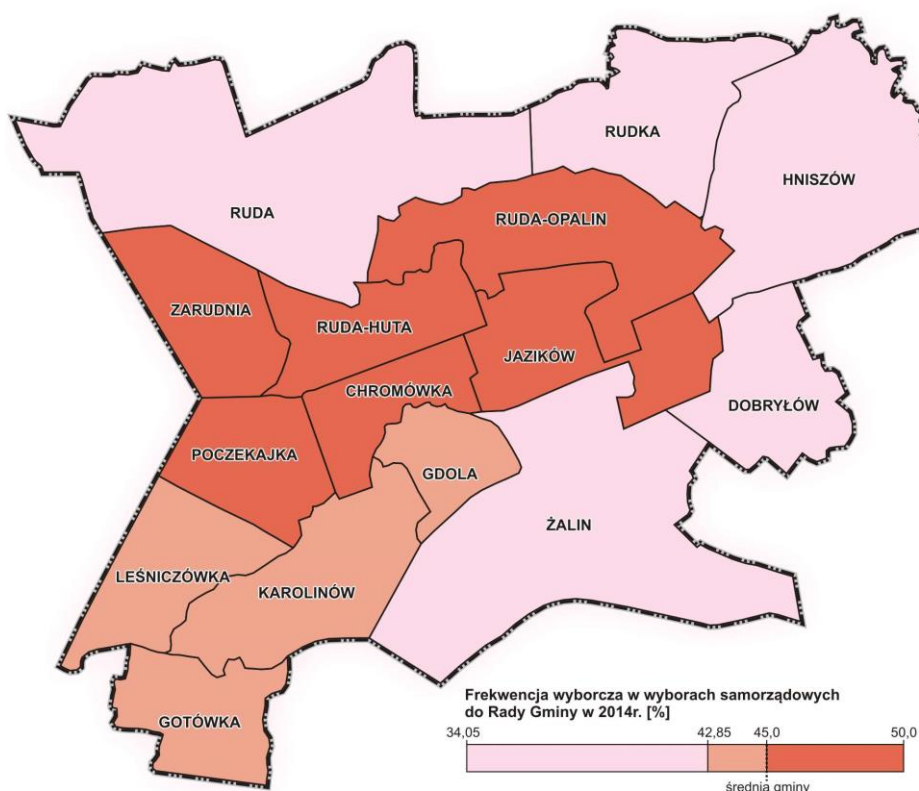
Spośród 15 sołectw w gminie Ruda-Huta nikłym zaangażowaniem w sprawy społeczne cechowały się sołectwa: Ruda-Opalin, Ruda i Ruda-Huta. Są to sołectwa, gdzie wskaźnik określający zaangażowanie w sprawy społeczności lokalnej był zdecydowanie niższy niż średnia dla gminy, która również jest bardzo niska.

Aktywność obywatelska mieszkańców

Zasadniczym wskaźnikiem obrazującym jakość kapitału społecznego gminy jest aktywność obywatelska mieszkańców, przejawiająca się uczestnictwem w organizacjach społecznych, grupach nieformalnych i innych organizowanych inicjatywach obywatelskich. O aktywności obywatelskiej świadczy również uczestnictwo mieszkańców w wyborach prezydenckich, parlamentarnych oraz samorządowych. W wyborach samorządowych wzięło udział 1620 osób, co stanowi 42,85% uprawnionych do głosowania (3781 osób). Najniższa frekwencja w wyborach samorządowych, która kształtowała się na poziomie 34,05% – 39,60% miała miejsce w północnej i południowej części gminy tj. w sołectwach: Żalin, Dobryłów, Karolinów i Ruda.

Aktywność społeczną mieszkańców gminy należy ocenić jako niską – szczególnie na tle frekwencji osiąganego przez sąsiadujące gminy powiatu chełmskiego.

Rycina 15. Frekwencja w wyborach samorządowych

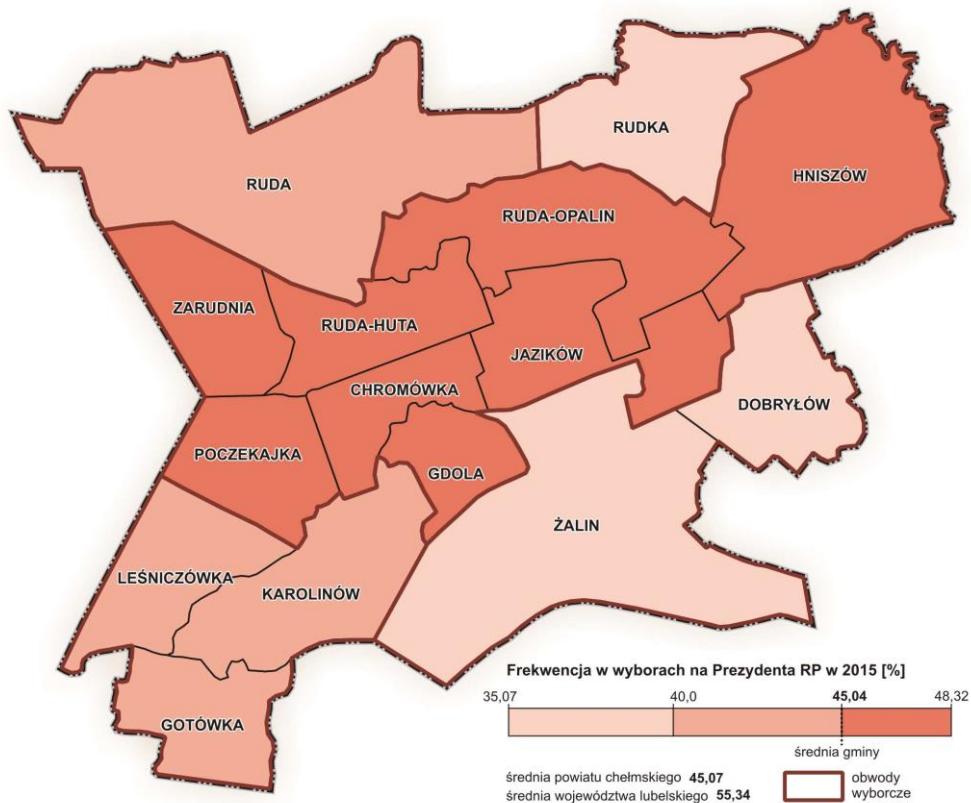

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ruda-Huta

W wyborach prezydenckich w 2015 r. wzięło udział 1680 osób, co stanowiło 45% uprawnionych do głosowania, była to wartość porównywalna do średniej uzyskanej w powiecie chełmskim (45,07%), jednakże o wiele niższa niż w województwie (55,34%). Najniższym zainteresowaniem (35,07%) wyborcu na Prezydenta wykazali się mieszkańcy obwodu nr 5, w skład którego wchodziły miejscowości: Rudka, Hnyszów i Marysin. Niewiele wyższe zainteresowanie przejawiali mieszkańcy obwodu nr 4 (miejscowości: Żalin, Żalin-Kolonia i Dobryłów), gdzie frekwencja wynosiła 39,63%, przy średniej dla gminy – 45,04%.

Z powyższych analiz wynika, że dużo większe zainteresowanie mieszkańców gminy jest wyborami prezydenckimi aniżeli wyborami samorządowymi. Świadczy to o braku poczucia więzi z lokalnymi władzami oraz realnym wpływie, jaki mają wybory samorządowe na codzienne problemy mieszkańców.

Rycina 16. Frekwencja w wyborach na Prezydenta RP

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

Organizacje społeczne

W roku 2015 funkcjonowało zaledwie 6 podmiotów z sektora organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych, zarówno formalnych, jak i nieformalnych, które realizują swoje działania na terenie gminy oraz w aktywny sposób współpracują z samorządem lokalnym⁷. Wśród podmiotów funkcjonują OSP: Leśniczówka, Ruda i Żalin. Zakres działalności Stowarzyszeń OSP obejmuje działania na rzecz ochrony życia, zdrowia i mienia przed pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami, ochronę środowiska, rozwijanie i upowszechnianie działalności kulturalnej oraz sportu, jak również organizowanie pożarniczego i obronnego wychowania dzieci i młodzieży. Pozostałe trzy Stowarzyszenia to:

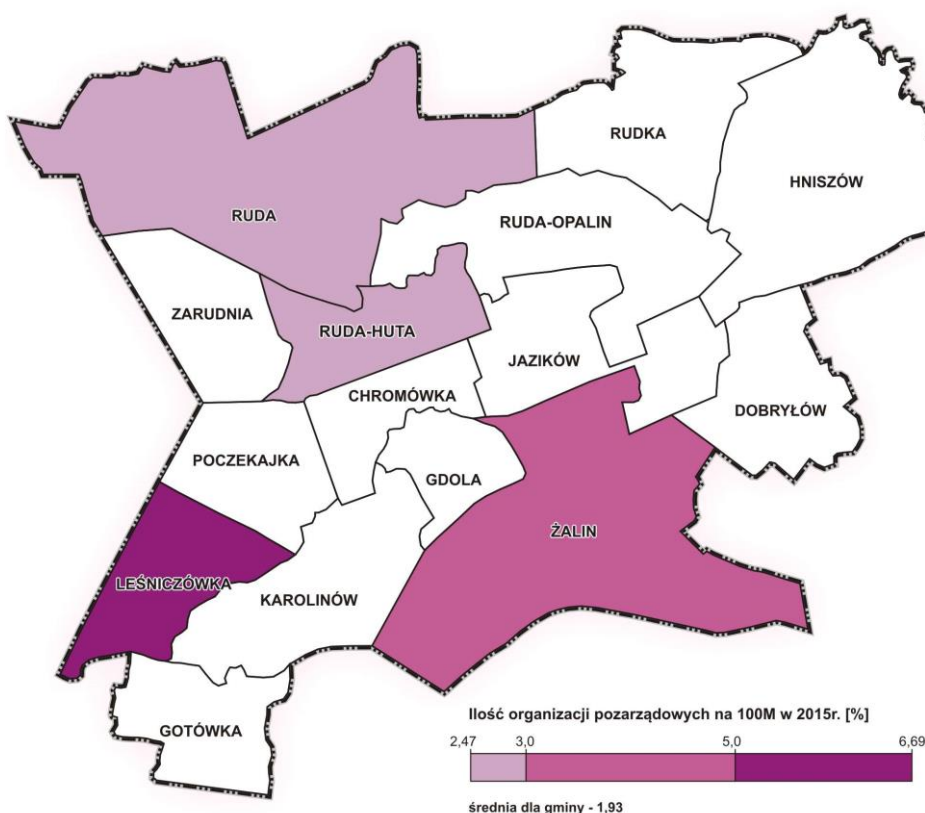
- Stowarzyszenie Ludowy Klub Sportowy "HUTNIK" Ruda-Huta, którego celem jest krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych na terenie działania Klubu;
- Stowarzyszenie Miłośników Gminy Ruda-Huta, które ma na celu m.in. aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego, budowanie świadomości obywatelskiej, promowanie Gminy Ruda-Huta i jej mieszkańców, wspieranie rozwoju kulturalnego i oświatowego czy też podejmowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych;
- Stowarzyszenie "Pod Zieloną Koniczynką" powstało w celu utworzenia przedszkola w Rudzie-Hucie. Celami statutowymi stowarzyszenia są m.in.: działalność na rzecz

⁷ wg danych z UG Ruda-Huta

integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, obywatelskiej i kulturowej; działalność na rzecz osób niepełnosprawnych; promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy.

Głównym celem współpracy gminy Ruda-Huta z organizacjami pozarządowymi i innymi organizacjami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jest realizowanie wspólnych zadań dotyczących poprawy jakości życia jej mieszkańców i zaspokojenia potrzeb lokalnych. Na wsparcie zadań publicznych realizowanych przez wymienione organizacje pozarządowe i podmioty w budżecie gminy w 2017 roku przeznaczono 60 000 zł w formie dotacji. Przyjęto również zadania do realizacji na 2017 rok dotyczące: upowszechniania kultury fizycznej i sportu w środowisku szkolnym i wiejskim, krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży, ochrony przeciwpożarowej, kultury, sztuki oraz ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, promocji gminy oraz nauki, edukacji, oświaty i wychowania. Program jest finansowany całkowicie ze środków własnych gminy. Ze względu na niewystarczającą wartość przyznawanego wsparcia finansowego zakres prowadzonej działalności jest również ograniczony i sprowadza się przede wszystkim na dofinansowaniu do upowszechniania kultury fizycznej (organizacja zawodów sportowych, festynów, konkursów) wypoczynku dzieci i młodzieży, realizacji zadań z zakresu kultury, sztuki, wspieraniu i czy też przeciwdziałaniu uzależnieniom i patologiom społecznym.

Rycina 17. Organizacje pozarządowe w 2015 roku w sołectwach gminy Ruda-Huta

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ruda-Huta

1.2.7. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze społecznej

Pogłębiona analiza kwestii społecznych, w oparciu o diagnozę, pozwoliła zidentyfikować wiele problemów w sferze społecznej, z którymi boryka się gmina Ruda-Huta. Należą do nich:

- ❖ spadek liczby ludności na obszarze gminy, który niekorzystnie wpływa na wszystkie procesy demograficzne;
- ❖ rozproszenie ludności na obszarze gminy, które niekorzystnie wpływa na integrację społeczności lokalnej, w szczególności sołectw peryferyjnych;
- ❖ brak utożsamiania się z miejscem zamieszkania, co ogranicza zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne;
- ❖ niski przyrost naturalny;
- ❖ ujemne saldo migracji;
- ❖ niekorzystne prognozy demograficzne, które w znaczny sposób wpłyną na kapitał ludzki obszaru;
- ❖ wysokie wskaźniki bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego;
- ❖ niski poziom kwalifikacji osób bezrobotnych;
- ❖ znaczna liczba osób korzystająca z pomocy społecznej, gdzie najczęstszymi powodami korzystania ze świadczeń pomocy społecznej są: ubóstwo, bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, co świadczy o problemach zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych przez rodziny z obszaru gminy;
- ❖ brak infrastruktury pomocy społecznej: miejsca spotkań i integracji społecznej lokalnej, brak środowiskowych domów samopomocy, zakładów aktywności zawodowej;
- ❖ wzrost zagrożenia patologiami społecznymi (w szczególności przemocy domowej), wzrost liczby przestępstw;
- ❖ niewystarczająca i niezadawalająca infrastruktura społeczna;
- ❖ duży odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się z niezarobkowych źródeł utrzymania;
- ❖ brak placówek zapewniających opiekę dla dzieci w wieku do lat trzech;
- ❖ bardzo niski kapitał społeczny;
- ❖ występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w północno-wschodniej części gminy;
- ❖ częściowo obszar gminy jest zagrożony suszą.

Na etapie analizy kwestii społecznych zidentyfikowano również potencjały obszaru gminy, którymi są:

- ❖ wzrost liczby dzieci w wieku 3-6 lat;
- ❖ zmniejszający się udział ludności w wieku poprodukcyjnym; malejąca liczba zgonów;
- ❖ szeroko prowadzona działalność kulturalna, w tym organizacja imprez kulturalnych, występów teatralnych i innych inicjatyw społecznych;
- ❖ szerokie zaplecze rekreacyjno – sportowe, w tym siłownię na powietrzu pozwalające czynnie uprawiać sport;
- ❖ nowa inwestycja w obiekt przedszkola.

1.2.8. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze społecznej

Potrzeby w zakresie rewitalizacji w sferze społecznej to przede wszystkim aktywizacja społeczna osób bezrobotnych i uzależnionych od zasiłków pomocy społecznej, integracja mieszkańców (w tym osób starszych i zagrożonych patologiami społecznymi), edukacja i podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, włączenie bezrobotnych mieszkańców obszaru rewitalizacji w prace pielęgnacyjne w rewitalizowanym obszarze na terenie gminy, budowanie tożsamości lokalnej i identyfikacji z miejscem zamieszkania (co będzie przeciwdziało emigracji z terenu gminy), włączenie społeczne mieszkańców w procesy ożywienia społeczno-gospodarczego (w tym w zaplanowanie i realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych).

1.3. Sfera gospodarcza

1.3.1. Struktura gospodarcza gminy

Na strukturę gospodarczą gminy składają się główne sektory gospodarki, w szczególności sektor rolniczy oraz przedsiębiorczość pozarolnicza, w tym przemysł, budownictwo i usługi. Rolnictwo jest jednym z najbardziej powszechnych rodzajów aktywności gospodarczej, obszary wiejskie są miejscem życia i pracy blisko 40% ludności kraju oraz miejscem wypoczynku. Diagnozę gminy w zakresie gospodarczym dokonano pod kątem przedsiębiorczości pozarolniczej i rolnictwa. Gmina Ruda-Huta cechuje się stosunkowo niekorzystną strukturą gospodarczą, z dominującą pozycją sektora rolnego.

1.3.1.1. Przedsiębiorczość pozarolnicza

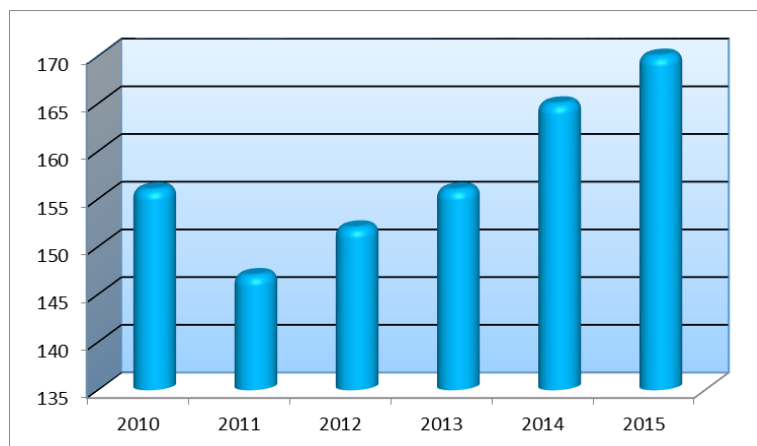
Kondycja lokalnej gospodarki odgrywa istotną rolę w procesie rozwoju społeczno-ekonomicznego. Należy podkreślić, iż znaczenie posiada nie tylko wielkość gospodarki, mierzona liczbą podmiotów prowadzących działalność ekonomiczną, lecz także ich struktura branżowa, wielkościowa oraz własnościowa. Rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej jest niezwykle ważny, prowadzi do tworzenia miejsc pracy poza rolnictwem i do dywersyfikacji źródeł utrzymania ludności. Procesy kształtujące sferę gospodarczą wpływają na dynamikę rozwoju społeczno - ekonomicznego różnych jednostek osadniczych. Powyższa zależność jest szczególnie zauważalna na szczeblu lokalnym. Zjawiska i przemiany gospodarcze w znacznym stopniu determinują kierunek oraz dynamikę rozwoju w pozostałych sferach.

Na terenie gminy Ruda-Huta w 2015 r., według danych GUS, funkcjonowało 170 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, o niespełna 9,0% (14 podmiotów) więcej w porównaniu do 2010 roku. W 2015 roku zarejestrowano nowe 22 podmioty, z czego najwięcej w sołectwie Leśniczówka - 6 podmiotów. Na przestrzeni lat 2010 - 2013 liczba nowo rejestrowanych podmiotów wykazywała tendencję spadkową z 25 podmiotów do 18 w roku 2013, jednakże od 2014 roku wzrastała. W 2015 roku wyrejestrowano 17 podmiotów. Najwięcej podmiotów ubyło w sołectwie Ruda-Huta (5) oraz Ruda (4). W rozpatrywanych latach, należy uwagę zwrócić na rok 2011, gdzie liczba wyrejestrowanych podmiotów (25) znacznie przewyższała liczbę nowo rejestrowanych (22).

Analizując sferę gospodarczą należy uwzględnić nie tylko bezwzględną liczbę zarejestrowanych przedsiębiorstw ale również przedsiębiorczość mieszkańców, która mierzona jest wskaźnikiem przedsiębiorczości, tj. liczbą podmiotów gospodarczych wpisanych

do rejestru REGON na 10 tys. ludności. W rozpatrywanych latach na obszarze gminy Ruda-Huta obserwuje się stopniowy wzrost analizowanego wskaźnika z wielkości 323/10 tys. ludności do 364/10 tys. ludności w roku 2015, co świadczy o wzrostowej aktywności gospodarczej.

Wykres 8. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy Ruda-Huta w latach 2010-2015

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W podziale na sektory własnościowe podmioty działające w sektorze publicznym stanowią 5,88%, natomiast w sektorze prywatnym 92,92%. W sektorze prywatnym największy odsetek stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (82,28%), a organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne) zaledwie 3,52%.

Tabela 5. Podmioty gospodarki gospodarczej wg sektorów własnościowych w gminie Ruda-Huta w latach 2010 – 2015

PKD	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Podmioty gospodarki narodowej						
ogółem	156	147	152	156	165	170
sektor publiczny						
ogółem	10	10	10	10	10	10
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	7	7	6	6	6	6
sektor prywatny						
ogółem	146	137	142	146	155	158
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	119	111	117	120	127	130
sektor prywatny - spółki handlowe	7	7	6	7	7	8
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	2	2	2	2	2	2
sektor prywatny - spółdzielnie	3	3	3	3	4	4
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	5	6	6	6	6	6

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Największy odsetek podmiotów działa na terenie sołectwa Ruda-Huta – ponad 32%, Ruda (17,6%) oraz Leśniczówka (13,52%). W pozostałych sołectwach udział podmiotów gospodarczych wahał się w granicach od 5,3% w Żalnie do 0,6% w Gdoli. Najniższy udział podmiotów gospodarczych odnotowano w sołectwach: Gdola (0,6%), Gotówka (1,17%), Zarudnia i Karolinów (2,35%), oraz Chromówka (2,94%).

Rozwój przedsiębiorczości w gminie, wynika ze wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w analizowanych latach, co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 6. Podmioty gospodarki wg sekcji PKD 2007⁸ w gminie Ruda-Huta w latach 2010-2015

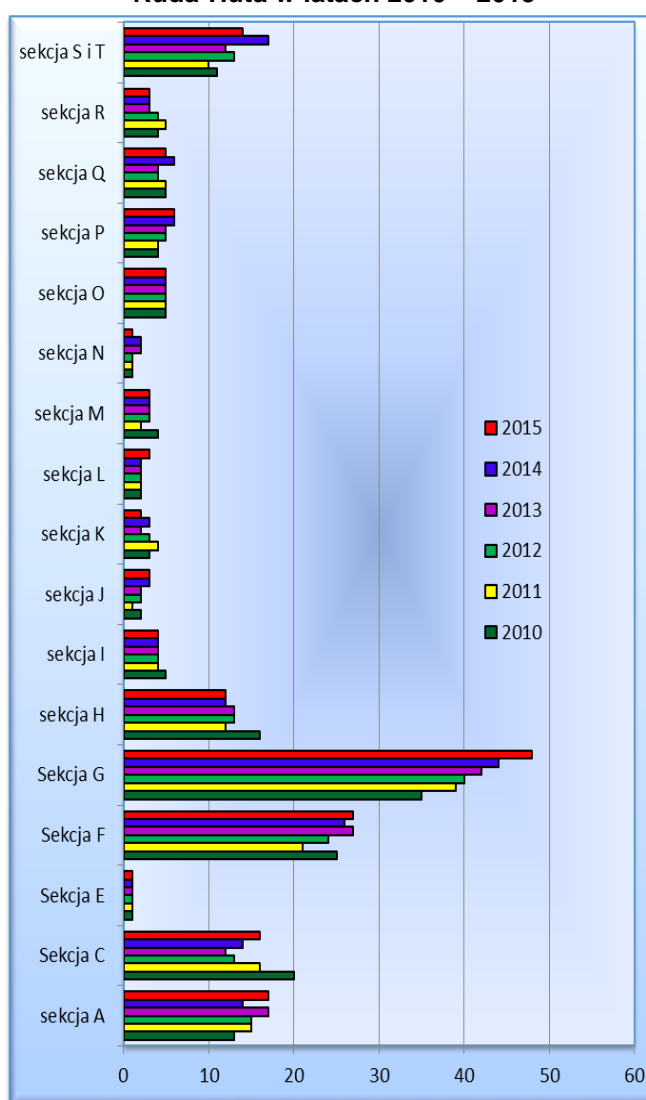
Sekcje PKD	2010	2011	2012	2013	2014	2015
OGÓLEM	156	147	152	156	165	170
Sekcja A	13	15	15	17	14	17
Sekcja B	0	0	0	0	0	0
Sekcja C	20	16	13	12	14	16
Sekcja D	0	0	0	0	0	0
Sekcja E	1	1	1	1	1	1
Sekcja F	25	21	24	27	26	27
Sekcja G	35	39	40	42	44	48
Sekcja H	16	12	13	13	12	12
Sekcja I	5	4	4	4	4	4
Sekcja J	2	1	2	2	3	3
Sekcja K	3	4	3	2	3	2
Sekcja L	2	2	2	2	2	3
Sekcja M	4	2	3	3	3	3
Sekcja N	1	1	1	2	2	1
Sekcja O	5	5	5	5	5	5
Sekcja P	4	4	5	5	6	6
Sekcja Q	5	5	4	4	6	5
Sekcja R	4	5	4	3	3	3
Sekcja S i T	11	10	13	12	17	14
Sekcja U	0	0	0	0	0	0

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

⁸ Wyjaśnienie skrótów sekcji PKD 2007: A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, B – Górnictwo i wydobywanie, C – Przetwórstwo przemysłowe, D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, F – Budownictwo, G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, H – Transport i gospodarka magazynowa, I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, J – Informacja i komunikacja, K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, P – Edukacja, Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna, R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, S – Pozostała działalność usługowa, T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby, U – Organizacje i zespoły eksterytorialne

Najliczniej reprezentowaną dziedziną działalności podmiotów, jest sekcja G (*handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa sprzętu*), w której działa najwięcej, bo aż 35 podmiotów, sekcja F (*budownictwo*) - 25 podmiotów oraz sekcja C (*przetwórstwo przemysłowe*) – 16 podmiotów gospodarczych. W sekcji A (*rolnictwo*) działa 13 podmiotów, w sekcji H (*Transport i gospodarka magazynowa*) – 16 podmiotów. Najmniej jednostek działa w sekcjach: N (*Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*), E (*Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją*) – po 1 podmiocie, J (*Informacja i komunikacja*), L (*Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości*) – po 2 podmioty. Na terenie gminy Ruda-Huta brak jest podmiotów gospodarczych działających w dziedzinach: B – *Górnictwo i wydobywanie* oraz U – *organizacje i zespoły ekstremalne*.

Wykres 9. Liczba podmiotów gospodarczych wg poszczególnych sekcji PKD 2007 w gminie Ruda-Huta w latach 2010 – 2015

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Na terenie gminy Ruda-Huta, według klas wielkości podmiotów gospodarczych, działają jedynie mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. Największy⁹ odsetek stanowiły

⁹ Na podstawie danych GUS za 2015 r.

mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające do 9 osób) – 95,3% (162 podmioty gospodarcze). Ponadto na terenie gminy działało 7 małych przedsiębiorstw (zatrudniające do 49 osób) i 1 średnie przedsiębiorstw (zatrudniające do 249). Małe przedsiębiorstwa stanowiły zaledwie 4,12% (7 przedsiębiorstw), z czego 3 działały na terenie sołectwa Ruda (10,0%), Ruda-Huta (5,45%) oraz 1 w Leśniczówce (4,35%). Zgodnie z rejestrem REGON, na terenie gminy w 2015 roku znajdowało się 1 średnie przedsiębiorstwo w Rudzie-Hucie, zatrudniające od 50-249 osób. Jednakże z uzyskanych danych z UG Ruda-Huta wymieniony podmiot jakim była Huta Szkła w Rudzie-Opalin, zatrudniająca od 300-415 pracowników, od 1996 roku nie prowadzi działalności.

Tabela 7. Podmioty gospodarcze według klas wielkości

Miejscowość	2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	mikroprzedsiębiorstwa	małe przedsiębiorstwa	średnie przedsiębiorstwa	mikroprzedsiębiorstwa	małe przedsiębiorstwa	średnie przedsiębiorstwa	mikroprzedsiębiorstwa	małe przedsiębiorstwa	średnie przedsiębiorstwa	mikroprzedsiębiorstwa	małe przedsiębiorstwa	średnie przedsiębiorstwa	mikroprzedsiębiorstwa	małe przedsiębiorstwa	średnie przedsiębiorstwa	mikroprzedsiębiorstwa	małe przedsiębiorstwa	średnie przedsiębiorstwa
OGÓŁEM	149	7	0	140	7	0	145	6	1	149	6	1	158	6	1	162	7	1
Chromówka	4	0	0	4	0	0	3	0	0	4	0	0	5	0	0	5	0	0
Dobryłów	6	0	0	6	0	0	6	0	0	5	0	0	5	0	0	6	0	0
Gdola	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
Gotówka	3	0	0	3	0	0	2	0	0	1	0	0	1	0	0	2	0	0
Hniszów	2	0	0	3	0	0	3	0	0	3	0	0	3	0	0	4	0	0
Jazików	6	0	0	6	0	0	6	0	0	6	0	0	5	0	0	7	0	0
Karolinów	3	0	0	4	0	0	3	0	0	4	0	0	4	0	0	4	0	0
Leśniczówka	11	1	0	12	1	0	13	1	0	17	1	0	17	1	0	22	1	0
Marynin	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0
Poczekajka	6	0	0	6	0	0	6	0	0	6	0	0	5	0	0	6	0	0
Ruda	24	1	0	20	2	0	22	2	0	27	2	0	27	2	0	27	3	0
Ruda-Huta	53	5	0	51	4	0	48	3	1	47	3	1	52	3	1	51	3	1
Ruda-Opalin	15	0	0	9	0	0	11	0	0	8	0	0	8	0	0	7	0	0
Rudka	5	0	0	6	0	0	9	0	0	7	0	0	7	0	0	7	0	0
Zarudnia	3	0	0	3	0	0	3	0	0	4	0	0	5	0	0	4	0	0
Żalin	8	0	0	7	0	0	8	0	0	8	0	0	11	0	0	9	0	0

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wśród głównych pracodawców działających na terenie gminy wymienia się:

- Aqua East Polska Sp. z o. o w Rudzie-Hucie zajmująca się produkcją wód mineralnych i zatrudnia 20 pracowników;
- Przewóz Szalewicz, Mariusz Szalewicz w Rudzie prowadzi działalność związaną z transportem i zatrudnia 7 pracowników.

Otoczenie biznesu

Instytucjami otoczenia biznesu są wszelkiego rodzaju podmioty publiczne i prywatne, które w sposób pośredni lub bezpośredni mają związek z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej na danym terenie. Gmina Ruda-Huta leży w sąsiedztwie miasta powiatowego Chełm przez co znajduje się w zasięgu oddziaływania instytucji otoczenia biznesu znajdujących się na terenie Chełma, w grupie których wymienia się m.in.: Stowarzyszenie Rozwoju Aktywności Społecznej TRIADA, Filię Fundacji Rozwoju Lubelszczyzny Lubelska Fundacja Rozwoju - Agencja Rozwoju Regionalnego, Chełmskie Stowarzyszenie Rozwoju Społeczno – Gospodarczego CIVIS.

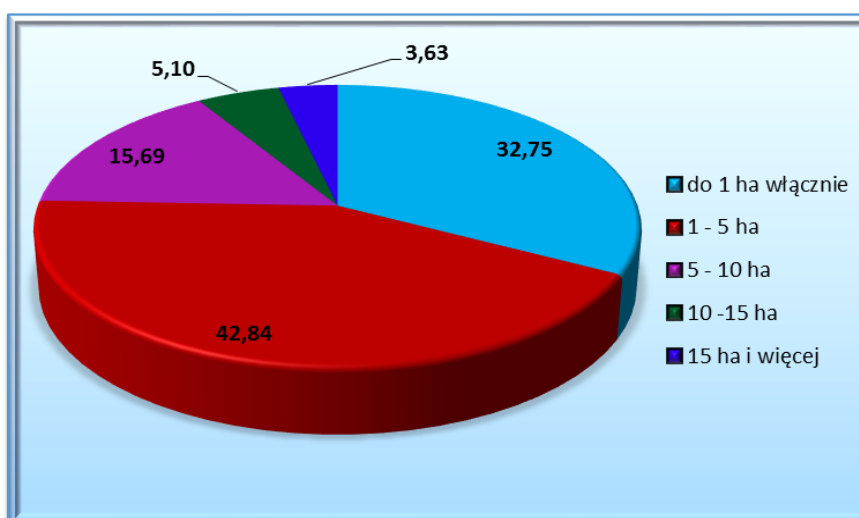
1.3.1.2. Sektor rolniczy

Rolnictwo jest jednym z najbardziej powszechnych rodzajów aktywności gospodarczej, obszary wiejskie są miejscem życia i pracy blisko 40% ludności kraju oraz miejscem wypoczynku. W odniesieniu do gminy Ruda-Huta z dostępnych danych statystycznych za 2011 r. wskaźnik ten wynosi około 88%. Dominacja gleb słabych wskazuje na niekorzystne warunki glebowe dla produkcji rolniczej. Bilansowa powierzchnia gleb średnich i słabych dla gminy stanowi podstawę do produkcji zwierzęcej oraz innej alternatywnej działalności na jej terenie.

Gmina Ruda-Huta posiada umiarkowane warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie wynosi 57,9 pkt. (wg skali IUNG w Puławach), co świadczy o średnio korzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa.

Duży wpływ na poziom rolnictwa ma struktura wielkościowa gospodarstw. Im większe gospodarstwa, tym większe możliwości produkcyjne rolnika, a zatem i dochody, jakie może uzyskać. Duża powierzchnia gospodarstw sprzyja również specjalizacji, a gospodarstwa wyspecjalizowane są na ogół bardziej wydajne. Na obszarze gminy znajdowało się 1020 gospodarstw rolnych i wszystkie są gospodarstwami indywidualnymi¹⁰. Czynnikiem determinującym stan rolnictwa i intensywności produkcji rolnej na danym obszarze jest struktura agrarna. Na terenie gminy przeważają gospodarstwa od 1ha do 5ha, które stanowią 42,84% wszystkich gospodarstw rolnych (437 gospodarstw rolnych). Gospodarstwa od 5ha do 10ha stanowią niemal 15,7% (160 gospodarstw). Pozostałe gospodarstwa o wielkości 10 – 15ha oraz powyżej 15ha stanowią niewielki odsetek, odpowiednio: 5,10% (52 gospodarstw) oraz 3,6% (37 gospodarstw). Średnia wielkość gospodarstwa rolnego na terenie gminy kształtowała się na poziomie 4,31 ha. Wartość analizowanego wskaźnika wyróżnia takie sołectwa jak: Gdola, Leśniczówka i Poczekajka, w których średnia wielkość gospodarstwa wynosi powyżej 5ha. W porównaniu do 2013 roku średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie utrzymuje się na tym samym poziomie – 4,31ha.

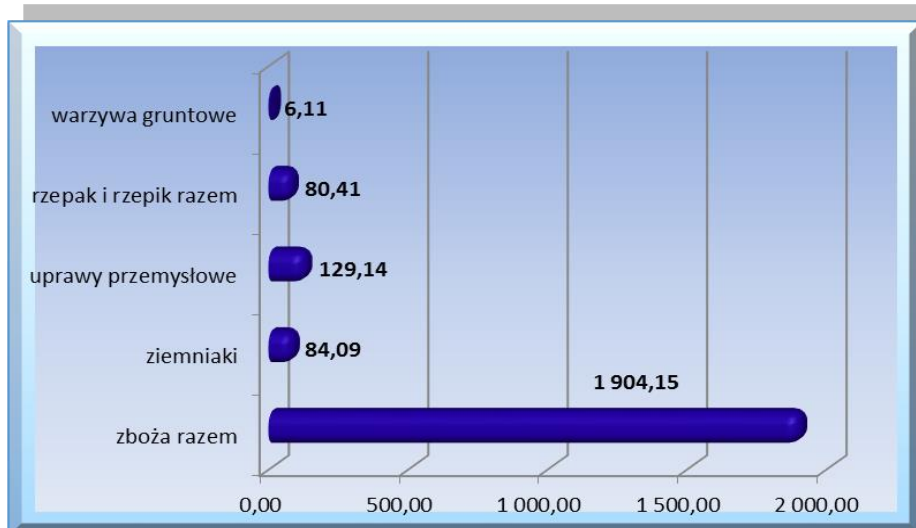
¹⁰ Powszechny Spis Rolny 2010

Wykres 10. Struktura ilościowa gospodarstw rolnych w gminie Ruda-Huta

Źródło: opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego

Na terenie gminy Ruda-Huta funkcjonuje 37 gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha, w tym 8 dużych o powierzchni powyżej 50 ha. Są one zlokalizowane w sołectwach: Ruda (3), Karolinów, Hniszów, Dobryłów, Gdola i Leśniczówka (po 1 gospodarstwie).

Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w decydujący sposób wpływa na rodzaj upraw i hodowlę zwierząt. Na terenie gminy Ruda-Huta w zakresie upraw dominują zboża i uprawy przemysłowe.

Wykres 11. Rodzaje upraw na terenie gminy Ruda-Huta (powierzchnia zasiewu)

źródło: opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego, 2010

Pod względem hodowli zwierząt gmina wyróżnia się hodowlą bydła. Ilościowo przeważa pogłowie drobiu i bydła. Znajduje się tu 5 dużych gospodarstw hodowlanych zajmujących się chowem i hodowlą bydła powyżej 10 DJP w sołectwach: Gdola, Poczekajka, Leśniczówka, Dobryłów, Karolinów i Chromówka (1 gospodarstwo) oraz 1 gospodarstwo posiadające trzodę chlewną w sołectwie Karolinów.

1.3.2. Zatrudnienie oraz lokalny rynek pracy

Na terenie gminy Ruda-Huta w 2015 r. pracowało 177 osób¹¹. Od 2010 roku liczba pracujących zmniejszyła się o 11 osób. Pracujący stanowili niespełna 6,15% ludności w wieku produkcyjnym i 3,76% ogółu ludności gminy. W układzie PKD 2007 liczbę zatrudnionych obrazuje poniższa tabela:

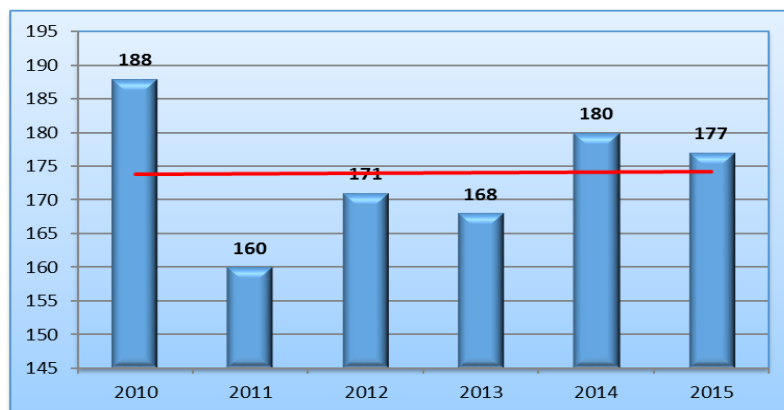
Tabela 8. Liczba pracujących według sektorów ekonomicznych

Sektory ekonomiczne wg sekcji PKD 2007	Pracujący	
	2010 rok	2015 rok
Sekcja A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo)	-	-
Sekcja B (Górnictwo i wydobywanie), sekcja C (Przetwórstwo przemysłowe), Sekcja D (Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych), Sekcja E (Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją) i sekcja F (Budownictwo)	44	44
sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych), sekcja H (transport i gospodarka magazynowa), sekcja I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi) i w sekcji J (informacja i komunikacja),	6	20
sekcja K (Działalność finansowa i ubezpieczeniowa) i sekcja L (Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości),	3	brak danych dla tych sekcji w 2015r., które zostały przypisane do sekcji wymienionych poniżej
sekcja M (Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna), sekcja N (Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca), sekcja O (Administracja publiczna i obrona narodowa), sekcja P (Edukacja), Sekcja Q (Opieka zdrowotna i pomoc społeczna), Sekcja R (Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją), Sekcja S (Pozostała działalność usługowa)	135	113
Ogółem	188	177

źródło: opracowanie własne

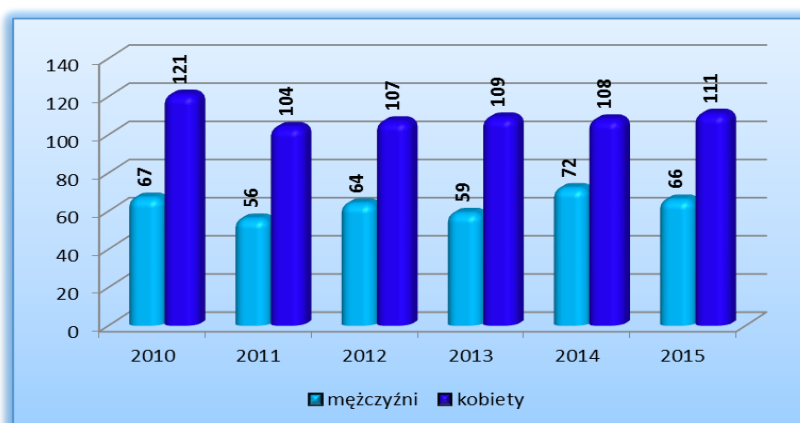
Wykres poniżej przedstawia zestawienie liczby ludności pracującej na przestrzeni lat 2010 - 2015, wraz z wyliczoną linią trendu, na podstawie której należy sądzić, iż liczba pracujących nie ulegnie wielkim zmianom w gminie Ruda-Huta.

¹¹ Województwo Lubelskie. Podregiony. Powiaty. Gminy 2011 i 2016 rok WUS Lublin

Wykres 12. Liczba pracujących w gminie Ruda-Huta w latach 2010 – 2015

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wśród pracujących w analizowanych latach dominowały kobiety, których udział w ogólnej liczbie pracujących najwyższy był w 2010 roku (64,4%).

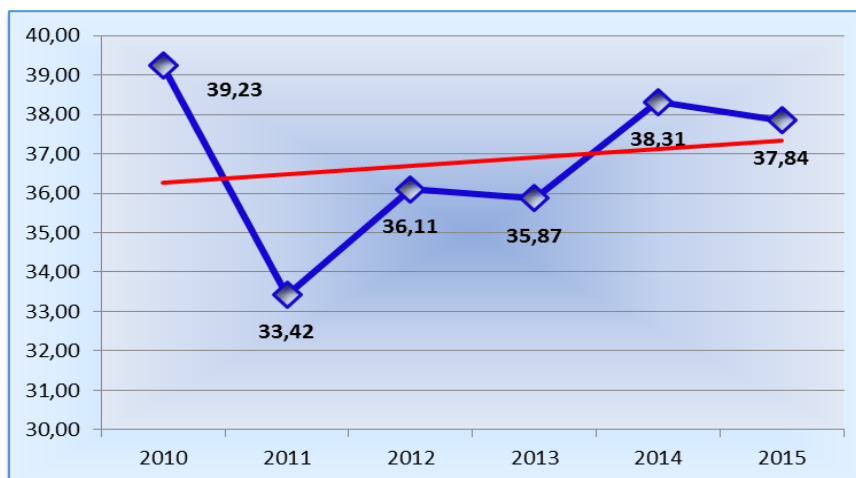
Wykres 13. Pracujący wg płci w gminie Ruda-Huta w latach 2010 – 2015

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tak mała liczba pracujących w stosunku do ogółu ludności gminy spowodowana jest brakiem danych statystycznych obejmujących osoby pracujące w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego oraz podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Ponadto rozbieżności mogą wynikać również z niedopasowania kwalifikacji pracowników do nowych technologii i braku potrzebnych kompetencji przy otrzymaniu zatrudnienia.

Wskaźnik prezentujący liczbę pracujących na 1000 ludności gminy Ruda-Huta w 2015 r. wynosił 37,84 i od 2011 stale rośnie, co prezentuje poniższy wykres. Na podstawie wyliczonej linii trendu należy sądzić, iż wielkość tego wskaźnika powinna stopniowo rosnąć.

Wykres 14. Pracujący na 1000 mieszkańców w gminie Ruda-Huta w latach 2010-2015

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

1.3.3. Atrakcyjność inwestycyjna gminy

Niezbędnym elementem stymulującym rozwój gospodarczy i podniesienie konkurencyjności, jest przygotowanie zorganizowanych terenów przeznaczonych pod lokalizację przemysłu i usług, wyposażonych w pełną infrastrukturę techniczną i posiadających uregulowany stan prawny, odpowiednią dostępnością komunikacyjną oraz systemem ulg dla inwestorów. Miejsce powinny odznaczać się najwyższymi walorami użytkowymi lokalizacji dla prowadzonej działalności. Gmina posiada tereny inwestycyjne w Jazikowie - ok. 12,7 ha po byłej kopalni piasku.

W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy*, wyznaczone zostały tereny:

- przemysłu rolno – spożywczego w sołectwie Leśniczówka, Ruda-Huta i Karolinów;
- przemysłu materiałów budowlanych i nawozów mineralnych - Ruda-Opalin;
- przemysłu drzewnego – Iłowa;
- działalności produkcyjnej i usług nieuciążliwych w Rudce.

1.3.4. Sytuacja finansowa Gminy Ruda-Huta

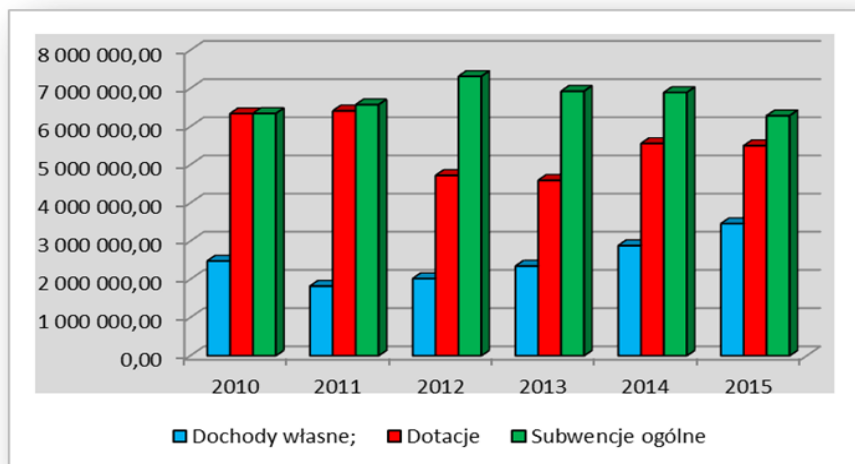
Zrównoważony rozwój stanowi ideę przyświecającą rozwojowi jednostek samorządowych na wszystkich poziomach sfery społeczno - gospodarczej. Budżet jest finansowym wyrazem i instrumentem polityki gospodarczej gminy oraz najważniejszym narzędziem do jej realizacji. Jest uchwalany corocznie przez Radę Gminy i opiniowany przez Regionalną Izbę Obrachunkową. Oprócz ustalanych i realizowanych corocznie planów budżetowych gmina posiada również Wieloletnią Prognozę Finansową.

W latach 2010 – 2015 odnotowano wahania wysokości dochodów ogółem oraz ich strukturze o czym świadczy spadek dochodów o ok. 8,5% a w dalszej kolejności ich niewielki wzrost. Według opublikowanych danych z wykonania budżetów¹² w 2015 r. dochody były niższe o około 0,5 %. Na strukturę dochodu ogółem składają się: dochody własne, subwencja ogólna

¹² www.lublin.rio.gov.pl „Wykonanie budżetów JST za lata 2010 – 2015”

i dotacje. Największy udział miały subwencje ogólne (41,2%) i dotacje (36,1%), a najmniej dochody własne (22,78%).

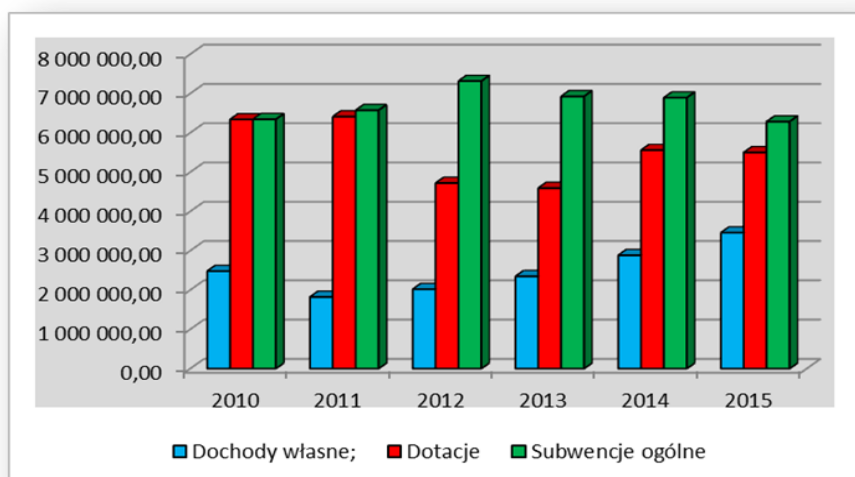
Wykres 15. Struktura dochodów gminy Ruda-Huta w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne

Dotacje inwestycyjne stanowiły 24,2 % dotacji ogółem i zmalały dwukrotnie (w roku 2010 tworzyły 42,3%). Średni dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł 3 251,51 zł i wzrósł zaledwie o 89,39 zł (2,8%). Odwrotne zjawisko miało miejsce w odniesieniu do dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca, które z poziomu 220,58 zł wzrosły do 738,07 zł (wzrost o 42,6%) w 2015 r.

Wykres 16. Dochody i wydatki ogółem na 1 mieszkańca w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne

Przeprowadzona analiza wydatków gminy wskazuje na ich spadek o ok. 12%. Wydatki wyniosły 14,3 mln zł, a największy odsetek bo 87,3% stanowiły wydatki bieżące. Wydatki majątkowe stanowiły jedynie 12,7 % wydatków ogółem i w całości były to wydatki majątkowe inwestycyjne. W 2015 r. wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 3 052,27 zł

(o 9,9 % mniej aniżeli w 2010 roku). Wartość wydatków majątkowych inwestycyjnych na jednego mieszkańca wyniosła 389,25 zł (ponad 2,5-krotnie mniej niż w 2010 roku).

Tabela 9. Dochody i wydatki budżetowe w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DOCHODY						
Dochody ogółem	15 168 679,74	14 812 957,55	14 059 424,99	13 874 068,27	15 339 620,61	15 246 327,99
Dochody własne;	2 482 376,28	1 824 079,58	2 021 647,10	2 349 100,65	2 885 143,81	3 460 829,71
Dotacje	6 341 522,46	6 413 807,97	4 721 678,89	4 596 285,62	5 559 404,80	5 500 402,28
Subwencje ogólne	6 344 781,00	6 575 070,00	7 316 099,00	6 928 682,00	6 895 072,00	6 285 096,00
dochody na 1 mieszkańca ogółem	3 162,12	3 089,25	2 954,28	2 948,79	3 269,31	3 251,51
Dochody własne na 1 mieszkańca	517,49	380,41	424,81	499,28	614,91	738,07
WYDATKI						
Wydatki ogółem	16 243 251,32	15 618 326,92	12 886 332,32	13 768 516,78	15 696 577,81	14 312 115,00
wydatki majątkowe	4 914 675,91	3 877 360,51	1 091 077,31	1 912 987,88	2 980 160,90	1 820 518,90
wydatki majątkowe inwestycyjne	4 914 675,91	3 877 360,51	1 091 077,31	1 912 987,88	2 980 160,90	1 820 518,90
wydatki bieżące	11 328 575,41	11 740 966,41	11 795 255,01	11 855 528,90	12 716 416,91	12 491 596,10
dotacje ogółem	777 334,68	527 744,14	518 219,17	493 332,99	508 677,82	596 534,78
świadczenia na rzecz osób fizycznych	3 300 736,00	3 526 991,61	3 740 011,70	3 738 118,44	3 830 599,23	3 751 964,04
Wydatki na 1 mieszkańca ogółem	3 386,13	3 257,21	2 707,78	2 926,36	3 345,39	3 052,27
Wydatki majątkowe inwestycyjne na 1 mieszkańca	1025,60	809,98	230,38	408,41	634,35	389,25

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 10. Struktura wydatków gminy Ruda-Huta

		Wydatki ogółem	z tego przeznaczone na:						Wydatki majątkowe
			Wydatki bieżące	z tego:				pozostałe wydatki bieżące	
				wynagrodzenia i pochodne	dotacje	obsługę długu	poręczenia i gwarancje		
2010	planowane	19 061 745	12 115 652	5 291 802	798 869	62 000	0	5 962 981	6 946 093
	wykonane	16 243 251	11 328 575	4 926 476	777 335	55 594	0	5 569 171	4 914 676
2011	planowane	16 120 779	12 208 835	5 606 225	480 823	74 000	0	6 047 787	3 911 944
	wykonane	15 618 327	11 740 966	5 435 382	459 956	72 447	0	5 773 182	3 877 361
2012	planowane	13 743 319	12 636 573	5 336 504	466 041	120 000	0	6 714 028	1 106 746
	wykonane	12 886 332	11 795 255	5 093 566	458 219	110 455	0	6 133 016	1 091 077
2013	planowane	14 372 948	12 451 054	5 194 372	433 480	65 000	0	6 758 202	1 921 894
	wykonane	13 768 517	11 855 529	5 019 730	433 333	58 362	0	6 344 103	1 912 988

2014	planowane	16 222 916	13 229 295	5 377 716	454 443	50 000	0	7 347 136	2 993 621
	wykonane	15 696 578	12 716 417	5 316 441	449 093	43 815	0	6 907 068	2 980 161
2015	planowane	14 830 762	12 996 495	5 456 887	602 890	60 000	0	6 876 718	1 834 267
	wykonane	14 312 115	12 491 596	5 353 403	596 535	50 344	0	6 491 315	1 820 519

Źródło: www.lublin.rio.gov.pl „Wykonanie budżetów JST za lata 2010 – 2015”

Sytuacja finansowa gminy uzależniona jest od wyniku finansowego w poszczególnych latach. W analizowanym okresie, zaobserwowano wahania zarówno w dochodach jak i wydatkach gminy, co skutkowało dodatnim bądź ujemnym wynikiem finansowym.

Tabela 11. Wynik budżetu i relacja deficytu/ nadwyżki do dochodów w latach 2010 - 2015

Rok	Dochody ogółem			Wydatki ogółem			Wynik budżetu		Relacja deficytu/nadwyżki do dochodów	
	plan	wykonanie	% wykonania	plan	wykonanie	% wykonania	(-) deficyt / (+) nadwyżka		plan	wykonanie
							plan	wykonanie		
2010	17 129 212	15 168 680	88,6	19 061 745	16 243 251	85,2	-1 932 533	-1 074 572	-11,3	-7,1
2011	14 911 666	14 812 958	99,3	16 120 779	15 618 327	96,9	-1 209 113	-805 369	-8,1	-5,4
2012	14 422 105	14 059 425	97,5	13 743 319	12 886 332	93,8	678 786	1 173 093	4,7	8,3
2013	14 095 445	13 874 068	98,4	14 372 948	13 768 517	95,8	-277 503	105 551	-2,0	0,8
2014	15 550 821	15 339 621	98,6	16 222 916	15 696 578	96,8	-672 095	-356 957	-4,3	-2,3
2015	15 350 061	15 246 328	99,3	14 830 762	14 312 115	96,5	519 299	934 213	3,4	6,1

Źródło: www.lublin.rio.gov.pl „Wykonanie budżetów JST za lata 2010 – 2015”

Według Wieloletniej Prognozy Finansowej (WPF), wynik budżetowy miał wartość dodatnią. Kwota długu wynosiła 1 199 600,00 zł (o 101 299,00 zł mniej w stosunku do roku poprzedniego). Rocznie gmina przeznaczala ok. 131 129, 00 zł tytułem rat kapitałowych, kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych.

Tabela 12. Dochody, wydatki i wynik budżetu

wyszczególnienie	dochody ogółem (dochody bieżące + dochody majątkowe)	wydatki ogółem (wydatki majątkowe + wydatki bieżące)	wydatki bieżące na obsługę długu	wynik budżetu	Przychody budżetu	z tego kredyty pożyczki, emisja papierów wartościowych	Rozchody budżetu	w tym spłaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych	Kwota długu
wyk. 2013	13874068,27	13768516,78	58362,47	105551,49	12235539,04	746440,00	1004196,00	979196,00	1679814,00
Wyk. 2014	15339620,61	15696577,81	43815,03	-356957,20	1462093,53	1118699,00	787614,00	787614,00	2010899,00
wyk. 2015	15246327,99	14312115,00	50343,67	934212,99	792522,33	500000,00	1311299,00	1311299,00	1199600,00
2016	17228230,00	18393023,00	60000,00	-1164793,00	1832393,00	1417393,00	667600,00	637600,00	1979393,00
2017	14240056,00	14131739,00	70000,00	108317,00	1328325,00	1298325,00	1436642,00	1436642,00	1841076,00

2018	19157067,00	19547067,00	65000,00	-390000,00	839958,00	839958,00	449958,00	449958,00	2231076,00
2019	14208620,00	13501596,00	63000,00	707024,00	0,00	0,00	707024,00	707024,00	1524052,00
2020	14501800,00	13788273,00	57000,00	713527,00	0,00	0,00	713527,00	713527,00	810525,00
2021	14762647,00	14154873,00	50000,00	607774,00	0,00	0,00	607774,00	607774,00	202751,00
2022	14982568,00	14779817,00	40000,00	202751,00	0,00	0,00	202751,00	202751,00	0,00

Źródło: Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XX/112/2016 Rady Gminy Ruda-Huta z dnia 30 września 2016 r w sprawie zmian wieloletniej prognozy finansowej

W ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej został sporządzony wykaz przedsięwzięć z okresem realizacji do 2020 r., co określa poniższa tabela.

Tabela 13. Wykaz przedsięwzięć do 2020 roku

Nazwa i cel	Okres realizacji		łącznie nakłady finansowe
	od	do	
Dotacja dla Gminy Wola Uhruska na dofinansowanie operacji „Przebudowa drogi gminnej nr 104395L w m. Siedliszcze gm. Wola Uhruska i gm. Ruda-Huta	2016	2018	62 308,56
Ochrona walorów środowiskowych Gminy Ruda-Huta poprzez zmniejszenie emisji szkodliwych związków do atmosfery	2016	2018	2 987 053,00
Ruda-Huta pełna słonecznej energii	2016	2018	3 080 372,00
Dotacja celowa dla Biblioteki Publicznej Gminy Ruda-Huta na dofinansowanie zadania „Przebudowa i modernizacja Biblioteki Publicznej Gminy Ruda-Huta”	2016	2018	36 500,00
Dotacja celowa dla Biblioteki Publicznej Gminy Ruda-Huta na dofinansowanie zadania „Przebudowa i modernizacja Biblioteki Publicznej Gminy Ruda-Huta”	2016	2018	647 500,00
Rozbudowa budynku administracyjnego Urzędu Gminy	2015	2017	2 034 563,00

Źródło: Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr XX/112/2016 Rady Gminy Ruda Huta z dnia 30 września 2016 r w sprawie zmian wieloletniej prognozy finansowej

Pozyskiwanie funduszy krajowych i unijnych

Stosunkowo wysoka zdolność inwestycyjna gminy przekłada się na efektywność pozyskiwania środków ze źródeł zewnętrznych, tj. głównie z Unii Europejskiej. Gmina Ruda-Huta w okresie programowania 2007-2013 pozyskała ze środków krajowych i unijnych 8,4 mln złotych. Najwięcej pozyskano ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich – ponad 3,6 mln zł. W latach 2007-2013 z funduszy unijnych gmina pozyskała prawie 2 mln zł na projekty inwestycyjne. Środki te pochodzą wyłącznie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego. Ponadto na tzw. projekty miękkie z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki udało się uzyskać 139 102,80 zł.

Lp.	Nazwa projektu	Źródło finansowania	Wartość całkowita	Kwota dofinansowania
2007 r.				
1	Adaptacja budynku szkolnego w Rudce na centrum kultury i rekreacji wraz z wyposażeniem	SPOROL	237 000,00 zł	151 814,00 zł
2	Przydomowe oczyszczalnie ścieków (20szt.)	WFOŚiGW	133 361,58 zł	30 000,00 zł
2008 r.				

3	Teatr Oko - Spojrzenie w przyszłość	Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich	16 507,40 zł	16 507,40 zł
4	"Głębia natury w zarysie historii"	PPWOW	14 317,77 zł	14 317,77 zł
5	"Się kręci "	PPWOW	11 009,03 zł	11 009,03 zł
6	Zorganizowanie wyścigu i rajdu rowerowego	PPWOW	11 699,87 zł	11 699,87 zł
7	Integracja pokoleń poprzez odkrywanie swoich talentów wokalnie - tanecznie -krawieckich	PPWOW	16 846,59 zł	16 846,59 zł
8	Wsparcie szkoleniowe	PPWOW	5 000,00 zł	5 000,00 zł
9	Remont drogi Żalin Kolonia	Urząd Marszałkowski w Lublinie	217 047,71 zł	80 000,00 zł
10	Przydomowe oczyszczalnie ścieków (20szt.)	WFOŚiGW	159 660,00 zł	30 000,00 zł
2009 r.				
11.	Budowa kompleksu boisk wielofunkcyjnych „ORLIK 2012”	Ministerstwo Sportu i Turystyki, Urząd Marszałkowski w Lublinie	1 411 579,12 zł	666 666,00 zł
12.	Stop klatka	PPWOW	11 526,48 zł	11 526,48 zł
13.	"Muzyka i śpiew tradycją pokoleń"	PPWOW	14 578,18 zł	14 578,18 zł
14.	"Spotkanie z książką"	PPWOW	7 991,21 zł	7 991,21 zł
15.	"Integracja poprzez taniec"	PPWOW	7984,60 zł	7984,60 zł
16.	Wyżyna Teatralna OKO-liczne obserwacje	PPWOW	22 986,48 zł	22 986,48 zł
17.	"Sport, taniec, muzyka i tworzy się niezła klika"	PPWOW	8 876,50 zł	8 876,50 zł
18.	Szansa dla Ciebie zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne młodzieży wiejskiej	Europejski Fundusz Społeczny	74 471,00 zł	74 471,00 zł
19.	Opracowanie projektu rozbudowy kanalizacji sanitarnej w gminie Ruda-Huta	IW INTERREG III A 2004-2006	231 270,00 zł	173 452,50 zł
20.	Razem możemy więcej	Europejski Fundusz Społeczny	42 828,96 zł	38 331,92 zł
21.	Remont drogi Żalin – Gdola	Środki własne	414 683,30 zł	0,00 zł
22.	Remont drogi Marynin	Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych	183 222,01 zł	60 000,00 zł
23.	Świetlica Zarudnia	Środki własne	19 335,84 zł	0,00 zł
24.	Świetlica Gotówka	Środki własne	26 588,58 zł	0,00 zł
25.	Przydomowe oczyszczalnie ścieków (20szt.)	WFOŚiGW	161 990,00 zł	23 700,00 zł
26.	Chodnik (ul. Niepodległości)	Starostwo Powiatowe w Chełmie	146 123,17 zł	60 280,90 zł
27.	Remont drogi powiatowej 1822L i 1825L (2km)	Starostwo Powiatowe w Chełmie	434 073,26 zł	173 629,30 zł
2010 r.				
28.	Wymiana pokrycia dachowego na budynku gimnazjum + remont klas	Ministerstwo Edukacji Narodowej	300 000,00 zł	150 000,00 zł
29.	Razem możemy więcej	Europejski Fundusz Społeczny	45 000,00 zł	40 275,00 zł
30.	Remont budynku Domu Kultury w miejscowości Ruda-Kolonia połączony z wyposażeniem	PROW	440 531,00 zł	263 600,00 zł

31.	"Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowościach Żalin, Żalin – Kolonia, Marysin, Hniszów, Leśniczówka" (w sumie 28km sieci)	Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, w zakresie gospodarki wodno-ściekowej,	2 289 634,00 zł	1112493,00 zł
32.	„Przebudowa drogi gminnej nr 104915I w istniejącym pasie drogowym łączącej dwie drogi powiatowe o nr: 1826L Leśniczówka-Karolinów-Hniszów i 1822 Sajczyce-Ruda-Huta-Żalin-Świerże” (Chromówka-Gdola)	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych	380 000,00 zł	200 000,00 zł
33.	Ochrona walorów środowiskowych Gminy Ruda-Huta poprzez zmniejszenie emisji szkodliwych związków do atmosfery	RPO WL	4 790 920,00 zł	4072281,77 zł
34.	Rozwój turystyki w Gminach Ruda-Huta i Riwnie w oparciu o walory ekologiczne Doliny Bugu	Euroregion Bug	45 036,04 zł	35332,76 zł
35.	Warsztaty fotograficzne	Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich	17 500,00 zł	17 500,00 zł
36.	Wsparcie szkoleniowe	Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich	19 020,00 zł	19 020,00 zł
37.	„Okno na wyżynę”	Europejski Fundusz Społeczny w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki	47 985,00 zł	47 985,00 zł
38.	„Akademia Folkloru w Gminie Ruda-Huta”	Europejski Fundusz Społeczny w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki	50 000,00 zł	50 000,00 zł
39.	Każdy chce – prawo jazdy kategorii B (w partnerstwie z Chełmskim Stowarzyszeniem Inicjatyw Społecznych)	Europejski Fundusz Społeczny w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki	48 370,00 zł	48 370,00 zł
40.	Plac zabaw dla dzieci.	Ministerstwo Edukacji Narodowej	99 552,00 zł	49 776,00 zł
41.	Utworzenie miejsca zabaw	Ministerstwo Edukacji Narodowej	15 000,00 zł	12 000,00 zł
42.	Świat informacji bliżej Ciebie	Leader (PROW 2007-2013)	10 650,00 zł	6 111,00 zł
43.	E-powiat (w partnerstwie ze Starostwem Powiatowym w Chełmie)	RPO	323 726,00 zł	275 167,10 zł
44.	Smak tradycji	PPWOW	19 915,00 zł	19 915,00 zł
45.	Kalorycznie i rytmicznie	PPWOW	23 000,00 zł	23 000,00 zł
46.	„Warsztaty flisackie-kultywowanie tradycji”	PPWOW	17 491,35 zł	17 491,35 zł
2011 r.				
47.	Dziennikarz Gminny	POKL Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej	41 102,80 zł	41 102,80 zł
48.	Szkoła nowych możliwości	Europejski Fundusz Społeczny	292 120,00 zł	292 120,00 zł
49.	Razem możemy więcej	Europejski Fundusz Społeczny	82 206,31 zł	73 509,94 zł

50.	Konserwacja i zabiegi chirurgiczno-lecznicze na drzewach pomnikowych i starodrzewiu w parku w Hniszowie	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	9 000,00 zł	6 000,00 zł
51.	Edukacja Ekologiczna na terenie Gminy Ruda-Huta	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	3 000,00 zł	1 500,00 zł
52.	Zielone Wakacje	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	3 000,00 zł	1 500,00 zł
53.	„Zagospodarowanie centrum miejscowości Ruda-Huta poprzez remont i przebudowę chodników i miejsc postojowych”	Leader (PROW 2007-2013)	209 629,04 zł	118 314,00 zł
54.	„Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości łowa”	Urząd Marszałkowski w Lublinie	130 000,00 zł	50 000,00 zł
55.	„Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek”	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	3 859,00 zł	3 859,00 zł
56.	„Akademia Orange dla bibliotek”	Fundacja Orange	1088,35 zł	1 088,35 zł
57.	„Demontaż, transport i unieszkodliwianie materiałów zawierających azbest na terenie Gminy Ruda-Huta”	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	14 999,04 zł	14 999,04 zł
2012 r.				
58.	„Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami na terenie gminy Ruda-Huta w miejscowościach Jazików, Chromówka, Poczekajka, Ruda-Kolonia, Marynin, Zarudnia, Ruda-Huta, Leśniczówka - Etap I miejscowość Ruda-Huta, ul. Nadrzeczna i ul. Niepodległości część A” (2012-2013)	PROW 2007-2013	1 274 189,75 zł	457 164,00 zł
59.	Razem możemy więcej	Europejski Fundusz Społeczny	96 621,89 zł	86 476,60 zł
60.	„Rozbudowa systemu zbiórki odpadów na terenie Gminy Ruda-Huta poprzez zakup środków transportu oraz pojemników do zbiórki odpadów komunalnych.”	PROW 2007-2013	148 092,00 zł	90 300,00 zł
61.	„Remont kotłowni z układem pomp ciepła w budynku Zespołu Szkół w Rudzie-Hucie”	PROW 2007-2013	512 172,02 zł	312 300,00 zł
62.	„Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości łowa”	Urząd Marszałkowski w Lublinie	109 851,69 zł	80 000,00 zł
63.	Edukacja ekologiczna w Zespole Szkół – Szkole Podstawowej w Rudzie-Hucie oraz GOK	WFOŚiGW	4 000,00 zł	2 000,00 zł
64.	Demontaż, transport i unieszkodliwianie materiałów zawierających azbest	WFOŚiGW	14 999,04 zł	14 999,04 zł
65.	Konserwacja i zabiegi chirurgiczno-lecznicze drzew pomnikowych i starodrzewia w parku w Hniszowie	WFOŚiGW	8 000,00 zł	4 000,00 zł

66.	Festiwal Teatrów i Monodramistów "Wyżyna Teatralna"	LGD/PROW	36 620,50 zł	25 000,00 zł
2013 r.				
67.	„Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Żalin”	Urząd Marszałkowski w Lublinie	159 339,61 zł	130 000,00 zł
68.	„Włodawski Obszar Funkcjonalny – nowy wymiar partnerstwa w polityce regionalnej” (projekt partnerski w którym uczestniczą Gmina Miejska Włodawa, Powiat Włodawski oraz 9 gmin wiejskich: Hanna, Hańsk, Stary Brus, Urszulin, Włodawa, Wola Uhruska i Wyryki z powiatu włodawskiego, a także Ruda-Huta z powiatu chełmskiego oraz Sosnowica z powiatu parczewskiego). (2013-2014)	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013	912 200,00 zł	85 670,89 zł
69.	„Wykonanie robót remontowo-budowlanych, utworzenie izby pamięci i zagospodarowanie terenu w ramach projektu renowacji i rewitalizacji wiatraka typu "koźlak" w Żalinie”	PROW 2007-2013	295 097,19 zł	179 032,00 zł
70.	Razem możemy więcej	Europejski Fundusz Społeczny	107 975,06 zł	96 637,68 zł
71.	Środowiskowa olimpiada Ekologiczna w zakresie zasad segregacji odpadów komunalnych na terenie Gminy Ruda-Huta	WFOŚiGW	10 000,00 zł	5 000,00 zł
72.	Ogólnopolski Festiwal Teatrów i Monodramistów "Wyżyna Teatralna"	LGD/PROW	35 462,52 zł	25 000,00 zł
73.	Lepszy Urząd (w partnerstwie z gminami Sawin, Siedliszcze, Wierzbica oraz Powiatem Chełmskim)	POKL	1 823 896,00 zł	(w trakcie realizacji)
74.	Zabiegi pielęgnacyjne i konserwacja drzewostanu w parku podworskim w Hnieszowie	WFOŚiGW	10 000,00 zł	5 000,00 zł
75.	Demontaż, transport i unieszkodliwianie materiałów zawierających azbest	WFOŚiGW	15 281,40 zł	15 281,40 zł
76.	Edukacja ekologiczna w Zespole Szkół w Rudzie-Hucie i GOK w Rudzie-Hucie	WFOŚiGW	4 000,00 z	2 000,00 zł
2014 r.				
77.	„Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami na terenie gminy Ruda-Huta w miejscowościach Jazików, Chromówka, Poczekajka, Ruda-Kolonia, Marynin, Zarudnia, Ruda-Huta, Leśniczówka - Etap II miejscowość Ruda-Huta, ul. Niepodległości część B”, ul. Łączna (2014-2015)	PROW	852 101,94 zł	421 693,00 zł
78.	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Leśniczówce poprzez remont budynku i zakup wyposażenia	PROW	190 248,32 zł	91 406,00 zł

79.	„Zakup i montaż pomp ciepła szansą zwiększenia wykorzystania energii przyjaznej środowisku w Gminie Ruda-Huta”	RPOWL	977 415,04 zł	800 723,21 zł
80.	Modernizacja oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych	EFS	168 388,00 zł	168 388,00 zł
81.	Razem możemy więcej	EFS	98 945,74 zł	88 281,95 zł
82.	Animatoryzy z Doliny podbijają Wyżyny	LGD/PROW	36 576,50 zł	28 317,88 zł
83.	„Tożsamość kulturowa lokalnych społeczności pogranicza ukraińsko-polskiego” (w partnerstwie z Gminą Girka Polonka na Ukrainie)	Program Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2007-2013	34 617,42 EUR	31 155,67 EUR
84.	Demontaż, transport i unieszkodliwianie materiałów zawierających azbest	WFOŚiGW	13 499,14 zł	13 499,14 zł
85.	Edukacja ekologiczna w Zespole Szkół w Rudzie-Hucie i GOK w Rudzie-Hucie	WFOŚiGW	8 000,00 zł	4 000,00 zł
86.	Spacer z Bolkiem	LGD/PROW	24 500,00 zł	15 936,00 zł
87.	Zabiegi pielęgnacyjne i konserwacja drzewostanu w parku w Hnieszowie	WFOŚiGW	11 000,00 zł	5 500,00 zł
88.	Remont i modernizacja boiska sportowego w Rudzie-Hucie	PROW/EFROW	62 001,82 zł	25 000,00 zł
89.	Kanalizacja etap III	PROW 2007-2013	981 679,91 zł	428 098,00 zł
90.	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	NFOŚiGW	60 762,00 zł	51 647,70 zł
91.	Budowa drogi Ruda-Łukówek stanowiącej dojazd do gruntów rolnych i zabudowań w miejscowości Ruda	Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego	240 759,00 zł	60 000,00 zł
92.	Zagospodarowanie Parku w Rudzie-Hucie	PROW 2007-2013	102 705,00 zł	25 00,00 zł

1.3.5. Analiza zasobów rekreacyjno-turystycznych gminy

Niezwykle istotną branżą gospodarki jest branża turystyczna. Turystyka ma szczególne znaczenie dla lokalnej gospodarki, gdyż aktywizuje oprócz podmiotów turystycznych, także wiele innych sektorów gospodarki takich jak: transport, łączność, przemysł, budownictwo, rolnictwo, działalność finansowa i ubezpieczeniowa. Turystyka generuje dodatkowy strumień pieniądza, który zasila lokalną gospodarkę poprzez ponoszone przez turystów wydatki. Ponadto wpływa pozytywnie na rynek pracy oraz zadowolenie społeczeństwa. O atrakcyjności turystycznej świadczy zarówno siła przyciągania danego regionu, jak i popyt na oferowane usługi. Atrakcyjność turystyczna kształtowana jest pod wpływem wielu różnorodnych czynników. Wśród najważniejszych z nich należy wymienić potencjał turystyczny (walory i stan jakościowy środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwo kulturowe) oraz infrastrukturę turystyczną, przede wszystkim bazę noclegową i gastronomiczną.

Potencjał turystyczny

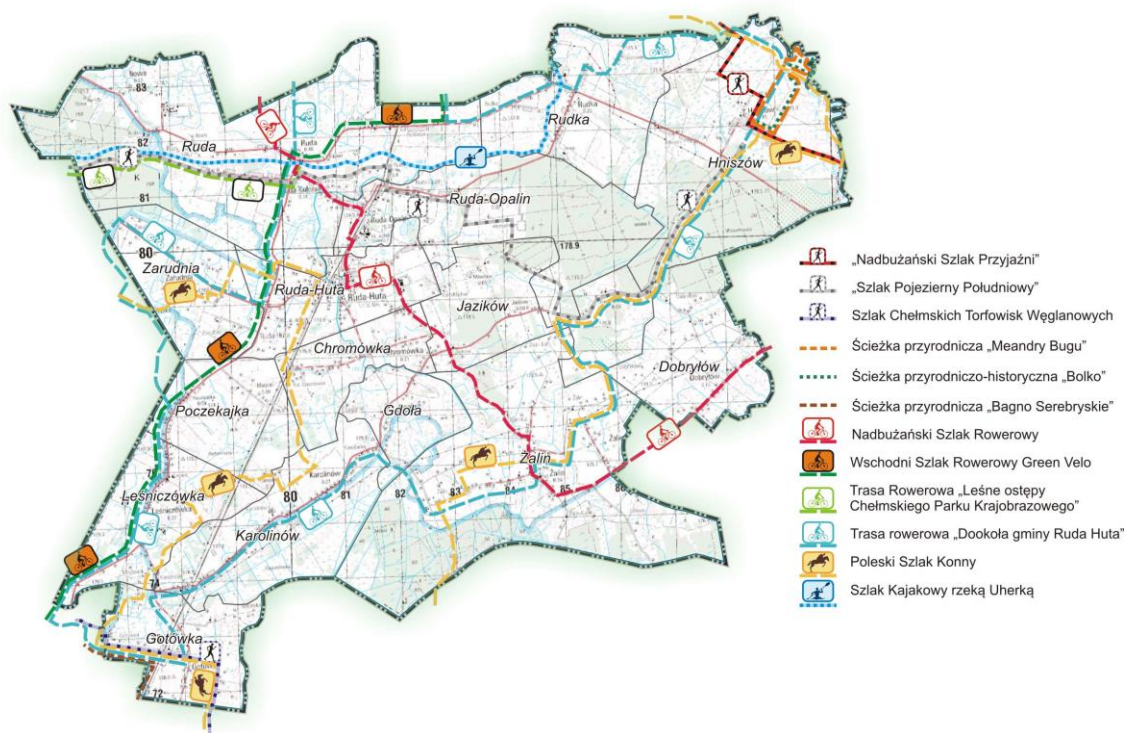
Gmina Ruda-Huta posiada duży potencjał do rozwoju turystyki. To obszar niezwykle atrakcyjny pod względem przyrodniczym. Bogactwo fauny i flory związane jest z dużą różnorodnością siedliskową. Turystyka przyrodnicza rozwijać się może na bazie unikalnych

walorów krajobrazowych obszaru, urozmaiconej rzeźby terenu (Pagóry Chełmskie i Obniżenia Dubienki), obszarów chronionych (dot. obszarów NATURA 2000, Chełmskiego Parku Krajobrazowego), doliny rzek: Bugu, Uherki i Gdolanek. Gminę cechuje także potencjał do rozwoju turystyki kulturowej, ze względu na obiekty dziedzictwa kulturowego m.in. zespoły dworsko-parkowe oraz obiekty sakralne. Ważnym elementem infrastruktury turystycznej jest również sieć szlaków i ścieżek turystycznych.

Szlaki turystyczne i ścieżki edukacyjne

Występowanie obszarów prawnie chronionych jest niewątpliwym walorem gminy, ale stanowi jednocześnie ograniczenie dla rozwoju turystyki i rekreacji, ze względu na konieczność zachowania cennych ekosystemów i krajobrazu. Występowanie obszarów chronionych stanowi szansę rozwoju turystyki przyrodniczej i edukacyjnej.

Rycina 18. Szlaki turystyczne w gminie Ruda-Huta

źródło: Strategia Rozwoju Włodawskiego Obszaru Funkcjonalnego

Znajduje to odzwierciedlenie w istnieniu licznych oficjalnych, oznakowanych i zatwierdzonych przez PTTK szlakach turystyki rowerowej i pieszej, ale także konnej oraz wodnej. W obszarze gminy występują szlaki:

– piesze

- ❖ *Nadbużański Szlak Przyjaźni* - szlak pieszy, o łącznej długości 320 km. Prowadzi wzdłuż rzeki Bug, stanowiącej granicę z Białorusią i Ukrainą. Na terenie gminy Ruda-Huta przebiega poboczem drogi wojewódzkiej nr 816 przez miejscowości Rudka, Marysin i Hnieszów;
- ❖ *Szlak Pojezierny Południowy* – szlak pieszy o długości 58 km, biegnie z Urszulina do Hnieszowa poprzez tereny stanowiące otulinę Poleskiego Parku Narodowego, wzgórze

Pagórów Chełmskich. Na terenie gminy Ruda-Huta trasa biegnie przez: Iłowę, Rudę, Rudę-Kolonie, Rudę-Opalin, Rudkę, Marysin i Hniszów;

- ❖ *Szlak Chełmskich Torfowisk Węglanowych* - szlak pieszy o długości 52 km, nazywany również "Szlakiem bagien i moczarów". Przebiega on po ścieżkach i polnych drogach niskich torfowiskach typu węglanowego, których podłoże stanowią złoża kredy, z występującymi elementami rzeźby charakterystycznymi dla zjawisk krasowych. Ścieżki tej trasy przebiegają m. in. przez miejscowość Gotówka;

– ścieżki przyrodnicze

- ❖ *Ścieżka przyrodnicza Meandry Bugu*. W całości położona na terenie gminy Ruda-Huta, w dolinie Bugu, wśród nadbużańskich łąk i lasów miejscowości Hniszów;
- ❖ *Ścieżka przyrodniczo-historyczna Bolko* - szlak pieszy. Znajduje się w podworskim parku w Hniszowie, częściowo przebiega szczytem skarpy nad doliną Bugu, skąd widoczne są meandry, rozlewiska, starorzecza. Głównymi atrakcjami tej ścieżki są pomnikowe drzewa, a przede wszystkim liczący sobie ponad 1000 lat dąb Bolko;

źródło: www.bolko.ruda-huta.pl

- ❖ *ścieżka przyrodnicza w rezerwacie torfowiskowym Bagno Serebryskie* - piesza trasa turystyczna, bierze swój początek w Nowinach, następnie przebiega wzdłuż południowej granicy rezerwatu, przez łąki i pola wsi Gotówka. Kończy się w miejscowości Brzeźno;
- ❖ *Nadbużański Szlak Rowerowy* - szlak turystyczny o długości 288 km prowadzący od Hrubieszowa do Janowa Podlaskiego. Na terenie gminy Ruda-Huta przebiega przez miejscowości: Dobryłów, Żalin-Kolonia, Żalin, Gdola, Chromówka, Ruda-Huta, Ruda-Opalin, Ruda-Kolonia, Ruda;
- ❖ *Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo* - przebiegający przez teren gminy Ruda-Huta, stanowi fragment zespołu ścieżek i tras rowerowych obejmującego pięć województw. Szlak prowadzi wzdłuż drogi powiatowej 1823L przez miejscowości: Leśniczówka, Poczekajka, Zarudnia, Ruda-Huta, Ruda-Kolonia, Ruda, Rudka. W Leśniczówce i Rudzie-Kolonii przy trasie zbudowano altany, gdzie turyści mogą odpocząć na ławkach, zjeść przy stole swoje wiktuały, w Rudzie-Kolonii skorzystać ze znajdującej się tam siłowni zewnętrznej;

- ❖ *Trasa rowerowa „Leśne ostępy Chełmskiego Parku Krajobrazowego”* - trasa o długości 19,5 km. Rozpoczyna się na północnych obrzeżach Chełma i biegnie w okolicy zalewu „Stańków”, w miejscowości Stańków łączy się ze ścieżką przyrodniczą „Stańków” następnie doliną rzeki Uherki przez Pagóry Chełmskie oraz tereny leśne w pobliżu wsi Czulczyce i Sajczyce, potem drogą leśną równoległą do drogi powiatowej 1823L aż do miejscowości Ruda, gdzie łączy się z Nadbużańskim Szlakiem Rowerowym. Trasa jest bardzo dobrze oznaczona, wyposażona w tablice opisowe, wzdłuż niej znajdują się zbudowane w najciekawszych widokowo miejscach ławki z bali;
 - ❖ *Trasa rowerowa „Dookoła gminy Ruda-Huta”* - trasa rowerowa niemal w całości przebiega przez teren gminy Ruda-Huta. Trasa prowadzi przez prawie wszystkie miejscowości gminy, pozwala na poznanie atrakcji przyrodniczych, architektonicznych i historycznych;
- konne
- ❖ *Poleski Szlak Konny* - jeden z najdłuższych szlaków konnych w Polsce, nadaje się również do uprawiania turystyki rowerowej i pieszej. Szlak przebiega na terenie gminy Ruda-Huta poprzez istniejące dwie nitki tego szlaku, m. in. przez miejscowości: Gotówka, Karolinów, Żalin, Hniszów, Ruda;
- kajakowy
- ❖ *Szlak kajakowy rzeką Uherką* - profesjonalnie oznakowany szlak kajakowy o długości 28 km, bierze swój początek w Stańkowie, kończy się w Siedliszczu nad Bugiem. W gminie Ruda-Huta wzdłuż Uherki położone są miejscowości Iłowa, Ruda, Ruda-Kolonia, Ruda-Opalin i Rudka.

Baza noclegowa i gastronomiczna

W gminie brak jest bazy noclegowo-turystycznej, co uniemożliwia rozwój turystyki mimo licznych walorów turystycznych, krajobrazowych i kulturowych jakimi dysponuje gmina. Oprócz jedyne funkcjonującego zakładu gastronomicznego Spółdzielni Socjalnej „Domowe Smaki”, brak jest innych obiektów tego typu.

Obecny stan infrastruktury, związanej z turystyką, w tym bazą noclegową, czy gastronomiczną nie pozwala w pełni wykorzystać posiadanych zasobów. Potencjał turystyczny gminy wzbogaciłoby m.in. właściwe zagospodarowanie zespołu dworsko-parkowego w Hniszowie oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznych z uwzględnieniem ich regionalnej tożsamości.

1.3.6. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze gospodarczej

Analiza sfery gospodarczej, w oparciu o diagnozę pozwoliła zidentyfikować problemy w niej występujące, do których należą:

- ❖ rozdrobnienie gospodarstw rolnych;
- ❖ niedochodowe rolnictwo, ze względu na niekorzystne warunki glebowe;
- ❖ niewielka liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej;
- ❖ brak zakładów oferujących miejsca pracy;
- ❖ słaba kondycja lokalnych firm przejawiająca się niskim wskaźnikiem opisującym ilość jednostek nowo zarejestrowanych

- ❖ niski wskaźnik zatrudnienia;
- ❖ brak bazy noclegowo-turystycznej;
- ❖ uboga oferta terenów inwestycyjnych.

Zidentyfikowano również potencjały w sferze gospodarczej, którymi są:

- ❖ znacząca liczba dużych gospodarstw rolnych i duży potencjał w zakresie hodowli zwierząt gospodarskich;
- ❖ specjalizacja gospodarstw rolnych w chowie i hodowli bydła oraz trzody chlewnej;
- ❖ duże możliwości dotyczące wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w szczególności z biomasy;
- ❖ duży potencjał w zakresie turystyki umożliwiający rozwój m.in. turystyki aktywnej i pieszej;
- ❖ wysokie umiejętności w pozyskiwaniu środków finansowych z zewnętrznych źródeł;
- ❖ umiarkowana sytuacja finansowa gminy.

1.3.7. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze gospodarczej

W gminie występują liczne potrzeby w zakresie rewitalizacji w sferze gospodarczej. Jest to przede wszystkim: aktywizacja i wspieranie podejmowania działalności gospodarczej m.in. przez osoby pracujące w rolnictwie (stworzenie systemu zachęt dla przedsiębiorców); wspieranie rozwijania działalności gospodarczej.

1.4. Sfera środowiskowa

1.4.1. Budowa geologiczna oraz udokumentowane złoża kopalin

Gmina Ruda-Huta położona jest w obrębie brzeżnej strefy prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej. Krystaliczne podłoże platformy pokrywają osady paleozoiczne, na których bezpośrednio zalega mezozoiczny kompleks skał węglanowych jury i kredy. Osady jury wykształcone są w postaci cienkiej serii wapieni piaszczystych i organogenicznych (górną jury) o średniej miąższości kilkadziesiąt metrów. Na wapieniach jurajskich zalega gruba pokrywa skał kredowych (o średniej miąższości 450m). Na skałach górnokredowych zalegają utwory czwartorzędowe o zmiennej miąższości i litologii. Są to głównie piaski i mułki wykształcone jako piaski pylaste (lokalnie piaski drobne i średnie) oraz pyły piaszczyste i gliny pylaste. Większe płyty mułków na powierzchni terenu występują na północy w rejonie wsi Rudka, w zachodniej części gminy w rejonie Zarudni, Poczekajki i Marynina, w środkowej części koło Chromówki i Karolinowa oraz w południowo – wschodniej części gminy w okolicy Żalina i Dobryłów Kol. We wschodniej części gminy (okolice Miłosławia i Hniszów Kol. oraz Uroczysko Wesołówka) występują piaski eoliczne budując drobne wały i pagórki wydymowe. Najmłodsze osady holoceny wypełniają współczesne dna dolin i zagłębień terenu. W dolinie Bugu zalegają mady (pylaste i piaszczyste) i piaski rzeczne o znacznej miąższości (ponad 4,5 m). W dolinach rzecznych, w dnach starorzeczy i w zagłębieniach występują namuły i piaski humusowe oraz torfy. Większe płyty torfów (o miąższości od 0,5 do 3 m) występują w rozległych obniżeniach doliny Gdolanki, w okolicach Rudy-Huty, na północ od Zarudni, w obniżeniach we wschodniej części gminy oraz w niektórych starorzeczach Bugu.

Niewielkie suche zagłębienia terenu wypełniają mułki i piaski deluwialne o niewielkiej miąższości.

Gmina należy do mało zasobnych w kopaliny. Na terenie gminy Ruda-Huta występują 4 udokumentowane złoża piasków i żwirów. Sporządzany corocznie przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie bilans zasobów kopalin informuje o aktualnie udokumentowanych (na dzień 31.12.2015 r.) zasobach złóż i ich eksploatacji. W tabeli poniżej zestawiono złoża surowców zbilansowanych na terenie gminy Ruda-Huta.

Tabela 14. Udokumentowane złoża kopalin w gminie Ruda Huta - stan na 31.12.2015 rok

Nazwa złoża Miejscowość	Zasoby geologiczne bilansowe (w tys. ton m ³)	Stan zagospodarowania
Kruszywo naturalne – piaski i żwiry		
Jazików	-	M – złożo skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym
Jazików I	71	E – złożo eksploatowane
Leśniczówka	46	Z – złożo z którego wydobyte zostało zaniechane
Ruda-Huta	75	T – złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII.2015r, PIG.PIB, Warszawa 2016;

W 2015 roku wydobyte prowadzone było z 2 złóż: Jazików i Jazików I. Wydobyte kształtowało się na poziomie 5 tys. ton m³.

Spośród udokumentowanych złóż kopalin, wszystkie posiadają wyznaczone obszary i tereny górnicze. Aktualny status obszarów górniczych cechuje złoża: Ruda-Huta (koncesja ważna do 31.03.2024) oraz Jazików (koncesja ważna do 30.09.2025). Granice terenów i obszarów górniczych, dla których wydano koncesje na wydobyte pokrywają się ze sobą.

Na terenie gminy Ruda-Huta nie występują tereny predestynowane do występowania ruchów masowych ziemi.

Na terenie gminy występują umiarkowanie korzystne warunki fizjograficzne dla posadowienia nowych budynków. Ograniczenia występują na terenach cechujących się płytkim występowaniem wód podziemnych, które na terenie gminy Ruda-Huta zajmują znaczne powierzchnie.

1.4.2. Użytkowanie gruntów

Zgodnie z kierunkami wykorzystania powierzchni na ogólną powierzchnię gminy (2014 r. – 11 221 ha) składają się: użytki rolne stanowiące 71,46% powierzchni całkowitej obszaru (8 018 ha), grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 20,39% (2 288 ha), grunty zabudowane i zurbanizowane stanowiące – 2,38% (267 ha), łąki trwałe – 17,81% (1999 ha) oraz pastwiska trwałe – 6,15% (686 ha). Najmniejszy obszar stanowią grunty pod wodami, grunty pod stawami i rowami, nieużytki oraz sady – stanowiące łącznie 4,39% (493 ha). W obszarze gminy grunty zabudowane i zurbanizowane razem stanowią niespełna 3,21% powierzchni gminy (360 ha). Wśród terenów zabudowanych i zurbanizowanych największą powierzchnię zajmują tereny komunikacyjne – drogi, które stanowią 70,0% ww. terenów. Lesistość na terenie gminy wynosiła 17,8%.

1.4.3. Zasoby glebowe i ich jakość

Na terenie gminy Ruda-Huta przeważają gleby o średniej jakości, należące do klasy bonitacyjnej IV, V i VI, stanowiąc blisko 90% gruntów ornych. Na terenie gminy brak jest gleb o najwyższej I i II klasie. Gleby urodzajne, tj. o klasach bonitacyjnych IIIa i IIIb zajmują niespełna 10% gruntów ornych. Największą wartość rolniczą mają rędziny brunatne wytworzone ze zwietrzliny skał kredowych oraz gleby brunatne lub bielcowe, koncentrację których obserwuje się w głównie w zachodniej i południowej części gminy, głównie w okolicach wsi: Poczekajka, Marynin, Tarnówka, Gotówka, Żalin-Kolonia i Dobryłów. Wśród użytków zielonych przeważają gleby średnie i słabe o klasach IV (44,6 %) i V (35%). W dolinach i obniżeniach terenu występują gleby murszowo – torfowe oraz mady rzeczne.

Na terenie gminy Ruda-Huta największe zagrożenie dla jakości gleb, stwarza nadmierne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin. Według *Programu zrównoważonego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w województwie lubelskim*, gleby obszaru analizy cechują się w umiarkowanym zakwaszeniu (w tym kwaśnych i bardzo kwaśnych jest ok. 20%). Zakwaszenie gleby ogranicza możliwości produkcyjne, a także sprzyja uaktywnianiu się związków toksycznych. Gleby gminy wykazują także silne wyczerpanie ze składników mineralnych na poziomie – 21-40% fosfor, 21-40% potas i 81-100% magnez.

1.4.4. Zasoby wodne oraz stan czystości hydrosfery

Zgodnie z podziałem hydrograficznym kraju, obszar gminy Ruda-Huta położony jest w regionie wodnym Wisły Środkowej, w zlewni rzeki Uherki. Jedynie wschodnie i północno – wschodnie fragmenty terenu należą do bezpośredniej zlewni Bugu. Sieć wód powierzchniowych tworzą: rzeka Bug, przepływająca przez gminę na odcinku ok. 6 km, stanowiąc wschodnią granicę gminy; rzeka Uherka – przepływająca na odcinku ok. 11,5 km przez północne obszary gminy, rzeka Gdolanka przepływająca przez gminę na odcinku ok. 12 km. Sieć hydrograficzną uzupełnia gęsta sieć rowów melioracyjnych i kanałów, głównie o charakterze odwadniającym, największy z nich Kanał Świerżowski. Istotnym elementem są zbiorniki wodne znajdujące się w okolicach Rudy-Opalin oraz w rejonie lasu Uroczysko Wesołówka. Ponadto na terenie gminy licznie występują drobne oczka wodne głównie genezy krasowej, których koncentracja ma miejsce w rejonie Gotówki, Marynina, Zarudni oraz Rudy. Mniejsze zbiorniki wypełniają niektóre starorzecza w dolinie Bugu. Na torfowiskach występują liczne torfianki z wodą, głównie w dolinie Gdolanki, ok. Miłośławia i Marysina. W rejonie wsi Łłowa znajduje się niewielki zbiornik wodny wykorzystywany na cele rekreacyjne. Z uwagi na występujące zjawisko suszy, obszary sołectw: Gdola, Ruda, Ruda-Huta oraz Ruda-Opalin, zostały zaklasyfikowane do obszarów bardzo pilnie wymagających nawodnień. Obszar sołectwa Hnieszów, wskazuje się jako obszary hydrogeniczne do ochrony zachowawczej.

Obszar Gminy Ruda-Huta znajduje się w zasięgu oddziaływania zlewni proponowanych do objęcia statusem obszaru ochronnego. Są to: zlewnia Gdolanki oraz zlewnia Kanału Świerżowskiego. Gospodarowanie na terenie zlewni chronionych powinno uwzględniać:

- ❖ ochronę mokradeł, w tym dolin rzecznych oraz pozadolinnych podmokłości, bagien i torfowisk przed odwodnieniem,
- ❖ ochronę meandrujących odcinków rzek przed regulacją,
- ❖ konieczność uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej,

- ❖ eliminację ognisk zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych,
- ❖ wykluczenie lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko i przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, które mogą spowodować nieosiągnięcie celów środowiskowych zawartych w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- ❖ racjonalne stosowanie nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin.

Zgodnie z nowym podziałem kraju na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) obszar opracowania znajduje się w obrębie JCWP, granice których pokrywają się z granicami naturalnymi cieków powierzchniowych. Są to:

Tabela 15. Wykaz JCWP na terenie gminy Ruda-Huta

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Zlewnia	Status JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Aktualny stan JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Typ odstępstwa	Uzasadnienie derogacji
PLRW 2000242663499	Uherka od Gdolanek do ujścia	Zlewnia Uherki	Naturalna część wód	UMIARKOWANY	DOBRY	zły	Zagrożona	brak	Nie dotyczy
PLRW 2000242663479	Uherka od Garki do Gdolanek	Zlewnia Uherki	Naturalna część wód	DOBRY I POWYŻEJ DOBREGO	DOBRY/	zły	Niezagrożona	brak	Nie dotyczy
PLRW 200023266348	Gdolanek	Zlewnia Uherki	Naturalna część wód	UMIARKOWANY	DOBRY	zły	Niezagrożona	brak	Nie dotyczy
PLRW200021266339	Bug od Kanatu Świerzowskiego do Uherki	Zlewnia Bugu	Naturalna część wód	PONIŻEJ DOBREGO	DOBRY	zły	Zagrożona	brak	Nie dotyczy
PLRW 2000232663	Dopływ spod Miłostawia	Zlewnia Uherki	Naturalna część wód	PONIŻEJ DOBREGO	DOBRY	zły	Zagrożona	brak	Nie dotyczy
PLRW 200023266334	Dopływ spod Żalina	Zlewnia Uherki	Naturalna część wód	PONIŻEJ DOBREGO	DOBRY	zły	Zagrożona	brak	Nie dotyczy

PLRW 20000266332	Kanał Świerżowski			UMIARKOWANY	PSD	zły	Niezagrożona	brak	Nie dotyczy
PLRW 200023266	Dopływ spod Łukówka	Zlewnia Uherki	Naturalna część wód	PONIŻEJ DOBREGO	DOBRY	zły	Zagrożona	brak	Nie dotyczy

źródło: Projekt Aktualizacji Programu Gospodarki Wodnej dorzecza Wisły

Priorytetowe działania naprawcze powinny mieć na celu poprawę stanu jakości wód powierzchniowych, właściwego funkcjonowania rzek, wzmocnienia funkcji przyrodniczych, zapewnienia drożności rzek jako korytarza ekologicznego, ale także realizację systemów nawodnień w obszarze obejmującym północno – zachodnią część gminy (sołectwa Ruda-Huta, Ruda-Opalin, Ruda), celem przeciwdziałania skutkom suszy.

Oceny jakości wód powierzchniowych w ramach monitoringu dokonuje się zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych. Stan/potencjał ekologiczny JCWP klasyfikowany jest w pięciostopniowej skali, ustalonej wg wskaźników biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych (klasa I - stan bardzo dobry, klasa II - stan dobry, klasa III - stan umiarkowany, klasa IV - stan słaby, klasa V - stan zły). Pojęcie stanu ekologicznego odnosi się do JCWP naturalnych, do JCWP silnie zmienionych i sztucznych stosuje się pojęcie potencjału ekologicznego.

Badania części JCWP znajdujących się na terenie gminy Ruda-Huta przeprowadzono w 2013 roku, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Stan/Potencjał ekologiczny JCWP znajdujących się na terenie gminy Ruda-Huta

Nazwa JCWP	Punkt pomiarowo - kontrolny	klasa elementów fizykochemicznych	klasa elementów biologicznych	klasa elementów hydromorfologicznych	stan/ potencjał ekologiczny	Aktualny stan
2013						
Kanał Świerżowski	Kanał Świerżowski - Świerże	PSD	III	II	UMIARKOWANY	ZŁY
Uherka od źródeł do Garki	Uherka - Przysiółek Czulczyce	PPD	III	II	UMIARKOWANY	ZŁY
Uherka od Garki do Gdolanki	Uherka - Ruda Wieś	PPD	II	II	UMIARKOWANY	ZŁY
Uherka od Gdolanki do ujścia	Gdolanka - Karolinów	PSD	III	II	UMIARKOWANY	ZŁY
Gdolanka	Gdolanka - Karolinów	PPD	III	II	UMIARKOWANY	ZŁY

źródło: Raport o stanie środowiska w województwie lubelskim w 2013 r., WIOS 2014

Cieki wodne na terenie gminy Ruda-Huta są rzekami zanieczyszczonymi. W ciekach w których badane były parametry fizykochemiczne najwyższe stężenia, przekraczające poziomy dopuszczalny, stwierdzono dla związków azotu i fosforu. Dla rzek dla których nie prowadzono monitoringu substancji chemicznych, zły stan został zdeterminowany przez umiarkowany

stan/potencjał ekologiczny. Duże ilości substancji biogenych (związków azotu i fosforu) doprowadzają do eutrofizacji tj. nadmiernego użyźnienia rzek. Wśród głównej przyczyny zanieczyszczenia rzek wskazuje się bardzo niski stopień skanalizowania gminy, powodujący bezpośrednio zrzucanie ścieków komunalnych do wód lub do ziemi.

Gmina Ruda-Huta znajduje się w obrębie JCWPd nr PLGW2300108. Ocena jakości wód podziemnych polega na ocenie stanu ekologicznego jednolitych części wód podziemnych. Oceniany jest stan chemiczny oraz stan ilościowy wód podziemnych. Ocena stanu chemicznego mówi o aktualnej jakości wód, w oparciu o zestaw wskaźników fizykochemicznych oraz chemicznych. Oceny stanu ilościowego oraz chemicznego JCWPd 108 przeprowadzono w 2010 oraz w 2012 roku. Stan ilościowy oraz stan chemiczny oceniono jak dobry. W przypadku JCWPd 108, projekt Aktualizacji PGW nie przewiduje derogacji wynikających z art. 4 ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej. Przedmiotowa JCWPd nie jest zagrożona pod względem utrzymania dobrego stanu.

Pod względem hydrologicznym gmina Ruda-Huta położona jest na obszarze występowania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 406 Niecka Lubelska Chełm – Zamość, dla którego przewiduje się ustanowienie obszaru ochronnego. Zdecydowana większość gminy (część środkowa, południowa, południowo – zachodnia oraz wschodnia i południowo – wschodnia) cechuje się niskim stopniem zagrożenia wód podziemnych, o czym świadczy czas pionowej migracji zanieczyszczeń do GZWP, który wynosi powyżej 25 lat. W dolinie rzeki Uherki, stopień zagrożenia wód podziemnych jest umiarkowany, na poziomie 5-25 lat. Najbardziej zagrożone na zanieczyszczenia, są położone na północnych obrzeżach gminy, wody podziemne, cechujące się dużym stopniem zagrożenia, poniżej 5 lat.¹³

1.4.5. Przyroda

Gmina Ruda-Huta zalicza się do obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Łączna powierzchnia obszarów chronionych na terenie gminy wynosi 6779 ha (blisko 62% powierzchni całkowitej gminy), z czego najwięcej zajmuje park krajobrazowy oraz obszar chronionego krajobrazu. Największy udział obszarów objętych ochroną przyrodniczą (powyżej 10%) cechuje sołectwa tj.: Hniszów (17,92%), Żalin (17,51%) oraz Ruda (10,62%). W granicach gminy Ruda-Huta występują następujące formy ochrony przyrody, wyznaczone na podstawie *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*:

- ❖ rezerwat przyrody „Bagno Serebryskie” – rezerwat torfowiskowy utworzony zarządzeniem MOSZNiL z dnia 9.10.1991 r. (M.P. Nr 38, poz. 273), w celu ochrony zachowania torfowiska węglanowego z wieloma unikalnymi gatunkami flory (gnidosz królewski, zerwa kulista, kosatka kielichowata, pełnik europejski, kilka gatunków storczyków i goryczek) oraz awifauny (wodniczka, błotniak popielaty, kulik wielki). Łączna powierzchnia rezerwatu, na terenie gminy Chełm i Ruda-Huta, stanowi 73,62 ha;
- ❖ Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Środkowego Bugu” - PLB 060003 – ostoja o randze europejskiej o powierzchni 28 096,55 ha, obejmująca swoim zasięgiem dolinę rzeki Bug. Na terenie gminy ostoja znajduje się na terenie sołectw: Hniszów oraz Rudka. Rzeka Bug, na całym odcinku, w tym na terenie gminy Ruda-Huta, ma charakter naturalny z licznymi meandrami i starorzeczami. Koryto jest głęboko wcięte, skarpy osiągają kilka metrów wysokości. Dolina rzeki zajęta jest przez łąki, miejscami niewielkie płaty

¹³ Dokumentacja hydrologiczna dla ustanowienia stref ochronnych czwartorzędowego zbiornika obszaru wód podziemnych GZWP nr 406

zdegradowanych lasów nadrzecznych, kępy zarośli wierzbowych i pola uprawne. W obrębie ostoi występuje co najmniej 27 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) gatunków ptaków: błotniak łąkowy, bocian biały, derkacz, dzięcioł białoszyi (PCK), rybitwa białowąsa (PCK), rybitwa czarna, zimorodek, brodziec piskliwy, krwawodziób, rybitwa białoskrzydła (PCK), rycyk; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występują: bąk (PCK), błotniak stawowy, podróżniczek (PCK) i jarzębatka (C7); występuje >5% krajowej populacji lęgowej brzegówki (C3). Bogata flora roślin naczyniowych, w tym wiele gatunków rzadkich i zagrożonych w Polsce;

- ❖ Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Chełmskie Torfowiska Węglanowe” - PLB 060002 – ostoja o randze europejskiej o powierzchni 4 309,42 ha, obejmująca swoim zasięgiem kompleks torfowisk niskich typu węglanowego. Na terenie gminy ostoja znajduje się w południowej części gminy, na terenie sołectwa Gotówka. W obrębie ostoi występuje co najmniej 15 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 8 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Obszar jest jedną z najważniejszych ostoi wodniczki *Acrocephalus paludicola* w Polsce i Unii Europejskiej, jak również jedną z najważniejszych ostoi błotniaka łąkowego. Obszar „Chełmskich Torfowisk Węglanowych” wytypowany jest jako 1 z 2 obszarów regionu lubelskiego, do wpisania na listę ostoi ramiarskich. Obecnie, ochroną w postaci ostoi ramiarskiej, objęty jest jedynie Poleski Park Narodowy;
- ❖ Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Lasy Żalińskie” – PLH 060102 – położona w południowo – zachodniej części gminy na terenie sołectwa Żalin, obejmując centralną część niewielkiego kompleksu Lasów Żalińskich wraz z przylegającymi terenami łąkowymi i torfowiskami. Ostoja stanowi unikatową mozaikę torfowisk niskich z niewielkimi zbiornikami wodnymi pochodzenia krasowego oraz łąk i pastwisk;
- ❖ Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Poleska Dolina Bugu” – PLH 060032 – na terenie województwa lubelskiego, ostoja składa się z 6 części, obejmujących najcenniejsze przyrodniczo i wybitnie atrakcyjne krajoznawczo odcinki doliny środkowego Bugu. Jedną z nich jest obszar położony w sołectwie Hniszów. Rzeka Bug ma tu charakter naturalny, z licznymi meandrami i starorzeczami, rozległymi kompleksami wielogatunkowych, ekstensywnie użytkowanych łąk, wśród których znajdują się łagodne, piaszczyste wzniesienia z murawami ciepłolubnymi, a w obniżeniach terenu - płaty łągów i zarośli wierzbowo-topolowych.
- ❖ Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Torfowiska Chełmskie” – PLH 060023 – utworzona celem ochrony unikatowych w skali Europy rozległych obszarów torfowisk węglanowych z charakterystycznymi zbiorowiskami roślinnymi, bogatą florą roślin naczyniowych z wieloma gatunkami rzadkimi. Na terenie gminy, ostoja obejmuje niewielkie fragmenty położone w południowo – zachodniej części, w obrębie sołectwa Gotówka;
- ❖ Chełmski Park Krajobrazowy - aktualnie na obszarze Parku obowiązuje rozporządzenie Nr 17 Wojewody Lubelskiego z dnia 25 marca 2003 r. w sprawie Chełmskiego Parku Krajobrazowego (Dz. U. Woj. Lubelskiego Nr 39, poz. 1222) z późniejszymi zmianami. 14

¹⁴ Rozporządzenie Nr 78 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 listopada 2003r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Chełmskiego Parku Krajobrazowego (Dz. U. Woj. Lubelskiego Nr 194, z dnia 9 grudnia 2003 r. poz. 3732).

i 15. Park rozciąga się w południowej i zachodniej części gminy, obejmując: kompleksy leśne (ok. Żalina i Rudy) oraz fragmenty rozległych torfowisk (Bagno Serebryskie) i dolin rzecznych: Gdolanki i Uherki. Tereny te odznaczają się dużym zróżnicowaniem siedlisk i zbiorowisk roślinnych, a także niezwykłym bogactwem flory i fauny reprezentowanej przez wiele gatunków rzadkich i chronionych. najcenniejsze przyrodniczo obszary parku (lasy Żalińskie, rezerwat przyrody „Bagno Serebryskie”) stanowią ostoje przyrody (rangi europejskiej). W/w rozporządzenie ustala również Otulinę Chełmskiego Parku Krajobrazowego, będącą integralną częścią istniejącego na terenie gminy Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

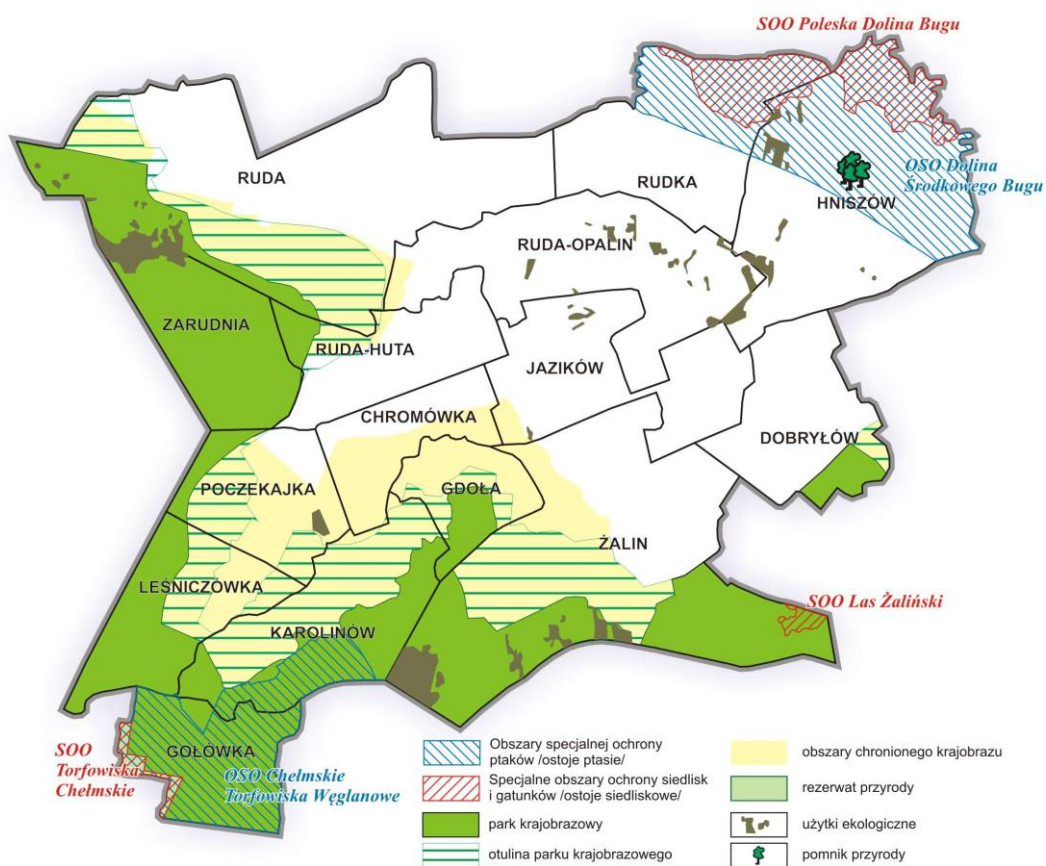
- ❖ Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu – (fragment obszaru o pow. 2 489 ha), utworzony w 1983 r. rozporządzeniem Nr 50 Wojewody Chełmskiego z dnia 26 czerwca 1998 r. w sprawie Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. U. Woj. Chełmskiego Nr 10, poz. 86). Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu rozciąga się w południowej i zachodniej części gminy, wokół Chełmskiego Parku Krajobrazowego, stanowiąc jego funkcję buforową.

Ponadto, na terenie gminy występują następujące formy ochrony przyrody:

- ❖ użytki ekologiczne - głównie śródleśne torfowiska i oczka wodne (często okresowe) z kępami roślinności szuwarowej i krzewiastej. Utworzone w celu zachowania bioróżnorodności siedlisk (zbiorowisk torfowiskowych i wodnych). Ocenia się, iż na terenie gminy jest ich ok. 55, zajmując powierzchnię 174,01 ha;
- ❖ pomniki przyrody - 8 gatunków drzew oraz 1 grupa drzew. Są to:
 - dąb szypułkowy „Bolko” o obwodzie 874 cm – sołectwo Hniszów – osobliwość przyrodnicza na skalę regionu lubelskiego;
 - dąb szypułkowy o obwodzie 365 cm – sołectwo Hniszów;
 - dąb szypułkowy o obwodzie 320 cm – sołectwo Hniszów;
 - iglicznia trójcierniowa o obwodzie 144 cm – sołectwo Hniszów;
 - brzoza brodawkowata o obwodzie 225 cm – sołectwo Hniszów,
 - jesion wyniosły o obwodzie 350 cm – sołectwo Hniszów;
 - jesion wyniosły o obwodzie 320 cm – sołectwo Hniszów;
 - klon zwyczajny o obwodzie 301 cm – sołectwo Hniszów;
 - 4 dęby szypułkowe o obwodzie 340 – 360 cm – sołectwo Hniszów.

¹⁵ Rozporządzenie Nr 35 Wojewody Lubelskiego z dnia 26 lipca 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Chełmskiego Parku Krajobrazowego (Dz. U. Woj. Lubelskiego Nr 147, z dnia 17 sierpnia 2004 r. poz. 2084).

Rycina 19. Obszary objęte ochroną przyrody na terenie gminy Ruda-Huta

źródło: opracowanie własne

Gmina znajduje się w granicach Transgranicznego Obszaru Chronionego „Polesie Zachodnie”, położonego na pograniczu polsko – ukraińsko – białoruskim. Przygraniczne położenie, jak również istniejące i potencjalne możliwości współpracy transgranicznej, stanowią jeden z kluczowych czynników mogących wpływać na przekształcenia w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.

Wybitne walory krajobrazowe i przyrodnicze północno – wschodniej części gminy (dotyczy sołectwa Hniszów), predestynują teren znajdujący się w dolinie rzeki Bug do objęcia go ochroną prawną w formie:

- ❖ Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego z uwagi na wysokie walory krajobrazowe tego terenu oraz międzynarodową rangę rzeki Bug pełniącej funkcję korytarza ekologicznego;
- ❖ Dorohuskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu z uwagi na istotny dla powiązań przyrodniczych - rzeczny i dolinny korytarz ekologiczny.

Gmina cechuje się średnim stopniem lesistości, w 2015 roku wskaźnik kształtował się na poziomie niespełna 18% i w porównaniu do 2010 roku zwiększył się zaledwie o 0,6%. Lasy występują w postaci kilku zwartych kompleksów leśnych, koncentrację których obserwuje się w południowej, północno – zachodniej i wschodniej części gminy (w okolicach miejscowości Żalin, Iłowa oraz Hniszów-Kolonia). Pozostałe lasy występują w dużym rozdrobnieniu na terenie całej gminy. W strukturze własności gruntów leśnych, zdecydowana większość to grunty leśne publiczne (70,76%), pozostałe stanowią własność prywatną.

1.4.6. Powiązania przyrodnicze

Sposób zagospodarowania przestrzennego gminy ma ogromne znaczenie dla funkcjonowania ekosystemów i różnorodności biologicznej środowiska przedmiotowego terenu. Na równowagę ekologiczną fizjocenoz, stabilizująco wpływa system ekologiczny. W systemie przyrodniczym gminy wyróżnia się podstawowe ogniwa systemu, którymi są: węzły, ciągi i korytarze ekologiczne. Istotne znaczenie przypisuje się węzłom ekologicznym, stanowiących skupienia potencjału ekologicznego. Za obszary węzłowe na terenie gminy uznaje się:

- ❖ obszary rozległych łąk i starorzeczy w obrębie tarasu zalewowego doliny Bugu w sołectwie Hniszów i Rudka (ostoja ptactwa wodno – błotnego o znaczeniu europejskim);
- ❖ lasy Żalińskie i łąki w obrębie Chełmskiego Parku Krajobrazowego;
- ❖ rezerwat przyrody „Bagno Serebryskie” (ostoje ptasie i siedliskowe o znaczeniu europejskim);
- ❖ kompleks leśny wschodniej części gminy (Kolonja Hniszów i Wesołówka) z przyległymi łąkami i jeziorkiem śródleśnym,
- ❖ torfowisko na południe od Podrudzia.

Węzły te są skomunikowane ciągami, bądź korytarzami ekologicznymi. Za ciągi ekologiczne uznaje się „kanały przepływu materii, energii i informacji biologicznej w obrębie poszczególnych stref ekologicznych” (Chmielewski 1998). W obszarze analizy występują ciągi: rzeczno – łąkowe oraz leśne. W utrzymaniu stabilności środowiska kluczową rolę przypisuje się:

- ❖ dolinie rzeki Bug, stanowiącej korytarz ekologiczny o znaczeniu paneuropejskim łączący nadbużańskie obszary chronione;
- ❖ dolinie rzeki Uherka, pełniącej rolę korytarz o znaczeniu lokalnym łączącego Chełmski Park Krajobrazowy i jego otulinę z ekosystemami doliny Bugu i projektowanym Nadbużańskim Parkiem Krajobrazowym,
- ❖ dolinie rzeki Gdolanki, stanowiącej korytarz ekologiczny o znaczeniu lokalnym łączący Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu z ekosystemami doliny Uherki.

1.4.7. Powietrze atmosferyczne

W zakresie jakości powietrza oraz emitowanych do niego zanieczyszczeń nie ma możliwości dokładnego oszacowania danych dla poszczególnych sołectw m.in. ze względu na brak punktów monitoringowych jakości powietrza. W związku z tym analiza niniejszego obszaru została oparta o dane udostępnione przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie i zawarte w „*Ocenie jakości powietrza w województwie lubelskim za 2015 rok*” oraz badania i analizy przeprowadzone w ramach opracowania „*Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Ruda-Huta*”.

Jak wynika z danych WIOŚ w Lublinie, strefę lubelską, według kryterium ochrony zdrowia, zaliczono do klasy C z uwagi na przekroczenia 24-godzinnych stężeń pyłu PM₁₀, średniorocznych stężeń PM_{2,5} i benzo/a/pirenu w pyłe PM₁₀. Główną przyczyną wysokich stężeń tego rodzaju zanieczyszczeń jest emisja z procesów grzewczych opartych na węglu, w tym tzw. niska emisja z indywidualnego ogrzewania budynków. Drugą przyczyną są niekorzystne warunki klimatyczne, rozumiane jako wystąpienie szczególnie niekorzystnej sytuacji meteorologicznej z punktu widzenia zanieczyszczenia powietrza. Dodatkowymi

przyczynami są emisja z zakładów przemysłowych oraz emisja komunikacyjna. W obrębie gminy Ruda-Huta, istotny udział ma emisja z rolnictwa (uprawy).

Rycina 20. Obszary przekroczeń zanieczyszczeń powietrza w 2015 roku

źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny jakości powietrza w województwie lubelskim za 2015 rok

Na obszarze Gminy Ruda-Huta nie zanotowano przekroczeń średniorocznych stężeń pyłu PM2,5. Niemniej jednak odnotowano przekroczenia dopuszczalnego poziomu 24-godz. stężeń pyłu PM10, które miało miejsce w sołectwie Ruda-Huta. Dodatkowo zanotowano zanieczyszczenia benzo/a/pirenem w pyłe zawieszonym PM10. Przekroczenia tego rodzaju związków chemicznych zanotowano w dużej ilości miejsc na obszarze województwa lubelskiego, w tym także na obszarze gminy. Koncentracja emisji zanieczyszczeń występuje w centralnej części gminy, w sołectwie Ruda-Huta oraz w północno – wschodniej części gminy w sołectwie Rudka.

Mieszkańcy gminy nie mają możliwości podłączenia się do sieci gazowej. Niemniej jednak, na terenie gminy został doprowadzony gaz ziemny dla potrzeb mieszkańców gazociągiem wysokiego ciśnienia jako odgałęzienie gazociągu relacji Kamień – Horodyszcze. W miejscowości Ruda-Opalin wybudowano stację redukcyjno – pomiarowej pierwszego stopnia. Jednak nie podjęto budowy sieci doprowadzającej gaz do ostatecznych odbiorców. Na terenie gminy brak jest także zbiorczej sieci ciepłowniczej. Większość gospodarstw domowych zaopatrywanych jest w ciepło ze źródeł indywidualnych, opalanych paliwami stałymi, głównie węglem.

Struktura zużycia nośników energii cieplnej na terenie gminy uwarunkowana jest głównie względami finansowymi oraz dostępnością danego nośnika. Udział poszczególnych rodzajów nośników energii na terenie gminy Ruda-Huta wskazuje na dominację energii

cieplnej wyprodukowanej z węgla kamiennego. W dalszej kolejności energia końcowa jest generowana w wyniku wykorzystania biomasy, energii elektrycznej oraz oleju opałowego.

Oprócz emisji pochodzących z sektora komunalno-bytowego, na jakość powietrza w Gminie Ruda-Huta wpływa również emisja liniowa będąca wynikiem spalania paliw płynnych w silnikach spalinowych pojazdów samochodowych oraz maszyn rolniczych. Charakteryzuje się ona koncentracją wzdłuż szlaków komunikacyjnych i nierównomiernością występowania w ciągu doby. Substancje emitowane z silników pojazdów mają wpływ na jakość powietrza szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg. Największa emisja z tego rodzaju źródeł występuje w otoczeniu ważnych szlaków komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu, dotyczy głównie drogi wojewódzkiej Nr 816 relacji Terespol – Kodeń – Sławatycze – Włodawa – Dorohusk – Horodło – Zosin (granica państwa).

1.4.8. Hałas i fale elektromagnetyczne

Hałas stanowi uciążliwość środowiskową uznawaną za jeden z ważniejszych powodów pogarszania się standardów życia mieszkańców. Z uwagi na brak dużych zakładów przemysłowych, położenie z dala od większych skupisk osadniczych oraz rozproszoną sieć osadniczą, głównym źródłem hałasu w gminie są: droga wojewódzka Nr 816 relacji Terespol – Kodeń – Sławatycze – Włodawa – Dorohusk – Horodło – Zosin (granica państwa) oraz w mniejszym stopniu drogi powiatowe i gminne. Mniej istotny, praktycznie nieodczuwalny, jest hałas kolejowy. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa Nr 81 – jednotorowa, niezelektryfikowana linia kolejowa łącząca stację Chełm ze stacją Włodawa, która po dwuletnim okresie w 2013 r. przestała funkcjonować. Po przeprowadzeniu modernizacji oraz uzbrojeniu w infrastrukturę turystyczną linia ta mogłaby być wykorzystywana sezonowo do celów turystycznych.

Najpowszechniejszymi sztucznymi źródłami pól elektromagnetycznych występującymi w środowisku są:

- linie i stacje elektroenergetyczne – źródła pól elektrycznych i magnetycznych o częstotliwości 50 Hz;
- instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne – urządzenia wytwarzające pola elektromagnetyczne o częstotliwości od ok. 0,1 MHz do ok. 100 GHz.

Gmina Ruda-Huta nie została objęta badaniami promieniowania elektromagnetycznego (PEM). Najbliżej zlokalizowanym punktem pomiarowo – kontrolnym, na którym dokonano pomiaru poziomu promieniowania elektromagnetycznego był punkt w gminie Wola Uhruska, dla którego dokonano pomiaru w 2013 roku. Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3 000 MHz uzyskanych dla punktu pomiarowego w Woli Uhruskiej wyniosła 0,15 V/m i była zdecydowanie niższa od wartości dopuszczalnej wynoszącej 7 V/m.

1.4.9. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze środowiskowej

Analiza sfery środowiskowej, w oparciu o diagnozę pozwoliła zidentyfikować problemy w niej występujące, do których należą:

- ❖ osuszanie i zarastanie terenów wodno-błotnych, torfowisk oraz trwałych użytków zielonych, stanowiących cenne siedliska przyrodnicze;

- ❖ zły stan wód powierzchniowych i pogarszający się stan wód powierzchniowych spowodowany zanieczyszczeniami bakteriologicznymi;
- ❖ degradacja jakościowa wód, zrzuty ścieków i wód o pogorszonych parametrach jakościowych niekorzystnie oddziałują na stan sanitarny cieków, zaś rolnicze i bytowe skażenia łatwo przedostają się do wód gruntowych;
- ❖ dotychczasowa gospodarka wodno-ściekowa w sposób decydujący wpływająca na niską jakość wód powierzchniowych i płytkich wód gruntowych;
- ❖ gęsta sieć rowów melioracyjnych i kanałów, głównie o charakterze odwadniającym;
- ❖ występujące zjawisko suszy;
- ❖ nadmierne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin

Zidentyfikowano również potencjały w sferze środowiskowej, którymi są:

- ❖ bardzo duży udział obszarów prawnie chronionych; malownicze ukształtowanie terenów.

1.4.10. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze środowiskowej

Potrzeby rewitalizacyjne w sferze środowiskowej w gminie koncentrują się wokół ograniczenia zanieczyszczenia i poprawy jakości środowiska przyrodniczego, w tym: wody i gleb oraz zapewnienia lepszego wykorzystania zasobów przyrodniczych. Działania, mogące przyczynić się do tego to m.in. wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii i wymiany źródeł ciepła na bardziej ekologiczne, propagowanie rolnictwa ekologicznego, nie zanieczyszczającego środowiska.

1.5. Sfera przestrzenno - funkcjonalna

1.5.1. Struktura funkcjonalno – przestrzenna

Układ funkcjonalny gminy kształtuje jej położenie względem ośrodków miejskich (Chełm, Włodawa, Lublin), tras komunikacyjnych, poszczególnych jednostek osadniczych względem siebie, ich nasycenie w usługi i pełnione funkcje. Przebiegająca przez teren gminy z południa na północ droga powiatowa relacji: Chełm – Wola Uhruska – Włodawa i równoległe do niej linia kolejowa relacji: Chełm – Włodawa dzielą ją na część zachodnią i wschodnią. W części wschodniej zlokalizowana jest większość jednostek osadniczych z miejscowością Ruda-Huta – pełniącą funkcję ośrodka gminnego. Ośrodek gminny mimo lokalizacji na swoim terenie podstawowych urzędzeń i obiektów obsługi mieszkańców gminy, nie jest dostatecznie ukształtowany.

Na terenie gminy obowiązuje „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ruda-Huta*” przyjęte Uchwałą Nr XXX/116/2005 Rady Gminy Ruda-Huta z dnia 31 stycznia 2005 r. Dokument ten wyznacza kierunki rozwoju przestrzennego gminy. Istotne znaczenie w zagospodarowaniu przestrzennym mają występujące na terenie gminy korytarze ekologiczne:

- ❖ dolina rzeki Bug – korytarz ekologiczny o znaczeniu europejskim;
- ❖ dolina rzeki Uherki – korytarz ekologiczny o znaczeniu lokalnym łączący Chełmski Park Krajobrazowy z ekosystemami doliny Bugu;

- ❖ dolina rzeki Gdolanka – korytarz ekologiczny o znaczeniu lokalnym łączący Chełmski Park Krajobrazowy z ekosystemami doliny Uherki w południowo – wschodniej gminy.

W „*Studium...*” założono, że głównymi elementami struktury funkcjonalno – przestrzennej będą:

- ośrodek gminny Ruda-Huta rozbudowywany i zmodernizowany. Na nowych terenach zakłada się możliwość lokalizacji obiektów handlowych i usługowych wymagających obsługi parkingowej, lokalizacji budownictwa mieszkaniowego, oraz obiektów obsługi funkcji turystyki, które będą służyć zarówno mieszkańcom gminy, jak i przyjeżdżającym korzystających z usług turystyki i agroturystyki;
- w rejonie stacji kolejowej i bocznicy przewiduje się realizację obiektów przemysłowych;
- jako ośrodki wspomagające ośrodek gminny wyznacza się sołectwa: Ruda, Leśniczówka, Żalin;
- rozwój sieci osadniczej w oparciu o istniejące rezerwy terenowe z możliwością realizacji funkcji agroturystycznych i letniskowych;
- tereny i obiekty rekreacyjne wokół istniejących zbiorników wodnych: w Iłowie, Rudzie-Hucie oraz projektowanego w Rudce;
- tereny doliny rzeki Bug, sołectwa Hniszów, Chełmskiego Parku Krajobrazowego z otuliną wskazuje się do rozwoju tereny turystyki kwalifikowanej;
- zmodernizowany układ drogowy gminy obejmujący drogę wojewódzką , drogi powiatowe i gminne;
- układ ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych;
- zmodernizowaną linię kolejową.

Planowanie przestrzenne w gminie Ruda-Huta jest raczej na niskim poziomie. Na chwilę obecną występuje konieczność wydawania decyzji o warunkach zabudowy z uwagi na brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych. Corocznie w gminie wydawanych jest około 60 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania działki. Tym samym procesy rozwoju zabudowy są nie są dobrze kontrolowane.

1.5.2. Infrastruktura społeczna oraz jakość oferowanych usług

Wychowanie przedszkolne

Edukacja w gminie Ruda-Huta prowadzona jest poprzez placówki oświatowe na poziomie przedszkolnym, podstawowym i gimnazjalnym. W obszarze gminy brak jest placówek zapewniających opiekę dla dzieci w wieku do lat trzech. Na terenie gminy w wieku przedszkolnym tj. od 3-5 lat było 285 dzieci. Od 2013 r. funkcjonuje samodzielne przedszkole prowadzone przez Stowarzyszenie „Pod Zieloną Koniczynką”, do którego obecnie uczęszcza 54 dzieci, co oznacza, że opieką przedszkolną objętych jest niespełna 19% dzieci w wieku przedszkolnym. Do przedszkola uczęszczają dzieci z 10 sołectw. Dzieci z sołectw: Dobryłów, Gdola, Gotówka, Jazików i Rudka nie są objęte wychowaniem przedszkolnym. Można domniemywać, iż decyzje dotyczące posyłania dzieci do placówek wychowania przedszkolnego nie są wyłącznie determinowane jedynie dostępnością placówki

przedszkolnej. Biorąc pod uwagę powyższe, planując działania ukierunkowane na upowszechnianie edukacji przedszkolnej należy w szerszym zakresie uwzględniać politykę skierowaną na przełamywanie barier finansowych oraz społecznych związanych z posyłaniem dzieci do przedszkoli – akcentując przy tym korzyści dla rozwoju dziecka wynikające z objęcia go wychowaniem przedszkolnym.

Oświata

Zagadnienie dostępu do szeroko rozumianej edukacji można rozpatrywać na poziomie systemu oświaty (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, policealne), a także szkolnictwa wyższego oraz kształcenia ustawicznego. Ogromne znaczenie dostępu do edukacji i jakości kształcenia wynika z bezpośredniego powiązania tych zagadnień z podstawowymi problemami społeczno-gospodarczymi, tj. ubóstwem, wykluczeniem społecznym, bezrobociem oraz problemem niedostosowania kwalifikacji mieszkańców do potrzeb lokalnej gospodarki.

Na podstawie danych uzyskanych z UG Ruda-Huta w roku szkolnym 2015/2016 sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzyły:

- Szkoła podstawowa w Rudzie;
- Zespół Szkół w Rudzie-Hucie obejmujący: szkołę podstawową i gimnazjum.

W roku szkolnym 2015/2016 do szkół podstawowych łącznie uczęszczało 257 uczniów, w stosunku do roku 2013/2014 zaobserwowano wzrost liczby uczniów o 20 osób (8,4%). Wskaźnikiem pozwalającym porównać liczbę uczniów do istniejącej infrastruktury jest wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach podstawowych który wynosił 18 i był najwyższy w analizowanym okresie.

Biorąc pod uwagę infrastrukturę edukacyjną na poziomie gimnazjalnym na obszarze gminy funkcjonuje jedno gimnazjum do którego uczęszczało 124 uczniów. Wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1 oddział w gimnazjum był niższy niż w latach poprzednich i wynosił 21 uczniów/1oddział.

Tabela 17. Wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w szkołach podstawowych i gimnazjum na tle gmin ościennych

Nazwa jednostki	Liczba uczniów w szkołach	liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w szkołach podstawowych	liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w gimnazjach
Gmina Chelm	1243	7,72	12,00
Gmina Dorohusk	574	8,12	5,69
Gmina Ruda-Huta	381	9,81	4,77
Gmina Sawin	485	10,32	5,89
Gmina Wola Uhruska	356	6,15	4,46
Powiat Chełmski	6938	6,68	8,85

Szkoły w zespołach szkół znajdujące się na terenie gminy są wyposażone w pracownie komputerowe z dostępem do Internetu. Jednakże wyposażenie szkół w komputery z dostępem do Internetu można ocenić na poziomie niezadawalającym. W gimnazjach na jeden komputer przypada 4,77 ucznia. Znacznie gorzej sytuacja wygląda w szkołach podstawowych gdzie przypada 9,81 ucznia na jeden komputer.

Działalność kulturalna i sport

Najważniejszą rolę w propagowaniu kultury na terenie gminy pełni Biblioteka Publiczna Gminy Ruda-Huta, Dom Kultury w Rudzie-Kolonii i Żalinie oraz Centrum Kultury i Rekreacji w Rudce. Rolę ośrodków kultury pełnią również na terenie gminy świetlice wiejskie i kluby działające w sołectwach: Dobryłów, Gotówka, Hniszów, Karolinów, Ruda-Opalin, Rudka, Zarudnia, Leśniczówka.

Biblioteka Publiczna realizuje zadania w zakresie zaspokajania potrzeb czytelniczych, informacyjnych, edukacyjnych i informacyjnych społeczeństwa oraz upowszechnianiu wiedzy i nauki. Realizowane są tu także konkursy dla dzieci, młodzieży, lekcje biblioteczne, spotkania okolicznościowe. Przy bibliotece publicznej działa również dyskusyjny klub książki oraz koło literackie „Za rudzianę ścianą”. Organizowane są także spotkania autorskie z ciekawymi ludźmi m.in. promocja książki Andrzeja Niemca pt. „Rudziemie”.

Pod patronatem Ośrodka Kultury funkcjonuje Zespół Śpiewaczy „Jarzębina Czerwona” z Rudki oraz Zespół Śpiewaczy „Wiśniowy Sad” z Żalina, Zespół Ludowy „Bokoryna” w Żalina, Zespół „Akord” w Rudzie-Hucie oraz teatr „Oko”. Pielęgnowane są tu tradycyjne zwyczaje ludowe. Wielkanocne kraszanki, potrawy ludowe, pisanki pradziadków, poezja ludowa – przeplatają się z „współczesną nowoczesnością”. Oferta kulturalna skierowana jest do wszystkich mieszkańców.

W zakresie działalności kulturalnej w gminie Ruda-Huta prowadzone są następujące formy pracy:

- ❖ grupa plastyczna,;
- ❖ grupa recytatorska,
- ❖ Zespół „Bokoryna”,
- ❖ Zespół „Akord”,
- ❖ Zespół Śpiewaczy „Jarzębina Czerwona”,
- ❖ Zespół Śpiewaczy „Wiśniowy Sad”;
- ❖ teatr wiejski,
- ❖ młodzieżowy „Teatr OKO”,
- ❖ ścisła współpraca z twórcami z terenu gminy Ruda-Huta.

Gmina organizuje znane w regionie cykliczne imprezy jak: „Bolkowanie” w sierpniu (pod dębem „Bolko” w Hniszowie) oraz „EkoMajówkę” na początku maja (w Gotówce).

Gmina dysponuje szerokim zapleczem rekreacyjno-sportowym, które daje możliwość aktywnego spędzania wolnego czasu oraz wypoczynku mieszkańcom, wpływając na jakość ich życia. Społeczność lokalna może korzystać z boisk, siłowni zewnętrznych i placów zabaw zlokalizowanych w sołectwach:

- Ruda-Huta (kompleks boisk „Orlik”, sala gimnastyczna w Zespole Szkół, boiska trawiastego LKS „Hutnik” Ruda-Huta, plac zabaw przy Zespole Szkół, siłownia zewnętrzna);
- Żalin (boisko trawiaste);
- Ruda-Kolonia (boisko trawiaste i siłownia zewnętrzna);
- Rudka (boisko trawiaste i siłownia zewnętrzna przy Centrum Kultury i Rekreacji);
- Ruda- Opalin (boisko do siatki i siłownia zewnętrzna).

Gmina oferuje również możliwość rozwoju w zakresie sportu dzięki członkostwu w klubie sportowym - Ludowy Klub Sportowy „HUTNIK”, który występuje od kilku lat w V lidze okręgowej. W skład klubu wchodzi cztery drużyny: seniorzy, juniorzy, trampkarze, młodziki.

Ochrona zdrowia

Usługi z zakresu ochrony zdrowia i opieki medycznej stanowią bardzo istotny element usług o charakterze publicznym. Na utrzymanie właściwego poziomu warunków życia mieszkańców gminy wpływa prawidłowe funkcjonowanie podstawowej opieki zdrowotnej. Na terenie gminy funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ruda-Med” w Rudzie-Hucie, który rocznie udziela ok. 14 tys. porad. Porady udzielone w ramach podstawowej opieki zdrowotnej kształtowały się na poziomie 2 porad na 1 mieszkańca. Usługi stomatologiczne w gminie świadczone są przez indywidualną praktykę stomatologiczną w Rudzie-Hucie. W zakresie leczenia specjalistycznego i szpitalnego gmina obsługiwana jest przez przychodnie specjalistyczne i szpitale w Chełmie i Lublinie. Natomiast w zakresie pomocy doraźnej gmina korzysta z usług Stacji Ratownictwa Medycznego – Zakład Opieki Zdrowotnej w Chełmie. Na terenie gminy działała prywatna apteka zlokalizowana w Rudzie-Hucie. Wskaźnik prezentujący dostępność mieszkańców do usług medycznych (liczba osób przypadających zarówno na 1 przychodnię i aptekę wyniósł 4762.

1.5.3. Infrastruktura komunikacyjna

Układ komunikacyjny

System komunikacji stanowi jeden z podstawowych elementów zagospodarowania układu przestrzennego gminy. Spełnia on funkcję usługową, która polega na zaspokojeniu podstawowych potrzeb w zakresie przewozu ludzi i towarów. Ponadto dostępność komunikacyjna stanowi jeden z głównych czynników decydujących o atrakcyjności inwestycyjnej gminy, będąc ważnym wyznacznikiem jakości życia jej mieszkańców.

Łączna długość infrastruktury drogowej na terenie gminy wynosi tutaj ok. 146 km. Na tę wartość składa się długość dróg trzech kategorii: wojewódzkie, powiatowe i gminne. Główną oś transportową stanowi droga wojewódzka nr 816, która w *Planie Rozwoju Sieci Dróg Wojewódzkich Województwa Lubelskiego na lata 2012-2020* została zaliczona do dróg wojewódzkim o szczególnym znaczeniu dla obsługi ruchu drogowego i pełni ważną funkcję w ruchu turystycznym. Ze względu na pełnione funkcje, w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego* oraz w *Strategii Włodawskiego Obszaru Funkcjonalnego* – droga ta jest wskazana do dostosowania parametrów technicznych w klasie G wraz z jej modernizacją. W obszarze gminy długość drogi wojewódzkiej wynosi 5,41 km.

Droga przebiega przez obszary częściowo zabudowane; posiada jezdnię o szerokości 5,5 m oraz nawierzchnię bitumiczną w znacznej mierze zdewastowaną.

Zasadniczą rolę w obsłudze komunikacyjnej gminy pełnią drogi powiatowe o długości 58,30 km, które łączą gminę z terenami gmin sąsiednich. Wg PZPWL, drogi powiatowe (tym przede wszystkim klasy G) nr 1822L Ruda-Huta – Żalin – Świerże; nr 1823L Chełm – Okszów – Ruda – Rudka; nr 1826L Leśniczówka – Gdola – Hnieszów oraz nr 1828L Srebrzyszcze – Gotówka – Leśniczówka będą stanowić docelowy układ funkcjonalny podstawowych powiązań drogowych na obszarze województwa lubelskiego. Lokalny układ komunikacyjny uzupełniają drogi gminne o łącznej długości około 62,60 km, obsługujące tereny istniejącej zabudowy.

Parametry techniczne i użytkowe większości dróg, w tym drogi wojewódzkiej, dróg powiatowych i gminnych nie odpowiadają standardom. Postępująca degradacja dróg, spowodowana m.in. zwiększonym ruchem pojazdów samochodowych w obszarze przygranicznym, wymaga przeprowadzenia na większości dróg dużego zakresu remontów bieżących, poprawy stanu poboczy i odwodnienia.

Infrastrukturę kolejową stanowi linia kolejowa nr 81 – jednotorowa, niezelektryfikowana łącząca stację Chełm ze stacją Włodawa, która po dwuletnim okresie w 2013 r. przestała funkcjonować. Po przeprowadzeniu modernizacji oraz uzbrojeniu w infrastrukturę turystyczną linia ta mogłaby być wykorzystywana sezonowo do celów turystycznych.¹⁶

Linia nr 81 jest jedną z najbardziej malowniczych dróg żelaznych na Lubelszczyźnie. Trasa biegnie przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych (Chełmskie Torfowiska Węglanowe, Lasy Sobiborskie, dolina Bugu). Zachowało się także kilka związanych z linią kolejową oryginalnych zabytków m.in. drewniany dworzec w Rudzie-Opalin. W 2013 r. PKP S.A. przeprowadziło postępowania dotyczące sprzedaży dworców kolejowych. Na przejście nieczynnego dworca w Rudzie-Opalin swój akces wyraziła gmina Ruda-Huta. Ponadto istniejąca infrastruktura kolejowa tj. stacja przeładunkowa w postaci ramp i placów przeładunkowych jest dodatkowym atutem dla rozwoju działalności logistycznej. Dodatkowo w przyszłości do rozwoju, zarówno funkcji turystycznej obszaru, jak i funkcji wspomagających przyczyniłyby się inwestycje związane z budową mostu granicznego przez rzekę Bug we Włodawie, połączone z budową toru szerokiego o prześwicie 1520 mm, równoległego do istniejącego toru normalnotorowego o rozstawie 1435 mm oraz budowa terminalu przeładunkowego. Wymienione inwestycje pociągają za sobą konieczność modernizacji kolejowych urządzeń energetycznych, których stan nie spełnia aktualnie obowiązujących wymogów. W przypadku prowadzenia w przyszłości na linii nr 81 przewozów pasażerskich na wszystkich stacjach i przystankach osobowych, na których będą zatrzymywały się pociągi, niezbędna będzie wymiana urządzeń zasilających, wymiana słupów i opraw oświetleniowych oraz modernizacja lub remont instalacji w budynkach. Obecnie linia kolejowa Chełm-Włodawa wykorzystywana jest wyłącznie przez pociągi towarowe (stacja kolejowe we Włodawie). W 2009 r. za jej pośrednictwem wywożone było drewno z trzech nadleśnictw: Chełm (składnica Ruda-Opalin), Sobibór oraz Włodawa. W 2013 r. usługi dostępu do urządzeń związanych z obsługą pociągów towarowych odnotowano na stacjach technicznie zamkniętych tj. Włodawa, Sobibór, Ruda-Opalin¹⁷.

¹⁶ Na podstawie Strategii Włodawskiego Obszaru Funkcjonalnego

¹⁷ Na podstawie Strategii Włodawskiego Obszaru Funkcjonalnego

Należy podkreślić, iż gmina Ruda-Huta jest położona w strefie nadgranicznej sąsiadując z Ukrainą i jest objęta Umową między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego podpisaną w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku. Najbliższe przejście graniczne znajduje się w Dorohusku około 25 km od siedziby gminy. W celu ułatwienia przekraczania granicy dla społeczności nie tylko lokalnej, jak również przewozu ładunków towarowych nieodzowna jest budowa mostu kolejowego na rzece Bug w Orchówku/kWłodawy oraz budowa kolejowej linii szerokotorowej relacji Orchówek – Zawada – przez Chełm, Rejowiec Fabryczny i Krasnystaw, co również umożliwi połączenie białoruskiej sieci kolejowej z LHS.

Komunikacja zbiorowa

Komunikacja zbiorowa w gminie opiera się na usługach przewozowych Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej (PKS) Chełm. Główną rolę w przewozach pasażerskich gminy Ruda-Huta odgrywa również komunikacja prywatna busowa. Na rynku istnieje stosunkowo duża liczba operatorów zapewniających powiązania z poszczególnymi miejscowościami w gminie oraz Chełmem, Białą Podlaską, Parczewem, Lublinem jak również Warszawą. W granicach gminy nie jest zlokalizowany żaden dworzec PKS. W celu poprawy dostępności gminy, należy dążyć do rozwoju transportu zbiorowego, zarówno wewnątrz obszaru gminy, jak i w powiązaniu regionalnym i ponadregionalnym

Stan techniczny infrastruktury komunikacyjnej

Parametry techniczne i użytkowe drogi wojewódzkiej i większości dróg powiatowych oraz gminnych nie odpowiadają standardom. Wiele odcinków dróg nie posiada dostatecznej nośności, która jest niezwykle ważnym parametrem przy obecnym wzroście ruchu. Postępująca degradacja dróg, spowodowana m.in. zwiększonym ruchem pojazdów samochodowych w obszarze przygranicznym, wymaga przeprowadzenia na większości dróg dużego zakresu remontów bieżących, poprawy stanu poboczy i odwodnienia. Odnotowuje się brak wydzielenia ciągów pieszych i rowerowych w większej części odcinków dróg, co wpływa na pogorszenie jakości ich użytkowania. Stan dróg jest zróżnicowany. Wiele z nich wymaga bieżących remontów, a w dalszej perspektywie modernizacji i przebudowy. I tak w odniesieniu do drogi wojewódzkiej nr 816 niezbędna jest jej przebudowa drogi na odcinku o długości prawie 33km (wykonanie przepustów pod drogą, nawierzchni asfaltowej, urządzenie zatok autobusowych). W zakresie przebudowy dróg powiatowych (nr 1821L; 1823L; 1822L; 1824L; 1825L; 1826L, 1827L; 1828L i 1829L) nieodzowne są prace modernizacyjne na odcinkach o łącznej długości 52 km, zaś na drogach gminnych konieczne jest podjęcie prac na długości ok. 50km.

1.5.4. Infrastruktura techniczna

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców gminy Ruda-Huta oraz instytucji, zakładów i obiektów usługowo – produkcyjnych odbywa się w przeważającej części ze studni głębinowych poprzez zorganizowany system. W gminie wody podziemne związane są z utworami górnej kredy, które występują pod powierzchnią terenu, przykryte niewielką warstwą gleby, bądź w obniżeniach, przykryte kilkumetrową warstwą czwartorzędowych piasków różnoziarnistych i pyłów.

W gminie funkcjonuje jeden wodociąg grupowy. Stacja wodociągowa w Rudzie-Hucie jest w stanie zaopatrzyć w wodę komunalną prawie całą gminę. Wodociąg Ruda-Huta pracuje na bazie dwóch studni wierconych o głębokości 60 m i wydajności po 56m³/h każda. Woda uzdatniona w trzech filtrach ciśnieniowych, jest tłoczona do dwóch zbiorników wyrównawczych, a następnie pobierana i tłoczona do sieci wodociągowej pompami drugiego stopnia.

Według danych na koniec 2015 r. sieć wodociągowa gminy stanowiła system o długości sieci rozdzielczej rzędu 107,02 km, pozwalający na doprowadzenie wody do 1218 punktów (przyłącza). Zużycie wody w gospodarstwach domowych w 2015 r. na jednego mieszkańca wyniosło 19,9m³, mniej aniżeli średnio w powiecie chełmskim (21,5m³). Z sieci wodociągowej korzystało 68,58% ogólnej liczby mieszkańców gminy, co świadczy o mniej korzystnej sytuacji aniżeli w powiecie chełmskim (78,7%) i w regionie lubelskim (86,7%). Z uwagi na niezadawalający poziom wyposażenia w sieć wodociągową mieszkańców, niezbędne jest rozwiązanie najpilniejszych potrzeb w sołectwie Dobryłów oraz Jazików w miejscowościach Miłostaw, Jazików, Hniszów-Kolonia. Celowa jest budowa sieci wodociągowej o długości 15 km wraz z przyłączami zwłaszcza, że opracowane są projekty wodociągów: Hniszów i Marysin oraz wodociąg dla wsi Żalin, które również będą wchodzić w skład wodociągu grupowego „Ruda-Huta”.

Jednym z elementów infrastrukturalnych niezbędnych do rozwoju oraz w zasadniczy sposób wpływających na ochronę środowiska jest sieć kanalizacyjna, która w gminie jest wysoce niezadawalająca. Długość sieci kanalizacyjnej w 2015 roku na terenie gminy stanowiła zaledwie 10,3 km, pozwalając na odprowadzanie ścieków zaledwie z 145 przyłączy. Stopień skanalizowania gminy określony wskaźnikiem opisującym udział korzystających z instalacji kanalizacyjnej kształtuje się na poziomie 10,42%, co jest wartością znacznie odbiegającą zarówno od średniej dla powiatu chełmskiego (25,4%) oraz od średniej dla województwa lubelskiego (51,5%).

W gminie Ruda-Huta funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków mechaniczno-biologiczna typu BLOKON, eksploatowana przez Zakład Usług Komunalnych w Rudzie-Hucie Sp. z o.o. Oczyszczalnia położona jest w sąsiedztwie Zespołu Szkół w Rudzie-Hucie, ośrodka zdrowia oraz przepływającej rzeki Gdolanki, która jest odbiornikiem ścieków oczyszczonych. Przepustowość oczyszczalni ścieków: o śr. dob.=80m³/dobę, max dob.= 104,4m³/dobę. W obszarach rozproszonej zabudowy na terenach wiejskich, wobec braku kanalizacji oraz ekonomicznego uzasadnienia jej budowy, stosowane są zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków, które są uzupełnieniem istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej. Ścieki ze zbiorników są wywożone do punktu zlewnego przy oczyszczalni ścieków w Rudzie-Hucie. Na terenie gminy nie funkcjonuje kanalizacja deszczowa. Wody opadowe i roztopowe są odprowadzane do gruntu, a wody z dróg, głównie wojewódzkiej, do rowów odwadniających znajdujących się wzdłuż pasa jezdni.

Tabela 19. Udział ludności korzystającej z infrastruktury komunalnej w 2015 roku

Udział ludności korzystający z Infrastruktury komunalnej:	Gmina Ruda-Huta	Powiat chełmski	Województwo lubelskie
- sieci wodociągowej	68,58%	70,30%	81,70%
- sieci kanalizacyjnej	10,42%	22,50%	49,30%

- sieci gazowej	-	8,70%	39,80
-----------------	---	-------	-------

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Jak widać z powyższego zestawienia, potrzeby w zakresie wyposażenia w sieć kanalizacyjną są ogromne. Zarówno rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej stanowi istotny czynnik zwiększający pozycję obszaru gminy wśród terenów atrakcyjnych inwestycyjnie, w związku z tym na terenie gminy Ruda-Huta konieczna jest dalsza realizacja sieci, w szczególności kanalizacyjnej w sołectwach: Ruda-Huta, Chromówka, Zarudnia, Poczekajka, Leśniczówka, Ruda, Ruda-Kolonia i Ruda-Opalin, a także budowa nowej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków o przepustowości 2 x 120m³/dobę, co będzie sprzyjać poprawie warunków bytowych mieszkańców.

Energetyka i ciepłownictwo

Energia elektryczna dostarczana jest odbiorcom w gminie Ruda-Huta przez sieć napowietrzną, magistralną średniego napięcia (15kV) i stacje transformatorowo – rozdzielcze GPZ. Sieć napowietrzna (SN) zasila stacje transformatorowe w wykonaniu słupowym. Sieć rozdzielczą niskiego napięcia (NN) stanowią linie napowietrzne oraz kablowe. W zakresie energetyki zakłada się sukcesywną rozbudowę sieci elektroenergetycznych wszystkich napięć w zależności od potrzeb.

Gospodarka ciepła w gminie, opiera się na lokalnych kotłowniach lub indywidualnych urządzeniach grzewczych opalanych paliwem stałym, będącym głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego.

Sieć gazowa

Na terenie gminy doprowadzona została sieć wysokiego ciśnienia wraz ze stacją pomiarowo-redukcyjną w miejscowości Ruda-Opalin. Natomiast nie podjęto działań w kierunku budowy sieci doprowadzającej gaz do ostatecznych odbiorców.

Gospodarka niskoemisyjna

Gmina posiada uchwalony *Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN)*, który jest jednym ze strategicznych dokumentów Gminy zawierającym działania inwestycyjne i nie inwestycyjne realizowane na terenie gminy w latach 2015-2020. Uwzględnienie w PGN przedsięwzięć zwiększy szanse władz gminnych, mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie gminy na uzyskanie dofinansowania w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020, w tym m.in. na:

- termomodernizację budynków;
- niskoemisyjny transport, w modernizacja i przebudowa dróg oraz budowa ścieżek i szlaków rowerowych;
- wymianę urządzeń na energooszczędne;
- modernizacja budynków w kierunku energooszczędnym;
- budowę infrastruktury służącej do produkcji energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii (OZE).

W ostatnich latach samorząd lokalny przeprowadził szereg działań wpływających na ograniczenie zużycia energii. Do głównych działań należały prace termomodernizacyjne, które zostały przeprowadzone w budynkach użyteczności publicznej, będących w gestii gminy. W przyszłych planach inwestycyjnych samorząd terytorialny planuje liczne działania

proekologiczne, w grupie których wymienia się m.in. termomodernizację: Gminnego Ośrodka Zdrowia, lecznicy weterynaryjnej w Rudzie-Hucie, rozbudowę obiektów, które będą spełniały obowiązujące wymagania w zakresie efektywności energetycznej budynków oraz uwzględniający założenia gospodarki niskoemisyjnej w Żalinie, Dobryłowie, Rudzie-Hucie jak również modernizacja systemu oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej.

Odnawialne źródła energii

Zgodnie z Krajowym Planem Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych krajowy cel na 2020 rok oraz przewidywany kurs dotyczący wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych zakłada:

- produkcję łączną energii z OZE w roku 2020 – 15,5%;
- produkcję ciepła z OZE – 17,05%;
- produkcję energii elektrycznej z OZE – 19,13%;
- produkcję zielonej energii w transporcie – 10,14%.

Jednym z możliwości pozyskania energii ze źródeł odnawialnych może być biomasa, która na zarówno na terenie gminy i województwa lubelskiego jest najbardziej dostępnym źródłem energii. Może być ona używana na cele energetyczne w procesach bezpośredniego spalania lub może być przetwarzana na biogaz albo paliwa płynne. Za biomasę uznaje się odpady produkcji roślinnej lub zwierzęcej oraz uprawy celowe roślin energetycznych. Szacuje się, że dla województwa roczny potencjał energetyczny odpadów z rolnictwa wynosi około 18,8 PJ (w kraju – 195,0 PJ). Składają się na niego nadwyżki biomasy z odpadów rolnych w postaci słomy zbóż i rzepaku oraz siana z łąk i upraw roślin motylkowych. Wymienione zasoby tworzą głównie: fermy hodowlane bydła, trzody chlewnej, przetwórstwa mięsa, nadwyżki siana i potencjalne najwyższe zasoby drewna i potencjału energetycznego z lasów.

Wykorzystanie produktów ubocznych rolnictwa oraz pozostałości przemysłu rolno - spożywczego pozwoliłoby na zachowanie podstawowej funkcji rolnictwa, którą jest produkcja żywności i jednocześnie wytwarzanie energii odnawialnej. Perspektywicznie najbardziej opłacalnym sposobem pozyskiwania energii z biomasy będzie wykorzystanie biogazu powstałego z fermentacji roślin energetycznych i odpadów organicznych w małych elektrowniach biometanowych.

Na terenie gminy występuje niewielki potencjał w zakresie wykorzystania w celach energetycznych zasobu wód powierzchniowych, w związku z tym brak jest budowli piętrzących, które mogłyby być wykorzystywane na potrzeby małych elektrowni wodnych.

Ze względu na potencjalną energię użyteczną, gmina znajduje się w rejonie, gdzie roczne sumy promieniowania słonecznego kształtują się na poziomie 950-1020 kWh/m². Jest to obszar o najkorzystniejszych warunkach do rozwoju energetyki słonecznej oraz o wysokim rocznym promieniowaniu całkowitym powyżej 3800 MJ/m². Energia promieniowania słonecznego może być wykorzystywana w dwojaki sposób: do ogrzewania wody lub innej cieczy z zastosowaniem kolektorów słonecznych i do przetwarzania jej na energię elektryczną w ogniwach fotowoltaicznych. Instalacje słoneczne należą do rozwiązań energooszczędnych, ekonomicznych oraz ekologicznych. Zastosowanie 1 m² powierzchni kolektora słonecznego pozwala na zaniechanie spalania 250 kg węgla w ciągu roku, a tym samym na ograniczenie emisji pyłów o 2,5 kg, dwutlenku siarki o 6 kg i tlenków azotu o 2 kg.

W latach 2006-2012 na terenie gminy realizowane były kompleksowe projekty dotyczące kolektorów solarnych. Przedmiotem projektu była dostawa i montaż indywidualnych zestawów płaskich kolektorów słonecznych dla mieszkańców gospodarstw domowych i budynków użyteczności publicznej podległych gminie. Łącznie zainstalowano 1287 szt. kolektorów w 512 instalacjach.

Szczególne predyspozycje obszaru do wykorzystania energii słonecznej potwierdzają jego dodatkową funkcję w zakresie produkcji energii elektrycznej bądź ciepłej ze źródeł odnawialnych. Kompleksowe i realizowane w partnerstwie pomiędzy samorządami działania w oparciu o plany niskoemisyjne powinny przynieść wymierną korzyść zarówno ekonomiczną, jak i podnoszącą świadomość szczególnie wśród turystów o czystym środowisku obszaru.

Gospodarka odpadami

Gmina Ruda-Huta jest członkiem Związku Komunalnego Gmin Regionu Lubelskiego. Celem statutowym Związku jest opracowanie i wdrożenie kompleksowego programu gospodarki odpadami.

Od 1 lipca 2013 r., na podstawie nowelizacji ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która ustanowiła nowe zasady gospodarowania odpadami, odpowiedzialność za odbiór i właściwe zagospodarowanie odpadów została przekazana gminom. Podstawą nowego systemu gospodarki odpadami w gminie jest segregacja. Działanie w zakresie wywozu śmieci polega na odbiorze przesortowanych odpadów od mieszkańców sprzed posesji. Ilość zebranych odpadów komunalnych zmieszanych w przeliczeniu na mieszkańca gminy kształtowała się na poziomie 36,3/M, co jest wielkością zdecydowanie niższą aniżeli średnio w powiecie chełmskim (59,7 kg/M), czy też w regionie lubelskim – 138,8 kg/M. Dodatkowo, w porównaniu do 2010 roku wzrosła wielkość wskaźnika opisującego ilość odpadów zmieszanych w przeliczeniu na 1 mieszkańca, który w 2010 roku kształtował się na poziomie 14,2 kg/M.

Według *Planu gospodarki odpadami (PGO) dla województwa lubelskiego 2017*, gmina Ruda-Huta została zaliczona do Regionu Chełm. Na terenie gminy znajduje się składowisko odpadów komunalnych zlokalizowane w sołectwie Rudka-Kolonia. Formalnie składowisko nie zostało jeszcze zamknięte decyzją administracyjną. Niemniej jednak, jedynymi odpadami deponowanymi na przedmiotowym składowisku, jest gruz betonowy i budowlany z rozbiórek i remontów. Odpady wytworzone na terenie gminy wywożone są do Zakładu Przetwarzania Odpadów Komunalnych Regionu Chełmskiego w Srebrzyszczu (gm. Chełm). PGO wskazuje składowisko odpadów w sołectwie Rudka-Kolonia jako instalację zastępczą obsługi Regionu Chełm, w przypadku gdy RIPOK w Srebrzyszczu ulegnie awarii, bądź nie będzie mógł przyjmować odpadów z innych przyczyn. Najwięcej wywożonych jest odpadów komunalnych zmieszanych, a także opakowań ze szkła i opakowań z tworzyw sztucznych. Na terenie gminy znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów w sołectwie Ruda-Huta, gdzie istnieje możliwość dostarczenia odpadów wielkogabarytowych, odpadów budowlano – remontowych, szkła, papieru, plastiku, popiołu i odpadów niebezpiecznych.

Telekomunikacja i Internet

Gmina Ruda-Huta objęta jest zasięgiem telefonii stacjonarnej i komórkowej. Szczególne znaczenie dla rozwoju obszaru ma cyfryzacja rozumiana, jako powszechny dostęp do

szerokopasmowego Internetu zgodnie z założeniami strategii „Europa 2020” (a zwłaszcza inicjatywy Europejska Agenda Cyfrowa), w tym wolny dostęp do Internetu w przestrzeni publicznej.

Danych dotyczących dostępu do Internetu na terenie gminy dostarcza analiza studium wykonalności dla projektu pt. *„Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo lubelskie”*.

Sieć szerokopasmowa składa się z dwóch warstw: szkieletowej i dystrybucyjnej. Warstwę szkieletową tworzą węzły szkieletowe i połączenia między nimi. Warstwa szkieletowa budowana jest w topologii pierścienia lub połączonych pierścieni. W warstwie dystrybucyjnej, zakończenia sieci stanowią punkty dystrybucyjne, na bazie których możliwa jest w dalszej kolejności budowa sieci dostępowych. Warstwa dystrybucyjna budowana jest w topologii drzewa. Sieć jest projektowana w jednolitej technologii optycznej.

Obszar województwa został podzielony na obszary białe, szare i czarne odrębnie dla tradycyjnej infrastruktury szerokopasmowej (obszary tradycyjne) i dla sieci szerokopasmowej nowej generacji (obszary NGA).

Obszary tradycyjne:

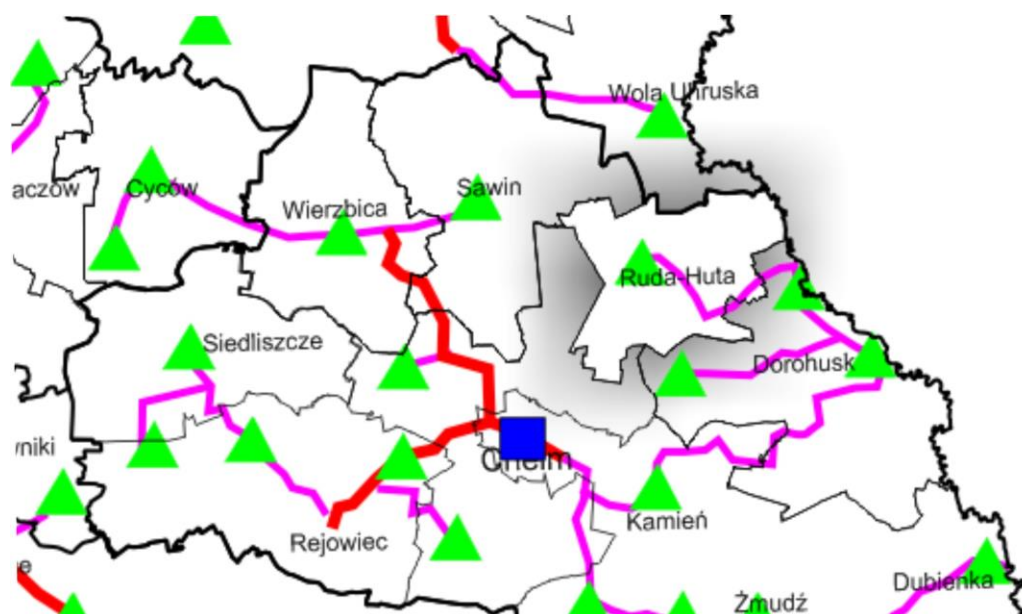
- ❖ biały – obszar, na którym nie ma odpowiedniej infrastruktury szerokopasmowej i co do którego nie ma wiarygodnych planów inwestycyjnych wybudowania takiej infrastruktury w okresie 3 lat,
- ❖ szary – obszar, na którym jest tylko jedna odpowiednia infrastruktura szerokopasmowa lub co do którego istnieje wiarygodny plan inwestycyjny jednej infrastruktury w najbliższych 3 latach,
- ❖ czarny – obszar, na którym istnieją dwie lub więcej odpowiednie infrastruktury szerokopasmowe lub ich budowa jest objęta wiarygodnymi planami inwestycyjnymi w okresie najbliższych 3 lat.

Sieci NGA to przewodowe sieci dostępne, składające się w całości lub częściowo z elementów optycznych, które mogą zapewnić świadczenie usług szerokopasmowych o wyższej przepustowości w porównaniu z usługami świadczonymi przy pomocy przewodów miedzianych. Obszary NGA również możemy podzielić na:

- ❖ białe – obszar, na którym nie istnieje sieć NGA i nie ma wiarygodnych planów inwestycyjnych wybudowania takiej infrastruktury w okresie 3 lat,
- ❖ szare – obszar, na którym istnieje jedna sieć NGA albo według wiarygodnych planów inwestycyjnych powstanie w okresie najbliższych 3 lat,
- ❖ czarne – obszar, na którym według wiarygodnych planów inwestycyjnych obecnie lub w okresie najbliższych 3 lat powstaną co najmniej 2 sieci NGA.

Obszar NGA jest jednocześnie białym, szarym lub czarnym obszarem tradycyjnym.

Rycina 21. Sieć szerokopasmowego Internetu

Źródło: opracowanie własne na podstawie Studium Wykonalności projektu Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo lubelskie

W gminie zlokalizowany jest 1 węzeł dystrybucyjny w miejscowości Ruda-Huta. Przez węzeł przebiega sieć dystrybucyjna. Najbliższy węzeł szkieletowy zlokalizowany jest w Chelmie, zaś planowany węzeł szkieletowy zostanie zlokalizowany w mieście Włodawa. W gminie wszystkie miejscowości zostały zakwalifikowane jako obszary tradycyjne białe, na których nie ma odpowiedniej infrastruktury szerokopasmowej i co do którego nie ma wiarygodnych planów inwestycyjnych wybudowania takiej infrastruktury w okresie 3 lat.

1.5.5. Charakterystyka przestrzeni publicznych w gminie Ruda-Huta

Przestrzenie publiczne stanowią wizytówkę każdej jednostki administracyjnej. Jakość ich zagospodarowania, sposób utrzymania oraz ukształtowane w ich obrębie funkcje stanowią wyznacznik do oceny jakości i sposobu zarządzania budżetem przez władze lokalne. Prawidłowe funkcjonowanie przestrzeni publicznych oddziałuje na jakość życia mieszkańców oraz zwiększa zainteresowanie wśród potencjalnych inwestorów i turystów.

Na terenie gminy główna przestrzeń publiczna znajduje się w sołectwie Ruda-Huta, gdzie mieści się większość obiektów pożytku publicznego: Urząd Gminy, poczta, gminna biblioteka publiczna, zespół szkół i ośrodek zdrowia. Dla gminy, najważniejszym obszarem przestrzeni publicznej jest niewątpliwie rynek, który stanowi naturalne miejsce spotkań oraz inicjatyw mogących służyć aktywizacji mieszkańców w życie lokalnej społeczności. Niestety, przestrzeń centrum gminy nie jest zagospodarowana w sposób reprezentacyjny, choć powinna stanowić jej wizytówkę. Ożywienie i atrakcyjne zagospodarowanie przestrzeni publicznych w gminie jest planowane w ramach działań rewitalizacyjnych wynikających z niniejszego programu.

Oprócz rynku, przestrzenie publiczne w gminie są nieliczne i obejmują obiekty, place, niewielkie skwery. Zamieszczone poniżej zdjęcia doskonale odzwierciedlają zdewastowane i zaniedbane przestrzenie w miejscowości Ruda-Huta w sąsiedztwie obiektów użyteczności publicznej. W gminie brakuje miejsc parkingowych, a te które są wymagają pilnych remontów.

Ponadto w gminie brakuje targowiska o odpowiednich standardach. To które znajduje się w Rudzie-Hucie wymaga pilnych działań modernizacyjnych. W sołectwie Hniszów istnieje zespół dworsko – parkowy, który wymaga podjęcia działań rewitalizacyjnych.

Zdegradowane przestrzenie publiczne w gminie Ruda-Huta

Targowisko w Rudzie-Hucie

Targowisko w Rudzie-Hucie

Spalone budynki przy Orliku w Rudzie-Hucie

Opustoszała wiata przy Urzędzie Gminy w Rudzie-Hucie

Zdegradowany park w zespole dworsko-parkowym w sołectwie Hniszów

Zdegradowany park w zespole dworsko-parkowym w sołectwie Hniszów

1.5.6. Identyfikacja najważniejszych problemów i potencjałów w sferze funkcjonalno – przestrzennej

Analiza sfery funkcjonalno-przestrzennej, w oparciu o diagnozę pozwoliła zidentyfikować problemy w niej występujące, do których należą:

- ❖ ujęcia wody od lat nie były modernizowane, stąd też niezbędne jest podjęcie prac modernizacyjnych;
- ❖ bardzo niski wskaźnik zaopatrzenia w sieć kanalizacyjną;
- ❖ brak sieci gazowej;
- ❖ zły stan techniczny wielu odcinków dróg gminnych, brak wydzielonych specjalnych ciągów komunikacyjnych dla pieszych i rowerzystów;
- ❖ brak infrastruktury sportowej;
- ❖ niski udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym;
- ❖ zdegradowane tereny i obiekty, niezadawalający stan zagospodarowania przestrzeni publicznych obszarów gminy;
- ❖ zła jakość przestrzeni publicznych ograniczająca jakość świadczonych w gminie usług społecznych;
- ❖ brak reprezentacyjnych przestrzeni publicznych, stanowiących wizytówkę gminy.

Zidentyfikowano również potencjały w sferze funkcjonalno – przestrzennej, którymi są:

- ❖ zadowalający stan infrastruktury elektroenergetycznej;
- ❖ korzystne warunki do rozwoju OZE, zwłaszcza z energetyki słonecznej i biomasy;
- ❖ wzrost zainteresowania oczyszczalni przydomowych;
- ❖ prężnie działająca Biblioteka Publiczna Gminy Ruda-Huta;
- ❖ zadowalający stan infrastruktury edukacyjnej.

1.5.7. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Potrzebą gminy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest ożywienie i atrakcyjne zagospodarowanie przestrzeni publicznych. W tym celu niezbędne jest podjęcie prac nad koncepcją funkcjonalno-przestrzenną zagospodarowania wybranego obszaru rewitalizacji, w której zaprojektowane zostaną funkcjonalne i estetyczne przestrzenie publiczne. Koncepcja będzie miała na celu podnieść atrakcyjność turystyczną miejscowości oraz podwyższyć jakość życia jej mieszkańców poprzez poprawienie walorów przestrzeni publicznej

1.6. Sfera techniczna

1.6.1. Mieszkalnictwo

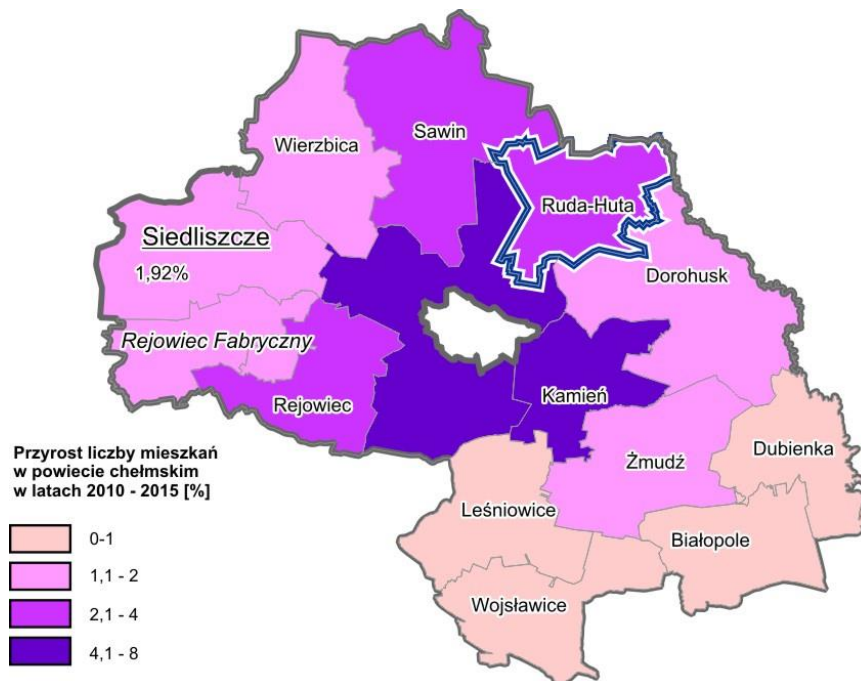
Istniejący układ przestrzenny gminy Ruda-Huta charakteryzują zwarte i rozproszone formy zabudowy. Wykształconą formą przestrzenną w gminie jest ośrodek gminny Ruda-Huta – siedziba władz samorządowych oraz głównych usług publicznych i komercyjnych. Pozostałe miejscowości posiadają typową sieć o układzie liniowym – ulicznym.

Zabudowę mieszkaniową w poszczególnych sołectwach gminy stanowi głównie zabudowa zagrodowa (ponad 86%), jednorodzinna (około 10%), a około 4% zabudowa wielorodzinna. Na terenie Rudy-Huty istnieją trzy typy zabudowy: jednorodzinna, zagrodowa i zabudowa wielorodzinna. W Rudzie-Hucie znajduje się spółdzielczy blok mieszkalny z 24 mieszkaniami oraz dwie spółdzielnie mieszkaniowe „Akacja” i „Opal”, które zarządzają 12 mieszkaniami w łowie i 11 mieszkań oraz budynek 9-rodzinny w Rudzie-Hucie. Zabudowa zwarta przeważa w zachodniej części gminy i obejmuje miejscowości: Ruda-Huta, Ruda-Opalin, Ruda-Kolonia,

Ruda, Poczekajka, Leśniczówka, Hniszów oraz wschodnią część sołectwa Rudka. Większość budynków mieszkalnych i usługowych na terenie gminy zlokalizowana jest przy trasach komunikacyjnych.

Na koniec 2015 r. na terenie gminy znajdowały się 1664¹⁸ mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej 112,5 tys.m². Liczba mieszkań w latach 2010-2015 wzrosła zaledwie o 1,71%, natomiast powierzchnia użytkowa o 7,4%. W 2015 roku oddano do użytkowania 10 mieszkań, tj. o 8 więcej aniżeli w 2010 roku. Średnia powierzchnia użytkowa przeciętnego mieszkania w roku 2015 wyniosła 121,1 m² i wzrosła w odniesieniu do 2010 roku o 23,1m²/mieszkanie. Struktura wiekowa mieszkań gminy Ruda-Huta charakteryzuje się wysokim udziałem mieszkań powstałych w latach 1945 – 1978 (364 mieszkania). W latach 1918 - 1978 wybudowane zostały 82 mieszkania, 144 mieszkania w latach 1979 – 2002, zaś pozostałe 1066 mieszkań powstało po 2002 roku. Technologia stosowana w latach 1945 – 1978 nie zapewnia należytej efektywności wykorzystania energii cieplnej, dzięki termomodernizacji orientacyjne potrzeby grzewcze tych mieszkań są sukcesywnie poprawiane.

Rycina 22. Zasoby mieszkaniowe powiatu chełmskiego – przyrost liczby mieszkań w stosunku do 2010 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 19. Zasoby mieszkaniowe gminy Ruda-Huta w latach 2010 – 2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mieszkania [szt.]	1 652	1 664	1 670	1 679	1 684	1 693
Izby [szt.]	5 788	5 846	5 879	5 937	5 962	6 008
Mieszkania na 1000 mieszkańców	344,7	347,6	352,6	358,5	358,5	362,0
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	116 250	117 582	118 561	119 797	120 339	121 422

¹⁸ Podregiony, powiaty, gminy Rocznik statystyczny Województwo Lubelskie 2011r i 2016r. WUS Lublin

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	70,4	70,7	71,0	71,4	71,5	71,7
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	24,3	24,6	25,0	25,6	25,6	26,0

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Na koniec grudnia 2016 roku mieszkaniowy zasób Gminy Ruda-Huta obejmował 13 lokali mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących własność Gminy¹⁹. Są to lokale położone w miejscowościach:

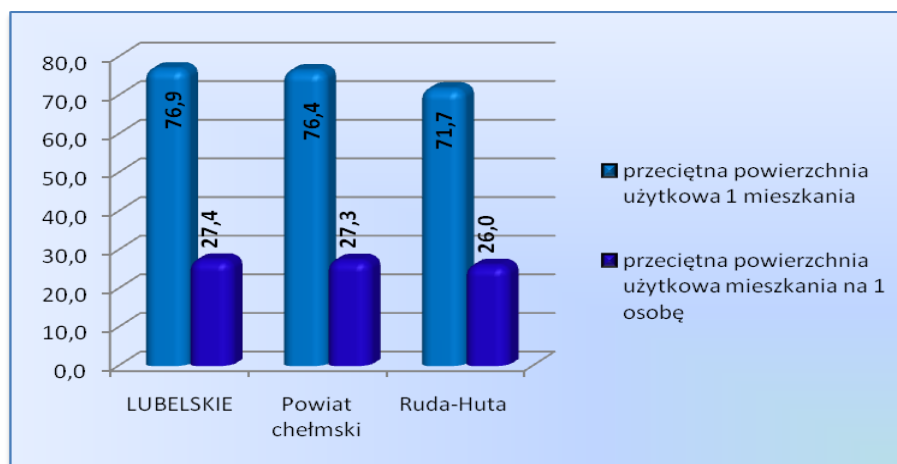
- Ruda-Huta (8 lokali), w tym:
 - 4 lokale w Ośrodku Zdrowia oraz 3 lokale w Lecznicy Weterynaryjnej o wysokim standardzie i w dobrym stanie technicznym niewymagające w najbliższych latach nakładów finansowych;
 - 1 lokal mieszkaniowy przy ul. Zielonej o średnim stanie technicznym - brak kanalizacji;
- Leśniczówka:
 - 1 lokal mieszkalny w byłej Szkole Podstawowej wyposażony w energię elektryczną i sieć wodociągową w stanie technicznym dobrym i nie wymaga w najbliższych latach nakładów finansowych;
- Ruda:
 - 4 lokale mieszkalne w istniejącej Szkole Podstawowej, wyposażone w energię elektryczną, o złym stanie technicznym i o niskim standardzie. Lokale te wymagają dużych nakładów finansowych.

Należy nadmienić, iż lokalami i budynkami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu gminy zarządza Wójt Gminy Ruda-Huta, a lokalami znajdującymi się na działkach przekazanych Zespołowi Szkół w trwały zarząd, zarządza Dyrektor Zespołu Szkół.

Obecnie Gmina Ruda-Huta posiada 1 lokal socjalny. W latach 2017 - 2024 przewiduje się powiększenie zasobu mieszkaniowego gminy, w tym planuje się powiększenie po jednym lokalu zarówno lokali socjalnych jak i lokali mieszkalnych. Jednym z ważniejszych problemów, które należy rozwiązać w dziedzinie gospodarki lokalowej jest zły stan techniczny części budynków. W dużej mierze stan ten wynika z zawansowanego wieku obiektów, jak też ich zużycia wskutek wieloletniej eksploatacji przy braku wystarczających środków na remonty kapitalne. Przewiduje się, że stan techniczny mieszkaniowego zasobu Gminy Ruda-Huta, jak i warunki zamieszkania w tych lokalach będą ulegały poprawie poprzez wykonanie odpowiednio: wymiany instalacji elektrycznej, wymiany stolarki okiennej i pokryć dachowych. W pozostałym zakresie przewiduje się utrzymanie stanu technicznego na obecnym poziomie poprzez przeprowadzanie remontów bieżących. W okresie objętym Programem przewiduje się do zbycia 4 lokale.

¹⁹ Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Ruda-Huta na lata 2017 – 2024 przyjęty Uchwałą XXII/120/2016 Rady Gminy z dnia 2 grudnia 2016 roku

Wykres 17. Wskaźniki opisujące zasoby mieszkaniowe w gminie Ruda-Huta oraz powiatu chełmskiego w 2015 roku

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Dane dotyczące wyposażenia mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne świadczą o niekorzystnym stanie części mieszkań. Wiele lokali nie spełnia podstawowych warunków socjalno-bytowych ze względu na brak doprowadzenia podstawowych urządzeń sanitarnych. W wyniku działań inwestycyjnych samorządu zwiększyła się zarówno dostępność mieszkańców do sieci wodociągowej, jak i kanalizacyjnej. Jedynie w miejscowościach Miłostaw, Jazików, Dobryłów, Hniszów-Kolonia i Leśniczówka niewielka liczba budynków nie ma dostępu do sieci wodociągowej. Stan ten wymaga wyposażenia w się wodociągową. Jeżeli chodzi o wyposażenie mieszkań w sieć kanalizacyjną to oprócz Rudy-Huty, w większości sołectw sytuacja jest niezadawalająca. Niskie wskaźniki wyposażenia mieszkań w sieć kanalizacyjną na terenie gminy wskazują na potrzebę wdrożenia kompleksowych rozwiązań w powyższym zakresie.

Tabela 20. Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno – sanitarne oraz udział mieszkań wyposażonych w instalacje w latach 2010 – 2015 w gminie Ruda-Huta

2010	2011	2012	2013	2014	2015
wodociąg					
1 259	1 271	1 277	1 286	1 291	1 300
76,21%	76,38%	76,47%	76,59%	76,66%	76,79%
ustęp splukiwany					
1 109	1 121	1 127	1 136	1 141	1 150
67,13%	67,37%	67,49%	67,66%	67,76%	67,93%
łazienka					
1 015	1 027	1 033	1 042	1 047	1 056
61,44%	61,72%	61,86%	62,06%	62,17%	62,37%
centralne ogrzewanie					
775	787	793	802	807	816
46,91%	47,30%	47,49%	47,77%	47,92%	48,20%
gaz sieciowy					
0	0	0	0	0	0

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Jednym z problemów na terenie gminy są problemy techniczne wynikające z wykorzystania nieekonomicznych rozwiązań ograniczających efektywność obiektów budowlanych. Wykorzystywane w budynkach źródła ciepła są źródłem niskiej emisji, co powoduje szereg uciążliwości i niekorzystnie wpływa na lokalne środowisko przyrodnicze. Na terenie gminy jest łącznie 1389 budynków, które korzystają z węglowych kotłów ciepła – średnio na jedno sołectwo 93. Na terenie poszczególnych sołectw najwięcej ww. budynków odnotowano na terenie sołectwa Ruda-Huta (310), Ruda (207) oraz Żalin (134). W porównaniu do roku 2013, liczba budynków korzystających z węglowych kotłów ciepła zmalała o 7 budynków, co miało miejsce w sołectwach: Ruda-Huta (o 4) oraz po 1 w Rudzie, Rudce i Żalinie.

1.6.2. Obiekty i granice stref ochrony konserwatorskiej

Na terenie gminy Ruda-Huta występują różne obiekty i obszary o wartościach kulturowo - historycznych, które składają się na dziedzictwo kulturowe tego terenu. Niektóre z tych obiektów i obszarów objęte są ochroną prawną w postaci wpisu do rejestru zabytków, zgodnie z *ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. Jest to:

Zespół dworsko-parkowy Hnieszów wpisany do rejestru zabytków pod nr A/177

Zespół został założony przez rodzinę Trzebińskich w miejscu dawnych, XVI-wiecznych ogrodów dworskich. Mimo częściowego zniszczenia i zatarcia, czytelny jest układ przestrzenny -kompozycyjny zespołu z fragmentami dawnych alei, układem wodnym i ukształtowaniem terenu. Zachowały się resztki charakterystycznych dla okresu międzywojennego nasadzeń egzotów oraz jednostkowe okazy starodrzewu dębowego, w tym dąb szypułkowy „Bolko” - jeden z najokazalszych w kraju pomników przyrody. Pozostałości parku i przestrzeń, jaka powstała po wycięciu drzew i wyburzeniu budynków, nadal zajmuje centralne położenie w lokalnym krajobrazie na pograniczu krawędzi pradoliny Bugu i łączy się jak dawniej ze wsią należącą niegdyś do dworu. Elementy układu przestrzennego - kompozycyjnego, ukształtowanie terenu i walory przyrodnicze obiektu sprawiają, że jest on charakterystycznym i cennym przykładem krajobrazowego założenia parkowego typowego dla połowy XIX w.

Dawny kościół ewangelicko - augsburski, ob. Kościół polsko - katolicki pw. św. Mateusza, wraz z porastającym ją drzewostanem, Ruda-Huta (Zarudnie) wpisany do rejestru zabytków pod nr A/251

Kościół usytuowany jest centralnie na działce o powierzchni 1300 m², w obrębie której podlega ochronie konserwatorskiej wraz z drzewostanem. Świątynia murowana z cegły, orientowana, podzielona na dwie części: wschodnią – sakralną i zachodnią – oświetlowo – mieszkalną. Nad kościołem sklepienie beczułkowe, dach dwuspadowy, kryty blachą. W elewacji frontowej rocaille o motywach rokokowych. Obiekt jest przykładem prowincjonalnego budownictwa sakralnego mniejszości wyznaniowej, charakteryzującego się oszczędną dekoracją architektoniczną. Jest rzadkim przypadkiem dobrze zachowanej świątyni budowanej przez kolonistów niemieckich, pełniącej funkcje sakralne - nieprzerwanie - od chwili powstania.

Wpis do rejestru zabytków zapewnia chronionym obiektom ochronę prawną. W odniesieniu do obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa lubelskiego obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich we wszystkich działaniach planistycznych, projektowych i realizacyjnych. Zasady kształtowania przestrzennego i prowadzenia wszelkich inwestycji winny być podporządkowane wnioskowi i decyzjom konserwatorskim. Dotyczy to również zmiany sposobu zagospodarowania terenu, zmiany sposobu użytkowania obiektów oraz wtórnych podziałów historycznych założeń. Wszelka działalność inwestycyjna prowadzona przy tych obiektach i w obszarze objętym ochroną konserwatorską wymaga uzyskania zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie.

Wokół zespołów zabytkowych objętych ochroną prawną proponuje się wyznaczyć strefy ochrony ekspozycji widokowej. Strefa powinna obejmować otwarte widoki na zabytkowy zespół od strony przyległych dróg komunikacyjnych. Celem utworzenia strefy jest objęcie ochroną planistyczną widoku na obiekt zabytkowy. Strefy ochrony ekspozycji winny być uwzględnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, które mogą je odpowiednio do skali opracowania skorygować. Wszelkie prace prowadzone w wyznaczonej bezpośredniej strefie ochrony konserwatorskiej, wymagają uzyskania warunków oraz pisemnej zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Oprócz obiektów ujętych w rejestrze zabytków, na terenie gminy istnieje wiele obiektów zasługujących do objęcia gminną ewidencją zabytków.

Miejscowo- sołectwo	Obiekt
Ruda-Huta	- kościół parafialny p.w. św. Stanisława Bł. Męczennika murowany - z 1923 r., przebudowany w 1956 r.; - karczma z 2 poł. XIX w., drewniana obecnie dom mieszkalny; - dwór, 2 poł. XIX w., drewniany; - 2 czworaki z 2 poł. XIX w., (d. wł. huty) ob. dom
Hniszów	- szkoła z 1937 r., murowana obecnie dom mieszkalny

Karolinów	- szkoła z ok. 1925 r., drewniana obecnie dom mieszkalny; - młyn elektryczny z 1926 r., drewn. - mur
Leśniczówka	- szkoła z 1937 - 1939, drewniana
Ruda	- szkoła z 1905 r., murowana
Ruda-Opalin	- dworzec kolejowy sprzed 1914 r., drewniany
Żalin	- wiatrak koźlak z 1930 r., drewniany

Na terenie gminy występują bardzo liczne stanowiska archeologiczne (nieruchome zabytki archeologiczne) zarejestrowane podczas badań archeologicznych przeprowadzonych metodą Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP). Na terenie gminy zewidencjonowanych jest 550 stanowisk archeologicznych. Koncentrują się one głównie w miejscowościach: Iłowa (27); Ruda (12); Zarudnia (16); Ruda - Kolonia (13); Ruda-Opalin (30); Ruda (53); Rudka (55); Rudka- Kolonia (19); Hniszów (48); Marysin (22); Rudka (28); Gotówka (13); Karolinów (12); Leśniczówka (51);Poczekajka (17). W pozostałych miejscowościach gminy wg AZP występują stanowiska archeologiczne, lecz mniej liczne. Należy tu odnotować, iż większość stanowisk znajduje się w Obniżeniu Dubienki, fragmencie Kotliny Dubienki i w części południowej Pagóry Chełmskie. Wiele stanowisk ulega powolnemu zniszczeniu wskutek systematycznej uprawy pól, postępujących naturalnych procesów erozyjnych, jak i podczas eksploatacji kopalni piasku. Podczas realizacji inwestycji na wskazanych obszarach, inwestor zobowiązany jest do powiadomienia Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Lublinie Delegatura w Chełmie.

Istotnym elementem krajobrazu kulturowego gminy są liczne kapliczki i krzyże przydrożne, upamiętniające wydarzenia religijne lub historyczne. Są to m.in.: Jazików - kapliczka z 1992 r. murowana; Hniszów - kapliczka z ok. 1960 r. murowana; Leśniczówka - kapliczka z obrazem Matki Boskiej, sprzed 1939 r., mur.; Ruda-Huta - kapliczka z figurą św. Jana Chrzciciela, z 1864 r., drewn.; Żalin - kapliczka z obrazem Matki Boskiej, sprzed 1939 r. drewn. oraz krzyż drewniany z 1907 r. Drewniane krzyże przydrożne z okresu 1915 - 1945 licznie występują w miejscowościach: Hniszów; Iłowa; Jazików; Marynin; Marysin; Miłośław; Ruda; Rudka Zarudnie; Żalin; Żalin – Kolonia.

sołectwo Żalin

sołectwo Żalin

sołectwo Leśniczówka

Kolejnym i elementem środowiska kulturowego gminy są liczne miejsca pamięci. Na terenie gminy jest 12 miejsc pamięci, które są wpisane do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków. Znajdują się w następujących sołectwach:

- ❖ Gotówka - cmentarz niemiecki, XX w. (przed 1914);
- ❖ Jazików - cmentarz polskokatolicki, XX w. (1929);
- ❖ Karolinów - cmentarz ewangelicki, k. XIX w.;
- ❖ Leśniczówka - cmentarz ewangelicko-augsburski, 2 poł. XIX w; mogiły żołnierskie, XX w. (1939);
- ❖ Marysin - cmentarz ewangelicki, XIX w. (1870);
- ❖ Ruda-Huta - cmentarz rzymskokatolicki, XX w. (1923); cmentarz wojenny, XX w. (1944);
- ❖ Ruda - cmentarz prawosławny, poł. XIX w.; cmentarz przycerkiewny greckokatolicki, pocz. XIX w.;
- ❖ Zarudnia - cmentarz ewangelicki, XIX w.;
- ❖ Żalin - cmentarz ewangelicki, XX w. (ok. 1915 r.).

Na szczególną uwagę zasługują:

- ❖ pozostałości osiedla przyfabrycznego w Rudzie-Hucie – resztki zabudowy –dziedziniec obudowany budynkami mieszczącymi po kilka mieszkań o wspólnej sieni (budynki drewniane). Kamienica – wielorodzinny, murowany budynek (równoległy do Gdolanki) o wspólnych sieniach;
- ❖ pozostałości po hucie szkła w Rudzie-Opalin zbudowanej w latach 30-tych XX w. Przeszła funkcjonować w 1995 r.;
- ❖ miejsce po cerkwi w Rudzie – jej śladem jest znajdujący się tu pomnik przedostatniego proboszcza Mikołaja Iwanowicza Tusiewicza (zm. w 1898 r.);
- ❖ wiatrak w Żalinie, typu „koźlak”. Zbudowany w latach 30-tych XX w. W 2013 r. przeszedł gruntowny remont przy pomocy środków unijnych. Wewnątrz znajduje się izba pamięci.

- ❖ kamień graniczny w Hniszowie-Kolonii, przy granicy z Dobryłowem. Na kamieniu znajduje się ryt: herb Rulikowskich „Korab” oraz data rozgraniczenia dóbr Ruda i dóbr Świerże (1825 r.).

wiatrak „Kozłak”

kamień graniczny w Hniszowie-Kolonii

Na terenie gminy zachowały się liczne dawne zabudowania mieszkalne oraz gospodarskie, drewniane wybudowane nawet sprzed 1900r. mające wyraźne cechy architektury regionalnej. Wiele budynków i obiektów, nie będących zabytkami, szczególnie: liczne kapliczki i krzyże, zachowane dawne zabudowania mieszkalne i gospodarskie, zwłaszcza drewniane, współtworzy charakterystyczny, tradycyjny, krajobraz kulturowy gminy. W przypadku budynków o wartościach historycznych nie zachodzi szczególna konieczność obejmowania ich ochroną konserwatorską, ale wskazane byłoby podejmowanie działań zmierzających do ich zachowania, poprzez remonty z dopuszczeniem zmiany sposobu użytkowania na inne cele, ewentualne odtwarzanie lub realizację nowych z zachowaniem skali obiektu, regionalnych cech architektonicznych i materiałów budowlanych.

1.6.3. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze technicznej

Analiza sfery technicznej, w oparciu o diagnozę pozwoliła zidentyfikować problemy w niej występujące, do których należą:

- ❖ zdegradowana tkanka mieszkaniowa, zwłaszcza zabudowa wielorodzinna wymaga remontu, w tym termomodernizacji;
- ❖ problemy techniczne wynikające z wykorzystania nieekonomicznych rozwiązań ograniczających efektywność obiektów budowlanych;
- ❖ gospodarka cieplna oparta głównie na lokalnych kotłowniach lub indywidualnych urządzeniach grzewczych opalanych paliwem stałym, będącym głównym źródłem zanieczyszczenia;
- ❖ niezadawalający stan większości zabytków (w szczególności tych, które są w rękach prywatnych i są wykorzystywane jako obiekty zamieszkania oraz nie są ogólnodostępne);
- ❖ zły stan obiektów zabytkowych ograniczający rozwój funkcji turystycznej;

- ❖ zaniedbane cmentarze.

Zidentyfikowano również potencjały w sferze technicznej, którymi są:

- ❖ bardzo licznie stanowiska archeologiczne, kapliczki, krzyże przydrożne, liczne miejsca pamięci;
- ❖ rezerwy niezainwestowanych terenów przeznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod funkcje mieszkaniowe;
- ❖ dogodne warunki komunikacyjne;
- ❖ występowanie ciekawych obiektów dziedzictwa kulturowego, które w wyniku odnowienia i udostępnienia będą ciekawą atrakcją rekreacyjno-turystyczną;

1.6.4. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze technicznej

W gminie istnieją potrzeby w zakresie działań rewitalizacyjnych w sferze technicznej: poprawa jakości zabudowy (w tym wspieranie likwidacji eternitu jako pokrycia dachowego), likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych, odnowa zabytków.

2. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH I OBSZARU REWITALIZACJI

W celu dokonania wyboru obszarów problemowych, na terenie których realizowany będzie Program Rewitalizacji, przeanalizowano sytuację poszczególnych sołectw gminy Ruda-Huta poprzez badanie wybranych wskaźników i porównanie ich ze średnią gminy. Analiza dotyczyła przede wszystkim problemów społecznych, świadczących o długotrwałej degradacji obszarów, ale także stanu infrastruktury i dostępności do podstawowych usług oraz stopnia przedsiębiorczości poszczególnych sołectw. Do wyznaczenia granic obszarów zdegradowanych i rewitalizacji zastosowano wskaźniki opisujące:

- **sferę społeczną:**
 - zmiana liczby ludności, gęstość zaludnienia, wskaźnik starości demograficznej, wskaźnik młodości demograficznej, wskaźnik obciążenia demograficznego, poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego, poziom bezrobocia, przyrost naturalny, wskaźnik salda migracji, przemoc w rodzinie, poziom przestępczości oraz poziom kapitału społecznego mierzony frekwencją w wyborach samorządowych, liczbą organizacji pozarządowych i stowarzyszeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz wielkością funduszu sołectkiego przypadającą na 1 mieszkańca;
- **sferę gospodarczą:**
 - poziom przedsiębiorczości, kondycja lokalnych przedsiębiorstw;
- **sferę środowiskową:**
 - obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska (odpady zawierające wyroby azbestowe);
- **sferę funkcjonalno – przestrzenną:**
 - niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych

do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, deficyt lub niska jakość terenów publicznych;

– **sferę techniczną:**

- degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz brak rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Porównanie sytuacji w sołectwach w oparciu o wymienione kryteria pozwoliło wyodrębnić obszary, w obrębie których występuje najwięcej problemów. Przyjęto założenie, iż obszary gminy, na których można zauważyć gorszą sytuację społeczną niż średnia w gminie oraz na których współwystępują gorsze wskaźniki problemów gospodarczych, środowiskowych, infrastrukturalnych i przestrzennych – zostały zakwalifikowane jako obszary zdegradowane w gminie Ruda-Huta.

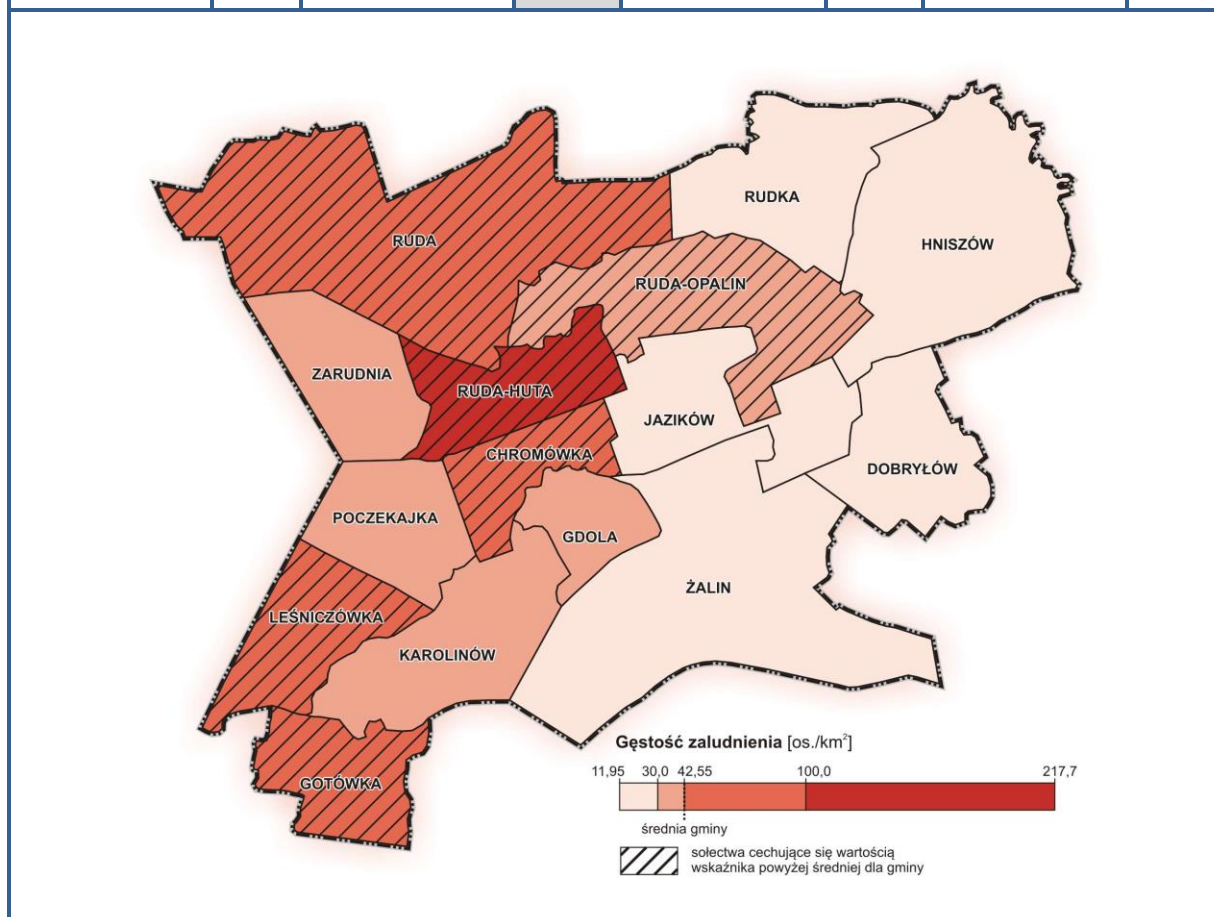
Sołectwa wchodzące w skład obszarów zdegradowanych, w których zidentyfikowano najgorszą sytuację społeczną, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów zostały uznane za obszar rewitalizacji.

Kluczowym elementem delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji były konsultacje społeczne z mieszkańcami gminy, w szczególności z sołtysami jako przedstawicielami poszczególnych sołectw. Konsultacje miały formę otwartych spotkań oraz badań ankietowych, zarówno w formie papierowej, jak i elektronicznej (ankieta dla mieszkańców, dla przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Ruda-Huta).

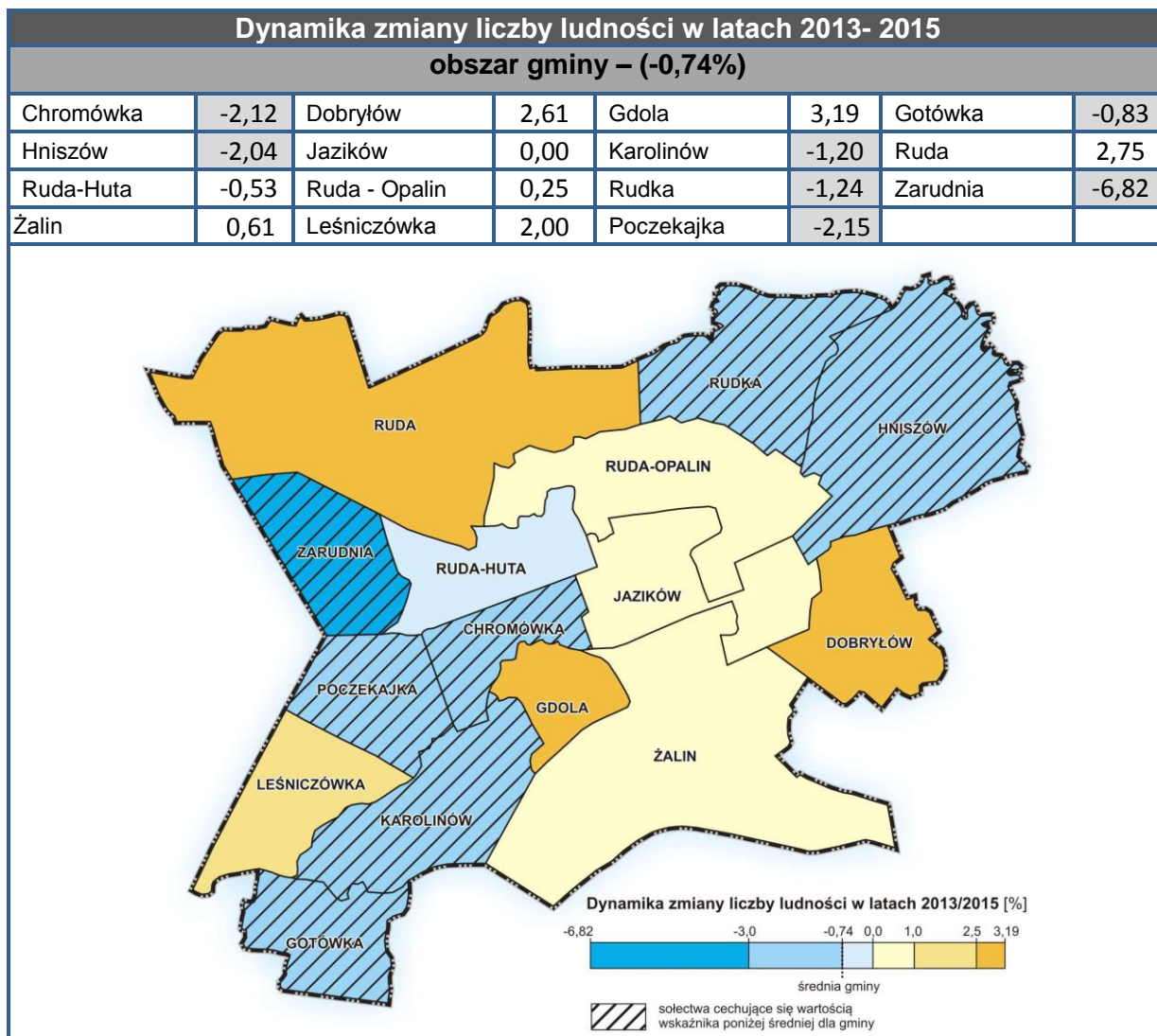
2.1. Wskaźniki społeczne delimitujące obszary zdegradowane

Gęstość zaludnienia - w gminie Ruda-Huta średnia gęstość zaludnienia w 2015 roku stanowiła prawie 43os./km². Analiza gęstości zaludnienia na terenie poszczególnych sołectw pozwala zauważyć, iż wartość analizowanego wskaźnika znacznie powyżej średniej cechuje sołectwo Ruda-Huta. Świadczy to o koncentracji ludności na tym obszarze, co wynika z pełnionych funkcji centrowych. Skoncentrowane są tu najważniejsze funkcje gminne, tj. administracyjna, handlowa i usługowa, mieszkaniowa, a także edukacyjna i zdrowotna. Im wyższy wskaźnik, tym większa liczba osób może zostać objęta efektami procesu rewitalizacji.

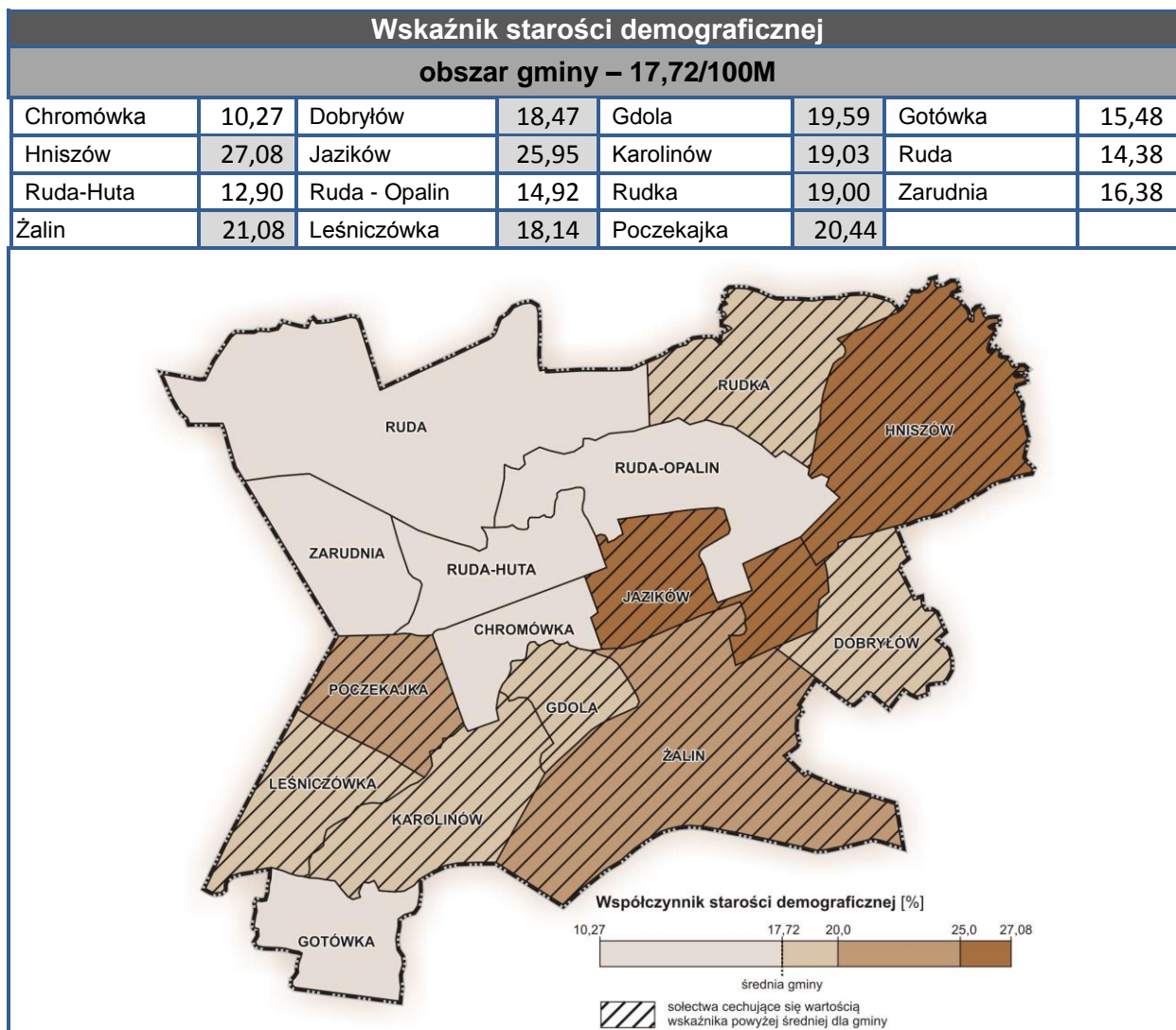
Gęstość zaludnienia (os./km ²)							
obszar gminy 42,55 os./km ²							
Chromówka	55,23	Dobryłów	28,70	Gdola	35,21	Gotówka	52,21
Hniszów	11,95	Jazików	25,02	Karolinów	37,10	Ruda	51,47
Ruda-Huta	217,7	Ruda - Opalin	31,58	Rudka	22,93	Zarudnia	41,00
Żalin	27,00	Leśniczówka	60,72	Poczekajka	37,08		

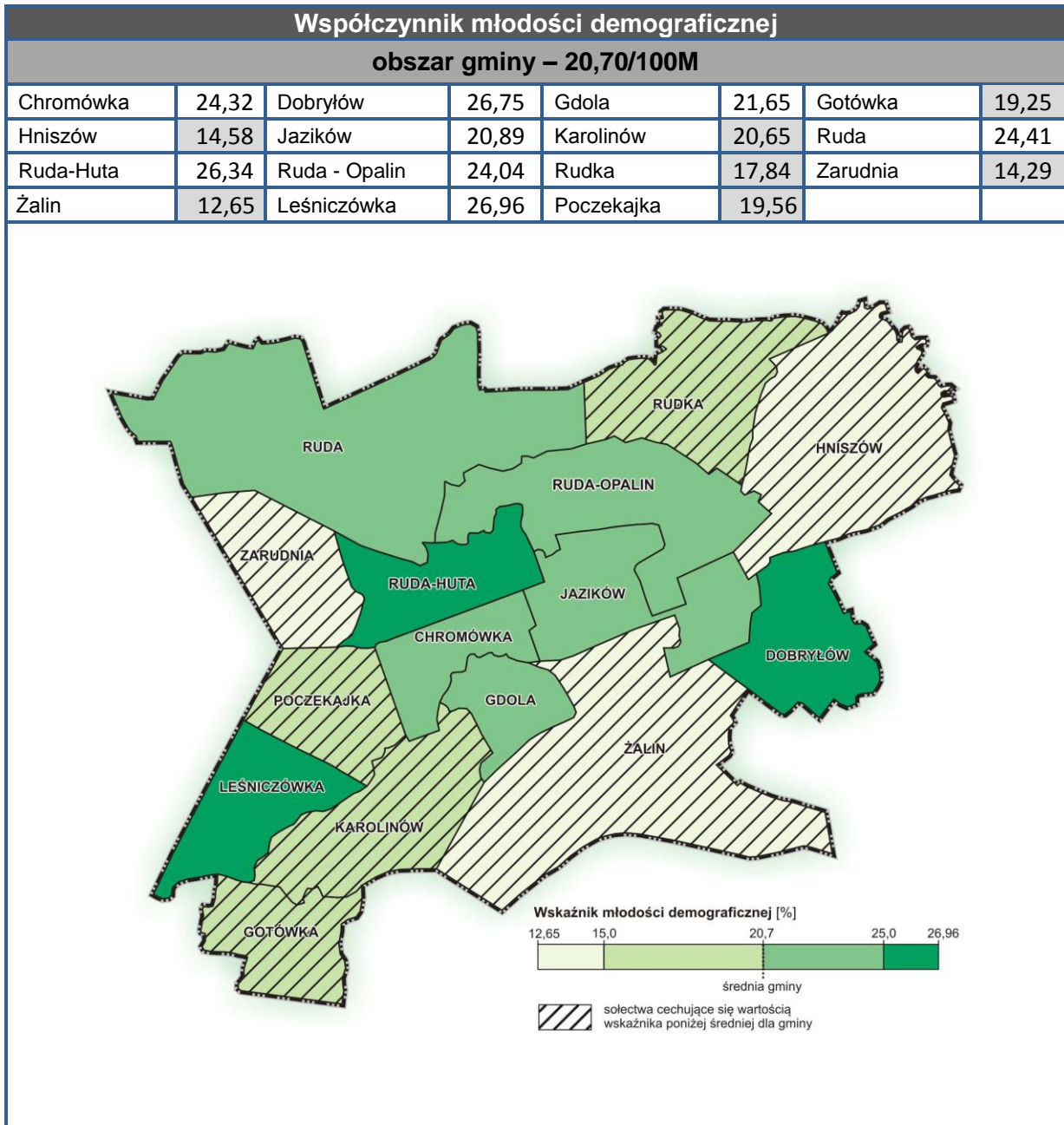
Dynamika zmiany liczby ludności w latach 2013/2015 – wielkość wskaźnika uzależniona jest od zmian społeczno-gospodarczych zachodzących na danym obszarze i jednocześnie pozwala określić zainteresowanie ludności do osiedlania się na stałe. W grupie obszarów, cechujących się najmniej korzystnym wskaźnikiem, w porównaniu do średniej dla gminy, dla której wskaźnik kształtuje się na poziomie (-0,74%), wymienia się sołectwa tj.: Zarudnia, Poczekajka, Chromówka, Hniszów, Karolinów, Rudka oraz Gotówka.

Współczynnik starości demograficznej - relacja liczby ludności w starszym wieku (w wieku poprodukcyjnym) do ogólnej liczby ludności. Wysokie wartości świadczą o starości demograficznej na obszarze danego sołectwa. Osoby starsze są zazwyczaj mniej zaangażowane w sprawy społeczności, w związku z czym bardzo ważne są działania aktywizujące tę grupę osób, aby jak najdłużej czuli się pełnoprawnymi członkami społeczeństwa, zarówno w skali sołectwa, gminy, jak i regionu. Na terenie gminy w 2015 r. wielkość wskaźnika kształtowała się na poziomie 17,72/100M. Sołectwa: Hniszów, Jazików, Żalin, Poczekajka cechują się najwyższą wartością analizowanego wskaźnika, co świadczy o postępującym procesie starzenia w danych jednostkach urbanistycznych.

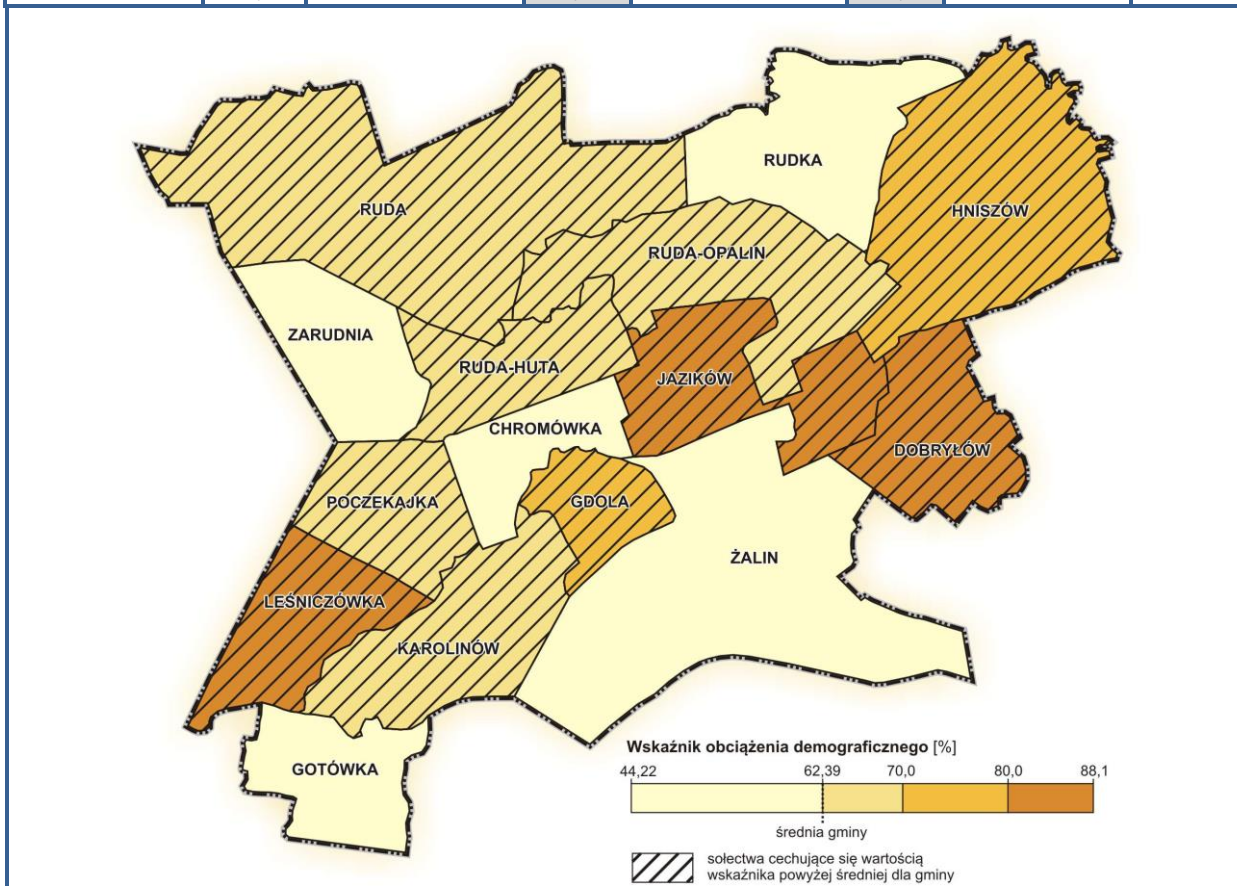

Współczynnik młodości demograficznej – udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (20,7%). Bardzo istotną cechą danego obszaru jest potencjał demograficzny, przejawiający się dużą liczbą dzieci i osób młodych. Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią kapitał, w który należy inwestować, aby stały się odpowiedzialnymi dorosłymi, poważnie podchodzącymi do życia i dbającymi o środowisko z którego wyrosły. Niezwykle istotne są również działania przeciwdziałające emigracji i przyczyniające się do zatrzymania w gminie młodych ludzi. Najniższy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy, co jest bardzo niekorzystnym wskaźnikiem, cechuje sołectwa: Żalin, Zarudnia oraz Hniszów.

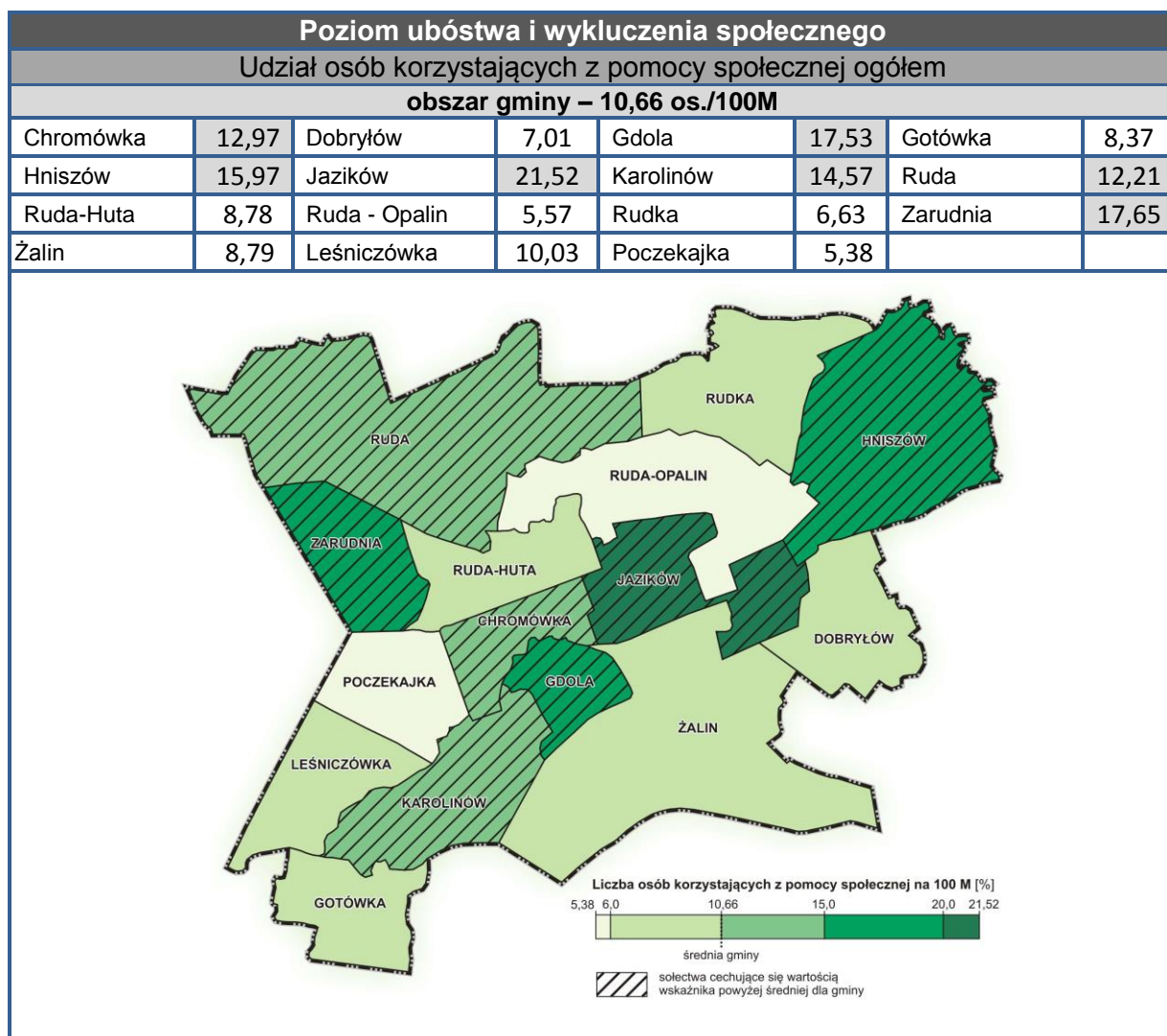

Wskaźnik obciążenia demograficznego – określa stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (przed i poprodukcyjny) na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik identyfikuje przyszłe zmiany w obciążeniu demograficznym ludności poszczególnych sołectw gminy. Najmniej korzystnie cechują się następujące sołectwa: Jazików, Dobryłów, Leśniczówka, Hniszów oraz Gdola.

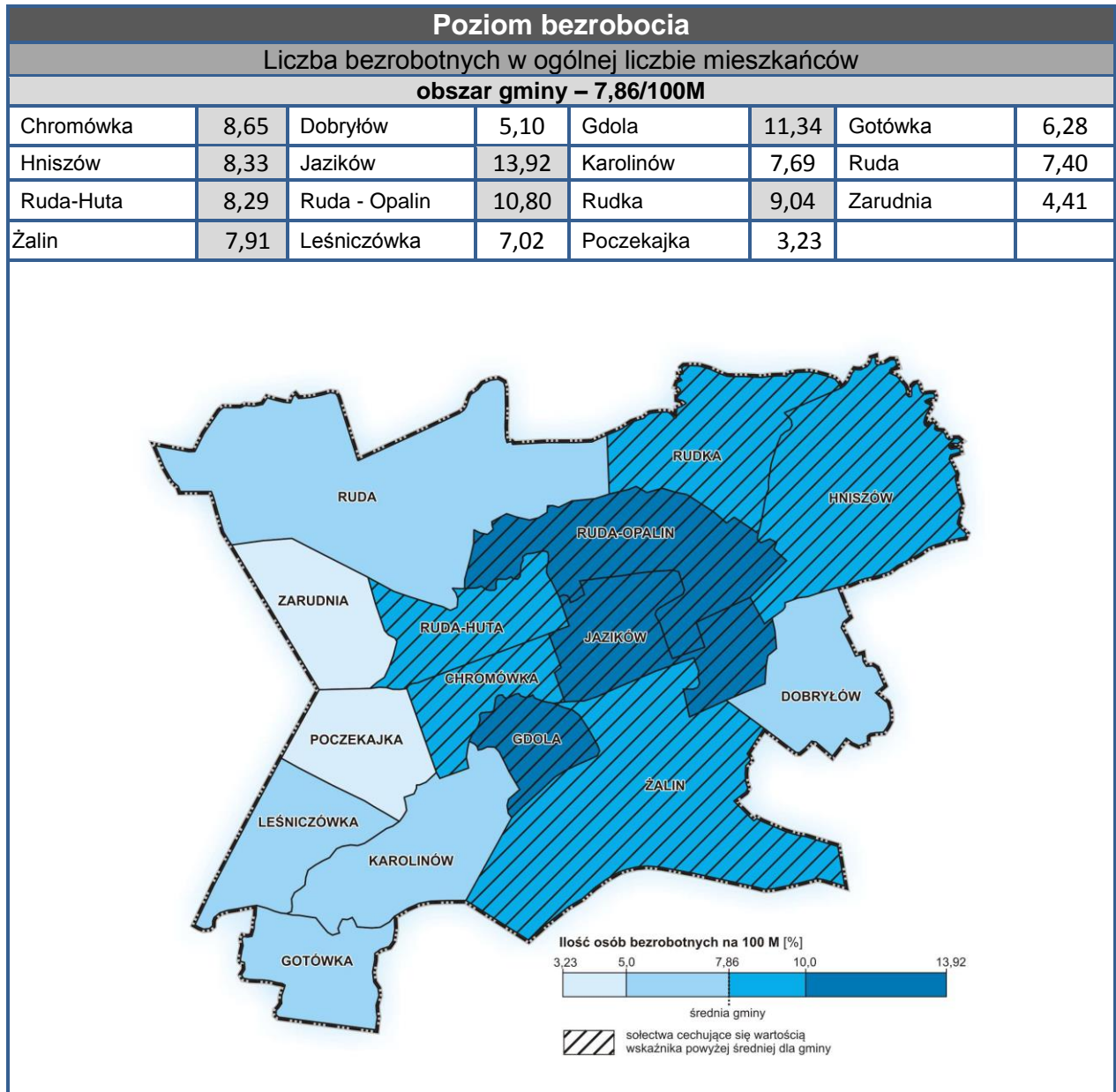
Wskaźnik obciążenia demograficznego							
obszar – 62,39							
Chromówka	52,89	Dobryłów	82,56	Gdola	70,18	Gotówka	53,21
Hniszów	71,43	Jazików	88,10	Karolinów	65,77	Ruda	63,39
Ruda-Huta	64,60	Ruda - Opalin	63,84	Rudka	58,32	Zarudnia	44,22
Żalin	50,91	Leśniczówka	82,14	Poczekajka	66,67		

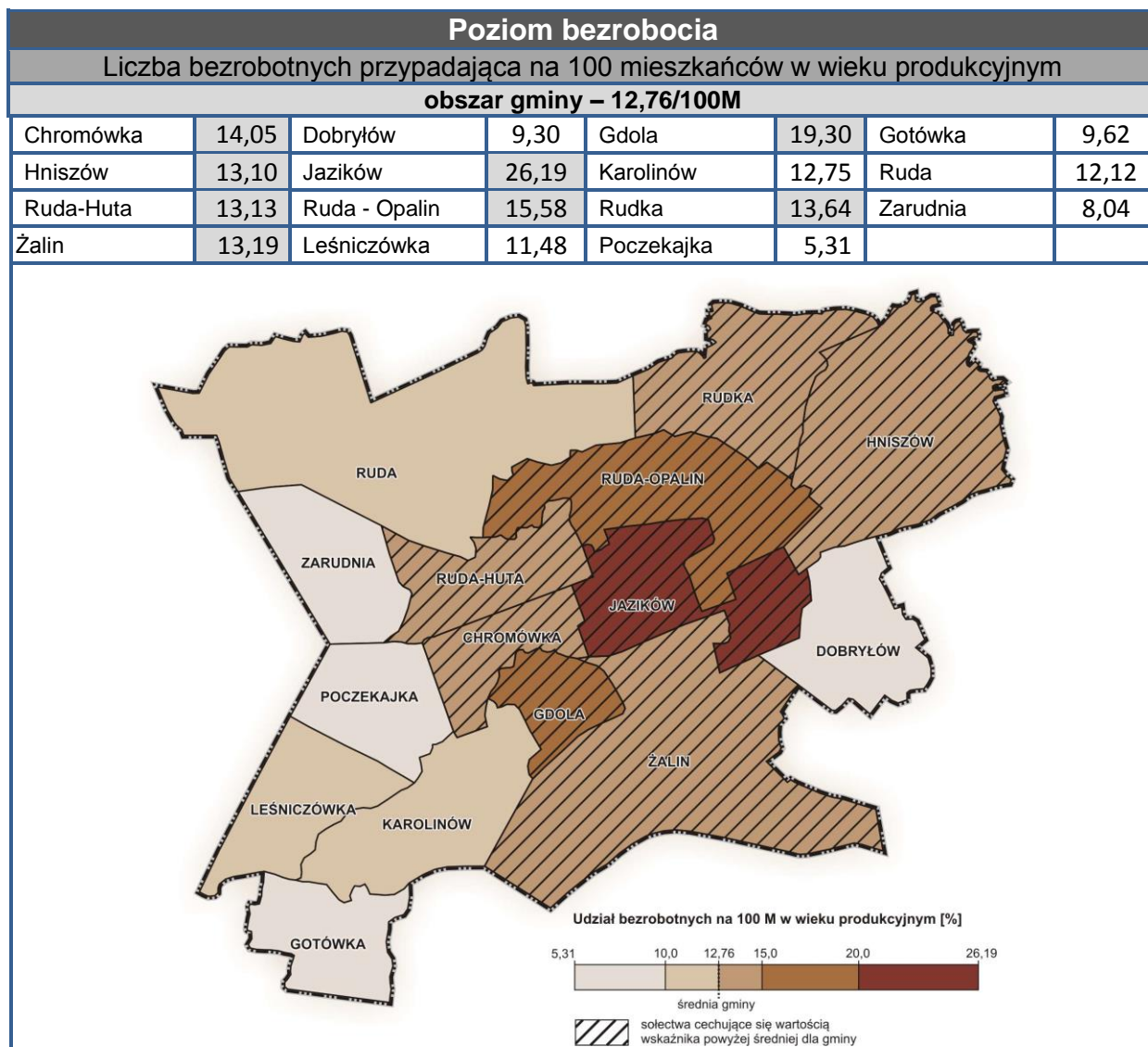
Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego - pomoc społeczna jest jednym z ważnych aspektów funkcjonowania społeczności lokalnej, gdyż zapewnia pomoc w trudnych sytuacjach życiowych, jednak uzależnienie od pomocy społecznej jest niewątpliwie jedną z cech występujących na obszarze kryzysowym. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie-Hucie ma za zadanie wspieranie rodzin i osób mających trudności w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych oraz podejmowanie wszelkich działań zmierzających do ich życiowego usamodzielniania. Zapewnia m.in. pomoc finansową, materialną, psychologiczno-pedagogiczną. Z zasiłków pomocy społecznej korzystają osoby w najtrudniejszej sytuacji życiowej: dotknięte ubóstwem, bezrobociem, ciężką chorobą, niepełnosprawnością. Są to osoby, które bez pomocy z zewnątrz nie potrafią przezwyciężyć sytuacji kryzysowych. Właśnie takim osobom dedykowana jest rewitalizacja, będąca procesem skoncentrowanym na działaniach mających na celu poprawę jakości życia osób w najtrudniejszej sytuacji. Na wykluczenie społeczne, w największym stopniu zagrożeni są mieszkańcy takich sołectw jak: Jazików, Gdola, Zarudnia, Hniszów, Karolinów, Chromówka oraz Ruda.

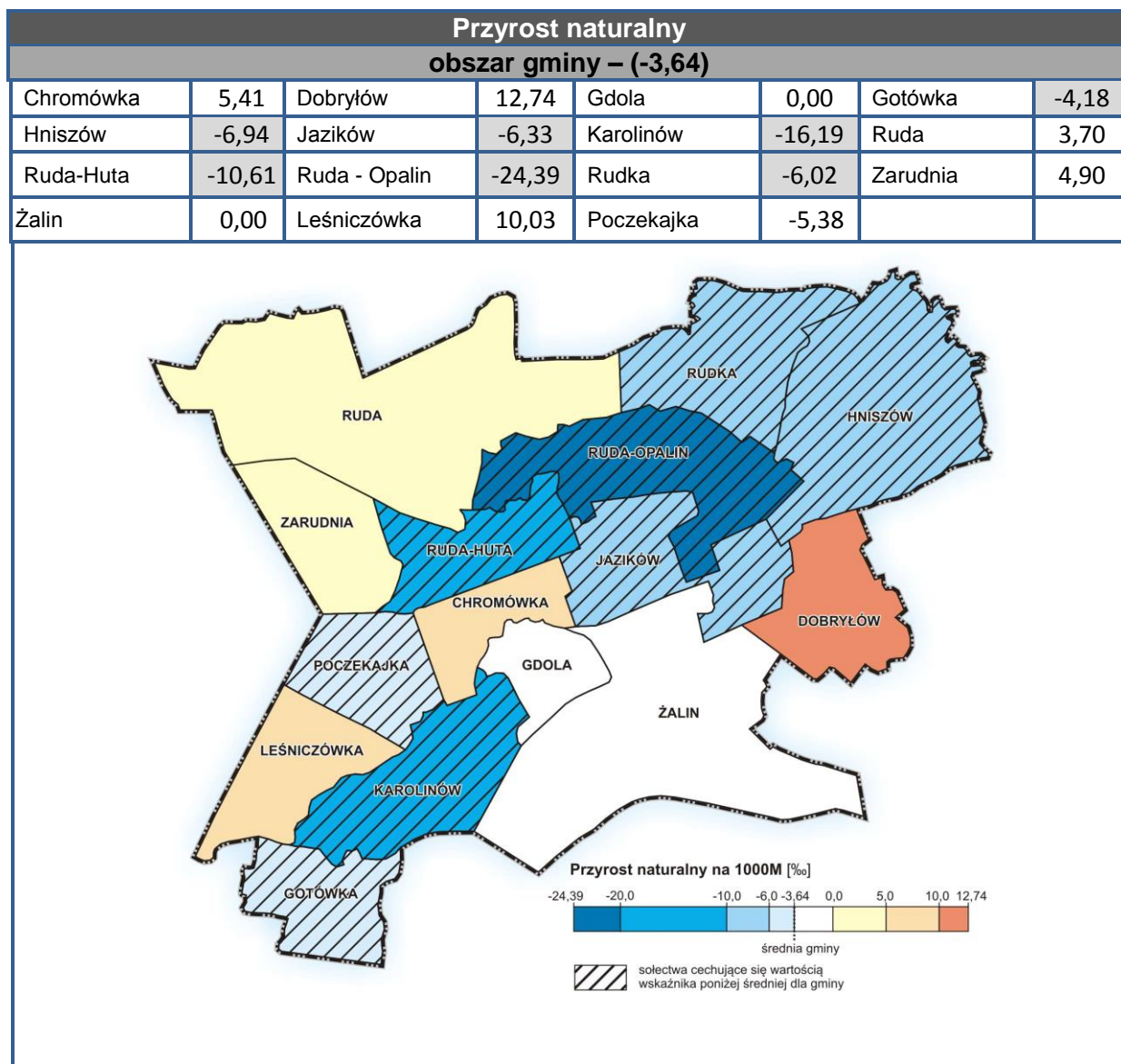
Poziom bezrobocie - założone w tym obszarze wskaźniki wskazały sołectwa z największym odsetkiem osób bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców. Koncentracja wysokiego poziomu bezrobocia, ma miejsce w sołectwach: Jazików, Gdola, Ruda-Opalin, Rudka, Chromówka, Hniszów, Ruda-Huta oraz Żalin.

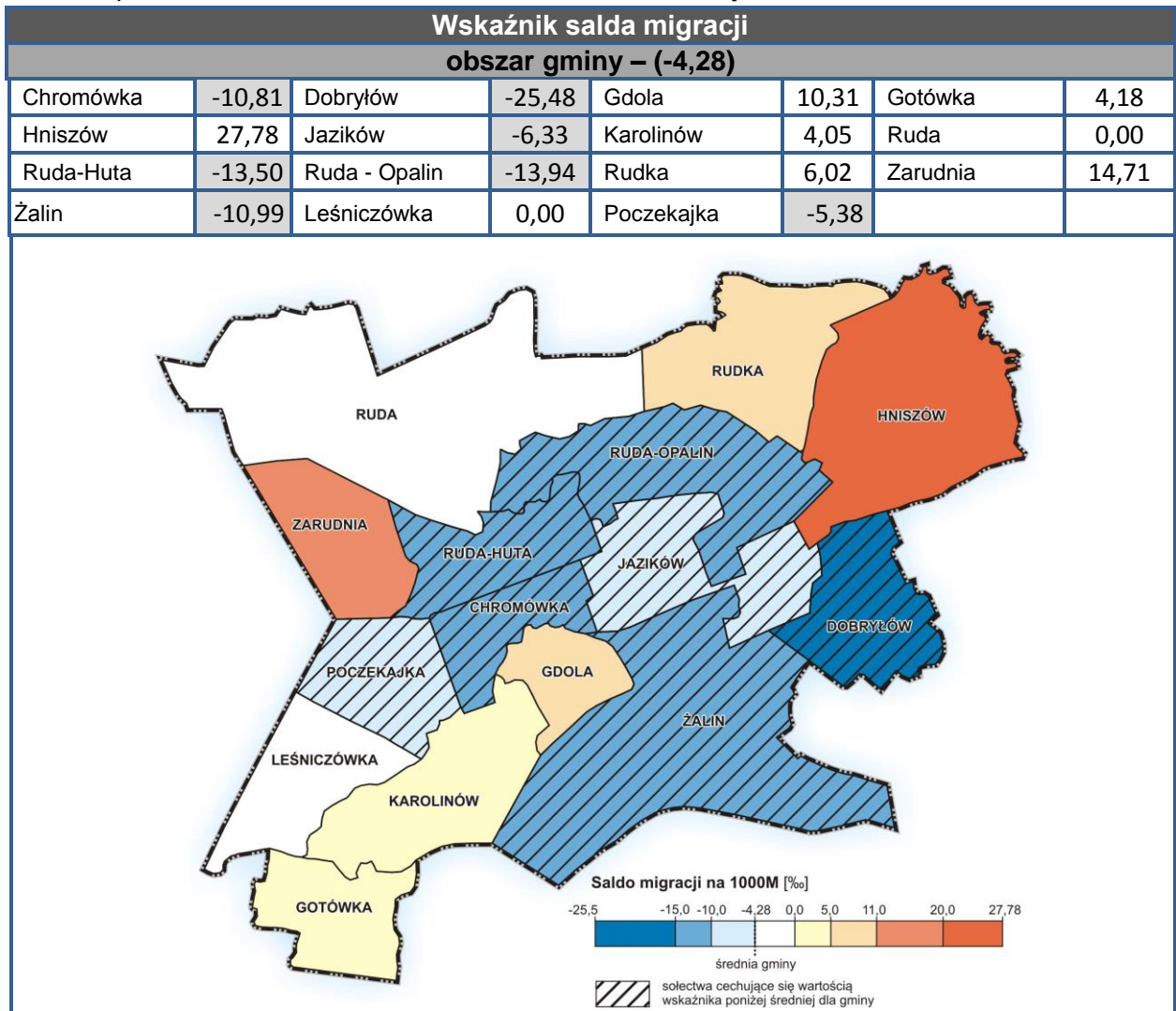
Poziom bezrobocie – bezrobocie jest problemem, który dotyka każdą gminę w Polsce. Zawsze znajdują się osoby, które z przyczyn od siebie niezależnych lub z własnej winy nie mogą podjąć zatrudnienia. Prowadzi to do problemów społecznych takich jak: ubóstwo, patologie, przestępczość, marazm, izolacja społeczna. W celu zminimalizowania bezrobocia należy podjąć wszelkie działania zmierzające do włączenia społecznego i poprawy warunków do rozwoju przedsiębiorczości. Wskaźnik bezrobocia tj. udział liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym mierzy poziom bezrobocia wśród osób, które potencjalnie mogłyby pracować. Największy wskaźnik bezrobocia charakteryzuje sołectwa: Jazików, Gdola, Ruda-Opalin, Chromówka, Rudka, Ruda-Huta, Hniszów oraz Żalin.

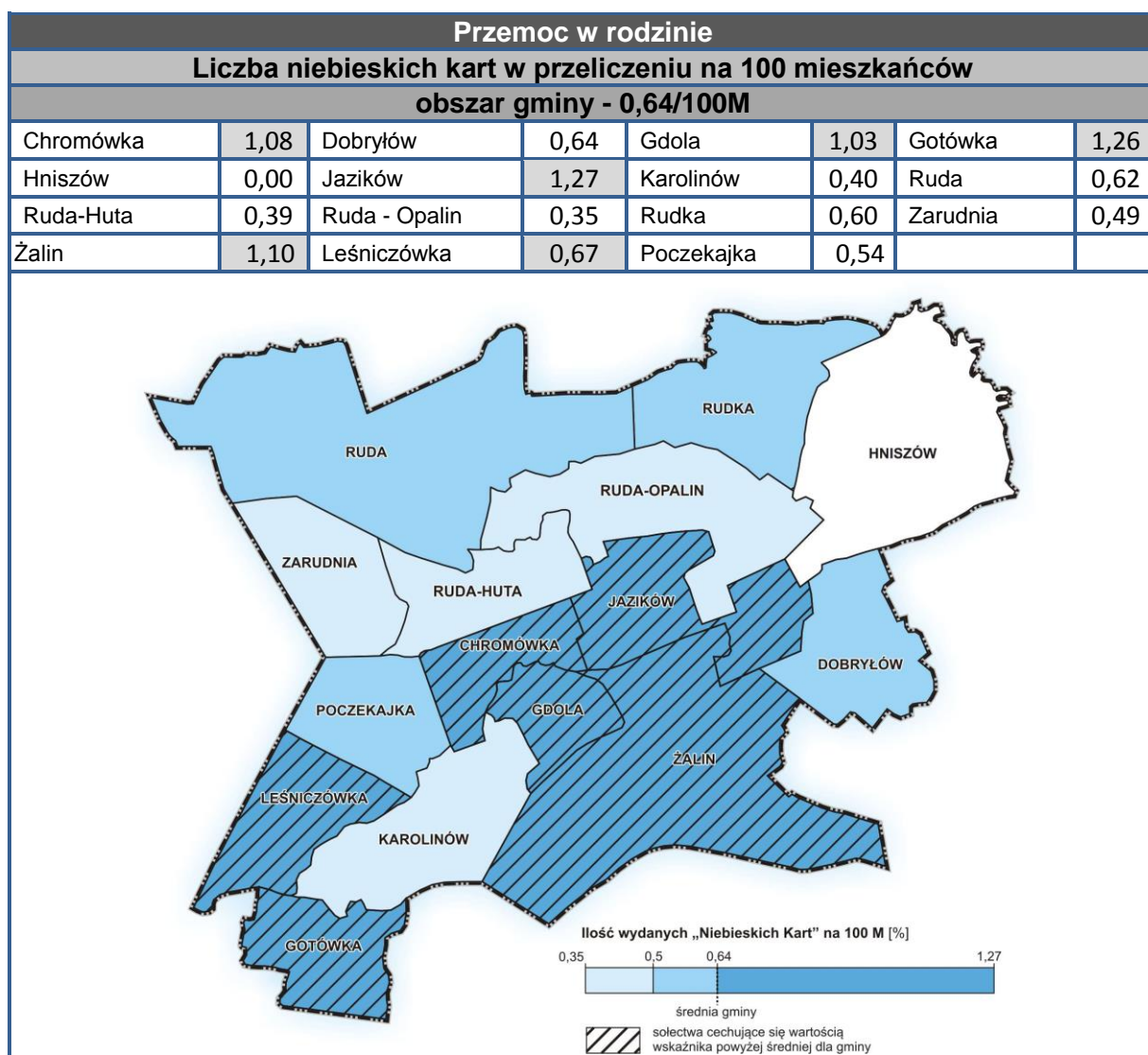
Przyrost naturalny – wskaźnik opisujący wielkość przyrostu naturalnego obliczony został na podstawie danych dotyczących liczby urodzeń i liczby zgonów pozyskanych z Urzędu Gminy Ruda-Huta. W 2015 roku przyrost naturalny w gminie Ruda-Huta był ujemny (-3,64), nie gwarantując w przyszłości zastępowalności pokoleń, co może pogłębić zjawisko recesji liczby ludności. Bardzo niekorzystny stosunek liczby urodzeń do liczby zgonów cechuje sołectwa: Ruda – Opalin, Karolinów, Ruda-Huta, Hnieszów, Jazików, Rudka oraz Gotówka.

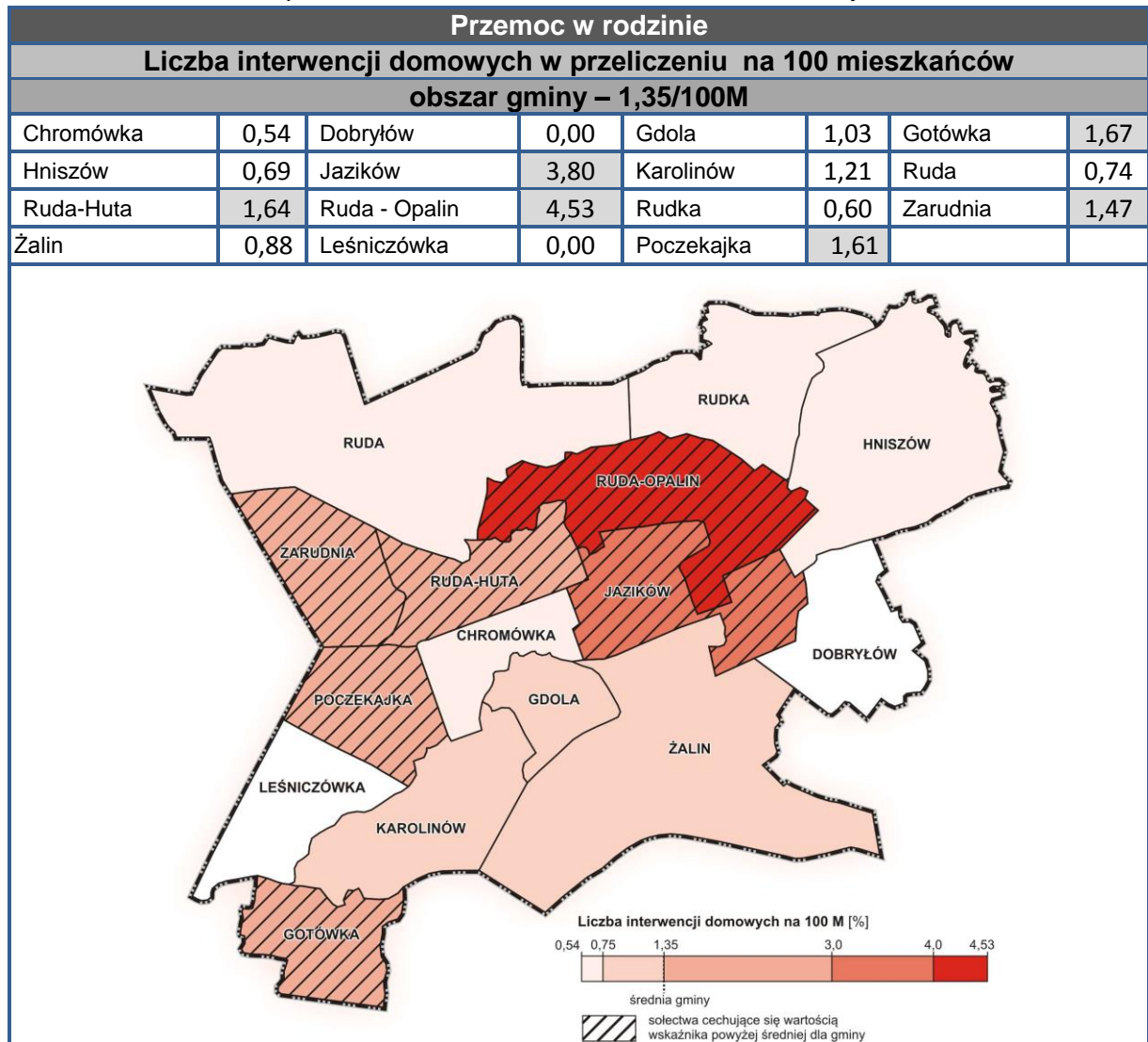
Wskaźnik salda migracji na 1000 osób - wskaźnik opisujący ruch migracyjny w gminie w 2015 roku jest dodatni (liczba osób emigrujących na stałe z gminy była niższa niż liczba osób osiedlających się w jej granicach), niemniej jednak wielkość tego wskaźnika kształtuje się na poziomie -4,28/1000M. Dodatkowo, zjawisko to cechuje się tendencją malejącą, a wskaźnik w 2010 roku kształtował się na poziomie -1,06/1000M. Najmniej korzystna sytuacja, pod względem rozpatrywanego wskaźnika, cechuje sołectwa: Dobryłów, Ruda-Opalin, Ruda-Huta, Chromówka, Żalin oraz Poczekajka.

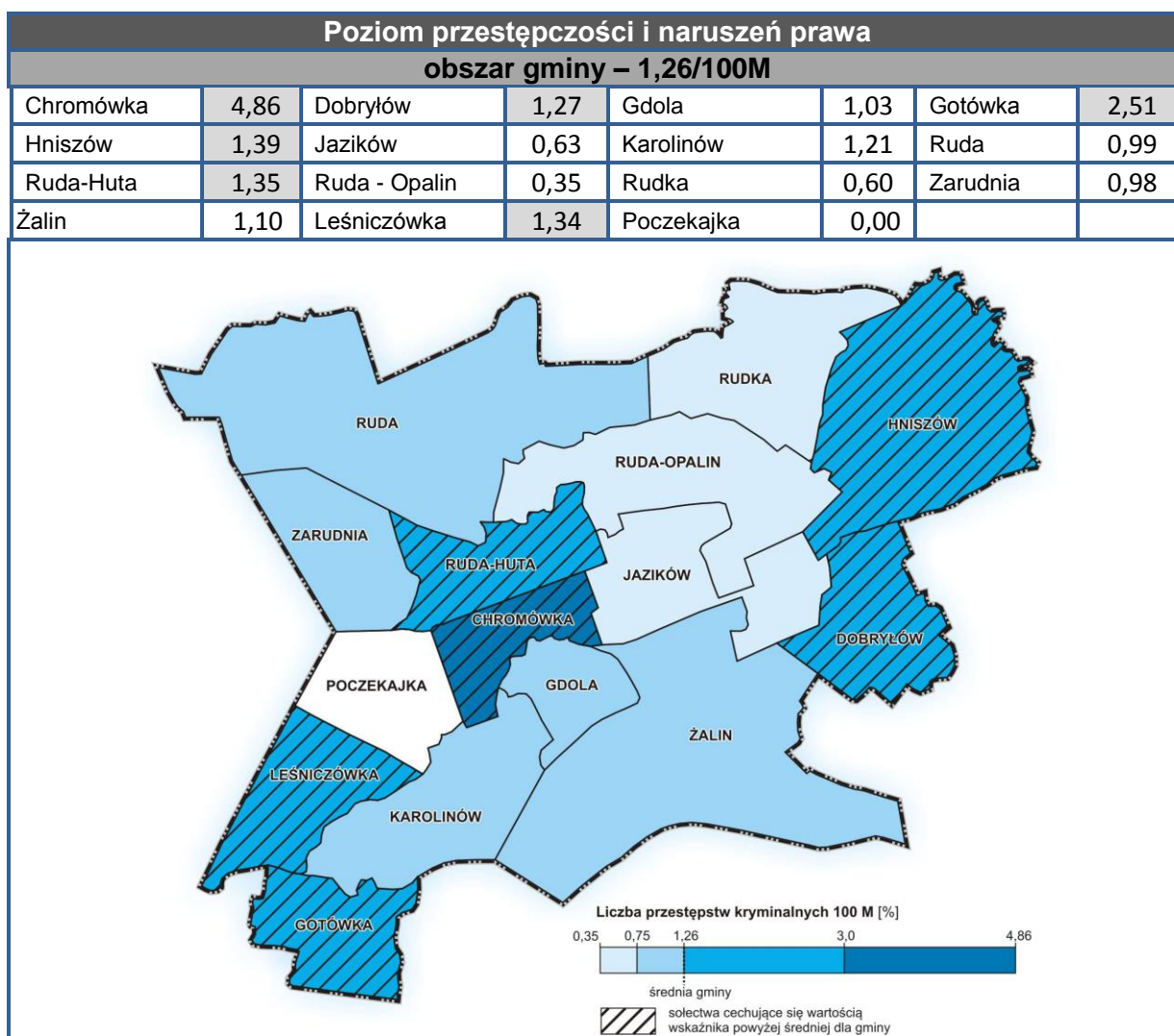
Przemoc w rodzinie – występowanie patologii społecznych, w tym przemocy w rodzinie, to jedna z najważniejszych cech obszaru będącego w sytuacji kryzysowej. Przemoc w rodzinach, objętych procedurą „Niebieskich Kart” bardzo rzadko jest jednorazowym zdarzeniem, a często długofalowym procesem. Zjawisko przemocy w rodzinie zazwyczaj współwystępuje ze zjawiskami uzależnienia od alkoholu, problemów socjalno-bytowych, rozpadu związku lub małżeństwa, problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz zaburzeń lub chorób psychicznych. Zadaniem władz gminy jest pomoc rodzinom dotkniętym przemocą poprzez wsparcie finansowe, które jednak często nie wystarcza, stąd też nieodzowne jest opracowanie wieloletniego planu wyprowadzenia tych osób z sytuacji kryzysowej. Mogą to być działania mające na celu rozwój przedsiębiorczości, ponieważ znalezienie stałej pracy poprawi sytuację rodziny w dłuższym okresie niż doraźne zasiłki. Istotne jest również stworzenie odpowiedniej przestrzeni sprzyjającej integracji. Największa liczba „Niebieskich Kart” w przeliczeniu na 100 mieszkańców występuje w sołectwach: Jazików, Żalin, Gotówka, Gdola, Chromówka oraz Leśniczówka.

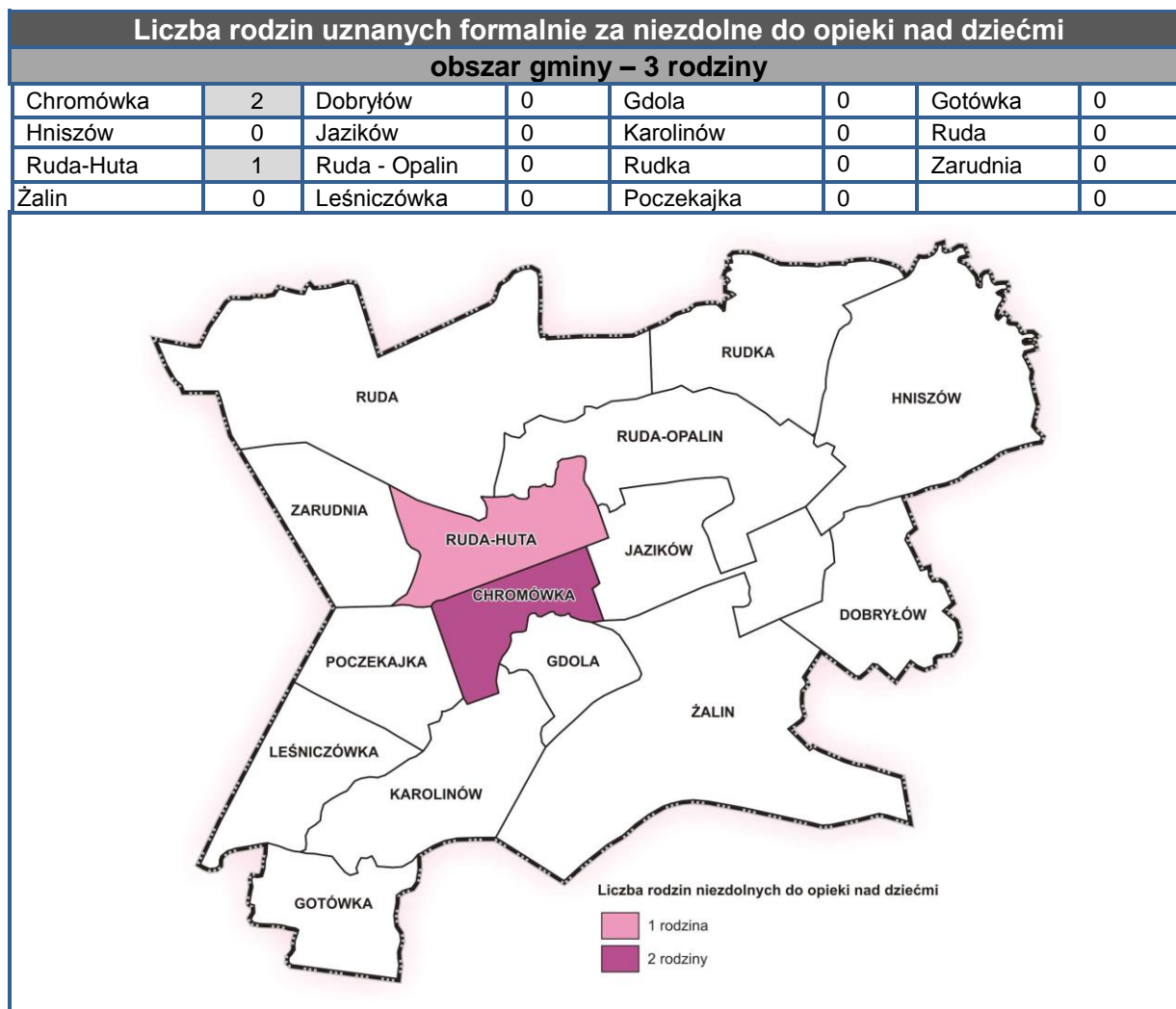
Przemoc w rodzinie – statystycznie około 90% policyjnych interwencji domowych związanych jest z przemocą w rodzinie, jednak niewielki procent z nich związany jest jednocześnie ze wszczęciem procedury założenia „niebieskiej karty”. Liczba interwencji domowych świadczy o występowaniu problemów rodzinnych i patologii społecznych, którym dzięki rewitalizacji należy przeciwdziałać. Analizując liczbę interwencji domowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Ruda-Huta interwencja policji najczęściej miała miejsce w sołectwach: Ruda-Opalin, Jazików, Gotówka, Ruda-Huta, Poczekajka oraz Zarudnia.

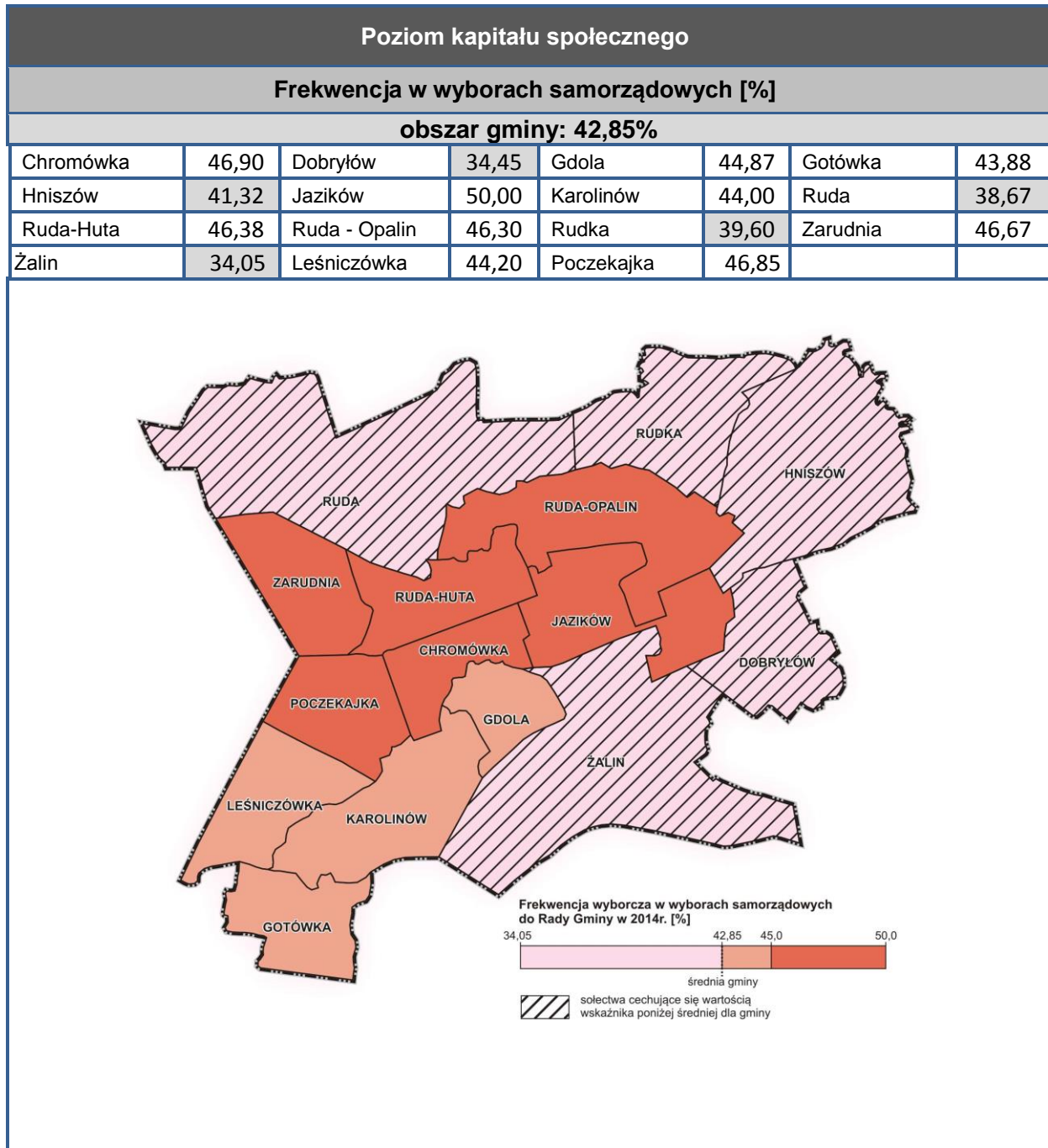
Poziom przestępczości i naruszeń prawa - przestępczość znacząco negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz postrzeganie atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania i inwestowania. Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych świadczy o miejscach szczególnie niebezpiecznych, w których występuje kumulacja zjawisk patologicznych i problemów społecznych. Podjęcie działań mających na celu poprawę jakości przestrzeni w takich miejscach i ich odpowiedniego zagospodarowania przyczyni się do ich ożywienia społecznego i ekonomicznego oraz zniwelowania występujących zjawisk kryzysowych. Do wskazania poziomu przestępczości w poszczególnych sołectwach przyjęto liczbę przestępstw kryminalnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców, który w gminie kształtuje się na poziomie 1,26 przestępstw/100M. W grupie obszarów cechujących się najwyższym poziomem przestępczości, wymienia się sołectwa tj.: Chromówka, Gotówka, Leśniczówka, Hniszów, Ruda-Huta oraz Leśniczówka.

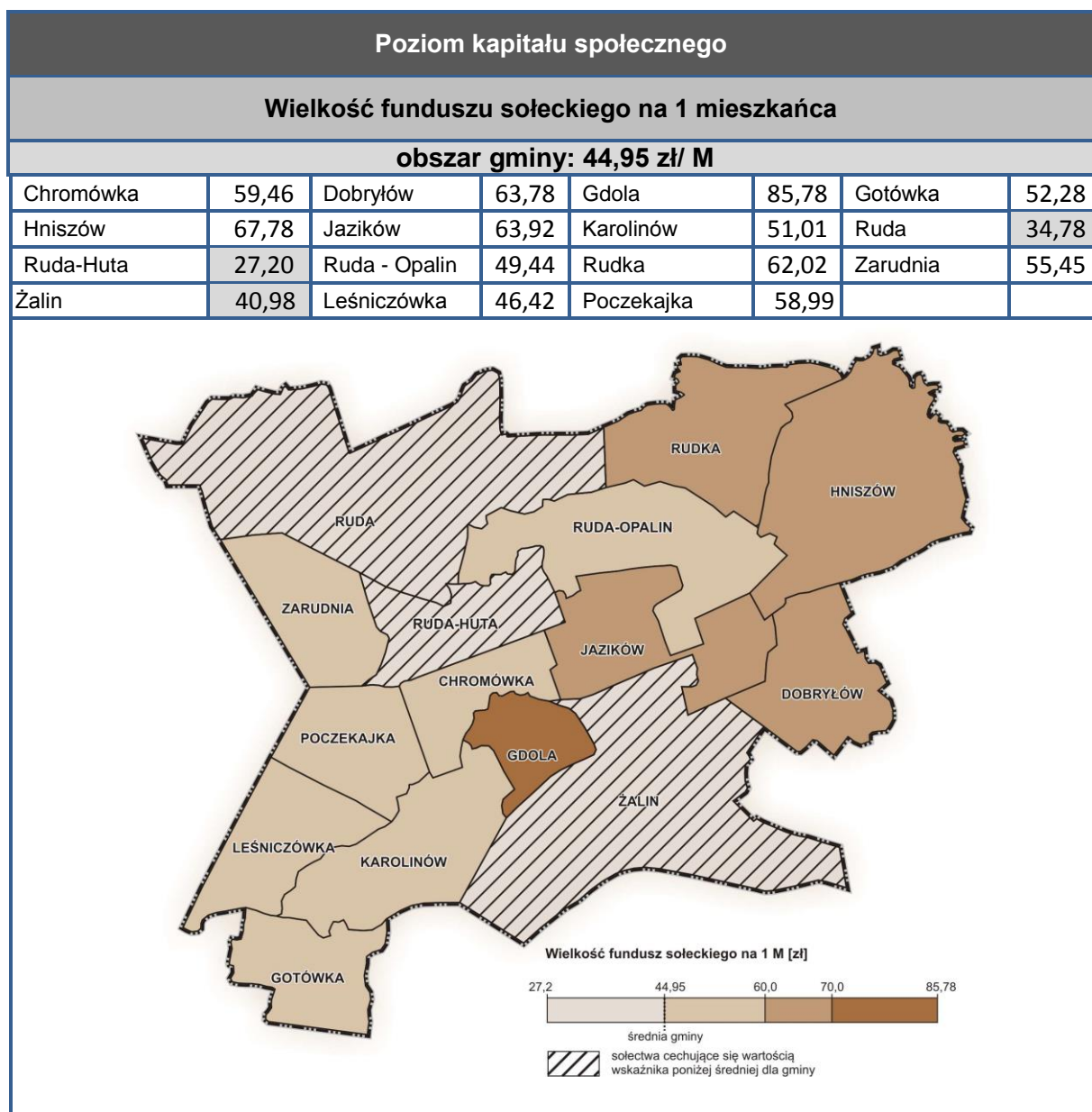
Kolejnym istotnym problemem społecznym jest zaburzenie równowagi systemu rodzinnego, które przejawiają się trudnościami w wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny i są przyczyną jej złego funkcjonowania. Zgodnie z zapisami *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ruda-Huta na lata 2015 - 2020* najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami, takimi jak uzależnienia od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi życia rodzinnego, pełnienia ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych. W gminie znajdują się 3 rodziny uznane za niezdolne do opieki nad dziećmi, zamieszkują one sołectwa: Chromówka(2 rodziny) oraz Ruda-Huta (1 rodzina).

Poziom kapitału społecznego – charakterystyczną cechą obszarów zdegradowanych jest najczęściej niski kapitał społeczny. Najwygodniejszą miarą kapitału jest niższa, niż średnio na terenie gminy, frekwencja w wyborach. Wskaźnik, którym się posłużono, chcąc ocenić poziom kapitału społecznego w poszczególnych sołectwach gminy Ruda-Huta, to udział mieszkańców w wyborach samorządowych w 2014 roku. Najmniej korzystnie, pod kątem analizowanego wskaźnika, wypadają sołectwa: Dobryłów, Żalin, Ruda, Rudka oraz Hniszów.

Bardzo dobrym barometrem zaangażowania władz w sprawy lokalnych społeczności jest **wielkość funduszu sołectkiego**. W celu oszacowania poziomu aktywności społecznej w gminie Ruda-Huta, posłużono się wskaźnikiem opisującym poziom kapitału społecznego na poziomie sołectwa, a więc kwotą pozyskanych środków z funduszu sołectkiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca, która informuje o skuteczności działania oraz wizji mieszkańców na rozwój danego sołectwa. Wielkość funduszu sołectkiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca była niższa od średniej dla całej gminy, jedynie w 3 sołectwach, tj.: Ruda-Huta, Ruda oraz Żalin.

2.2. Wskaźniki gospodarcze delimitujące obszary zdegradowane

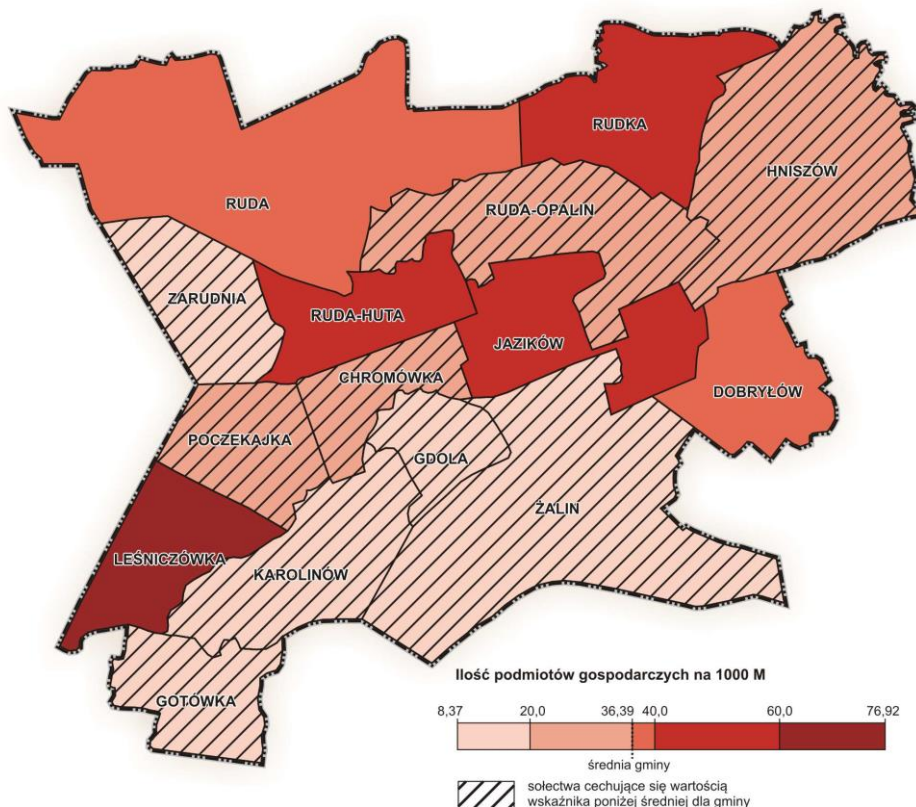
Wskaźnikami wskazującymi na problemy natury gospodarczej są: **poziom aktywności gospodarczej oraz kondycja lokalnych przedsiębiorstw**. Do obliczenia poziomu aktywności gospodarczej posłużono się liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych sołectwach na podstawie danych Banku Danych Lokalnych. Miara, jakkolwiek posiada pewne wady związane choćby np. z oparciem się o adres rejestracji podmiotu, a nie faktycznego miejsca prowadzenia działalności, pozwala w większości przypadków wskazać obszary odpowiadające rzeczywistości zasięgowi kryzysu. Podstawę wyznaczenia wskaźnika stanowi przelicznik liczby zarejestrowanych podmiotów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Do określenia kondycji lokalnych przedsiębiorstw posłużono się wskaźnikami opisującymi liczbę podmiotów wyrejestrowanych oraz liczbę podmiotów nowo zarejestrowanych w 2015 roku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wskaźniki aktywności gospodarczej jednoznacznie wpisują się w szereg zjawisk (tendencji) identyfikowanych jako niekorzystne dla obszarów problemowych. Relatywnie wysokie dysproporcje pomiędzy średnią wartością wskaźnika przedsiębiorczości w gminie, a sytuacją na wyszczególnionych obszarach to pochodna relatywnie niskiej i malejącej jakości kapitału ludzkiego i społecznego. Dzięki temu zidentyfikowano jednostki o niskim poziomie aktywności gospodarczej, co w dalszej części pomoże ukierunkować przyszłe działania oraz wskaże obszary podjęcia przyszłych interwencji skoncentrowanych na zwiększenie przedsiębiorczości danej społeczności. Większość sołectw gminy Ruda-Huta wykazuje cechy kryzysu z punktu widzenia zjawisk gospodarczych (dot. stopnia przedsiębiorczości, jak i kondycji lokalnych przedsiębiorstw). Liczne podmioty gospodarcze działające na obszarze miasta na prawach powiatu tj. Chełma, położonego w bliskim sąsiedztwie gminy, tworzą znaczną konkurencję dla mniejszych podmiotów działających na obszarze gminy.

Poziom aktywności gospodarczej

Ilość podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

obszar gminy: 36,39/1000M

Chromówka	27,03	Dobryłów	38,22	Gdola	10,31	Gotówka	8,37
Hniszów	27,78	Jazików	44,30	Karolinów	16,19	Ruda	36,99
Ruda-Huta	53,04	Ruda - Opalin	24,39	Rudka	42,17	Zarudnia	19,61
Żalin	19,78	Leśniczówka	76,92	Poczekajka	32,26		

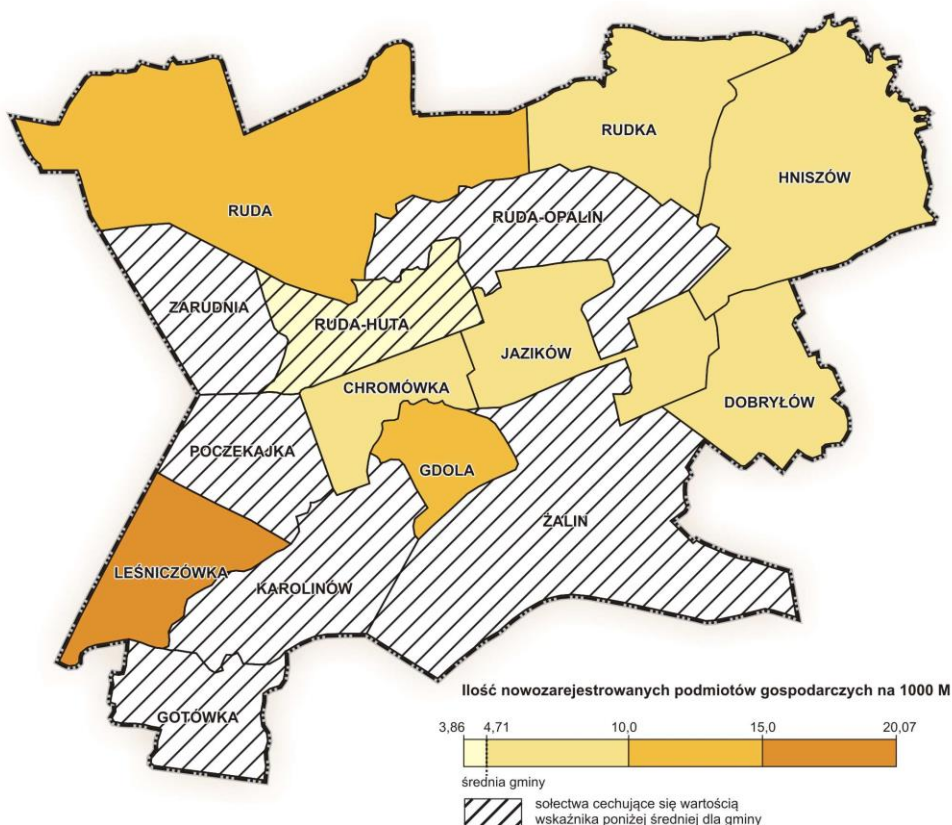

Kondycja lokalnych przedsiębiorstw

Ilość nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2015 r. w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

obszar gminy: 4,71/1000M

Chromówka	5,41	Dobryłów	6,37	Gdola	10,31	Gotówka	0,00
Hniszów	6,94	Jazików	6,33	Karolinów	0,00	Ruda	7,40
Ruda-Huta	3,86	Ruda - Opalin	0,00	Rudka	6,02	Zarudnia	0,00
Żalin	0,00	Leśniczówka	20,07	Poczekajka	0,00		

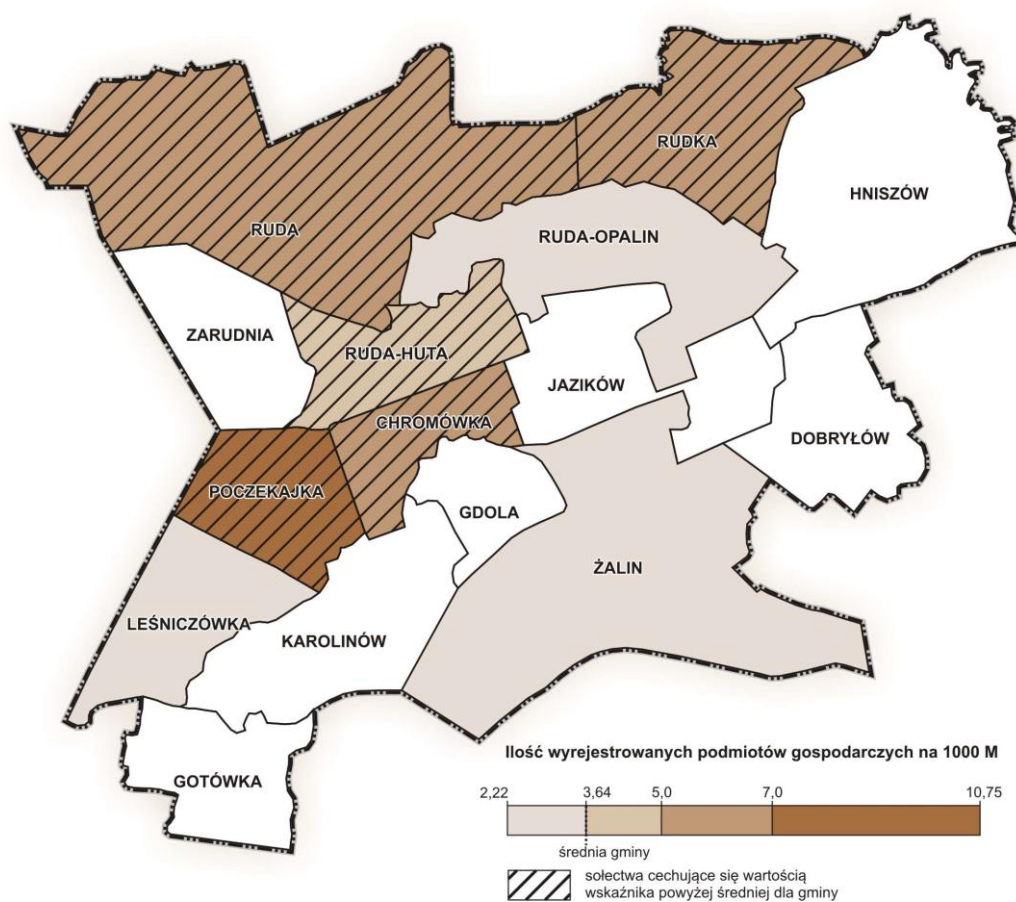

Kondycja lokalnych przedsiębiorstw

Ilość wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

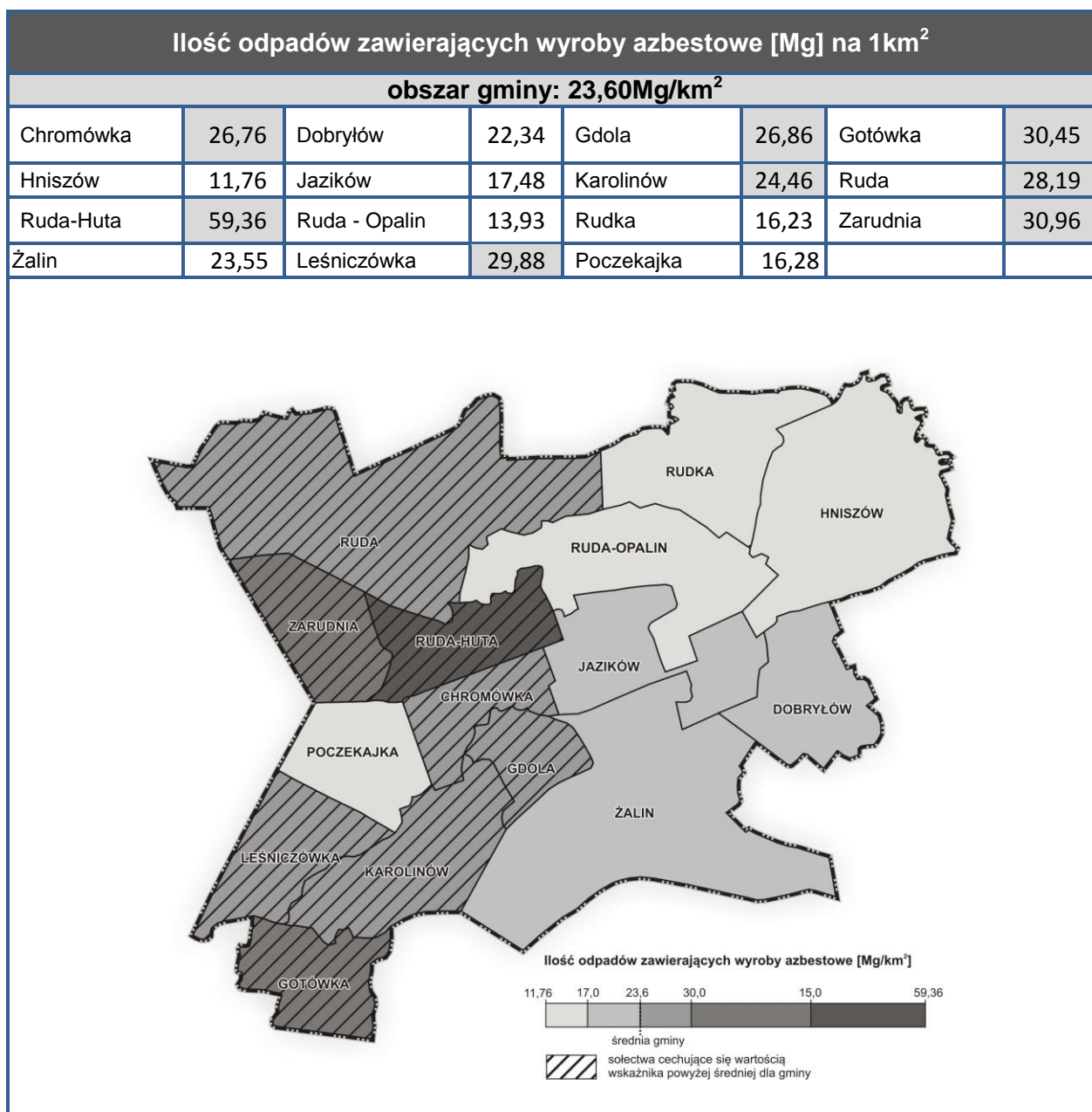
obszar gminy: 3,64/1000M

Chromówka	5,41	Dobryłów	0,00	Gdola	0,00	Gotówka	0,00
Hniszów	0,00	Jazików	0,00	Karolinów	0,00	Ruda	6,17
Ruda-Huta	4,82	Ruda - Opalin	3,48	Rudka	6,02	Zarudnia	0,00
Żalin	2,20	Leśniczówka	3,34	Poczekajka	10,75		

2.3. Wskaźniki środowiskowe delimitujące obszary zdegradowane

Do wyznaczenia sołectw, w obrębie których występują problemy środowiskowe, pozwalające na zakwalifikowanie obszarów kryzysowych jako obszary zdegradowane posłużono się wskaźnikami opisującymi obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi (ilość odpadów zawierających wyroby azbestowe). O obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi świadczą wskaźniki opisujące ilość odpadów zawierających wyroby azbestowe do unieszkodliwienia na powierzchnię sołectwa [Mg/km²]. Problemy związane z obecnością odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi występują aż w 8 sołectwach gminy Ruda-Huta.

Jakość powietrza kształtowana jest głównie przez niską emisję (ogrzewanie budynków), produkcję energii cieplnej i przemysł (emisję punktową) oraz ruch komunikacyjny (emisję liniową). O przekroczeniach standardów jakości powietrza świadczy zakwalifikowanie strefy lubelskiej (do której zaliczona się gmina Ruda-Huta) dla kryterium ochrony zdrowia, do klasy C (stężenia substancji zanieczyszczającej powietrze przekraczają poziomy dopuszczalne bądź poziomy docelowe) ze względu na przekroczenia 24-godzinnych stężeń pyłu PM10, średniorocznych stężeń PM2,5 lub benzo(a)pirenu w pyłe PM10. W gminie poziom zanieczyszczenia benzo(a)pirenem przekroczył poziomy dopuszczalne w sołectwach: Ruda-Huta i Rudka. Dodatkowo w sołectwie Ruda-Huta odnotowano przekroczenia dopuszczalnego poziomu 24-godz. stężeń pyłu PM10.

Poziom zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem

Chromówka		Dobryłów		Gdola		Gotówka	
Hniszów		Jazików		Karolinów		Ruda	
Ruda-Huta		Ruda - Opalin		Rudka		Zarudnia	
Żalin		Leśniczówka		Poczekajka			

- obszary przekroczeń benzo/a/pirenu
- obszary przekroczeń 24-godz. stężeń pyłu PM10

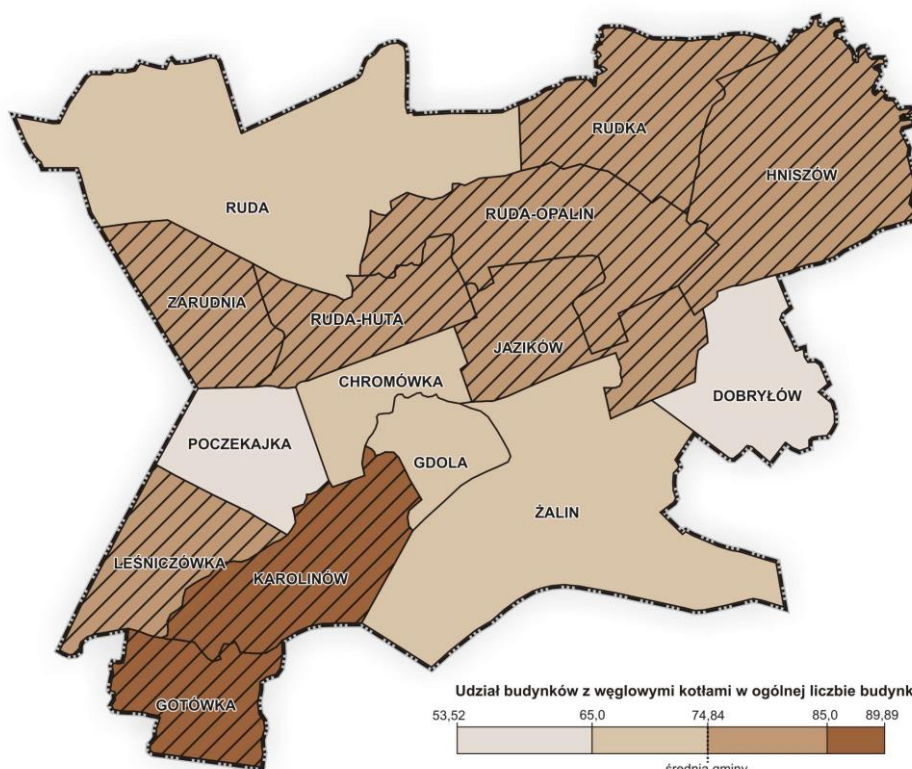
źródło: Ocena jakości powietrza w województwie lubelskim w 2015 roku, WIOŚ

W gminie Ruda-Huta, problemy środowiskowe wynikają z nieodpowiednio dobranych, przestarzałych źródeł ciepła. Jest to jeden z powodów niskiej emisji dwutlenku węgla i innych gazów cieplarnianych do atmosfery i problemów z tym związanych tj. zanieczyszczenie powietrza, niski komfort życia i problemy zdrowotne ludności. Analizie podlegał udział budynków na terenie sołectw korzystających z węglowych kotłów ciepła. W gminie największa koncentracja budynków mieszkalnych posiadających węglowe kotły ciepła ma miejsce w sołectwach: Gotówka, Karolinów, Ruda-Opalin, Ruda-Huta oraz Jazików.

Udział budynków z węglowymi kotłami w ogólnej liczbie budynków

obszar gminy: 74,84%

Chromówka	65,75	Dobryłów	53,52	Gdola	70,27	Gotówka	89,89
Hniszów	76,67	Jazików	80,00	Karolinów	88,24	Ruda	65,09
Ruda-Huta	80,52	Ruda - Opalin	83,19	Rudka	77,91	Zarudnia	78,95
Żalin	72,04	Leśniczówka	80,56	Poczekajka	59,52		

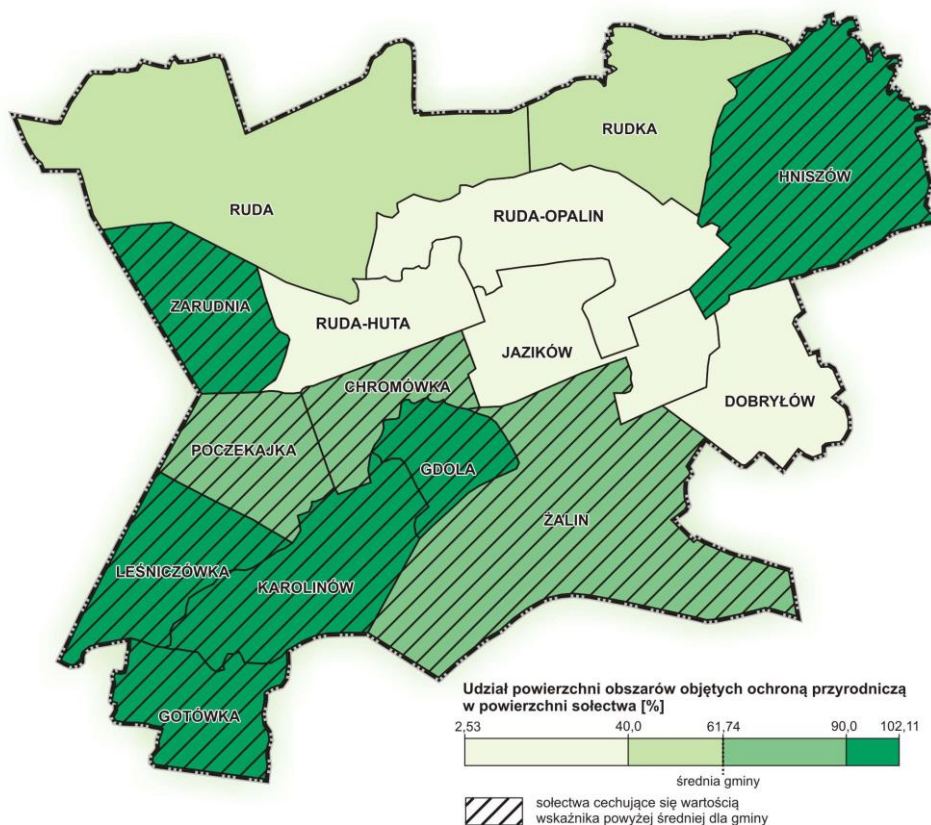

Kolejnym wskaźnikiem obrazującym problemy w sferze środowiskowej jest udział powierzchni obszarów chronionych w powierzchni gminy. Obszary chronione to zarówno duży potencjał np. w zakresie rozwoju turystyki przyrodniczej oraz miejsc rekreacji i wypoczynku, jak i problemy formalno-prawne, które się wiążą z ich występowaniem. Duży udział obszarów chronionych jest barierą w rozwoju niektórych branż działalności gospodarczej m.in. odnawialnych źródeł energii. Na obszarze gminy Ruda-Huta występuje znaczna powierzchnia obszarów chronionych (niemal 62%). Koncentrują się one w północno – wschodniej oraz południowej części gminy w obrębie sołectw: Hniszów, Gotówka oraz Zarudnia. Analizowany wskaźnik posiada pewne wady, powierzchnia obszarów chronionych jest sumą poszczególnych form objętych ochroną przyrodniczą występujących w danym sołectwie. Wiadomym jest, iż obszary chronione w znacznej części pokrywają się ze sobą. Nie umniejsza to jednak faktu, iż wskaźnik wskazuje na sołectwa o znacznym udziale obszarów przyrodniczych objętych ochroną.

Udział powierzchni obszarów objętych ochroną przyrodniczą w powierzchni sołectwa

obszar gminy 61,74%

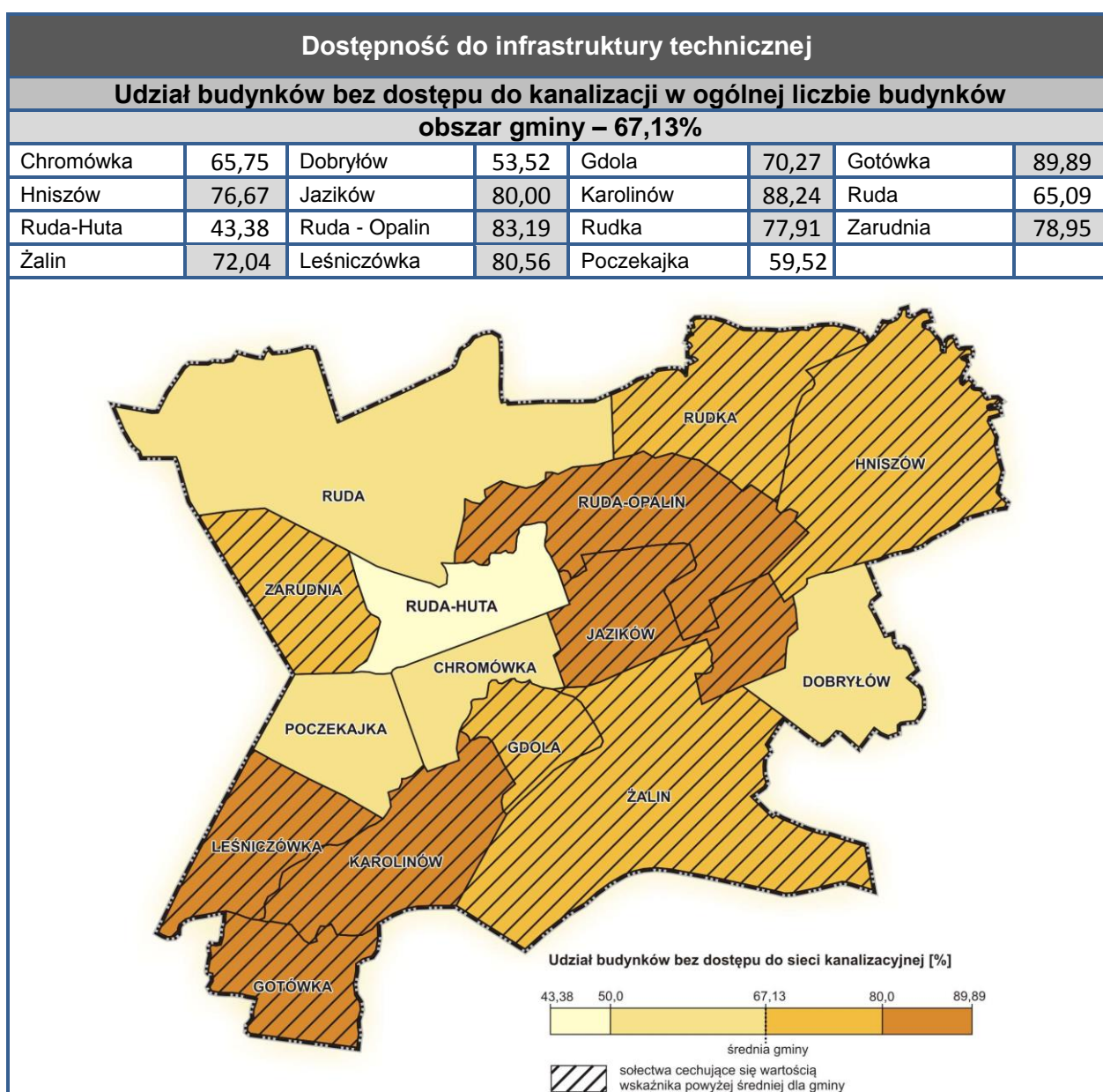
Chromówka	64,79	Dobryłów	16,82	Gdola	99,82	Gotówka	101,15
Hniszów	100,79	Jazików	3,80	Karolinów	100,33	Ruda	45,69
Ruda-Huta	28,55	Ruda - Opalin	2,53	Rudka	44,06	Zarudnia	102,11
Żalin	70,45	Leśniczówka	98,89	Poczekajka	88,72		

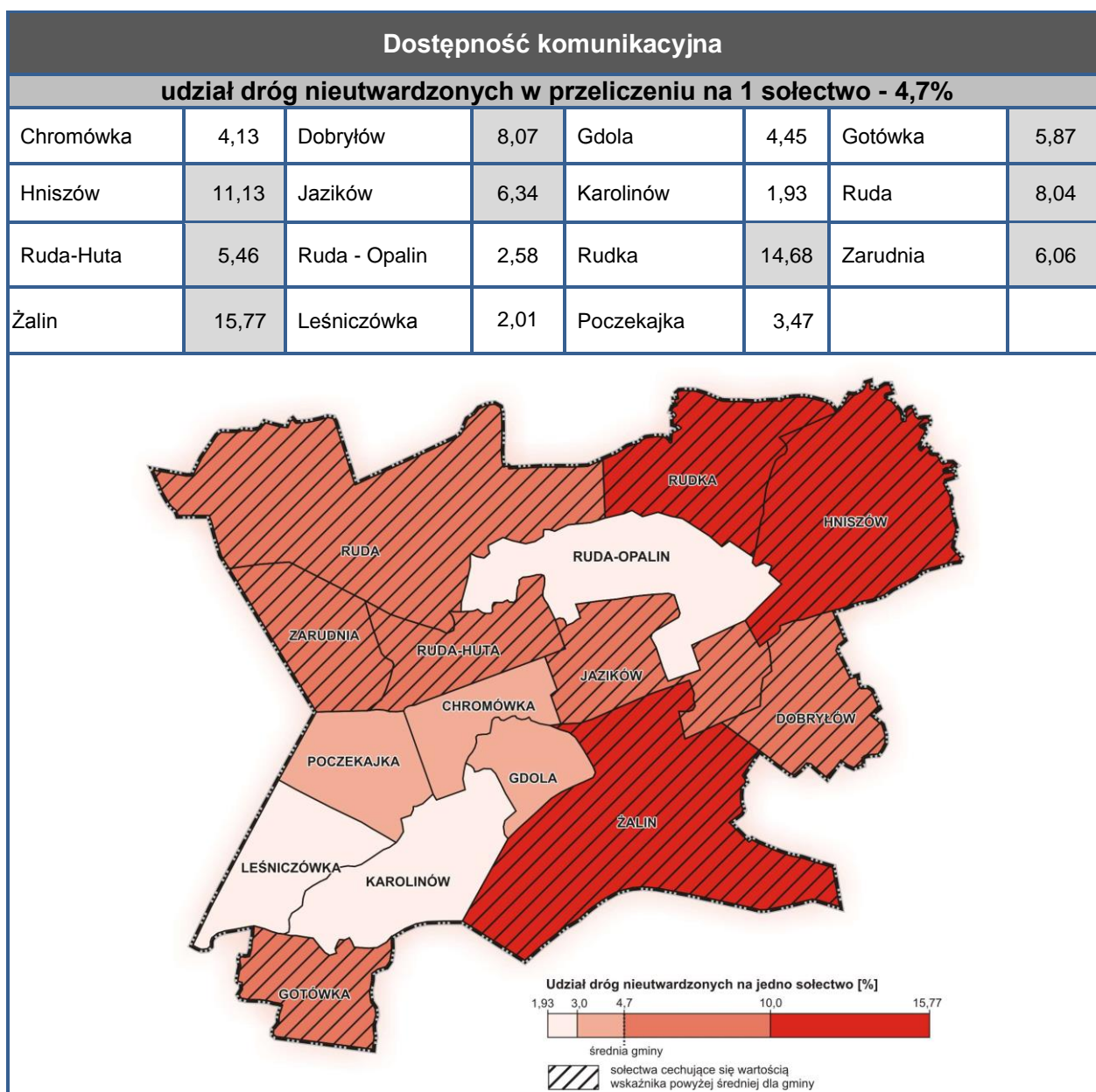
2.4. Wskaźniki przestrzenno – funkcjonalne delimitujące obszary zdegradowane

Kolejnymi wskaźnikami, potwierdzającymi, iż dane sołectwo kwalifikuje się do uznania jako obszar zdegradowany, są wskaźniki opisujące zjawiska przestrzenno-funkcjonalne. Aby ocenić, czy w danym sołectwie występuje stan kryzysowy, dokonano analizy wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, jej stan techniczny, dostęp do podstawowych usług, ich jakość, poziom obsługi komunikacyjnej, stan, jakość oraz niedobór terenów publicznych.

Dostęp do infrastruktury technicznej stanowi wyznacznik jakości życia jej mieszkańców. Analizie poddano dostęp do sieci kanalizacyjnej mieszkańców w poszczególnych sołectwach. Najgorsza sytuacja pod kątem analizowanego wskaźnika cechuje sołectwa: Karolinów, Jazików, Ruda-Opalin, Leśniczówka, Zarudnia, Gotówka, Gdola, Rudka, Hniszów oraz Żalin.

Dostępność komunikacyjna rzutuje na rozwój gospodarczy gminy poprzez podnoszenie jej atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej, jak również jest ważnym wyznacznikiem jakości życia jej mieszkańców. Zła jakość infrastruktury drogowej wpływa nie tylko na utrudnienia w ruchu, ale także hamuje rozwój gospodarczy. Na terenie gminy znajduje się blisko 71 km dróg nieutwardzonych. Są to przede wszystkim drogi publiczne gminne. Największy ich udział cechuje sołectwa: Żalin, Rudka i Hniszów, co może utrudniać dostęp ludności zamieszkującej te obszary do ośrodka gminnego, będącego centrum usługowym, kulturalnym, szkolnym, ochrony zdrowia, miejsc pracy itp.

Dostępność komunikacyjna							
jakość nawierzchni (zła, zadowalająca, dobra)							
Chromówka	Dobra	Dobryłów	Zadowalająca	Gdola	zła	Gotówka	Zła
Hniszów	Zadowalająca	Jazików	Dobra	Karolinów	Zła	Ruda	Dobra
Ruda-Huta	Zadowalająca	Ruda - Opalin	Dobra	Rudka	Zła	Zarudnia	Dobra
Żalin	Dobra	Leśniczówka	Dobra	Poczekajka	Dobra		
bezpieczeństwo (małe, umiarkowane, duże)							
Chromówka	Umiarkowane	Dobryłów	Umiarkowane	Gdola	Umiarkowane	Gotówka	Umiarkowane
Hniszów	Umiarkowane	Jazików	Duże	Karolinów	Umiarkowane	Ruda	Duże
Ruda Huta	Umiarkowane	Ruda - Opalin	Duże	Rudka	Umiarkowane	Zarudnia	Umiarkowane
Żalin	Duże	Leśniczówka	Duże	Poczekajka	Duże		
komunikacja publiczna (jest/nie ma; połączenia wystarczające, niewystarczające, brak połączeń)							
Chromówka	Brak połączeń	Dobryłów	Wystarczające	Gdola	Wystarczające	Gotówka	Wystarczające
Hniszów	Wystarczające	Jazików	Wystarczające	Karolinów	Wystarczające	Ruda	Wystarczające
Ruda-Huta	Wystarczające	Ruda - Opalin	Wystarczające	Rudka	Wystarczające	Zarudnia	Wystarczające
Żalin	Wystarczające	Leśniczówka	Wystarczające	Poczekajka	Wystarczające		
ścieżki rowerowe (brak, ilość wystarczająca, niewystarczająca, jakość dobra, umiarkowana, zła)							
Chromówka	Brak	Dobryłów	Brak	Gdola	Brak	Gotówka	Brak
Hniszów	Brak	Jazików	Brak	Karolinów	Brak	Ruda	Brak
Ruda-Huta	Brak	Ruda - Opalin	Brak	Rudka	Brak	Zarudnia	Brak
Żalin	Brak	Leśniczówka	Brak	Poczekajka	Brak		

Stopień wyposażenia w infrastrukturę sportu i rekreacji – stopień zaspokojenia potrzeb w całej gminie jest wysoko niezadawalający.

Stopień wyposażenia w infrastrukturę sportu i rekreacji							
boiska, siłownie zewnętrzne							
Chromówka		Dobryłów		Gdola		Gotówka	
Hniszów		Jazików		Karolinów		Ruda	x
Ruda-Huta	x	Ruda - Opalin	x	Rudka	x	Zarudnia	
Żalin	x	Leśniczówka		Poczekajka			
plac zabaw							
Chromówka		Dobryłów		Gdola		Gotówka	
Hniszów		Jazików		Karolinów		Ruda	
Ruda-Huta	x	Ruda - Opalin	x	Rudka		Zarudnia	
Żalin		Leśniczówka	x	Poczekajka			

Dostęp do infrastruktury społecznej w zakresie edukacji – edukacja jest istotnym elementem polityki społecznej. Wprawdzie w gminie istnieją dobre warunki zapewniające dostęp do usług w zakresie edukacji na poziomie przedszkola, niemniej jednak stopień zaspokojenia potrzeb w tym zakresie jest niezadawalający - odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w przedszkolu samorządowym w 2015 roku wynosił niespełna 19%. W gminie odczuwa się brak miejsc opieki nad małym dzieckiem - brak żłobka.

Dostęp do infrastruktury społecznej w zakresie edukacji							
Przedszkole							
Chromówka		Dobryłów		Gdola		Gotówka	
Hniszów		Jazików		Karolinów		Ruda	
Ruda-Huta	x	Ruda - Opalin		Rudka		Zarudnia	
Żalin		Leśniczówka		Poczekajka			
oddziały podstawowe							
Chromówka		Dobryłów		Gdola		Gotówka	
Hniszów		Jazików		Karolinów		Ruda	x
Ruda-Huta	x	Ruda - Opalin		Rudka		Zarudnia	
Żalin		Leśniczówka		Poczekajka			
Gimnazjum							
Chromówka		Dobryłów		Gdola		Gotówka	
Hniszów		Jazików		Karolinów		Ruda	
Ruda-Huta	x	Ruda - Opalin		Rudka		Zarudnia	
Żalin		Leśniczówka		Poczekajka			

Przestrzeń publiczna to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne. Dlatego też, za obszary przestrzeni publicznej uznaje się obszary silnie identyfikowane przez mieszkańców jako miejsca kształtujące tożsamość gminy, sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na swoje położenie, charakter i świadomość mieszkańców. Na terenie gminy obserwuje się ogromny deficyt jeśli chodzi o tego typu obszary. Przestrzenie wymagają pilnych działań rewitalizacyjnych celem ożywienia i poprawy jakości ich życia mieszkańców gminy Ruda-Huta.

Przestrzenie publiczne							
Chromówka		Dobryłów		Gdola		Gotówka	
Hniszów	x	Jazików		Karolinów		Ruda	
Ruda-Huta	x	Ruda - Opalin		Rudka	x	Zarudnia	
Żalin		Leśniczówka		Poczekajka			

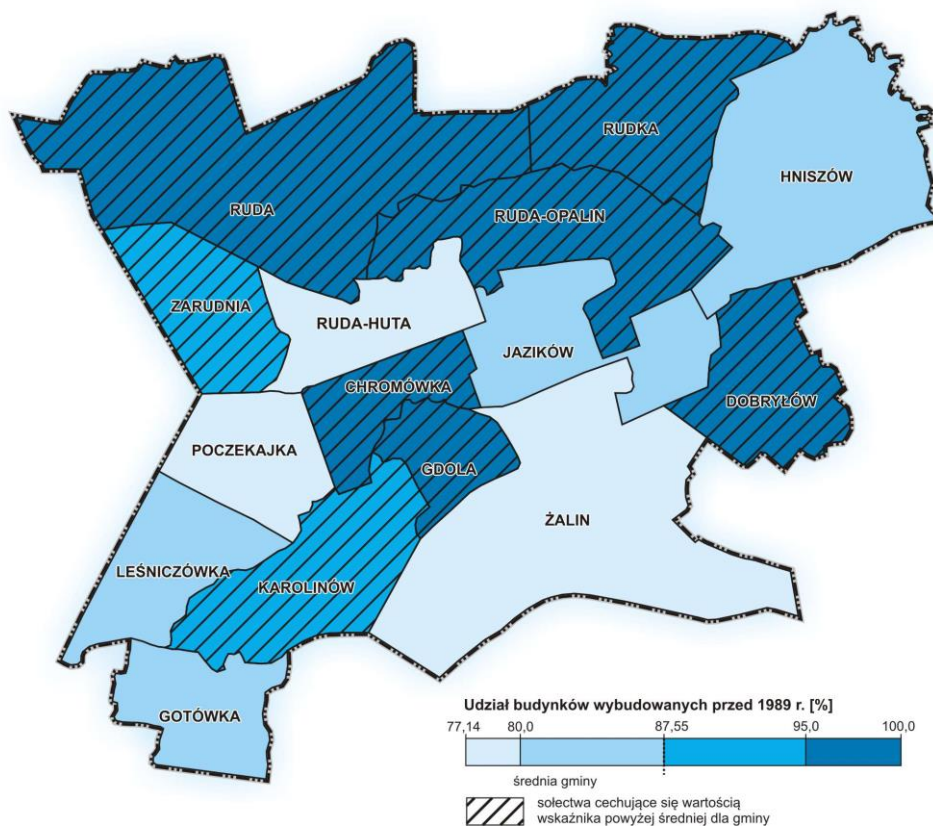
2.5. Czynniki techniczne – w szczególności stopień degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz stopień niesfunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Degradacja tkanki mieszkaniowej - Stan techniczny tkanki mieszkaniowej jest bardzo ważny dla jakości życia mieszkańców. Zdegradowane budynki mieszkalne, stwarzają szereg problemów w ich użytkowaniu. Jest to związane m.in. z utrzymaniem ciepła (nieszczelne drzwi i okna, problemy z ogrzewaniem), wilgocią itp. W gminie Ruda-Huta, blisko 88% budynków wybudowanych zostało przed rokiem 1989. Największy ich udział cechuje sołectwa: Dobryłów i Gdola (100% budynków), Ruda-Opalin, Rudka, Ruda, Chromówka, Zarudnia oraz Karolinów.

Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r. w ogólnej liczbie budynków [%]

obszar gminy: 87,55%

Chromówka	97,26	Dobryłów	100,00	Gdola	100,00	Gotówka	85,39
Hniszów	81,11	Jazików	85,45	Karolinów	90,59	Ruda	98,11
Ruda-Huta	77,14	Ruda - Opalin	99,12	Rudka	98,84	Zarudnia	92,11
Żalin	77,96	Leśniczówka	80,56	Poczekajka	77,38		

Na terenie gminy Ruda-Huta znajdują się obiekty i budynki, według stopnia niefunkcjonowania rozwiązań technicznych, uniemożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w zakresie energooszczędności. Posłużono się wskaźnikiem opisującym udział budynków wymagających pilnego remontu (dot. ocieplenia i wymiany okien). Z danych uzyskanych z Urzędu Gminy Ruda-Huta wynika, iż niemal 61% budynków wymaga pilnych remontów. W większości sołectw gminy występują problemy związane z efektywnym korzystaniem z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Udział budynków do remontu w ogólnej liczbie budynków [%]

obszar gminy: 60,83%

Chromówka	52,05	Dobryłów	70,42	Gdola	67,57	Gotówka	65,17
Hniszów	75,56	Jazików	80,00	Karolinów	78,82	Ruda	51,57
Ruda-Huta	45,19	Ruda - Opalin	61,06	Rudka	74,42	Zarudnia	76,32
Żalin	76,88	Leśniczówka	64,81	Poczekajka	44,05		

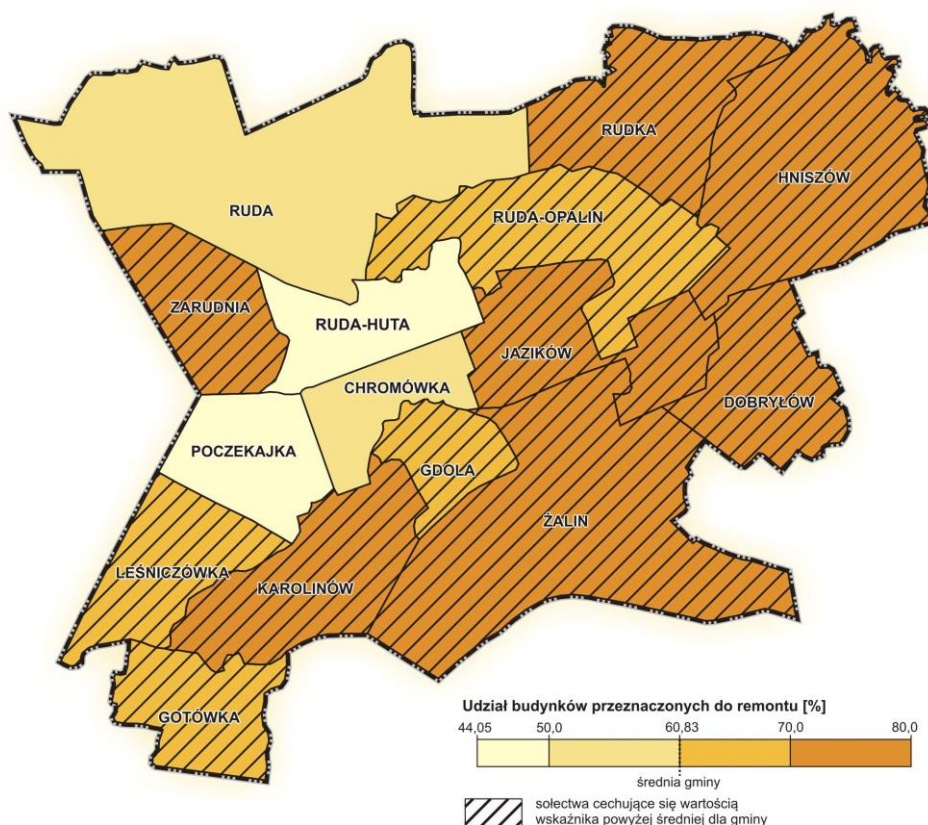

Tabela 21. Zestawienie wskaźników wskazujących stan kryzysowy i wyznaczających obszar zdegradowany – sfera społeczna

SOŁECTWO	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA W ODNIESIENIU DO WARTOŚCI ŚREDNIEJ DLA GMINY:																
	 WARTOŚĆ WSKAŹNIKA WSKAZUJĄCA NA BRAK STANU KRYZYSOWEGO W DANEJ SFERZE WARTOŚĆ WSKAŹNIKA WSKAZUJĄCA NA WYSTĘPOWANIE STANU KRYZYSOWEGO W DANEJ SFERZE																
	SFERA SPOŁECZNA																
	Gęstość zaludnienia	Dynamika zmian liczby ludności	Wskaźnik starości demograficznej	Wskaźnik młodości demograficznej	Wskaźnik obciążenia demograficznego	Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych przypadająca na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Przyrost naturalny	Wskaźnik salda migracji	Liczba niebieskich kart na 100 mieszkańców	Liczba interwencji domowych w przelicytowanym na 100 mieszkańców	Poziom przestępczości i naruszeń prawa	Liczba rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.	Wielkość funduszu społecznego na 1 mieszkańca	Suma stanów kryzysowych
CHROMÓWKA																	9
DOBRYŁÓW																	5
GDOLA																	6
GOTÓWKA																	8
HNISZÓW (+MARYSIN)																	10
JAZIKÓW (+HNISZÓW KOL., MIŁOŚLAW)																	9
KAROLINÓW (+TARNÓWKA)																	6

Tabela 22. Zestawienie wskaźników wskazujących stan kryzysowy i wyznaczających obszar zdegradowany – sfera gospodarcza, środowiskowa, funkcjonalno – przestrzenna oraz techniczna

SOŁECTWO	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA W ODNIESIENIU DO WARTOŚCI ŚREDNIEJ DLA GMINY:													
	 WSKAZUJĄCA NA BRAK STANU KRYZYSOWEGO W DANEJ SFERZE WSKAZUJĄCA NA WYSTĘPOWANIE STANU KRYZYSOWEGO W DANEJ SFERZE													
	SFERA GOSPODARCZA			SFERA ŚRODOWISKOWA				SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA		SFERA TECHNICZNA		SUMA STANÓW KRYZYSOWYCH (4 SFERY)	SFERA SPOŁECZNA – STAN KRYZYSOWY	ŁĄCZNE ZESTAWIENIE OCENY STANU KRYZYSOWEGO
Ilość podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Ilość [podmiotów nowozarejestrowanych w latach 2010 - 2015	Ilość podmiotów wyrejestrowanych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Ilość odpadów zawierających wyroby azbestowe niezbędne do unieszkodliwienia [kg/km ²]	Zanieczyszczenie powietrza benzo/a/pirenem	Udział budynków z węglowymi kotłami w ogólnej liczbie budynków	Udział powierzchni obszarów objętych ochroną przyrodniczą w powierzchni sołectwa	Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej	Udział dróg nieutwardzonych	Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989r. w ogólnej liczbie budynków	Udział budynków mieszkalnych wymagających remontu (ocieplenie, wymiana okien itp.)				
CHROMÓWKA												5	9	
DOBRYŁÓW												3	5	8
GDOLA												6	6	12
GOTÓWKA												7	8	15
HNISZÓW (+MARYSIN)												6	10	16
JAZIKÓW (+ Hnyszów Kol.,												4	9	13

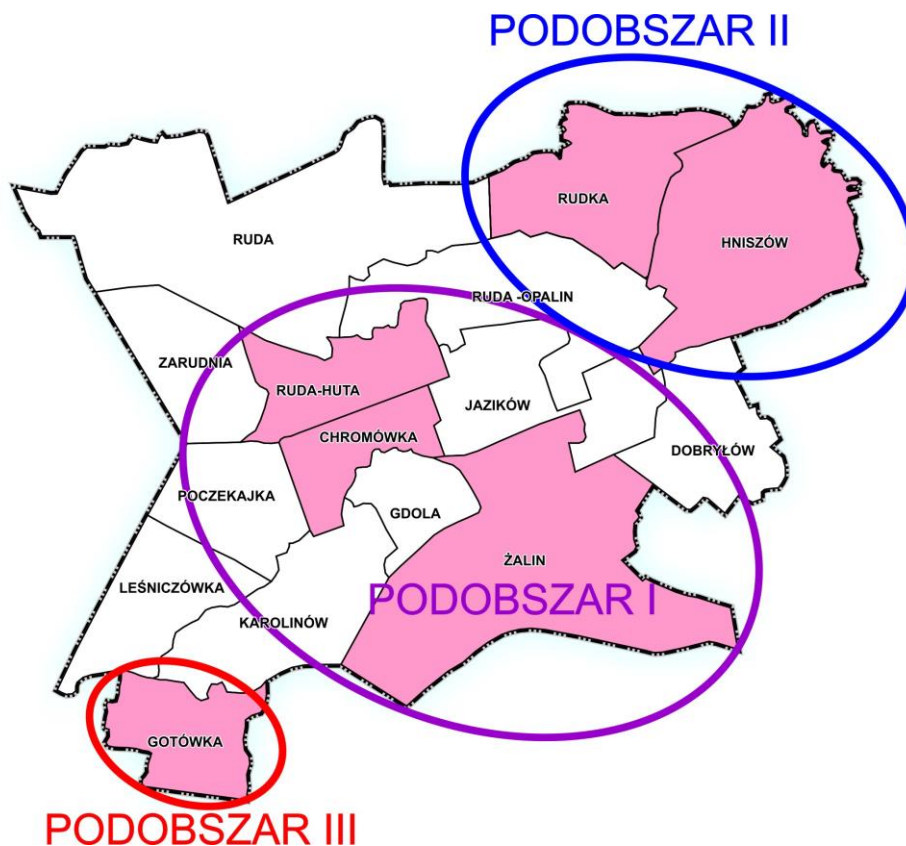
Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Ruda-Huta na lata 2017 – 2023

Miłosław)															
KAROLINÓW (+Tarnówka)	↓	↓	↑	↓	↑	↓	↓	↓	↑	↓	↓	8	6	14	
RUDA (+Ruda Kol., Iłowa)	↑	↑	↓	↓	↑	↑	↑	↑	↓	↓	↑	4	5	9	
RUDA-HUTA	↑	↓	↓	↓	↓	↓	↑	↑	↓	↑	↑	6	10	16	
RUDA-OPALIN (+Rudka Kol)	↓	↓	↑	↑	↑	↓	↑	↓	↑	↓	↓	6	6	12	
RUDKA	↑	↑	↓	↑	↓	↓	↑	↓	↓	↓	↓	7	7	14	
ZARUDNIA	↓	↓	↑	↓	↑	↓	↓	↓	↓	↓	↓	9	4	13	
ŻALIN (+ Żalin Kolonja)	↓	↓	↑	↑	↑	↑	↓	↓	↓	↑	↓	6	8	14	
LEŚNICZÓWKA	↑	↑	↑	↓	↑	↓	↓	↓	↑	↑	↓	5	5	11	
POCZEKAJKA (+Marynin)	↓	↓	↓	↑	↑	↑	↓	↑	↑	↑	↑	4	7	11	
Kolorem szarym oznaczono sołectwa, w których występuje koncentracja problemów natury gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno – przestrzennej i technicznej															
Kolorem niebieskim oznaczono sołectwa, w których występuje koncentracja problemów społecznych															
Kolorem czerwonym oznaczono sołectwa, w których koncentrują się problemy społeczne, współwystępujące z problemami gospodarczymi, środowiskowymi, funkcjonalno – przestrzennymi i technicznymi – obszar zdegradowany															

Rewitalizacja ma służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców, co oznacza, że właśnie kwestie społeczne są podstawowymi przesłankami służącymi wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, a dopiero potem – aspekt gospodarczy, ekologiczny, funkcjonalno-przestrzenny i techniczny. Mając na uwadze przeprowadzoną gruntowną analizę uwarunkowań wewnętrznych, czynników kryzysowych oraz zasięgów problemów występujących w gminie Ruda-Huta, jako obszary zdegradowane wskazuje się 6 sołectw, które cechują się nagromadzeniem zjawisk i problemów społecznych, współwystępujące z gorszymi wskaźnikami dotyczącymi co najmniej jednego z problemów o charakterze gospodarczym, środowiskowym, infrastrukturalnym lub przestrzennym. Zidentyfikowano obszar zdegradowany na terenie gminy Ruda-Huta, który swoim zasięgiem obejmuje 2 podobszary, nieposiadających ze sobą wspólnych granic, a mianowicie:

- ❖ Podobszar I obejmuje 3 jednostki urbanistyczne (sołectwa), położone w centralnej i południowej części gminy Ruda-Huta tj.: Ruda-Huta, Chromówka i Żalin. Podobszar I zajmuje powierzchnię 24,96km², stanowiąc 22,74% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 1677 osób, stanowiąc 35,89% ludności gminy;
- ❖ Podobszar II obejmuje 2 jednostki urbanistyczne, sołectwo Hniszów oraz Rudka w północno – wschodniej części gminy Ruda-Huta. podobszar II zajmuje powierzchnię 19,29km², stanowiąc 17,57% powierzchni gminy, jest zamieszkiwany przez 328 osób, stanowiąc 7,02% ludności gminy;
- ❖ Podobszar III obejmuje 1 sołectwo Gotówka w południowo – zachodniej części gminy. Sołectwo zajmuje powierzchnię 4,58km², stanowiąc 4,17% powierzchni gminy, jest zamieszkiwany przez 239 osób, stanowiąc 5,11% ludności gminy;

❖ **Rycina 23. Obszary zdegradowane na terenie gminy Ruda-Huta**

źródło: opracowanie własne

Wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową **obszar zdegradowany**, obejmujący 3 podobszary, **zajmuje 48,83km² stanowiąc 44,48% powierzchni gminy i zamieszkiwany jest przez 2244 osób stanowiąc 48,03% ludności ogółem**. Obszar cechuje się nagromadzeniem zjawisk kryzysowych, którym należy przeciwdziałać poprzez integrację działań w różnych sferach. Rewitalizacja dla swojej skuteczności na wyznaczonym obszarze na terenie gminy wymaga wieloletnich, wieloaspektowych i kompleksowych działań, a jej osiągnięcie będzie możliwe poprzez aktywność w ramach wyznaczonych celów w trzech sferach:

- ❖ społecznej – likwidacja oraz ograniczenie zjawisk patologicznych, ograniczenie ubóstwa i poprawa dostępności do usług publicznych,
- ❖ przestrzennej – poprawa i rozwój infrastruktury technicznej, modernizacja zabudowy, uporządkowanie przestrzeni publicznej;
- ❖ gospodarczej – rozwój przedsiębiorczości na terenie obszaru rewitalizacji, ograniczenie zjawiska bezrobocia;
- ❖ środowiskowej – poprawa jakości środowiska naturalnego przyczyniająca się do poprawy komfortu życia w gminie.

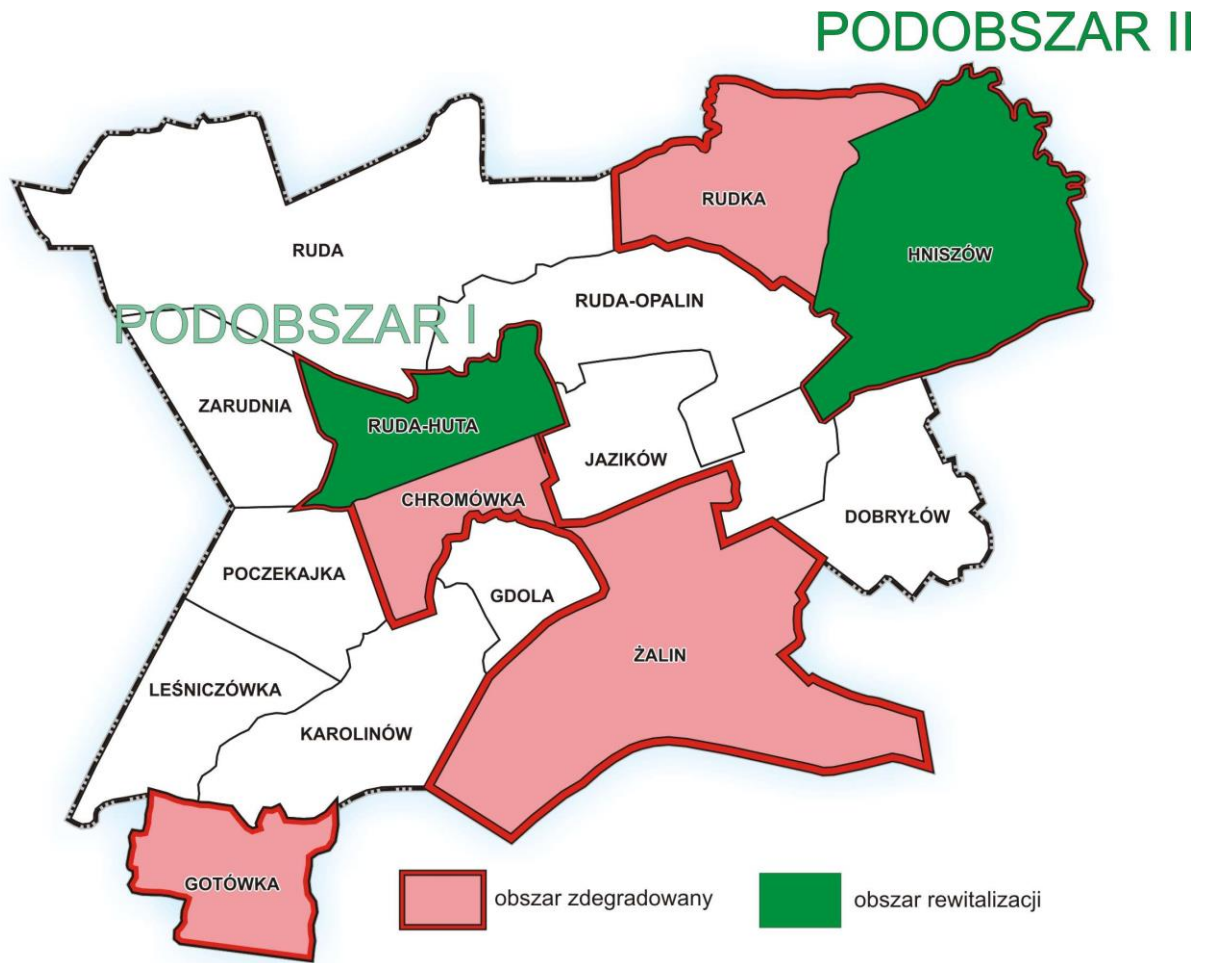
3. DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI

W związku z wynikami delimitacji, która wskazała jako obszar zdegradowany 6 sołectw w gminie Ruda-Huta (zajmujący niemal 44% powierzchni gminy i zamieszkały przez ponad 49% mieszkańców) oraz odnosząc się do *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministerstwa Rozwoju oraz Ustawy o rewitalizacji z dn. 3 października 2015r.*, które wskazują iż obszar rewitalizacji nie może zajmować więcej niż 20% powierzchni gminy oraz obejmować więcej niż 30% ludności, zaszła konieczność ograniczenia obszaru rewitalizacji w ramach obszaru zdegradowanego. Po wykonaniu szczegółowej analizy obszaru, na podstawie informacji dotyczących rozwoju gminy oraz wyników przeprowadzonych konsultacji społecznych, wybrano sołectwa cechujące się kumulacją negatywnych zjawisk. Wyznaczono 2 podobszary rewitalizacji:

- ❖ Podobszar I obejmuje 1 jednostkę urbanistyczną, sołectwo Ruda-Huta. Podobszar I zajmuje powierzchnię 4,76 km², stanowiąc 4,33% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 1037 osób, stanowiąc 22,19% ludności gminy;
- ❖ Podobszar II obejmuje 1 jednostkę urbanistyczną, sołectwo Hniszów w północno – wschodniej części gminy Ruda-Huta. Podobszar II zajmuje powierzchnię 12,05 km², stanowiąc 10,98% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 144 osób, stanowiąc 3,08% ludności gminy.

Obszar rewitalizacji składający się z 2 podobszarów zajmuje powierzchnię 16,82km², co stanowi 15,32% powierzchni gminy, a zamieszkuje go 1181 osób, co stanowi 25,28% ludności Gminy.

Rycina 24. Obszary rewitalizacji na terenie gminy Ruda-Huta

źródło: opracowanie własne

SPIS RYCIN

- Rycina 1. Położenie gminy Ruda - Huta w województwie lubelskim i powiecie chełmskim
- Rycina 2. Podział administracyjny gminy Ruda-Huta
- Rycina 3. Gmina Ruda-Huta na tle Włodawskiego Obszaru Funkcjonalnego
- Rycina 4. Zmiana liczby ludności w latach 2013 – 2015 w sołectwach gminy Ruda-Huta
- Rycina 5. Gęstość zaludnienia w sołectwach gminy Ruda-Huta
- Rycina 6. Przyrost naturalny w latach 2013 - 2015 w gminie Ruda-Huta
- Rycina 7. Saldo migracji w sołectwach gminy Ruda-Huta na 2015 r.
- Rycina 8. Zmiana liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2013 i 2015 roku wg sołectw gminy Ruda-Huta
- Rycina 9. Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych w sołectwach gminy Ruda-Huta w 2015 roku
- Rycina 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Ruda-Huta
- Rycina 11. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Ruda-Huta
- Rycina 12. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców z powodu bezrobocia w 2015 roku w gminie Ruda-Huta
- Rycina 13. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców z powodu niepełnosprawności
- Rycina 14. Rodziny objęte procedurą „Niebieskiej Karty” wg sołectw w gminie Ruda-Huta (2013, 2014 i 2015r.)
- Rycina 15. Frekwencja w wyborach samorządowych
- Rycina 16. Frekwencja w wyborach na Prezydenta RP
- Rycina 17. Organizacje pozarządowe w 2015 roku w sołectwach gminy Ruda-Huta
- Rycina 18. Szlaki turystyczne w gminie Ruda-Huta
- Rycina 19. Obszary objęte ochroną przyrody na terenie gminy Ruda-Huta
- Rycina 20. Obszary przekroczeń zanieczyszczeń powietrza w 2015 roku
- Rycina 21. Sieć szerokopasmowego Internetu
- Rycina 22. Zasoby mieszkaniowe powiatu chełmskiego – przyrost liczby mieszkań w stosunku do 2010 roku
- Rycina 23. Obszary zdegradowane na terenie gminy Ruda-Huta
- Rycina 24. Obszary rewitalizacji na terenie gminy Ruda-Huta

SPIS WYKRESÓW

- Wykres 1. Ludność gminy według płci w latach 2013-2015
- Wykres 2. Struktura wieku ludności w sołectwach w gminie Ruda-Huta (%) - 2015 rok
- Wykres 3. Prognoza demograficzna dla gminy Ruda-Huta na lata 2016 – 2045 – wariant I
- Wykres 4. Prognoza demograficzna dla gminy Ruda-Huta na lata 2016 – 2045 – wariant II
- Wykres 5. Szacunkowy przyrost ludności w latach 2016-2045 na podstawie „Prognozy ludności do 2050 roku dla powiatów oraz miast na prawach powiatu”

- Wykres 6. Liczba bezrobotnych w gminie Ruda-Huta w latach 2013– 2015
- Wykres 7. Liczba przestępstw kryminalnych popełnionych na terenie gminy Ruda-Huta w latach 2013-2015
- Wykres 8. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy Ruda-Huta w latach 2010-2015
- Wykres 9. Liczba podmiotów gospodarczych wg poszczególnych sekcji PKD 2007 w gminie Ruda-Huta w latach 2010 – 2015
- Wykres 10. Struktura ilościowa gospodarstw rolnych w gminie Ruda-Huta
- Wykres 11. Rodzaje upraw na terenie gminy Ruda-Huta (powierzchnia zasiewu)
- Wykres 12. Liczba pracujących w gminie Ruda-Huta w latach 2010 – 2015
- Wykres 13. Pracujący wg płci w gminie Ruda-Huta w latach 2010 – 2015
- Wykres 14. Pracujący na 1000 mieszkańców w gminie Ruda-Huta w latach 2010-2015
- Wykres 15. Struktura dochodów gminy Ruda - Huta w latach 2010-2015
- Wykres 16. Dochody i wydatki ogółem na 1 mieszkańca w latach 2010-2015
- Wykres 17. Wskaźniki opisujące zasoby mieszkaniowe w gminie Ruda-Huta oraz powiatu chełmskiego w 2015 roku

SPIS TABEL

- Tabela 1. Zmiana liczby ludności w latach 2005 – 2015
- Tabela 2. Zmiana liczby ludności w latach 2010 – 2015
- Tabela 3. Szacunkowy przyrost liczby ludności w latach 2015 – 2045 uwzględniający Prognozę ludności do 2050 roku dla powiatów oraz miast na prawach powiatu
- Tabela 4. Poziom kapitału społecznego w gminie Ruda-Huta
- Tabela 4. Liczba bezrobotnych w podziale na wykształcenie w gminie Ruda-Huta w 2013 i 2014 roku
- Tabela 5. Podmioty gospodarki gospodarczej wg sektorów własnościowych w gminie Ruda-Huta w latach 2010 – 2015
- Tabela 6. Podmioty gospodarki wg sekcji PKD 2007 w gminie Ruda-Huta w latach 2010-2015
- Tabela 7. Podmioty gospodarcze według klas wielkości
- Tabela 8. Liczba pracujących według sektorów ekonomicznych
- Tabela 9. Dochody i wydatki budżetowe w latach 2010-2015
- Tabela 10. Struktura wydatków gminy Ruda-Huta
- Tabela 11. Wynik budżetu i relacja deficytu/ nadwyżki do dochodów w latach 2010 - 2015
- Tabela 12. Dochody, wydatki i wynik budżetu
- Tabela 13. Wykaz przedsięwzięć do 2020 roku
- Tabela 14. Udokumentowane złoża kopalin w gminie Ruda-Huta - stan na 31.12.2015 rok
- Tabela 15. Wykaz JCWP na terenie gminy Ruda-Huta
- Tabela 16. Stan/Potencjał ekologiczny JCWP znajdujących się na terenie gminy Ruda-Huta
- Tabela 17. Wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w szkołach podstawowych i gimnazjum na tle gmin ościennych

Tabela 18. Udział ludności korzystającej z infrastruktury komunalnej w 2015 roku

Tabela 19. Zasoby mieszkaniowe gminy Ruda-Huta w latach 2010 – 2015

Tabela 20. Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno – sanitarne oraz udział mieszkań wyposażonych w instalacje w latach 2010 – 2015 w gminie Ruda-Huta

Tabela 21. Zestawienie wskaźników wskazujących stan kryzysowy i wyznaczających obszar zdegradowany – sfera społeczna

Tabela 22. Zestawienie wskaźników wskazujących stan kryzysowy i wyznaczających obszar zdegradowany – sfera gospodarcza, środowiskowa, funkcjonalno – przestrzenna oraz techniczna